KEMİKLER

ÜST EKSTREMİTE KEMİKLERİ

SCAPULA

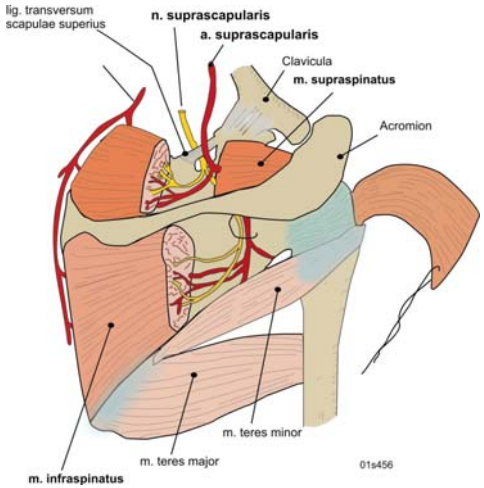

Incisura scapulae
1- n. suprascapularis,
2- a. suprascapularis

SCAPULA

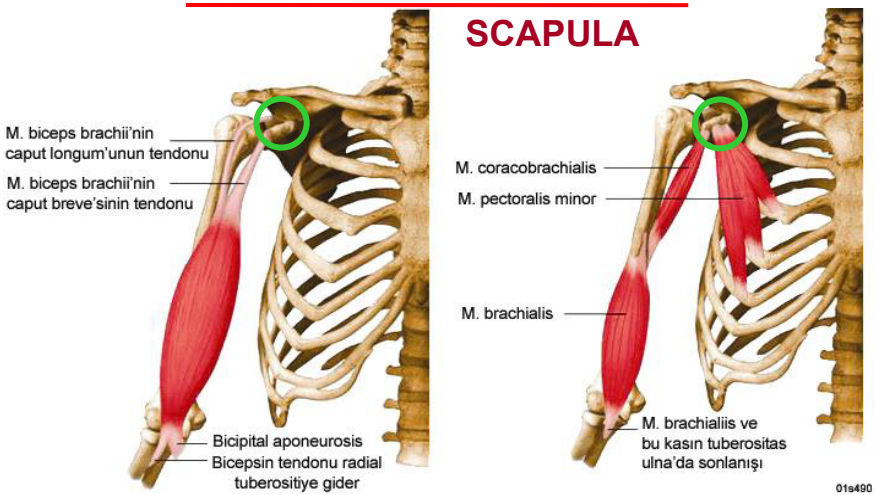

Processus coracoideus

- **M. pectoralis minor** buraya yapışarak **sonlanır**

HUMERUS

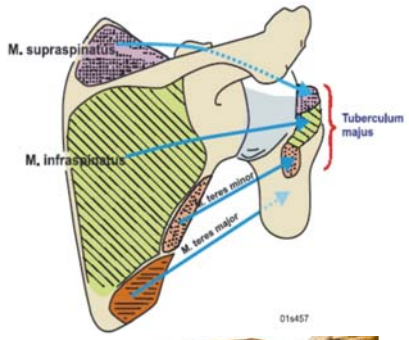

Tuberculum majus

Rotator cuff kaslarından
- **M. supraspinatus**
- **M. infraspinatus**
- **M. teres minor** buraya tutunur

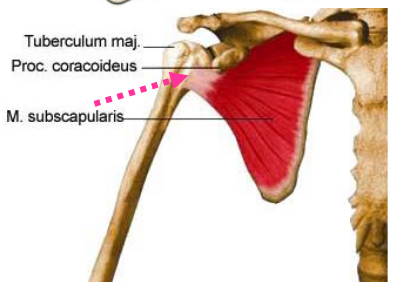

Tuberculum minus

Rotator cuff kaslarından sadece
M. subscapularis buraya tutunur

Sulcus intertubercularis

- **M. latissimus dorsi** bu oluğun tabanına yapışarak sonlanır
- **M. biceps brachii'nin caput longum**'unun tendonu geçer
- M. teres major iç dudağına yapışır
- M. pectoralis major dış dudağına yapışır

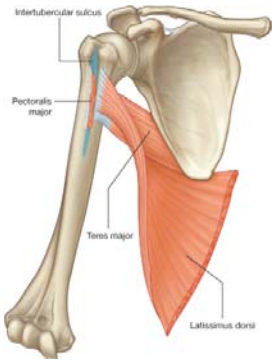

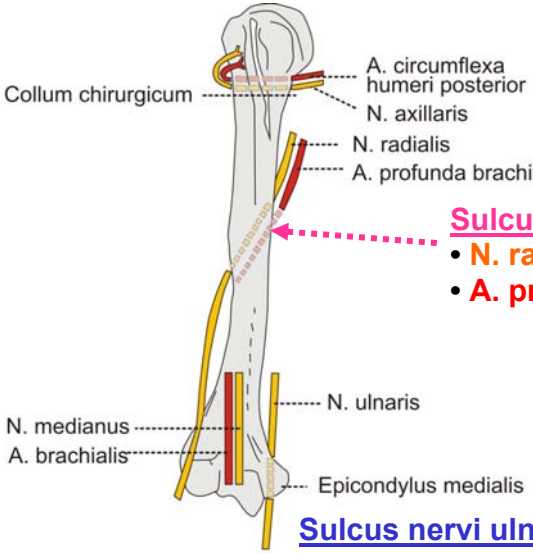

Sulcus nervi radialis
- **N. radialis** ile
- **A. profunda brachii** seyreder

Sulcus nervi ulnaris
- Epicondylus medialis'in arkasındaki bu oluktan **n. ulnaris** geçer

---

EL BİLEĞİ KEMİKLERİ

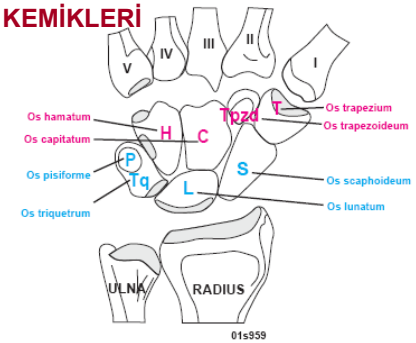

Sophia	(Scaphoideum)
Loren	(Lunatum)
Too	(Triquetrum)
Pretty	(Pisiforme)
Try	(Trapezium)
To	(Trapezoideum)
Catch	(Capitatum)
Her	(Hamatum)

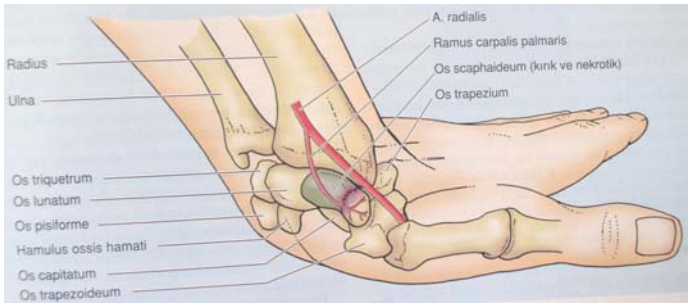

Os scaphoideum
- En çok **kırılan** karpal kemiktir.

Trapezium
- **Art. carpometacarpalis pollicis'e** katılır.

Os lunatum
- **Luksasyonu (ÇIKIĞI)** en çok görülen karpal kemiktir. **N. medianus** zedelenebilir.

Os pisiforme
- Os triquetrum'un üzerindedir
- **FCU**'in tendonu içinde yer aldığından **sesamoid** bir kemiktir

ALT EKSTREMİTE KEMİKLERİ

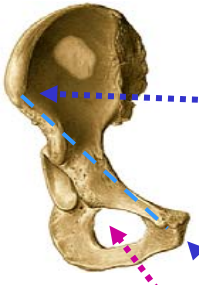

OS COXA

- **Spina iliaca anterior superior (SIAS)**

SIAS'a tutunan yapılar;
- **M. sartorius**
- **Lig. inguinale**
- M. tensor fasciae latae

- **Tuberculum pubicum**
(**lig. inguinale** medialde buraya tutunur)

- **Foramen obturatum**

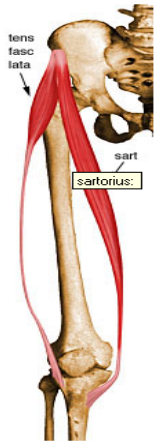

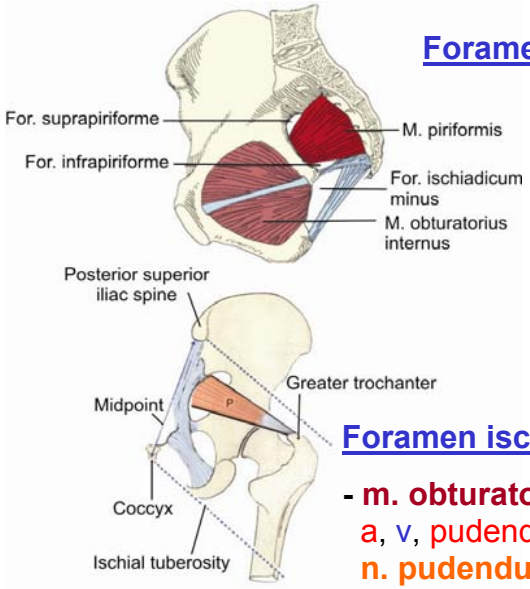

Foramen ischiadicum majus

- **m. piriformis** geçer
  for. suprapiriforme'sinden
    a, v, n. glutea superior
  for. infrapiriforme'sinden
    a, v, n. glutea inferior
    n. ischiadicus
    a, v, pudenda interna
    n. pudendus

Foramen ischiadicum minus

- **m. obturatorius'**un tendonu geçer
  a, v, pudenda interna
  n. pudendus

Apertura pelvis superior çapları

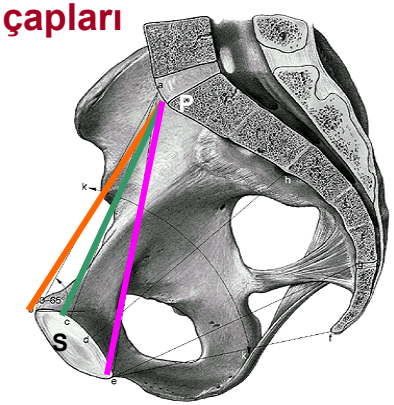

1. **Conjugata anatomica**
   Promontorium (S1) ile **symphysis pubica'**nın **üst** kenarı arasındaki mesafedir (12 cm)

2. **Conjugata vera (=Conjugata obstetrica)**
   Promontorium ile **symphysis pubica'**nın **arka** yüzünün **orta** noktası arasındaki mesafedir
   APS'un **en dar** çapıdır (11 cm)

3. **Conjugata diagonalis**
   Promontorium ile **symphysis pubica**'nın **alt** kenarı arasındaki mesafedir (12,5 cm)
   Vaginal tuşe ile ölçülebilen tek mesafedir

TIBIA

Tuberositas tibia

- **Lig. patella** (m. quadriceps femoris'in tendonu) tutunur.

Malleolus medialis

- arkasından;
  a. tibialis posterior'un nabzı alınır ve
  m. tibialis posterior'un tendonu geçer
- önünden **v. saphena magna** geçer

FIBULA

Fibula'nın proximal **(C O l l u m)** kırıklarında **N. peroneus communis** yaralanır.

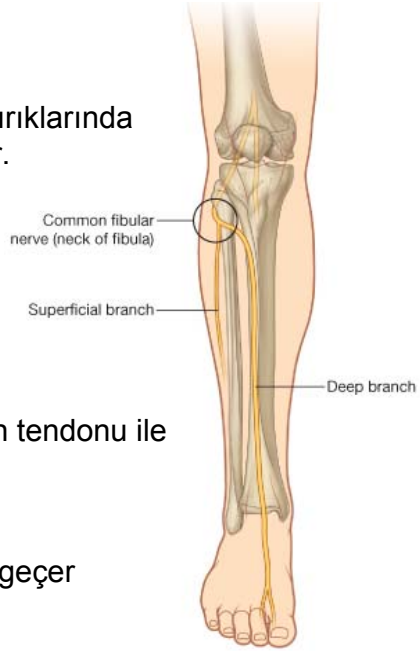

Malleolus lateralis

- arkasından;
  m. fibularis longus ve **brevis'**in tendonu ile **v. saphena parva** geçer
- önünden;
  m. fibularis tertius'un tendonu geçer

THORAX KEMİKLERİ

COLUMNA VERTEBRALIS

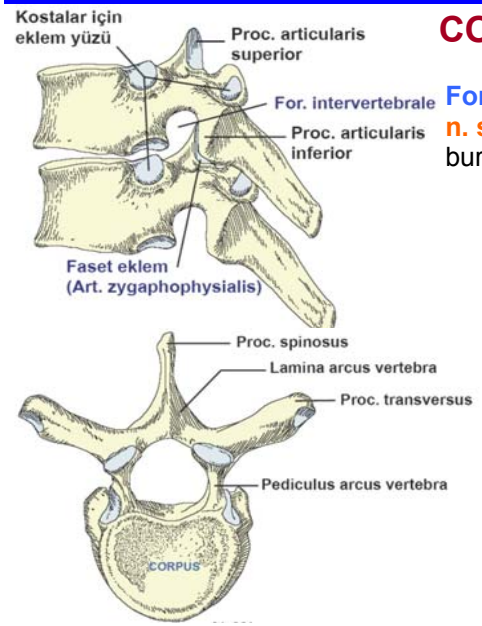

For. intervertebrale'lerden **n. spinalis** çıkar, **gang. spinale** de buradadır

Corpus vertebra;
Arcus vertebrae;
- pediculus
- lamina

Proc. articularis superior
Proc. articularis inferior
Proc. transversus
Proc. spinosus

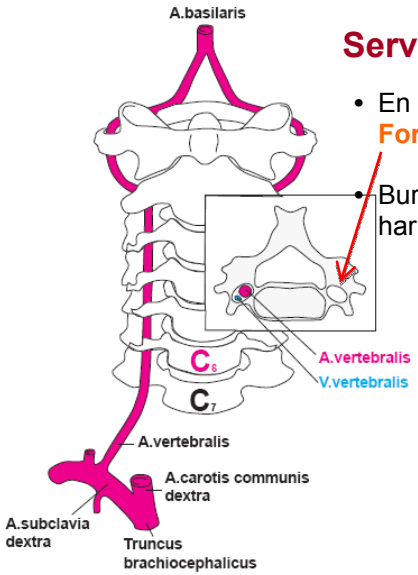

Servikal vertebralar

- En karakteristik özelliği;
  For. transversarium'ları vardır
- Buradan **a.** ve **v. vertebralis** geçer (C7 hariç)
- **1 – 2 – 7** vertebralar atipiktir.
- **1.** servikal vertebra'da **proc. spinosus yoktur**
- **2.**nin **dens'i vardır**
- **7.** servikal vertebra **(vertebra prominens)** hariç **proc. spinosus çatallıdır**

Atlas (C1)

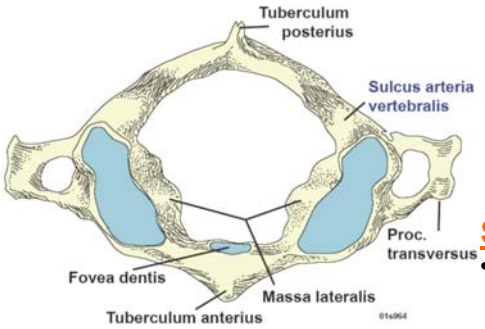

- **Corpus vertebrae**'sı ve **proc . spinosus**'u yoktur
- **Massa lateralis'**i vardır

Sulcus arteriae vertebralis

- Buradan
  A. vertebralis ile
  N. suboccipitalis geçer.

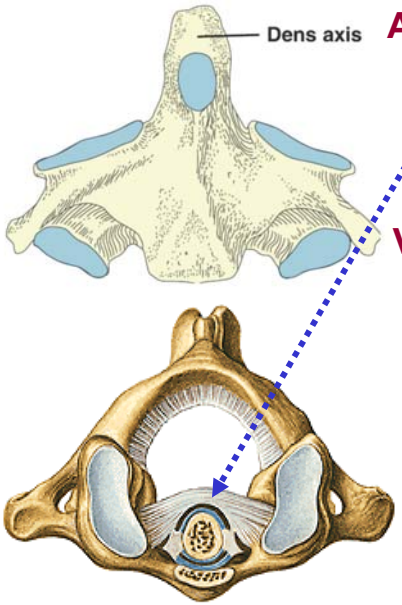

Axis (C2)

- **Dens axis** isimli çıkıntısı vardır.
- Dens axis'i **lig. transversum atlantis** pozisyonunda tutar

Vertebra prominens (C7)

- Proc. spinosus'u **en uzun** ve **çatalsız**olan vertebradır.
- En küçük for. transversarium'u olan servikal vertebradır.
  İçinden sadece **v. vertebralis** geçer.

  A. vertebralis geçmez.

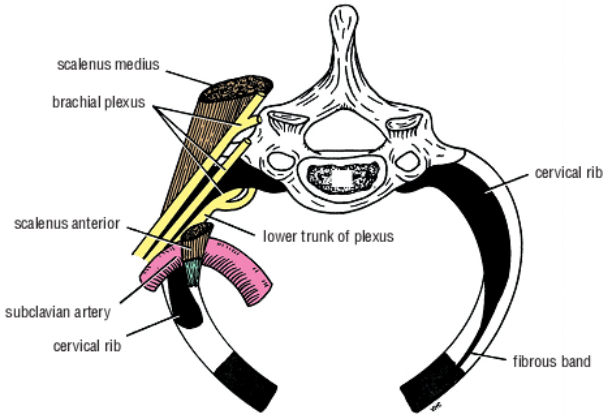

1. Costa (costa prima)

- Üst yüzünde;
  Sulcus arteriae subclaviae ve
  Sulcus venae subclaviae bulunur

- M. scalenus anterior bu iki damar arasındaki **tuberculum musculi scaleni anterioris**'e tutunur.

CRANIUM KEMİKLERİ

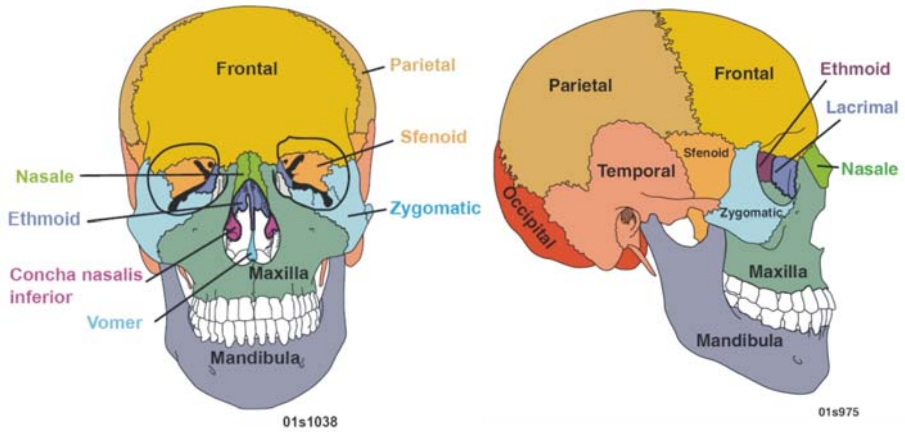

OS PARIETALE

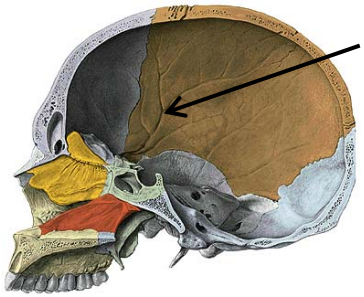

Sulcus arteriae meningeae mediae
A. meningea mediae'nın dallarına aittir
(**epidural hemoraji**)

Yeni doğan cranium'ndaki
6 fontanel'in de yapısına katılan **tek** kemiktir !

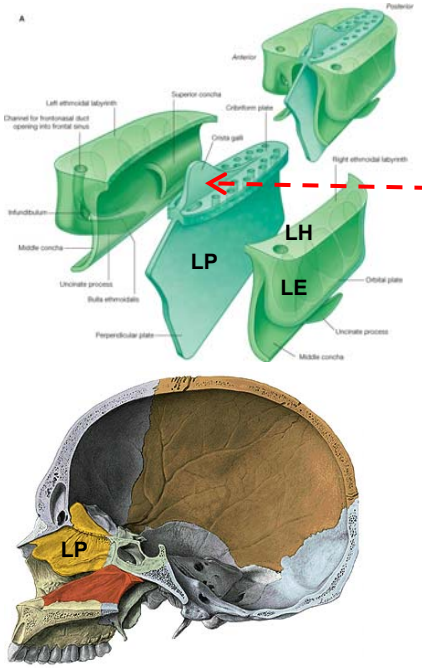

OS ETHMOIDALE

1. Lamina perpendicularis

Septum nasi'nin büyük bölümünü oluşturur

- **Crista galli**
  (Falx cerebri tutunur**)**

2. Lamina cribrosa

- Cavitas nasi'nin **çatısının** büyük bölümünü yapar
- Üzerindeki deliklerden **olfaktor sinir** uzantıları kafa içine geçer

3. Labyrinthus ethmoidalis

- Concha nasalis sup.
- Concha nasalis med.

OS OCCIPITALE

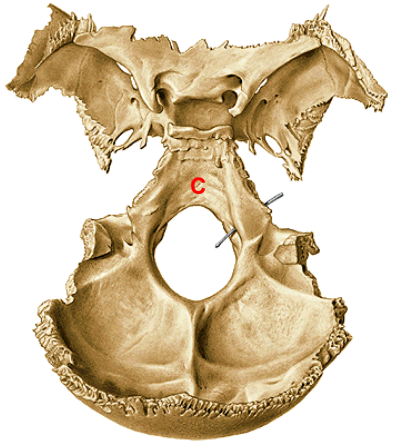

Clivus (bulbus, pons buraya oturur**)**

Foramen magnum

- Medulla spinalis ve zarları
- **N. accessorius**'un **pars spinalis**'i
- **A. vertebralis**
- A. spinalis anterior
  A. spinalis posterior

Canalis nervi hypoglossi

- **N. hypoglossus** geçer

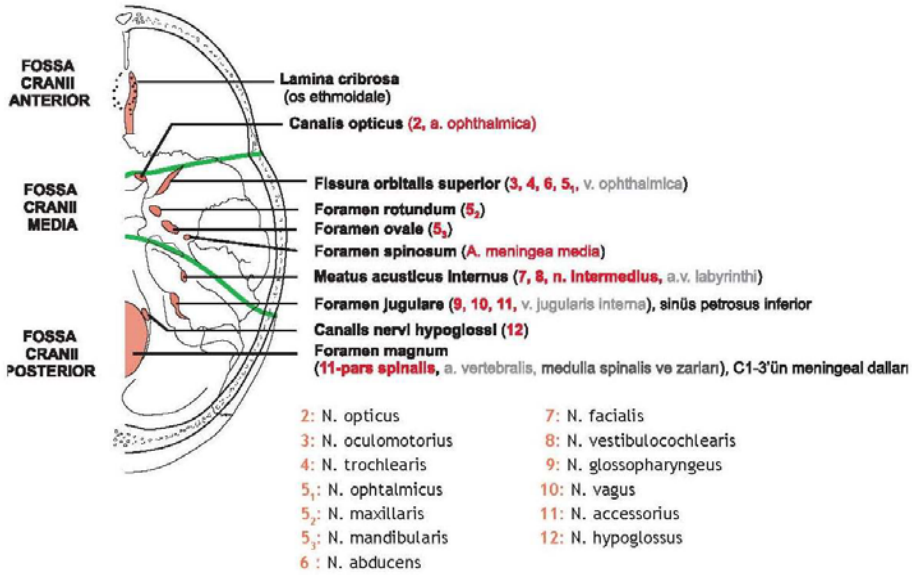

OS SPHENOIDALE

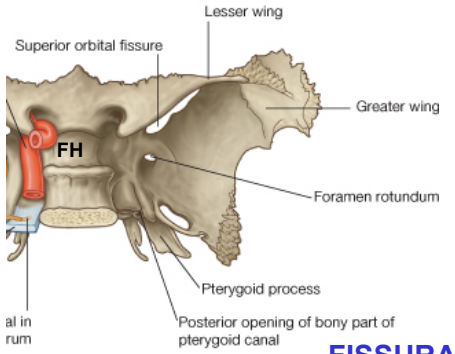

- **Sella turcica**
  Fossa hypophysialis

- **Canalis opticus**
  n. opticus
  a. ophthalmica

FISSURA ORBITALIS SUPERIOR (FOS)
(Fossa cranii media'yı Orbita'ya bağlar)

- **N. oculomotorius (3)**
- **N. trochlearis (4)**
- **N. abducens (6)**
- **N. ophthalmicus (5-I)**
- **V. ophthalmica superior**

OS SPHENOIDALE

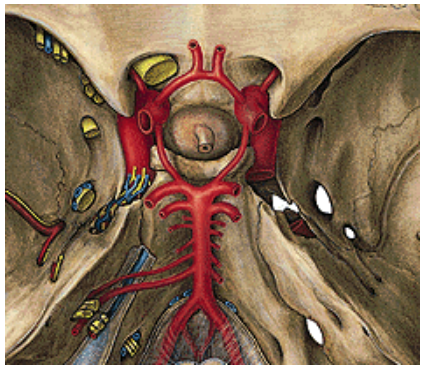

Foramen rotundum
(fossa cr. media'yı
fossa pterygopalatina'ya bağlar,
n. maxillaris, geçer)

Foramen ovale
(fossa cr. media'yı
fossa infratemporalis'e bağlar,
n. mandibularis, geçer)

Foramen spinosum
(fossa cr. media'yı
fossa infratemporalis'e bağlar,
a. meningea media, geçer)

OS TEMPORALE

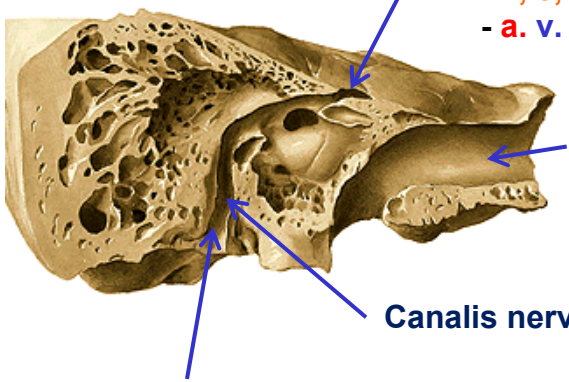

Meatus (porus) acusticus internus
- 7, 8, n. intermedius,
- a. v. labyrinthi geçer.

Canalis caroticus
(a. carotis int. geçer)

Canalis nervi facialis

For. stylomastoideum
(n. facialis kafatasını buradan terk eder.**)**

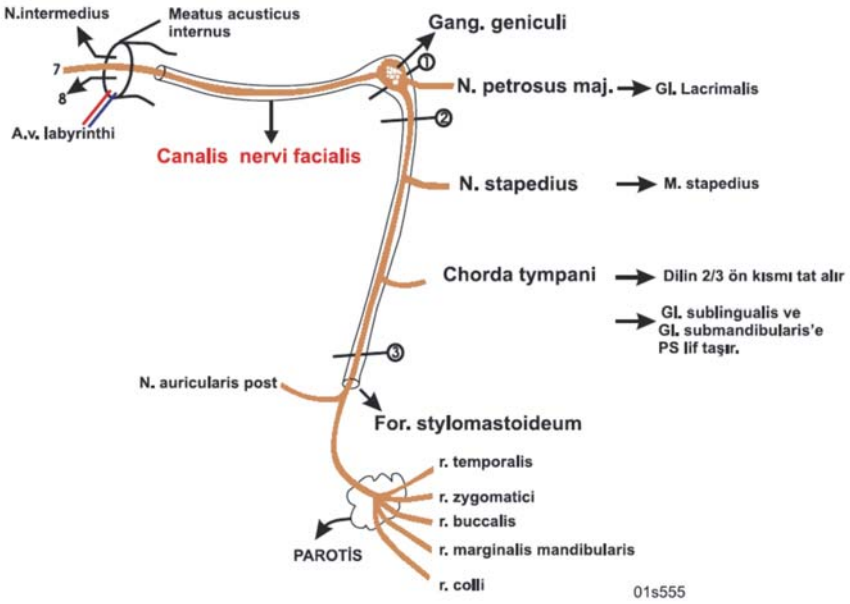

MANDIBULA

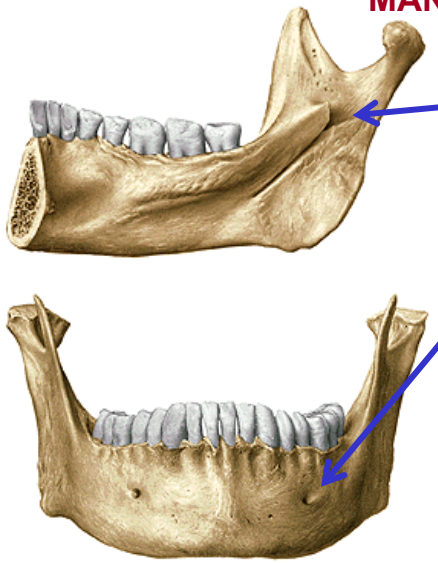

- **Foramen mandibulae**
  - **A. v. n. alveolaris inferior**
- Canalis mandibulae
- **Foramen mentale**
  - **n. mentalis**

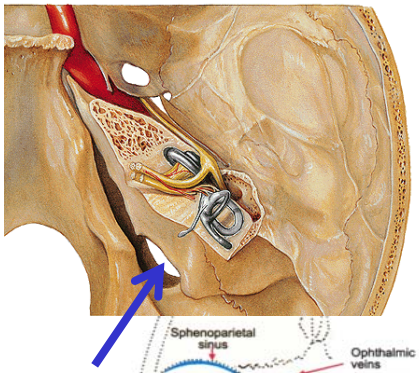

For. jugulare

- **Sinus sigmoideus**
- **V. jugularis interna**
- **Sinus petrosus inferior**
  (**v. jugularis int.**'ya açılır.)
- **9, 10,11. KS**'ler geçer

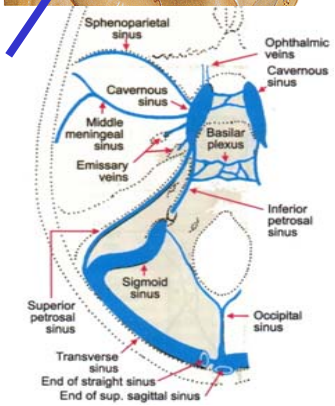

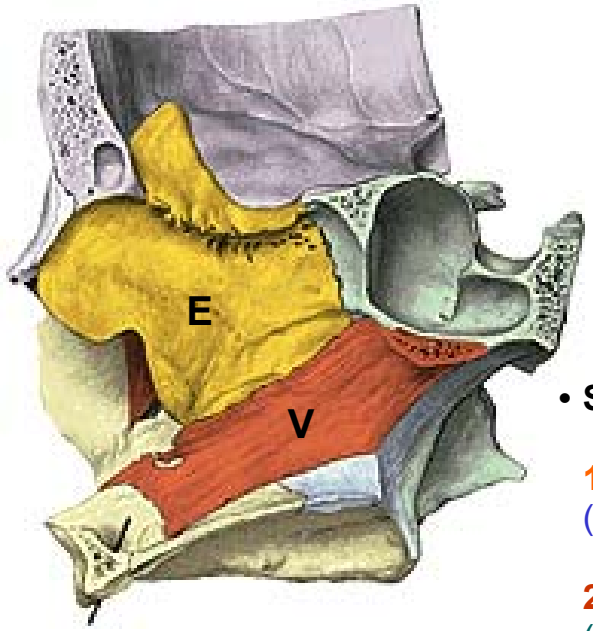

Vomer

- **Septum nasi**

1- Os ethmoidale
(neurocranium)

2- Vomer
(viscerocranium)

MAXILLA

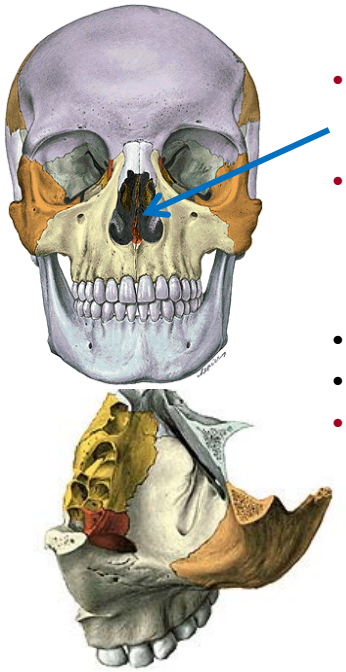

- **Os nasale**'lerle birlikte **apertura piriformis**'in sınırlarını oluşturur
- **Os palatinum**'larla birlikte **palatum durum**'u oluşturur

- Sulcus infarorbitalis
- Canalis infraorbitalis
- **Foramen infraorbitale**
  A. v. n. infraorbitalis

ORBITA

Lateral

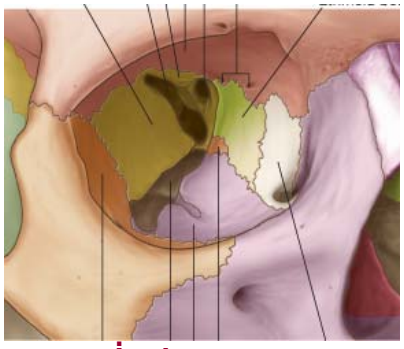

Orbita'nın duvarları

- **Üst:**
  frontal ve sfenoid kemikler
- **Dış:**
  zygomatik ve sfenoid kemikler
- **Alt:**
  Maxilla, zygomatik ve **palatin** kemikler

İç duvar:

- **S**fenoid
- **E**thmoid
- **L**acrimale
- a
- **M**axilla

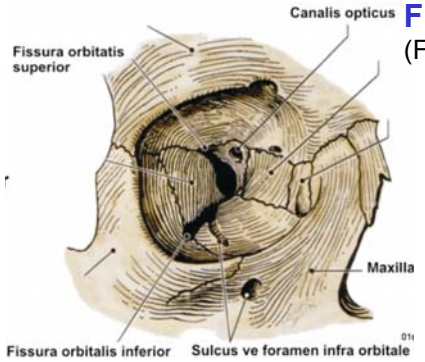

Fissura orbitalis superior (FOS)
(Fossa cranii media'yı Orbita'ya bağlar)

- **N. oculomotorius (3)**
- **N. trochlearis (4)**
- **N. abducens (6)**
- **N. ophthalmicus (5-I)**
- **V. ophthalmica superior**

Fissura orbitalis inferior (FOİ)
(Orbita'yı fossa pterygopalatina'ya bağlar)

- **N. maxillaris (5-2)**
- **V. ophthalmica inferior**

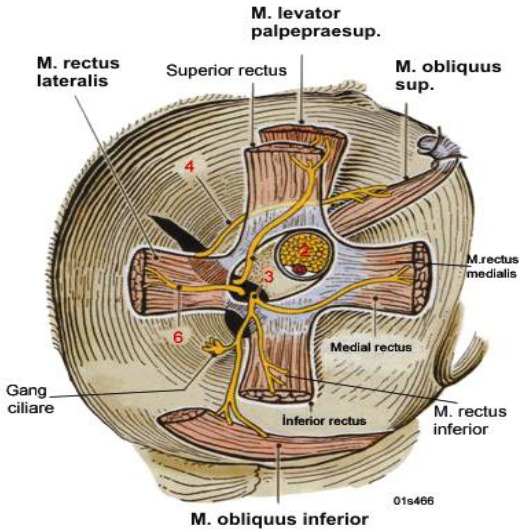

Anulus tendineus communis'ten **(Zinn Halkası)** geçen yapılar

- **N. opticus (2)**
  (a. v. centralis retina)
  a. ophthalmica
- **N. oculomotorius (3)**
- **N. abducens (6)**

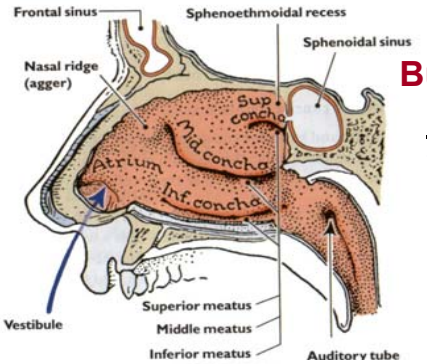

Burun boşluğu'nun duvarları

Dış:
- Concha nasalis sup./med./inf.

Alt:
- maxilla
- os palatinum

İç:
- ethmoid
- vomer

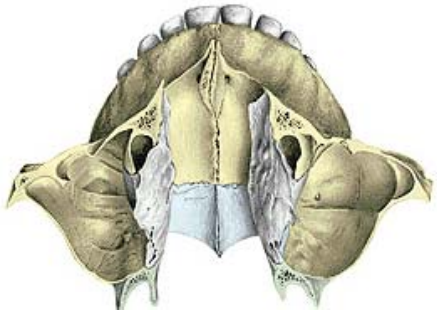

Üst:
- **N**azal
- **F**rontal
- **E**thmoid
- **S**phenoid

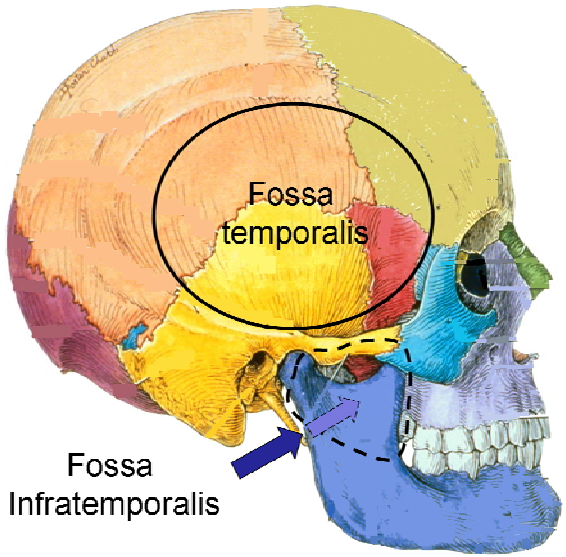

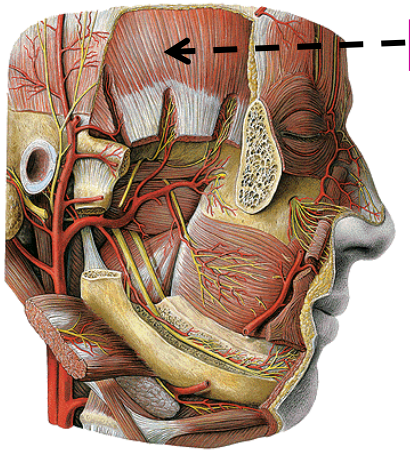

Fossa temporalis

- M. temporalis
- A. v. temporalis superficialis
- Pterion
  - A. meningea media'nın ön dalı
  - Sulcus lateralis

Fossa infratemporalis

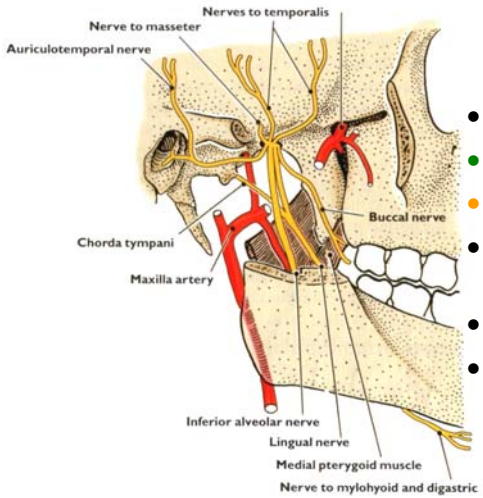

- A. maxillaris ve dalları
- Parotis bezi
- Gang. oticum
- Çiğneme kasları (m. masseter hariç)
- N. mandibularis ve dalları
- Plexus pterygoideus

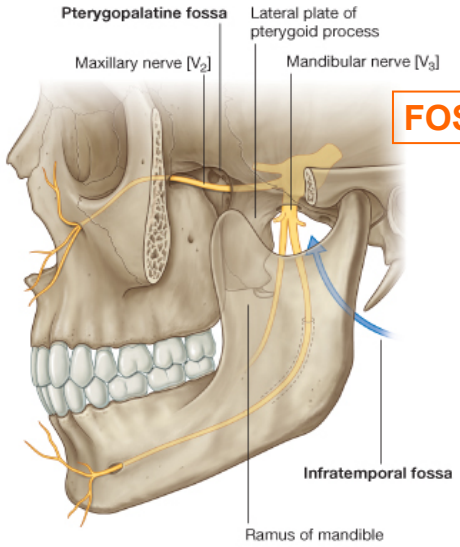

FOSSA PTERYGOPALATINA

Orbita'nın apeksinin arkasında ve **F**issura **O**rbitalis **I**nferior ile **F**issura pterygomaxillaris'in kesişim yerinde bulunur.

İçerisinde;

Ggl. pterygopalatinum

N. maxillaris

A. maxillaris

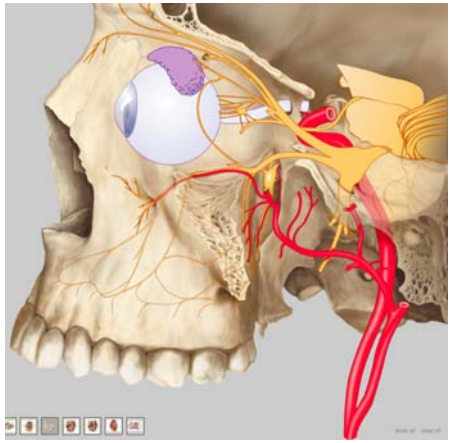

FOSSA PTERYGOPALATINA

Bağlantıları;

Fossa pterygopalatina:

Fissura orbitalis inf.------İLE → **Orbita'**ya

For. rotundum----------İLE → **Fossa cranii media'**ya

For. sphenopalatinum----İLE → **Cavitas nasi'**ye

Fissura pterygomaxillaris---İLE → **Fossa infratemporalis'**e

Canalis pterygopalatinus-----İLE → Cavum oris'e (for. palatinum majus ve minus)

EKLEMLER

Discus'u olanlar,

- Art. sternoclavicularis
- Art. acromioclavicularis
- Art. radioulnaris distalis
- Art. radiocarpalis
- Art. temporomandibularis

Meniscus'u olanlar,

Art. genus

Labrum'u olanlar,

Art. humeri (labrum glenoidale)

Art. coxae (labrum acetabulare)

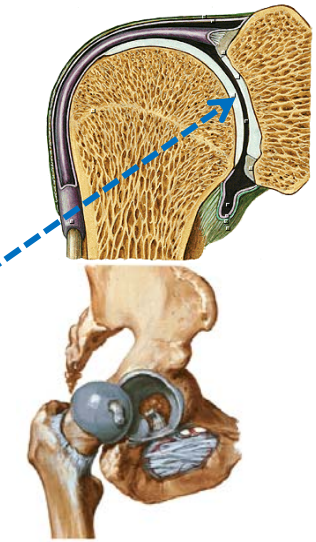

Hareketli Eklem Tipleri

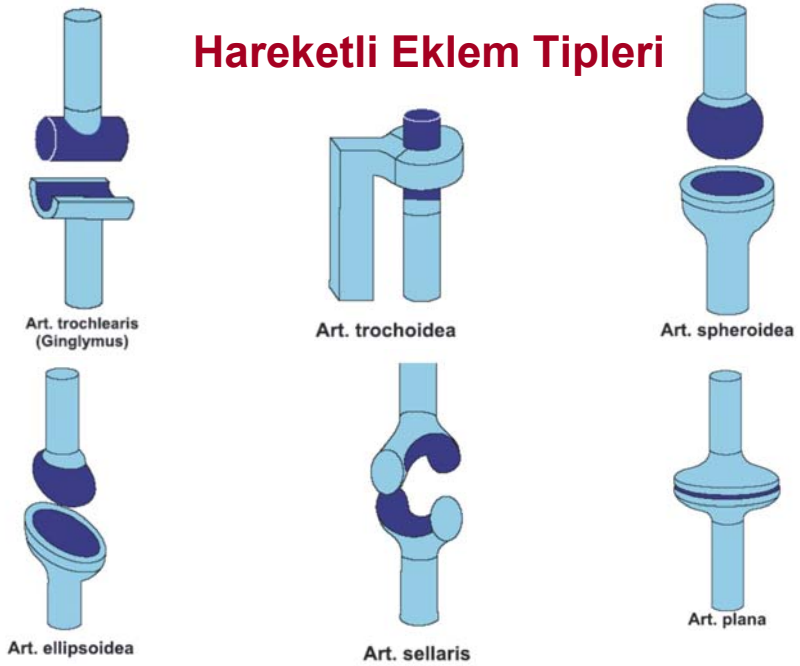

ÜST EKSTREMİTE EKLEMLERİ

Art. sternoclavicularis

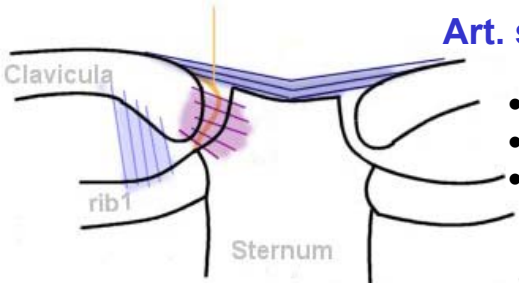

- **Sellar** tip eklemdir
- **Discus articularis**'i vardır
- Üst ekstremiteyi gövdeye bağlayan **tek** eklemdir

Articulatio humeri

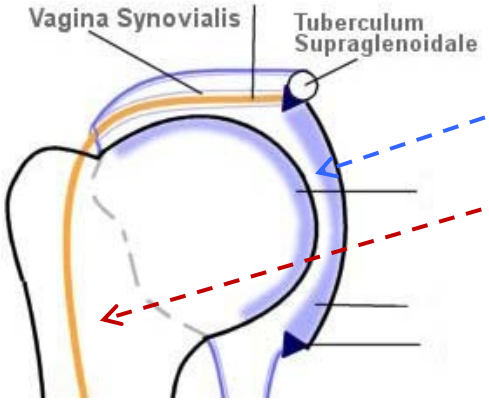

- **Sferoid** tip eklemdir
- **Labrum articulare (glenoidale)**'si vardır
- M. biceps brachii'nin uzun başının tendonu eklem kapsülünü deler
- **Bursa** subtendinea musculi **subscapularis** eklem boşluğu ile bağlantılıdır

Eklem kapsülünü

- Üstten **m. supraspinatus**
- Arkadan **m. infraspinatus** ve **m. teres minor**
- Önden **m. subscapularis** destekler

Bu kaslara **Rotator cuff kasları** adı verilir

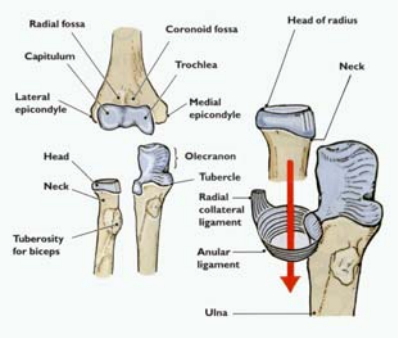

Art. cubiti

- **Art. humeroulnaris (ginglymus)**
  (en çok çıkan eklemdir ve **n. ulnaris** yaralanır**.)**
- **Art. humeroradialis (sferoid)**
- **Art. radioulnaris proximalis (trokoid)**

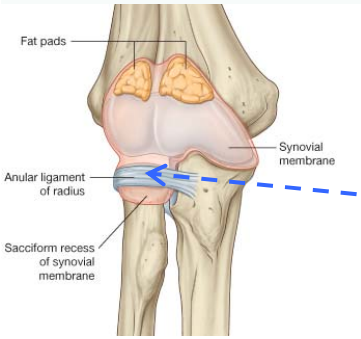

- **Lig. anulare radii**
  (radius başını ulna'daki incisura radialis'de tutar.)

Art. radiocarpalis

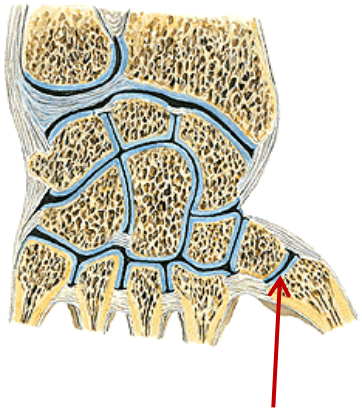

- Radius'un distal ucu ile **scaphoideum** ve **lunatum**, ve bir **discus** aracılığıyla ulna distal ucu ile **triquetrum** arasında oluşur
- Tipi **elipsoid**
- **Ulna** ve **Os pisiforme** bu ekleme **katılmaz**

Art. carpometacarpalis pollicis

- **1. metakarpal** ile **trapezium** arasındaki **sellar** tip eklemdir

ALT EKSTREMİTE EKLEMLERİ

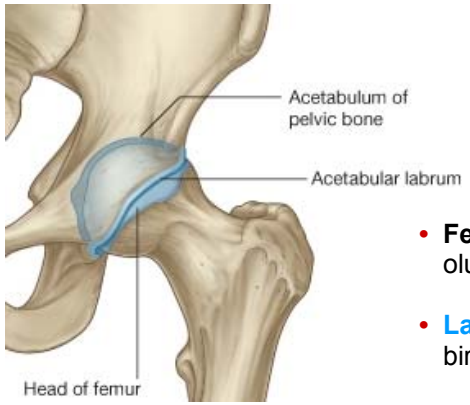

Art. coxae

- **Femur başı** ile **acetabulum** arasında oluşan **sferoid** tip eklemdir
- **Labrum acetabuli** olan iki eklemden biridir

Kalça ekleminin ligamentleri

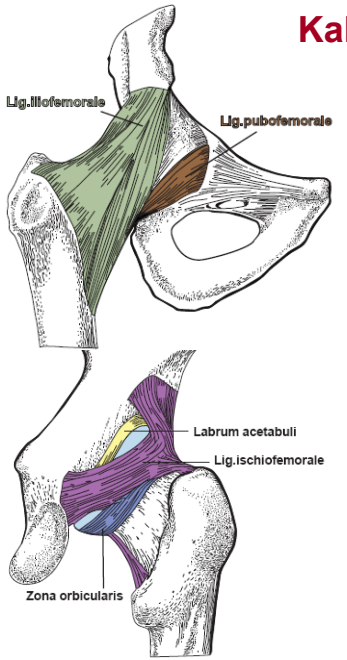

1. Lig. iliofemorale

- Eklemin stabilizesinden sorumlu **en önemli** ligamenttir
- Uyluğun **aşırı ekstensiyon**'unu sınırlar

2. Lig. pubofemorale

- Uyluğun **aşırı abdüksiyonunu** önler

3. Lig. ischiofemorale

Uyluğun **iç rotasyonunu** sınırlandırır.

Art. coxae'nın **arkaya** çıkıklarında bu bağ yırtılır ve **n. ischiadicus** yaralanır. **Öne** çıkıklarında ise **n. femoralis** yaralanır.

4. Zona orbicularis

- Negatif hava basıncından sonra femur başını acetabulum'da tutan en önemli yapıdır.

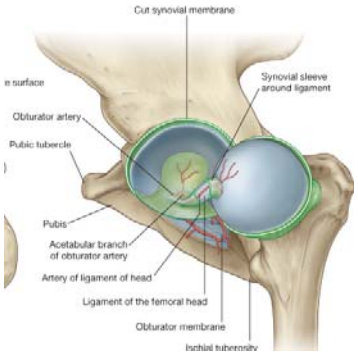

5. Lig. capitis femoris

- Uyluk fleksiyondayken veya yarı fleksiyondayken yapılan, adduksiyon ve dış rotasyonu sınırlar
- İçerisinde **femur başını besleyen bir damar var.**

6. Lig. transversum acetabuli

- Incisura acetabuli'yi birleştiren **labrum'**un bir parçasıdır.

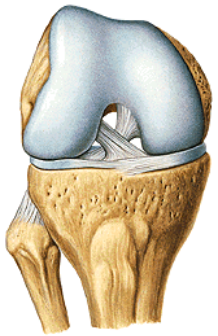

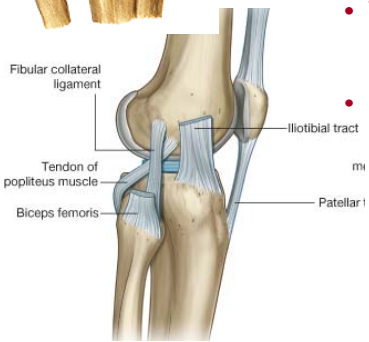

Art. genus

- **Femur** ile **tibia** arasında **bicondyler** tip eklemdir.
- Diz ekleminde **fleksiyon**, **ekstansiyon** ve diz fleksiyonda iken biraz da **rotasyon** yapılır.
- Tendonu diz ekleminin içinden geçen kas: **M. popliteus'**dur.
- **Bursa suprapatellaris** eklem boşluğu ile bağlantılıdır.

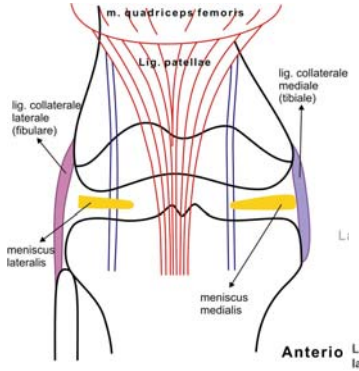

DIŞ BAĞLARI

1- Lig. patella

- **M. quadriceps femoris**'in tendonunun kalınlaşmış orta parçasıdır.

Artroskopi bu bağın lateralinden yapılır.

2- Lig. collaterale fibulare (laterale)

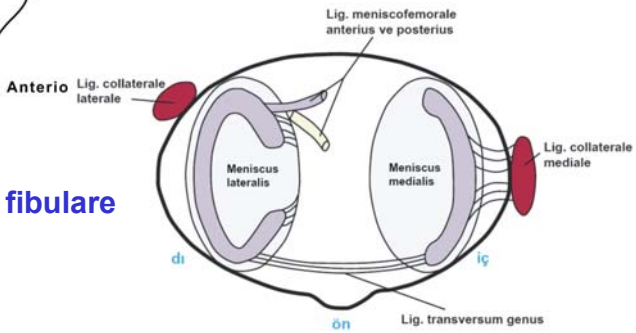

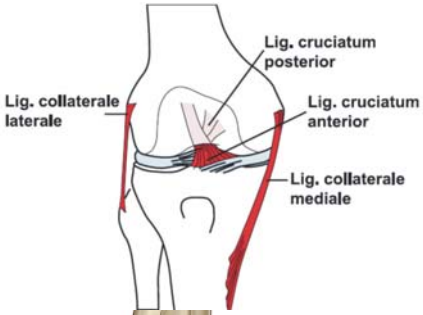

3- Lig. collaterale tibiale (mediale)

- **Meniscus medialis'e** yapışıktır.
- Diz ekleminin **stabilizesinden sorumlu** en önemli ligamenttir.

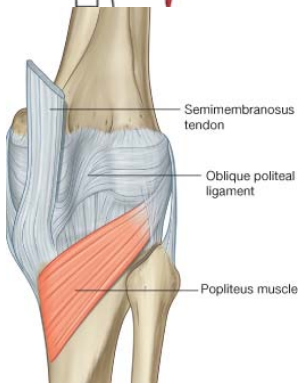

4- Lig. popliteum obliquum

m. semimembranosus'un tendonunun uzantısıdır.

5- Lig. popliteum arcuatum

m. popliteus'un başlangıç liflerinin kalınlaşmasıdır.

Art. genus

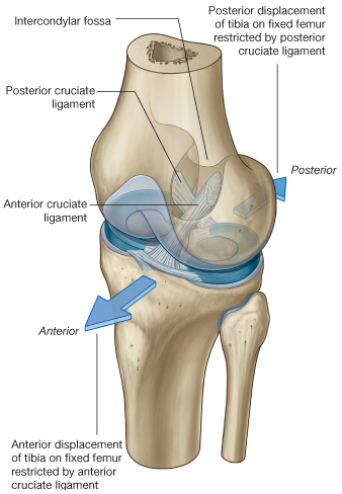

İÇ BAĞLARI

1- Lig. cruciatum anterius

- Bacağın aşırı **ekstansiyon**'unu önler.
- Femur üzerinde tibia'nın öne hareketini sınırlar.

2- Lig. cruciatum posterius

- Femur üzerinde tibia'nın arkaya hareketini sınırlar.
- Bacağın aşırı **fleksiyon**'unu önler.
- Fleksiyondaki dize ağırlık bindiğinde femuru stabilize eder

3- Lig. transversum genus

- Menisküslerin ön uçlarını birleştirir ve birlikte hareket etmelerini sağlar

4- Lig. meniscofemorale anterius

5- Lig. meniscofemorale posterius

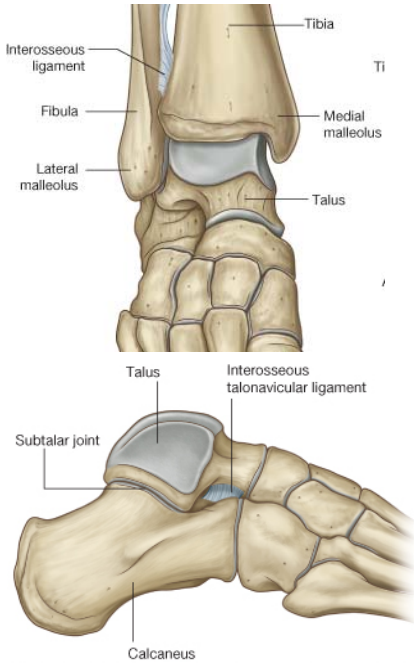

Art. talocruralis

- **Tibia, fibula ve talus** arasında kurulu **ginglimus** tip eklemdir

Art. subtalaris (talocalcanea)

- **Eversiyon** ve **inversiyon** hareketlerinin **büyük bölümü (% 7o'i)** bu eklemde yapılır.

- **Art. talocalcaneonavicularis (İnv-Ev'un %30'u)**

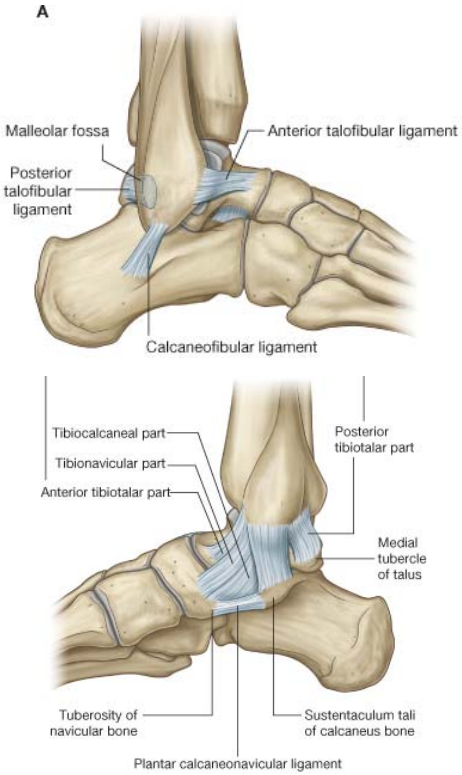

Lig. collaterale laterale;

Ayağın **inversiyonunu sınırlandırır.**

İnversiyon tarzı burkulmalarda kopan ligamenttir.

Lig. collaterale mediale

(Lig. deltoideum)

Ayağın **aşırı eversiyonunu** önler.

Lig. calcaneonaviculare plantare

- Talus başını alttan destekler
- Ayak kubbesini korumada **(arcus longitudinalis medialis)** pasif olarak çok önemli bir görev yapar
- Bu bağın kopmasında ayak kubbesi çöker ve düz tabanlık **(pes planus)** oluşur

KRANYUM ve KOLUMNA VERTEBRALİS EKLEMLERİ

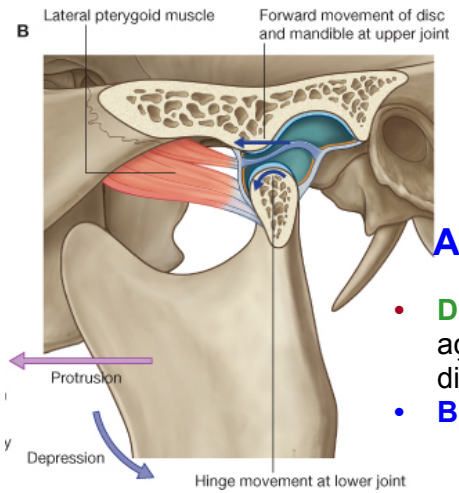

Art. temporomandibularis

- **Discus articularis**'i vardır. Çeneyi açan **m. pterygoideus lateralis**'in discus'a tutunması vardır.
- **Bicondyler** tip eklemdir.

Art. atlantooccipitalis (YES eklemi)

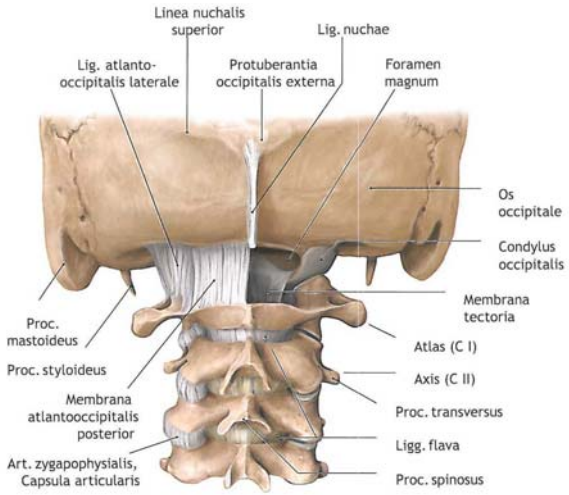

- **Elipsoid** tip eklemdir
- **Fleksiyon-ekstansiyon** ve başın yana eğilmesinde fonksiyon görür

Ligamentleri:

- Membrana atlantooccipitalis ant.
- **Membrana atlantooccipitalis post.**
  - **a. vertebralis**
  - **n. suboccipitalis** tarafından delinir.

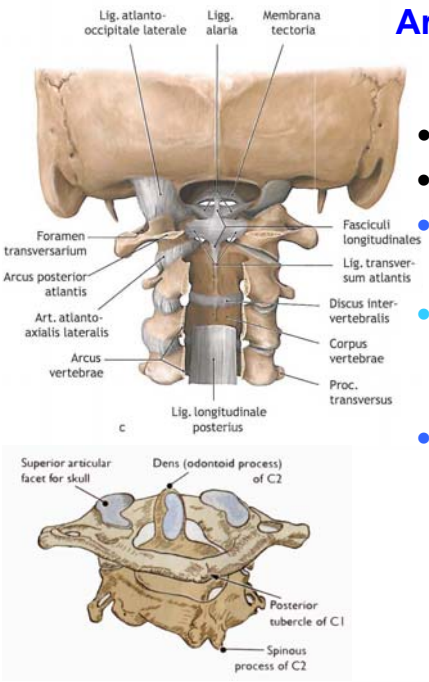

Art. atlantoaxialis mediana (NO eklemi)

- **trokoid** tip eklemdir
- **Ligg. alaria** (**rotasyon** kontrolü)
- **Lig. apicis dentis**
  - **Notokord**'un kalıntısıdır.
- **Lig. transversum atlantis**
  - **Dens axis**'i pozisyonunda tutar
- **Membrana tectoria**
  - Vertebra gövdelerinin arka yüzlerini örten **lig. longitudinale posterius**'un, axis'ten **(C2)** sonra yukarı doğru devamıdır.

Symphysis intervertebralis

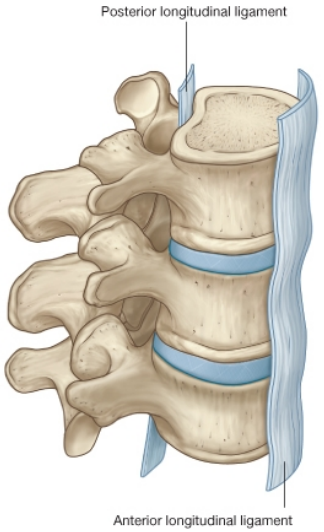

- Vertebra **corpus**'ları arasındaki **simfizis** tip eklemlerdir
- Corpuslar arasında **23** adet **discus intervertebralis** denilen **fibröz** kıkırdak yapısında oluşumlar bulunur
- **Lig. longitudinale anterius** columna vertebralis'in **ekstensiyonunu** sınırlar
- **Lig. longitudinale posterius** columna vertebralis'in **fleksiyonunu** sınırlar

Art. zygapophysiales

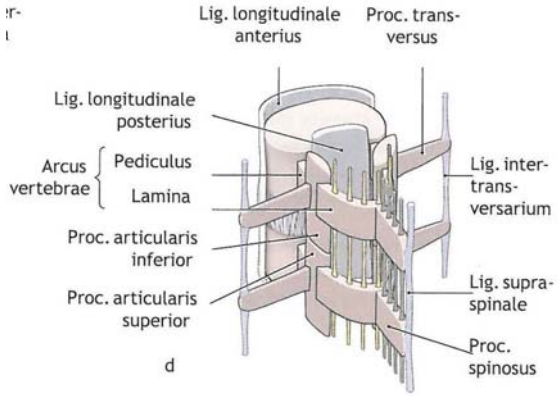

- Komşu vertebraların **proc. articularis superior** ve **inferior**'ları arasındadır

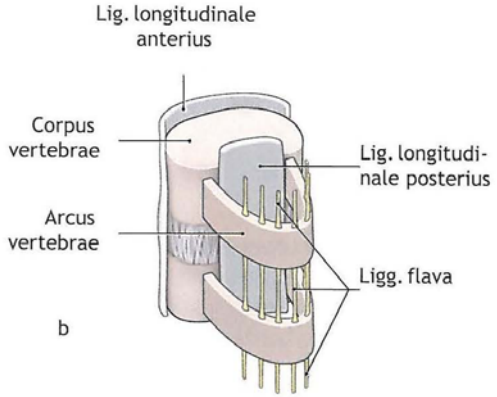

Ligg. flava

- **Lamina** arcus vertebrae'leri birbirine bağlar

Ligg. supraspinalia

Ligg. interspinalia

Lig. nuchae

(Ligg. supraspinalia'nın **C7** ve **protuberentia occipitalis externa** arasında uzanan bölümüdür, **Başın dik tutulmasına yardım eder** ve **aşırı fleksiyonunu** önler)

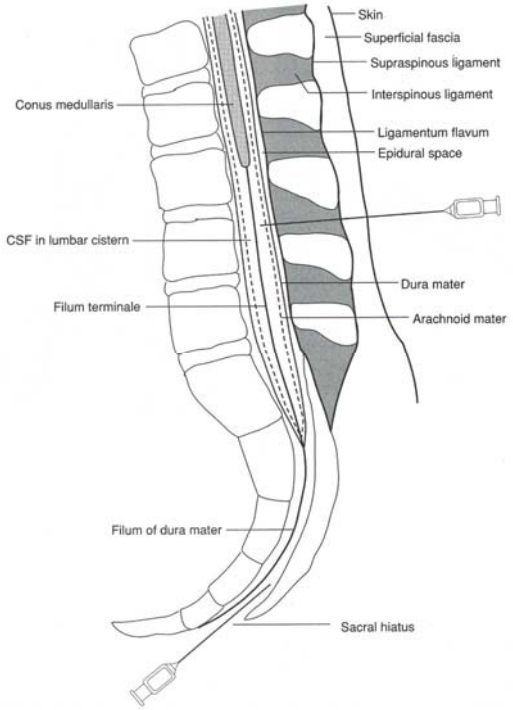

LP'de geçilen anatomik yapılar

- Deri ve fasya
- **Lig. supraspinale**
- **Lig. interspinale**
- **Lig. Flavum**

Epidural Aralık

- Dura mater
- Arachnoidea mater

Subaraknoid aralık

KASLAR

BAŞ ve BOYUN KASLARI

YÜZ KASLARI

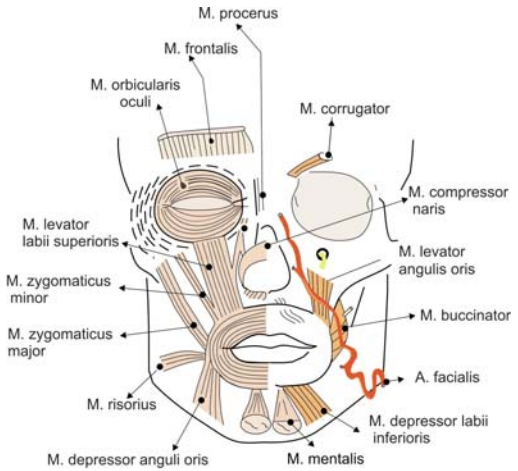

1) Yüz bölgesinde **fascia profunda** bulunmaz.

2) Mimik kasları **fascia superficialis'in 2 yaprağı arasında** bulunur.

3) Mimik kaslarının **siniri** **N. facialis**'dir.

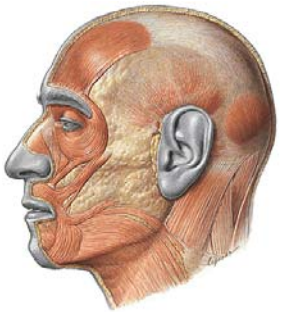

M. buccinator

- Ductus parotideus tarafından delinir.
- Çiğnemeye yardım eder, **emme** ve **üfleme** hareketlerini yaptırır.

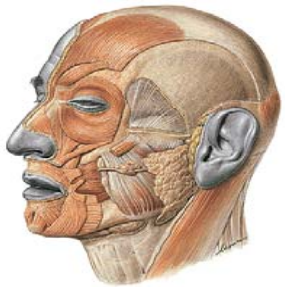

M. platysma

- **Siniri N. facialis**
- **V. jugularis externa** altından (arkasından) geçer

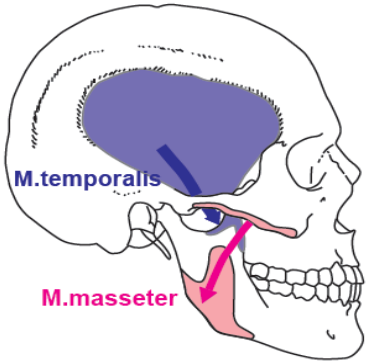

ÇİĞNEME KASLARI

M. temporalis
M. masseter
(Yüzeyelinden ductus parotideus geçer)
M. pterygoideus med.
M. pterygoideus lat. (çeneyi **AÇAR**)
- Siniri **N. mandibularis**

BOYUN BÖLGESİ

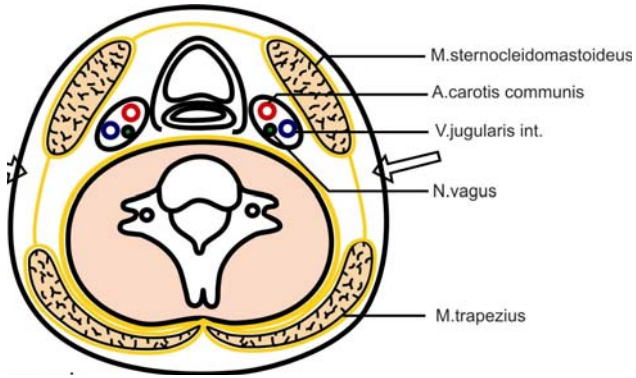

Vagina carotica (Karotis kılıfı)

A. carotis communis
A. carotis interna
V. jugularis interna
N. vagus'u sarar.

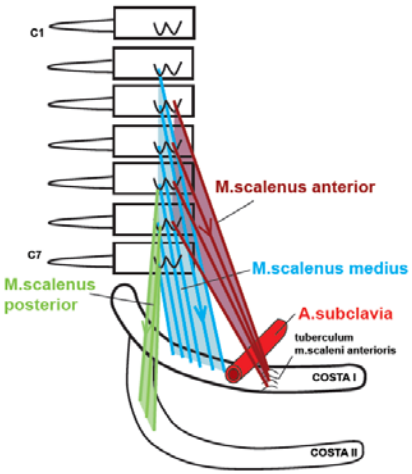

Mm. scaleni ant / med / post

M. scalenus ant.'un yüzeyelinde N. phrenicus seyreder.

A. subclavia ve plexus brachialis m. scalenus ant. ile med. arasındadır.

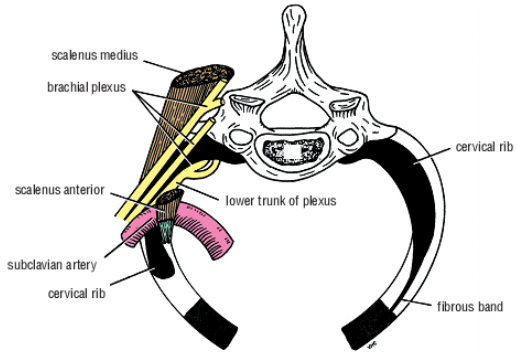

TRIGONUM SUBOCCIPITALE

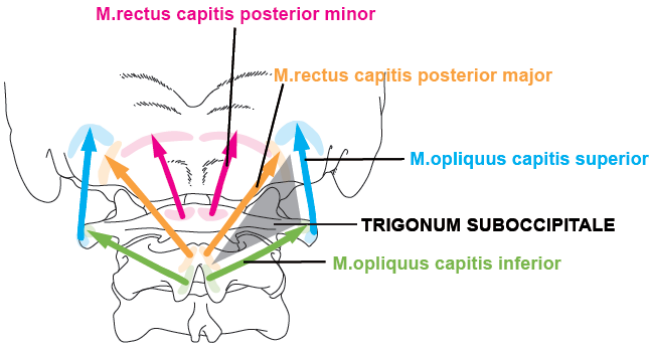

İçinde:
A. vertebralis
N. suboccipitalis

HİYOİD ÜSTÜ KASLAR

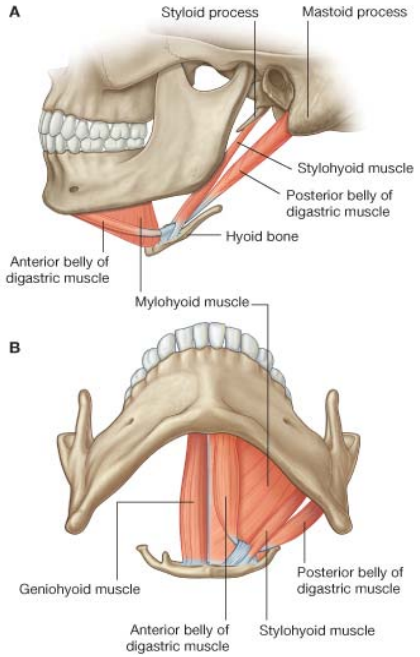

- M. mylohyoideus (5)
- M. digastricus
  - Venter anterior (5)
  - Venter posterior (7)
- M. stylohyoideus (7)
- M. geniohyoideus C1 spinal

HİYOİD ALTI KASLAR

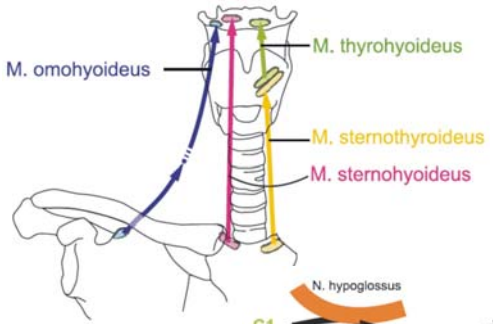

- M. thyrohyoideus C1 spinal
- M. sternohyoideus
- M. sternothyroideus
- M. omohyoideus

Siniri Ansa cervicalis

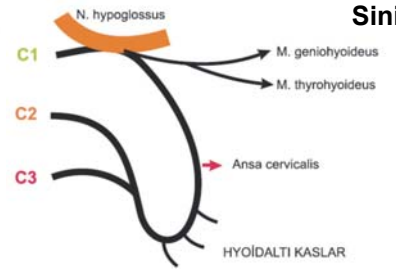

M. sternocleidomastoideus

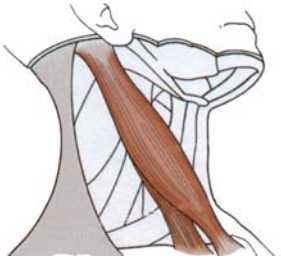

- Tek taraflı kasıldığında **yüzü karşı tarafa çevirir.**
- İki taraflı kasıldığında boynu öne eğer.
- **Başı yastıktan kaldıran kastır.**

  N. accessorius (pars spinalis)

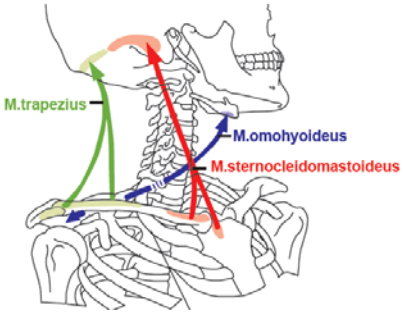

kasın <u>üzerinde</u> (yüzeyelinde);

V. jugularis externa

kasın <u>altında</u> (arkasında);

Vagina carotica,

Plexus cervicalis

Ansa cervicalis

A. subclavia

BOYUN ÜÇGENLERİ

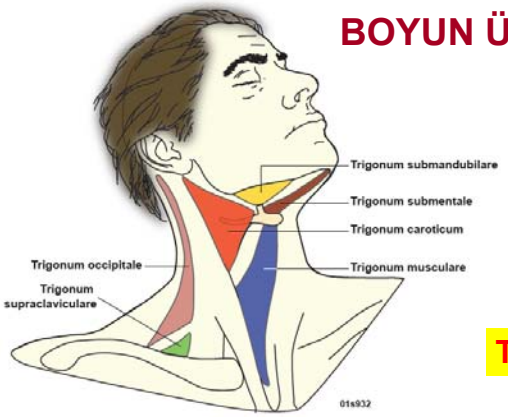

Trigonum musculare

Gl. thyroidea
Gl. parathyroidea

- **M. digastricus, v. post.**
- **M. omohyoideus, v. sup.**
- **M. SCM**

Trigonum caroticum

A. carotis communis
A. carotis externa
A. carotis interna
V. jugularis interna
N. vagus (10)
N. hypoglossus (12)

BOYUN <u>ARKA (YAN)</u> ÜÇGENLERİ

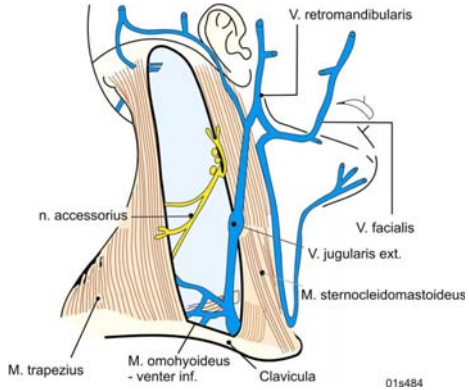

Trigonum occipitale

- **N. accessorius (11)** buradadır.

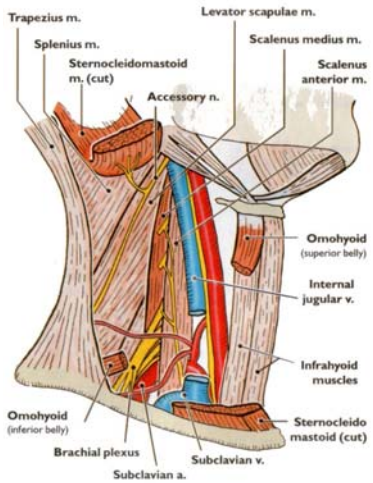

Trigonum supraclaviculare

- **A. subclavia**
- **Plexus brachialis**'in truncusları
- Supraklaviküler lenf düğümleri (**Virchow düğümü**)
- **V. jugularis externa**

SIRT VE THORAX KASLARI

SIRT KASLARI

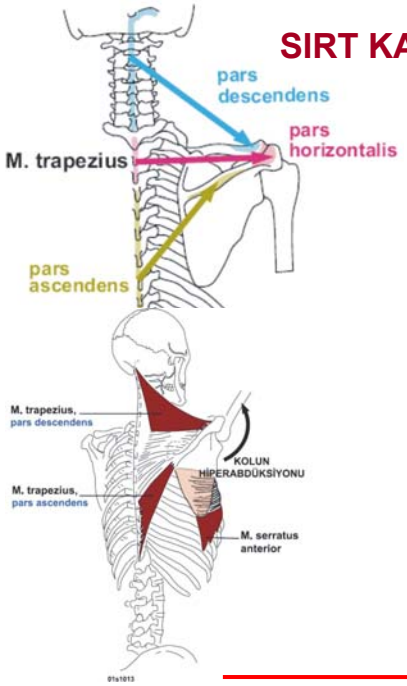

M. trapezius

- Kolun **90º den sonraki** Abdüksiyonunda **(hiperabdüksiyon)**

m. serratus anterior'a yardım eder

- Omuzun çökmesini önler

N. accessorius (pars spinalis)

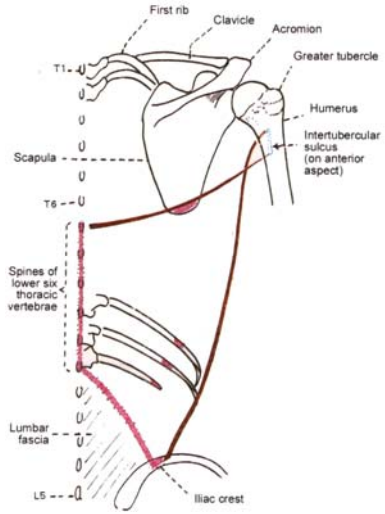

M. latissimus dorsi

- **Kola adduksiyon, ekstensiyon ve iç rotasyon**
- Gövdeyi yukarı çeken esas kastır
- Hem **derin inspiryum'da** hem de **kuvvetli ekspiryum**'da çalışır
- **sulcus intertubercularis**'te sonlanır
- **N. thoracodorsalis**

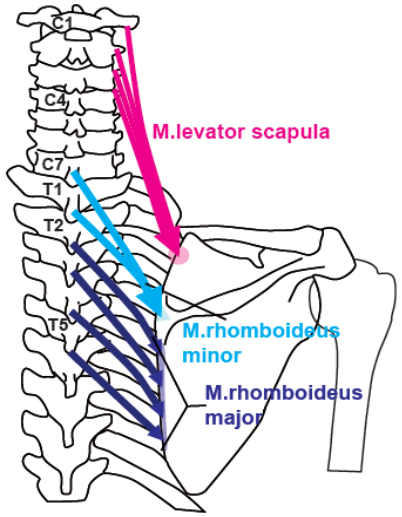

M. levator scapulae

M. rhomboideus minor

M. rhomboideus major

- Scapula'nın medial kenarını içe ve yukarı çekerler
- Scapula'yı toraks duvarından çekerler

(retraksiyon)

N. dorsalis scapulae

TORAKS KASLARI

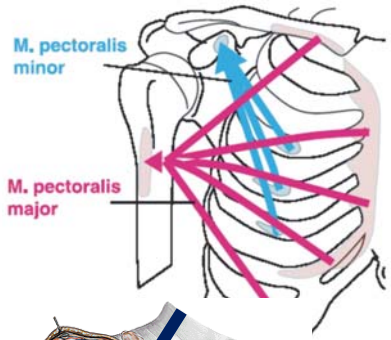

M. pectoralis major

Kola

adduksiyon,

fleksiyon

iç rotasyon

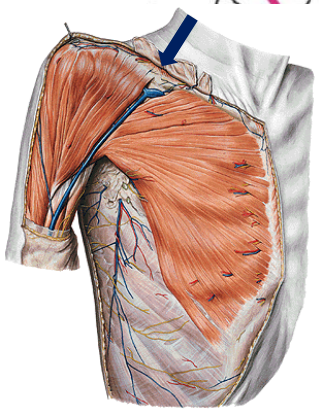

Trigonum clavipectorale (deltopectorale)

İçinde;

v. cephalica

a. thoracoacromialis

bulunur.

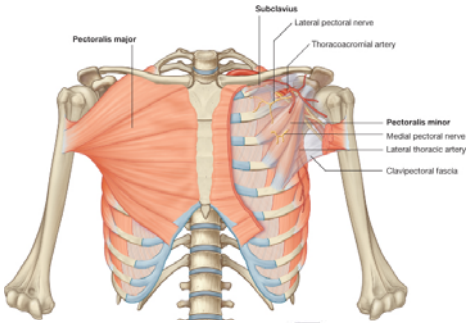

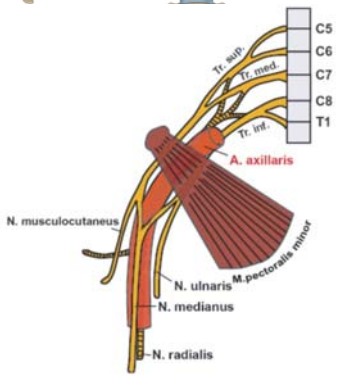

M. pectoralis minor

- **Axillar damarlar** ve **plexus brachialis'in fasciculus'ları** bu kasın **arkasında** bulunur.
- Omzu öne **(protraksiyon)** ve aşağıya **(depresyon)** çeker
- **proc. coracaideus**'da sonlanan tek kastır
- **(kola hareket yaptırmaz!)**

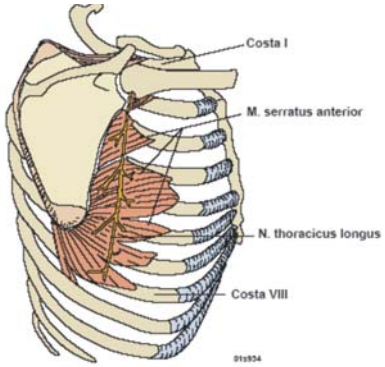

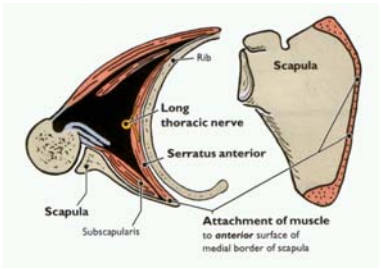

M. serratus anterior

- Scapula'yı yukarı döndürür
- Kola **hiperabdüksiyon** yaptıran kastır
- Scapula'ya **protraksiyon** yaptırır. Uzanma-Yetişme (boksör) kasıdır
- Fossa axillaris'in **medial** duvarını yapar

N. thoracicus longus

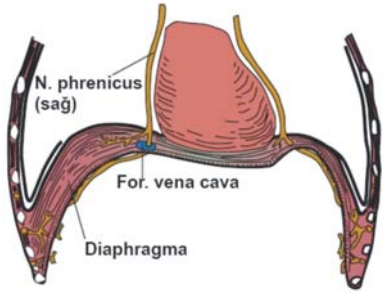

DIAPHRAGMA

- **İnspiryum**'un esas kasıdır

Motor siniri : **N. phrenicus**

Duyu sinirleri

N. phrenicus

Son 6 interkostal sinir

N. subcostalis

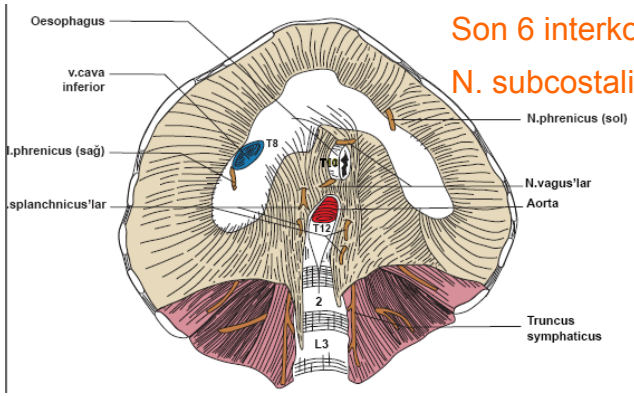

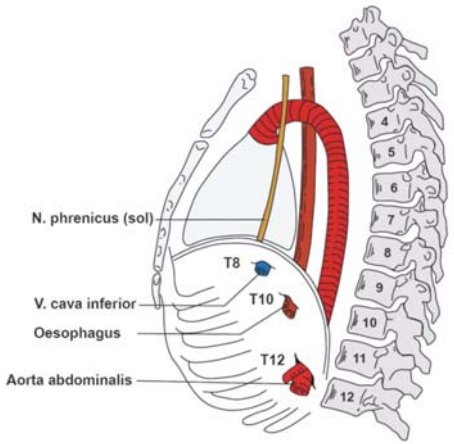

Foramen venae cavae

- **T8**'de
- İçinden;**V. cava inferior**
  Sağ n. phrenicus

Hiatus oesophageus

- **T10**'da
- **İçinden;**
  Oesophagus
  Her iki n. vagus
  A. v. gastrica sin.

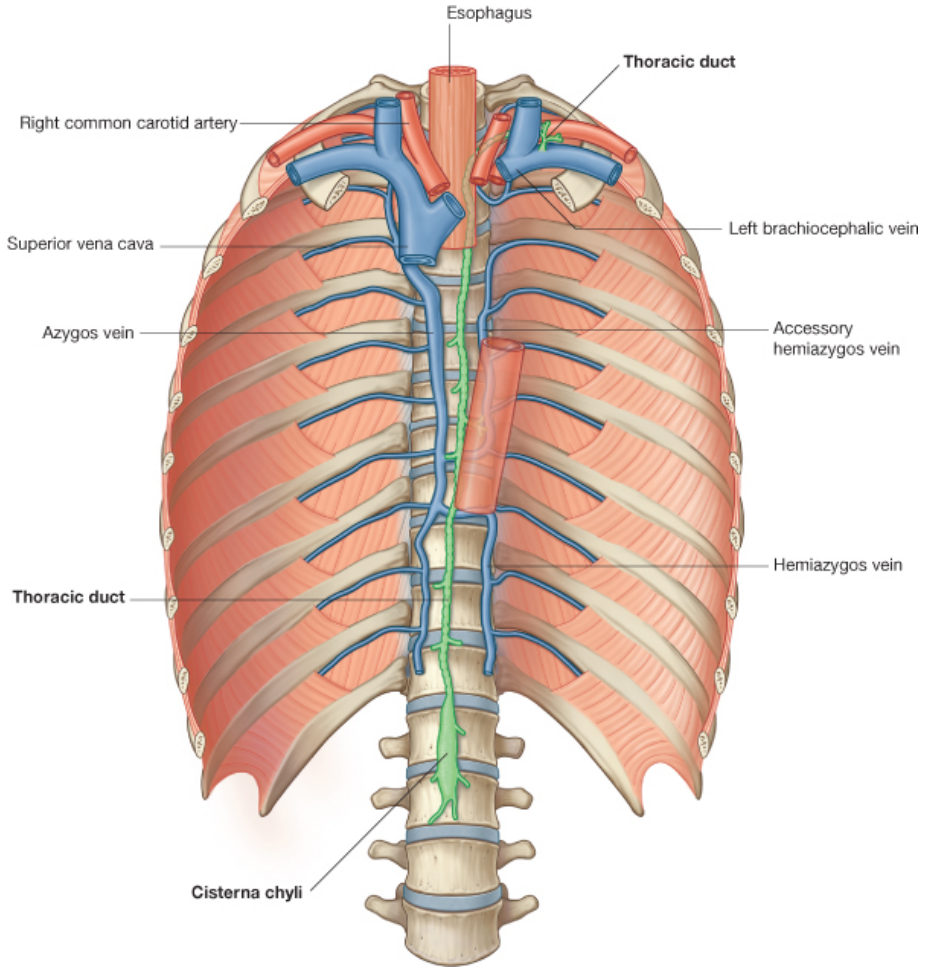

Hiatus aorticus

- **T12'**de
- **İçinden;**

Aort

Ductus thoracicus

(bazen **V. azygos**

V. hemiazygos)

ÜST EKSTREMİTE KASLARI

OMUZ KASLARI

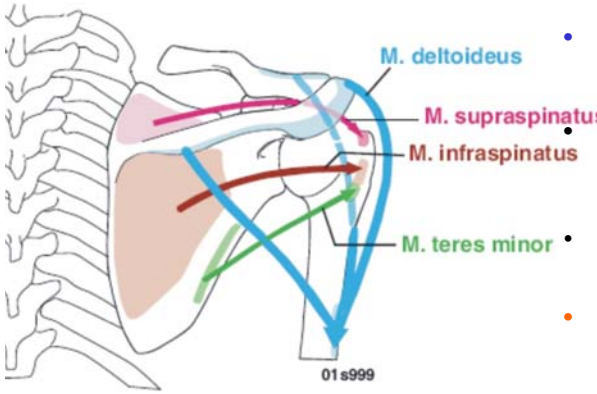

M. deltoideus

- **Kola abdüksiyon (15-90)**
- **Adduksiyon hariç kolun bütün hareketlerinde fonksiyon görür**
- M. trapezius ile birlikte acromion'a tutunur
- **N. axillaris**

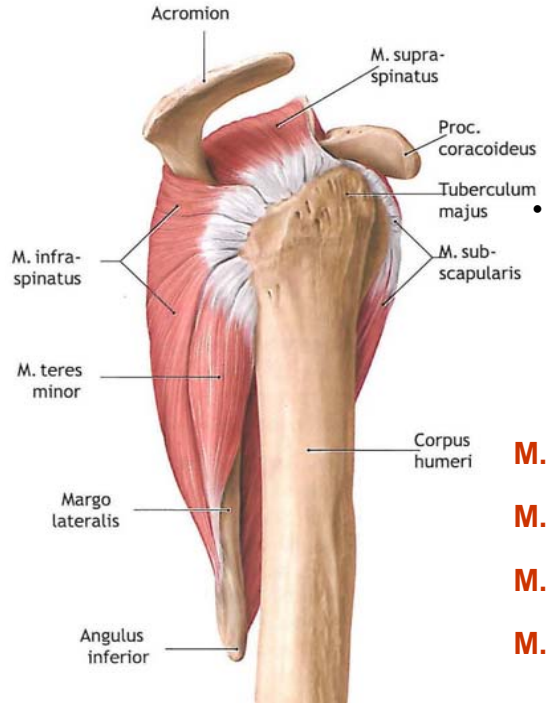

ROTATOR CUFF KASLARI

- Art. humeri'nin stabilizesini sağlayan en önemli yapıdır

M. supraspiantus (S)

M. infraspiantus (I)

M. teres minor (t)

M. subscapularis (S)

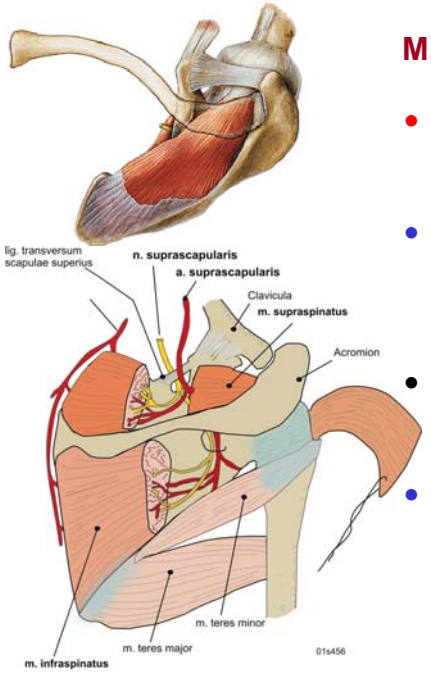

M. supraspinatus

- Kolun abdüksiyon hareketini başlatır **(0º-15º)**
- Rotator cuff kası olmasına rağmen kolun rotasyon hareketlerinde fonksiyonu yoktur
- Tendon yırtığının en fazla olduğu rotator cuff kasıdır
- **N. suprascapularis**

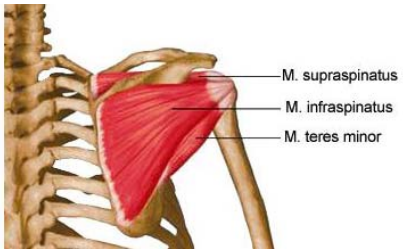

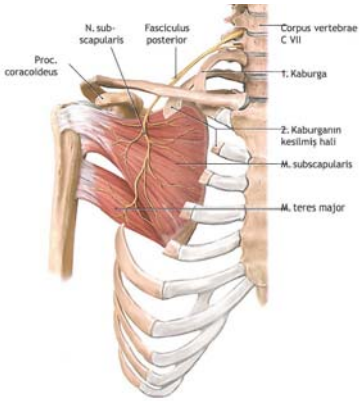

M. infraspinatus
(N. suprascapularis)

M. teres minor
(N. axillaris)

- **Kola;** dış rotasyon

M. subscapularis

- Humerus'taki **tuberculum minus**'a **insersiyo** yapan tek kastır.

M. teres major

Kola; adduksiyon
iç rotasyon

N. subscapularis

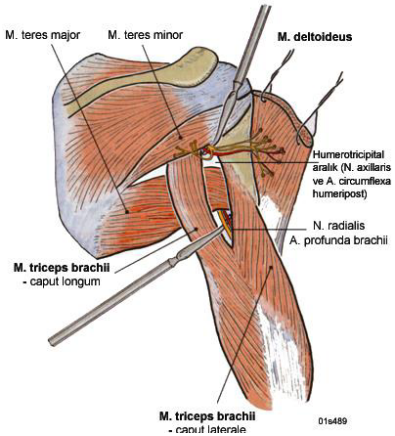

HUMEROTRİCİPİTAL ARALIK

Sınırları

- **Dışta;** humerus
- **İçte;** m. triceps brachii (caput longum)
- **Yukarıda** ; m. teres minor
- **Aşağıda;** m. teres major

İçinden

N. axillaris

A. ve v. circumflexa humeri post.

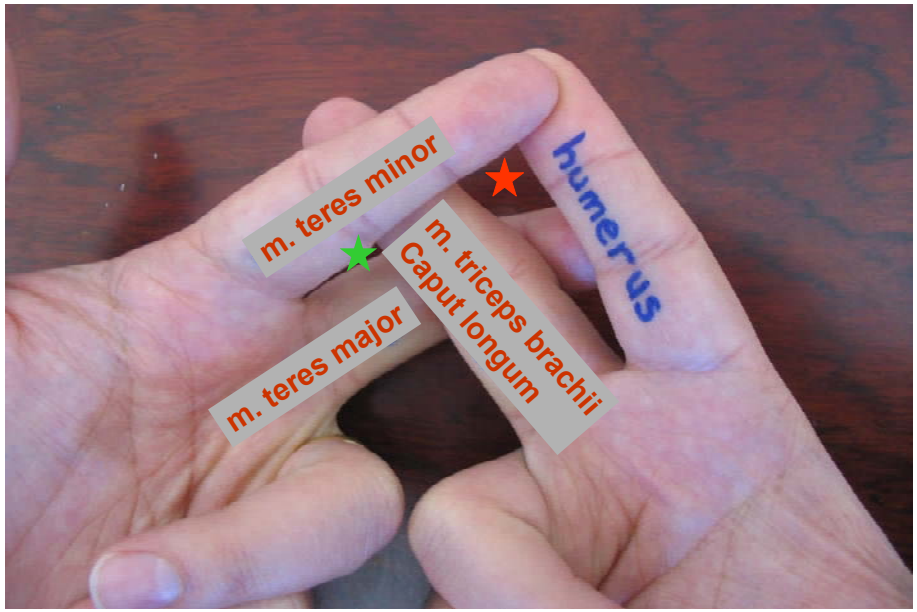

SCAPULOTRİCİPİTAL ARALIK

Sınırları

- **Dışta** m. triceps brachii
  (caput longum)
- **Yukarıda** m. teres minor
- **Aşağıda** m. teres major

İçinden

A. v. circumflexa scapula

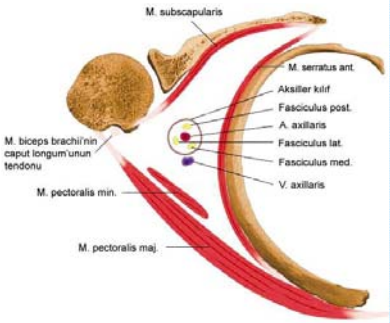

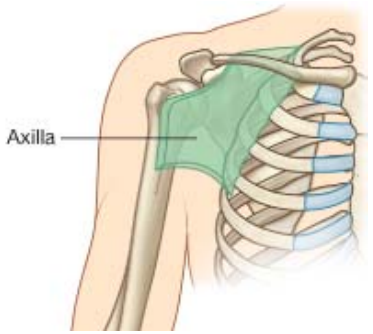

FOSSA AXİLLARİS

- İç: m. serratus anterior
- Dış: humerus
- Arka: m. subscapularis,
  m. teres major
  m. latissimus dorsi
- Ön: m. pectoralis major ve minor

İÇİNDE;

A. axillaris ve dalları

V. axillaris

Plexus brachialis'in fasciculus'larından çıkan sinirler

KOL KASLARI

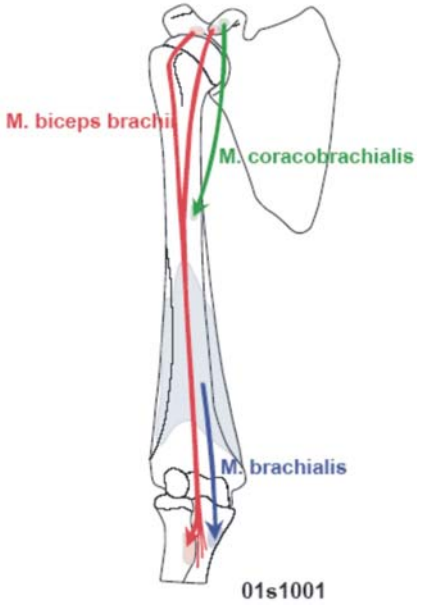

- Kolun ön tarafındaki kaslar:

M. biceps brachii

M. brachialis

M. coracobrachialis

- Siniri

N. musculocutaneus

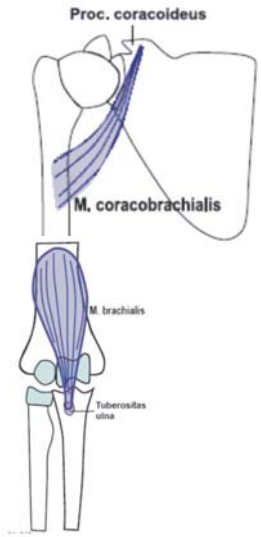

M. coracobrachialis

- **Kola adduksiyon ve fleksiyon**
- **N. musculocutaneus** seyri sırasında bu kası deler

M. brachialis

- **Önkola esas fleksiyon** yaptıran kastır.

Tuberositas ulna'da sonlanır.

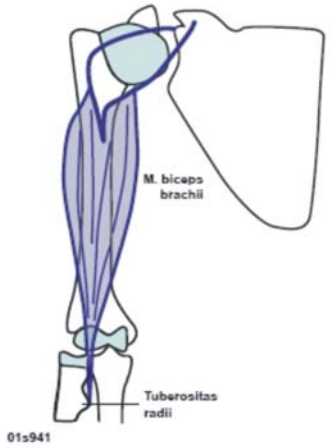

M. biceps brachii

- **Kola** ve **önkola** **fleksiyon**, **önkola supinasyon**
- **Uzun başının tendonu;**
  - -Tuberculum supraglenoidale'den başlar,
  - **- Omuz ekleminin içinden geçer,**
  - - **Sulcus intertubercularis**'te seyreder
  - **- Tuberositas radii**'ye tutunur.

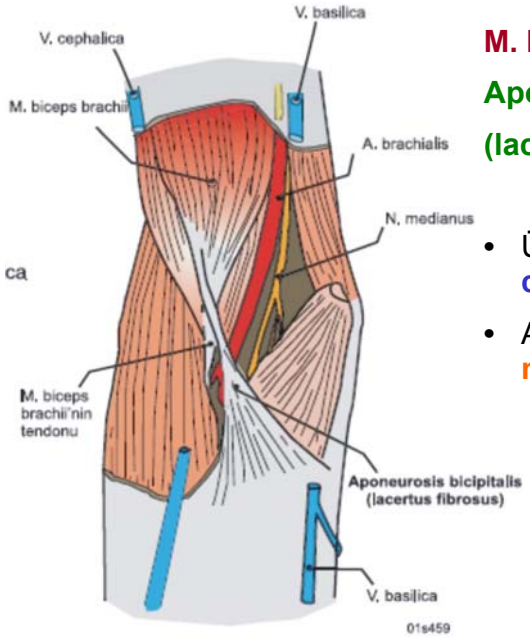

M. biceps brachii

Aponeurosis bicipitalis

(lacertus fibrosus)

- Üstünden **v. mediana cubiti**
- Altından **a. brachialis** ve **n. medianus** geçer

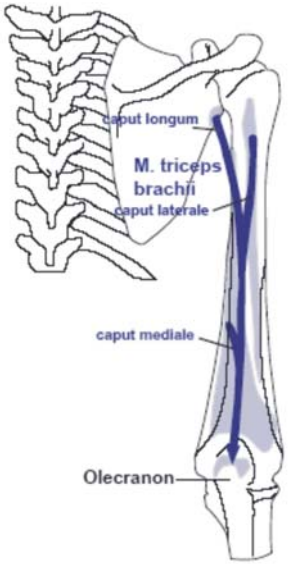

M. triceps brachii

- Kolun **arka** tarafında:

M. triceps brachii

- **Önkola** ekstansiyon (esas)
- **Olecranon'a tutunur.**
- Siniri

N. radialis

KOLUN HAREKETLERİ

(M. deltoideus aşağıdaki hareketlerin hepsini yaptırır.)

FLEXİYON:	**M. coracobrachialis**
	M. pectoralis maj.
DIŞ ROTASYON:	**M. infraspinatus**
	M. teres min.
ABDÜKSİYON:	**M. supraspinatus (0-15)**
	M. deltoideus (15-90)
	M. serratus ant. (>90)
	(m. trapezius yardımcısıdır)
ADDUKSİYON	**M. latissimus dorsi (Ext)**
İÇ ROTASYON	**M. teres maj. (Ext)**
	M. pectoralis maj. (Flx)
ADDUKSİYON	**M. coracobrachialis**
İÇ ROTASYON	**M. subscapularis**

ÖNKOLUN
ÖN YÜZÜNDEKİ KASLAR

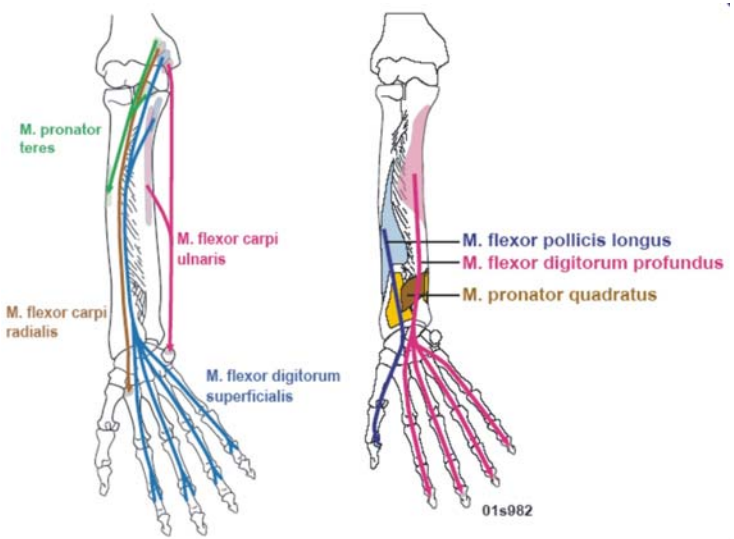

ÖNKOLUN
ÖN YÜZÜNDEKİ KASLAR

YÜZEYEL TABAKA

- M. pronator teres
- M. flexor carpi radialis
- M. palmaris longus
- M. flexor carpi ulnaris
- M. flexor digitorum superficialis

DERİN TABAKA

- M. flexor digitorum profundus
- M. flexor pollicis longus
- M. pronator quadratus

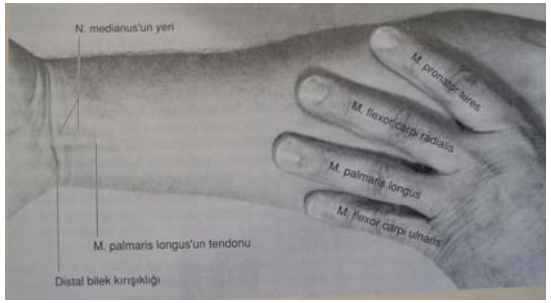

ÖNKOL YÜZEYEL FLEKSOR KASLARI

ÖNKOL FLEKSOR KASLARI

M. flexor carpi ulnaris ve

M. flexor digitorum profundus'un medial yarısı **n. ulnaris**,

- Diğer kaslar **n. medianus** tarafından uyarılır

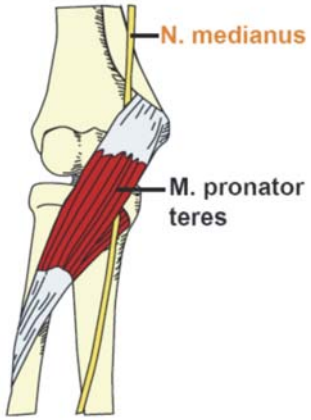

M. pronator teres

- Önkola pronasyon dışında fleksiyon da yaptırır (pronasyona hız ve güç katar.)
- Bu kasın iki başı arasından **n. medianus** geçer

M. flexor carpi radialis

- Bu kas ile **m. brachioradialis** arasından **a. radialis nabzı** alınır.

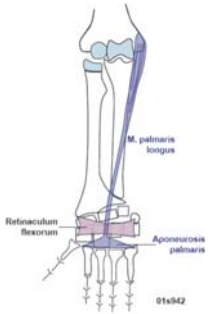

M. palmaris longus

- Tendonu **aponeurosis palmaris**'e insersiyo yapar **(Retinaculum Flexorum**'un yüzeyelinden geçer**)**

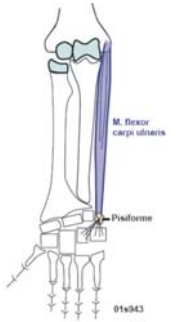

M. flexor carpi ulnaris (FCU)

- **Os pisiforme**'yi içine alarak sonlanır
- Ön kolda **sadece n. ulnaris** tarafından uyarılan tek kastır
- Bu kasın iki başı arasından **n. ulnaris** geçer.

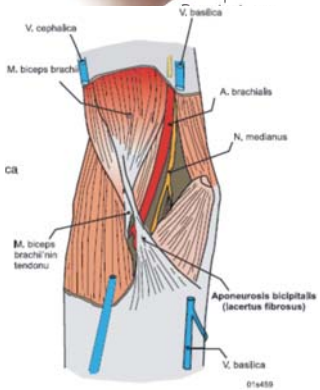

Fossa Cubitalis

m. brachioradialis ile

m. pronator teres arasındadır

İçinde ;

- **N. medianus**
- **A. brachialis** **(a. radialis** ve **a. ulnaris**)
- **N. radialis** ve derin dalı (n. interosseus posterior-PİN)
- Biceps'in tendonu

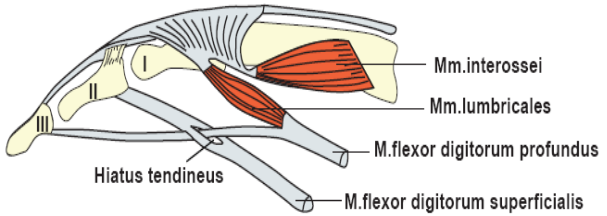

M. flexor digitorum superficialis

- **2, 3, 4** ve **5.** parmakların **orta** falankslarında sona erer.

M. flexor digitorum profundus

- **2, 3, 4** ve **5.** parmakların **son** falankslarında sona erer.
- Lumbrikal kaslar tendonlarından başlar.
- Önkolda **n. ulnaris** ve **n. medianus** tarafından uyarılan tek kastır
- Elin **kavrama** hareketinde önemli bir kastır

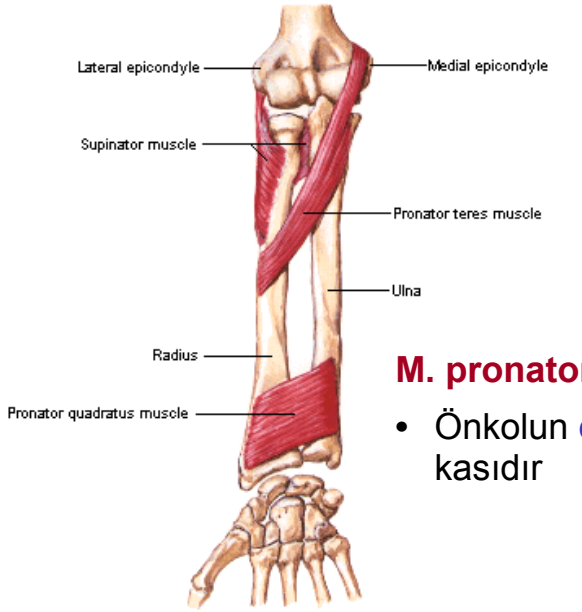

M. pronator quadratus

- Önkolun **esas pronator** kasıdır

ÖNKOLUN EKSTENSÖR KASLARI

M. brachioradialis
M. anconeus
M. supinator

M. extensor carpi radialis longus
M. extensor carpi radialis brevis
M. extensor carpi ulnaris

M. extensor pollicis longus
M. extensor pollicis brevis
M. abductor pollicis longus
M. extensor indicis
M. extensor digitorum
M. extensor digiti minimi

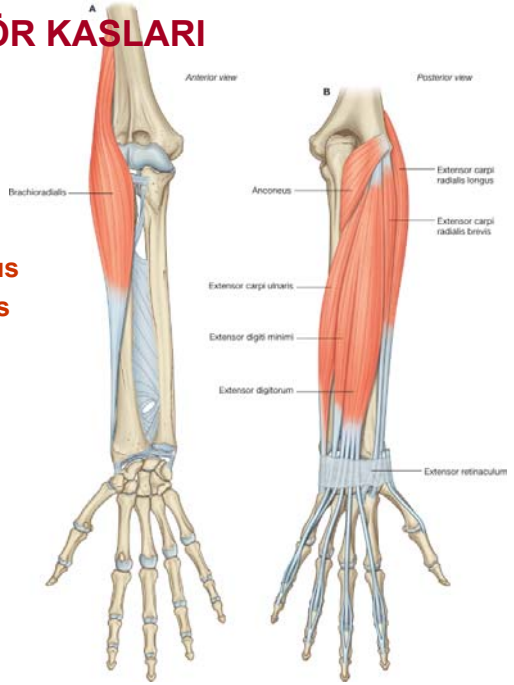

ÖNKOLUN EKSTENSÖR KASLARI

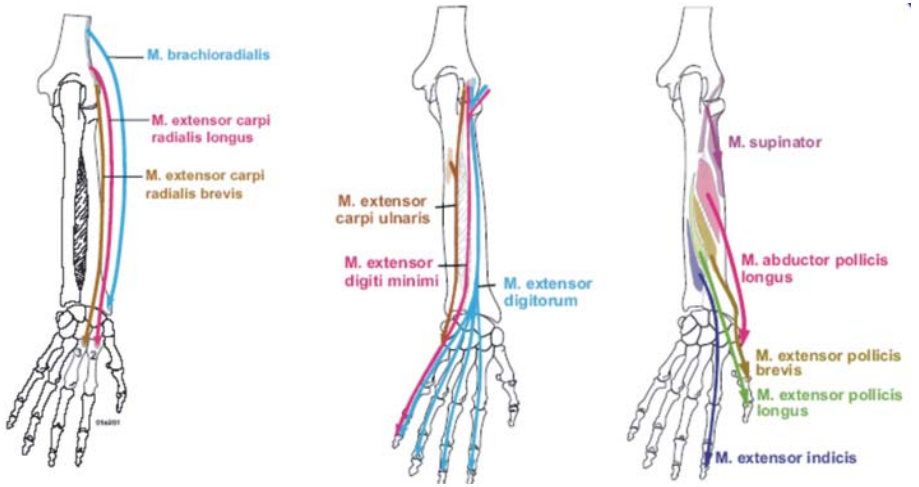

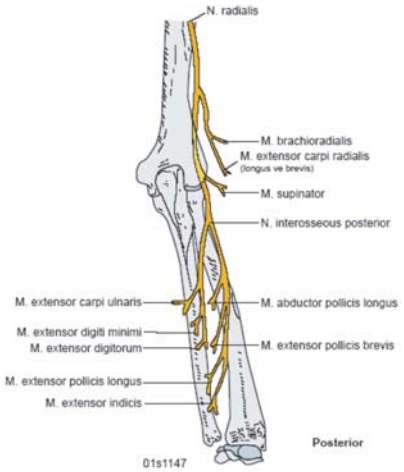

N. radialis tarafından uyarılan kaslar

- **B** rachioradialis
- **E** kstensörler
- **S** upinator
- **T** riceps brachii ve

M. abd uctor pollicis longus

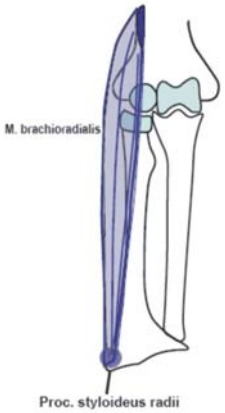

M. brachioradialis

- **N. radialis** tarafından uyarılmasına rağmen **önkola fleksiyon** yaptırır**.**
- **Proc. styloideus radii**'de sonlanır.
- (El bileğinin distaline geçmez!)

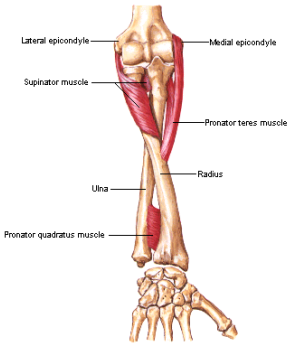

M. supinator

- **Supinasyon**un **esas** kasıdır.
- **PİN** bu kası deler.

M. extensor digitorum

- tendonları **connexus intertendineus** aracılığı ile birbirine bağlanır

ÖNKOLUN HAREKETLERİ

	ESAS KAS	HIZ VE GÜÇ KATAN
Fleksiyon	M. brachialis (N. musculocutaneus)	M. brachioradialis (N. radialis)
Supinasyon	M. supinator (N. radialis)	M. biceps brachii (N. musculocutaneus)
Pronasyon	M. pronator quadratus (N. medianus)	M. pronator teres (N. medianus)

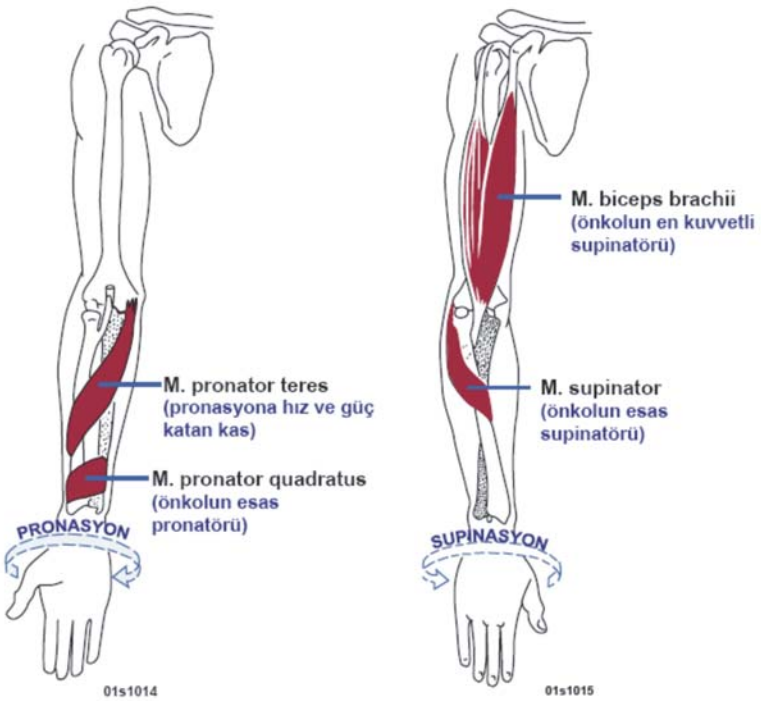

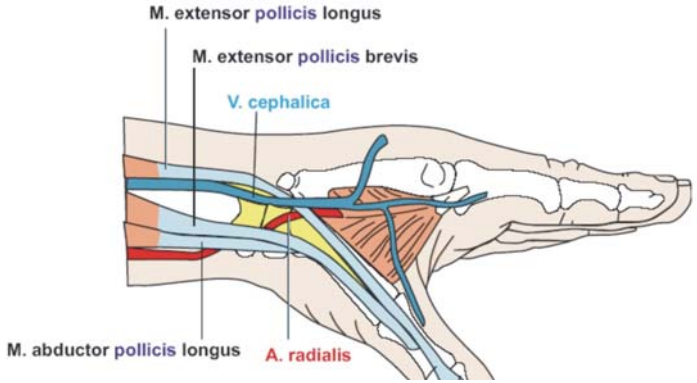

FOVEA RADIALIS
- İçinde; a. radialis
  v. cephalica
- Tabanında;
  TRAPEZIUM
  SCAPHOIDEUM

Sınırları;
- M. extensor pollicis longus
- M. extensor pollicis brevis
- M. abductor pollicis longus

Retinaculum flexorum

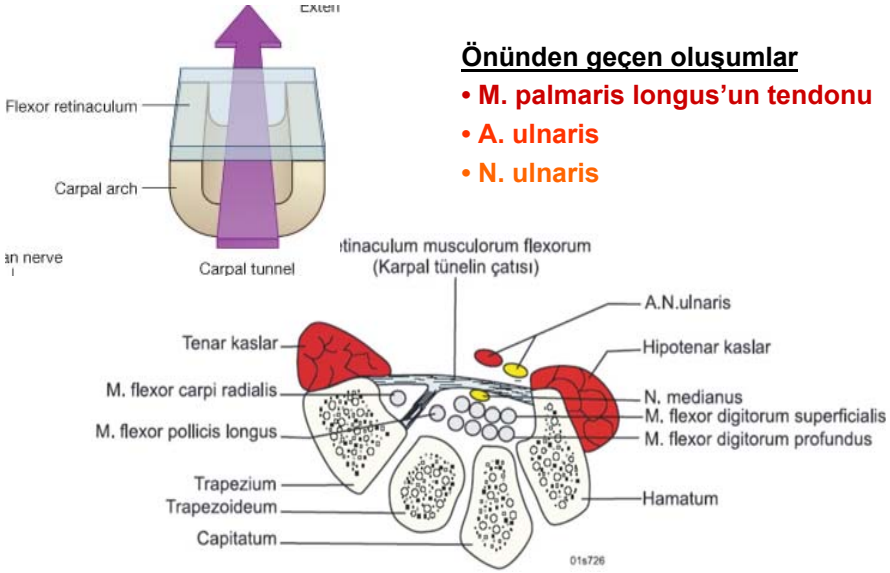

Önünden geçen oluşumlar
- M. palmaris longus'un tendonu
- A. ulnaris
- N. ulnaris

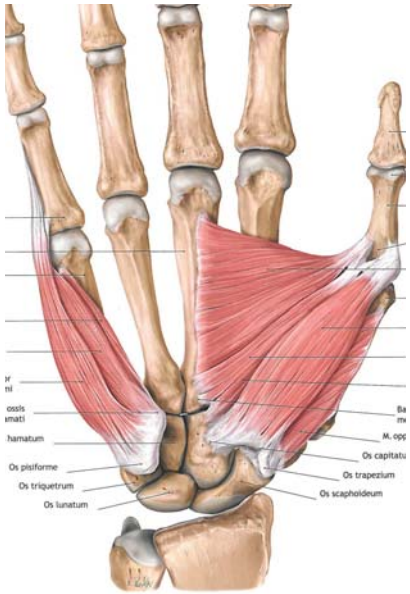

EL KASLARI

Tenar kaslar

- **M. abductor pollicis** brevis
- **M. flexor pollicis** brevis
- **M. opponens pollicis** **(n. medianus) ve**
- **M. adductor pollicis** **(n. ulnaris)**

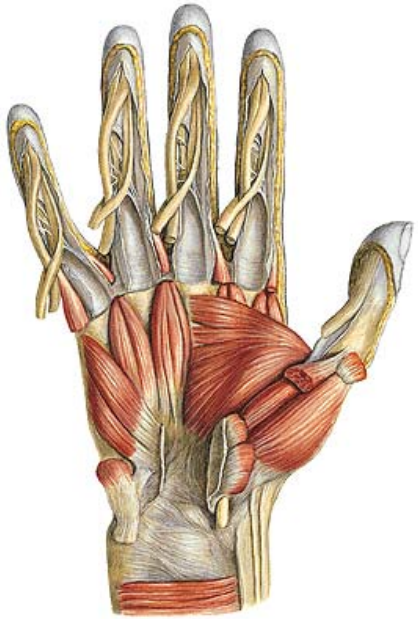

Hipotenar kaslar

- **M. abductor digiti minimi**
- **M. flexor digiti minimi** brevis
- **M. opponens digiti minimi** **(N. ulnaris)**

Mm. Lumbricales

- **M. flexor digitorum profundus**'un tendonlarından başlar
- 2-5. parmakların proksimal falankslarına **fleksiyon**, diğer falankslarına **ekstensiyon**

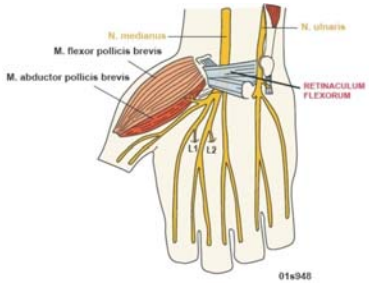

- **1. ve 2. lumbrikaller (n. medianus)**
- **3. ve 4 lumbrikaller (n. ulnaris)**

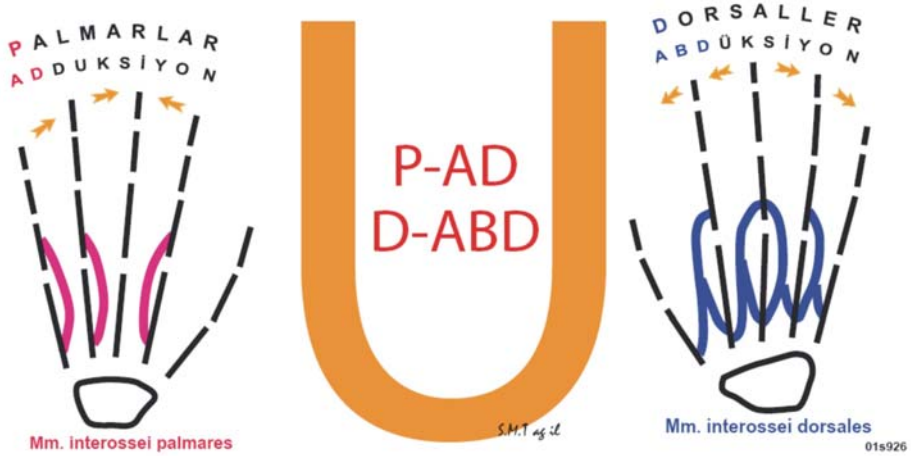

- 7 adet interosseal kas bulunur.
- Palmar bölgedeki 3 adet interosseal kas parmaklara adduksiyon yaptırır.
- Dorsal bölgedeki 4 adet interosseal kas parmaklara abdüksiyon yaptırır.
- Tüm interosseal kasların siniri n. ulnaris'tir.

ALT EKTREMİTE KASLARI

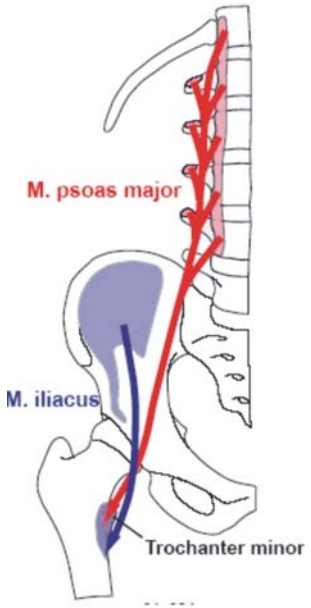

M. iliopsoas

- **Uyluğa ve gövdeye fleksiyon (esas)**
  Uyluğa dış rotasyon
  - **m. iliacus (n. femoralis)**
  - **m. psoas major** (L1, 2, 3 ön dalları)
- **N. femoralis** ile birlikte **lacuna musculorum**'dan geçer.
- **Trochanter minor**'da sonlanan tek kastır.
- Plexus lumbalis m. psoas maj.'un arkasında oluşur.
- Supin pozisyondan **oturur pozisyona** geçmemize yarar.

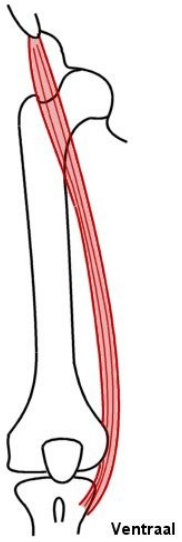

M. sartorius

- **SIAS'tan başlar**
- Tendonu **pes anserinus**'a katılır
- **A.v. femoralis** ve **canalis adductorius**'u örter
- **Uyluğa ve bacağa fleksiyon**

  Uyluğa dış rotasyon

  Bacağa iç rotasyon

Siniri

N. femoralis

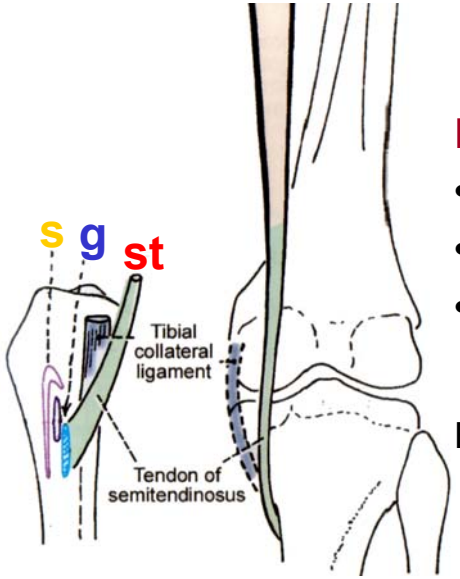

PES ANSERİNUS

- M. **S**artorius
- M. **g**racilis ve
- M. **S**emi**t**endinosus'un tendonları

Bacağa **FLEKSİYON**
İÇ ROTASYON

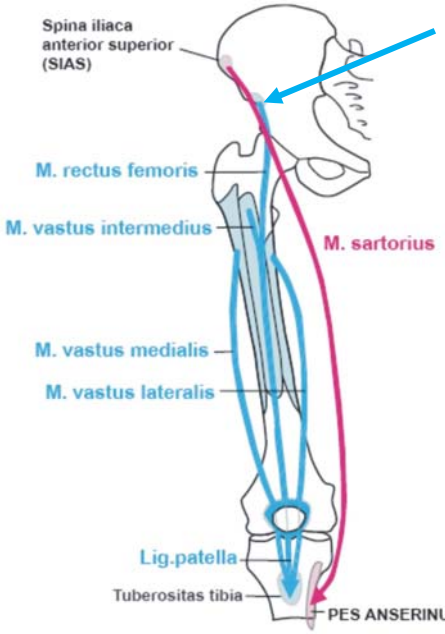

M. quadriceps femoris

4 parçası vardır:

- **M. vastus lateralis**
- **M. vastus medialis**
- **M. vastus intermedius**
- **M. rectus femoris**

- Tuberositas tibiae'da sonlanır **(lig. patellae)**
- **Bacağın ekstansiyonu** ve stabilizasyonu
- **M. rectus femoris** sayesinde **uyluğa fleksiyon**

N. femoralis

M. tensor fasciae latae

- **Uyluğa fleksiyon**
- Tractus iliotibilais'i çekerek **bacağa ekstensiyon** ve **dış rotasyon**

N. gluteus superior

Tractus iliotibialis

• **M. gluteus maximus** ve **m. tensor fascia latae** için yapışma yeridir.

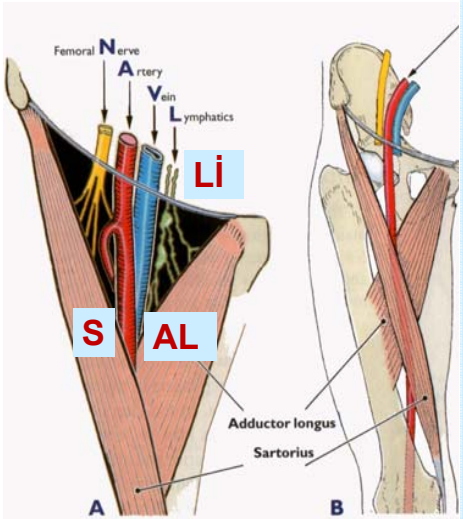

TRİGONUM FEMORALE

Sınırları:

- **Yukarıda lig. inguinale**
- **Dışta m. sartorius'un iç kenarı**
- **İçte m. adductor longus'un medial kenarı**

İçinde:

- **N. femoralis**
- **A. femoralis ve a. profunda femoris**
- **V. femoralis**
- **V. saphena magna'nın terminali**

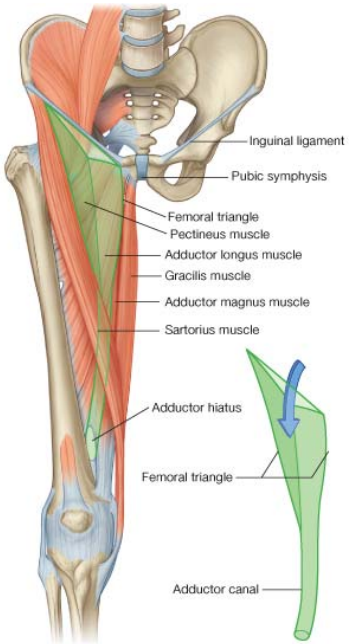

Canalis adductorius (Hunter/Subsartorial)

- **M. sartorius'un altında (derininde) yer alır.**
- **Trigonum femorale'nin tepesinden başlar, m. adductor magnus'un tendonundaki hiatus adductorius'ta sonlanır.**

İçinde;

- **A. femoralis**
- **V. femoralis**
- **N. saphenus**

- **Femoral damarlar hiatus adductorius'tan geçerek fossa poplitea'ya gelirler. (isimleri de 'popliteal damarlar' olur.)**

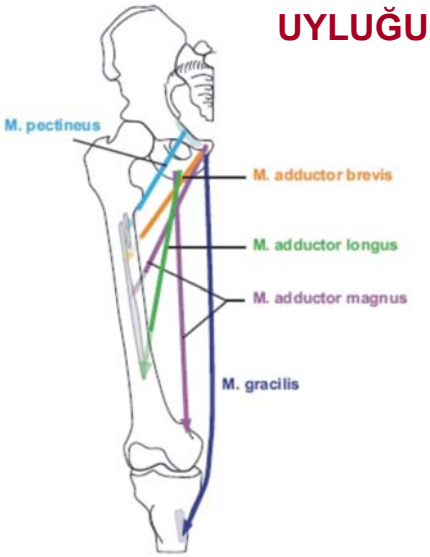

UYLUĞUN ADDUKTOR KASLARI

- **M. pectineus (N. femoralis)**

- **M. adductor brevis**
- **M. adductor longus**
- **M. adductor magnus**
- **M. gracilis (N. obturatorius)**

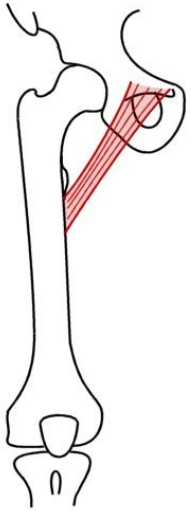

M. pectineus

- **Uyluğa adduksiyon** ve **fleksiyon**
- **Trigonum femorale'nin döşemesini yapar**
- **A. v. femoralis** bu kasın yüzeyelinde bulunur.

Siniri

n. femoralis

N. obturatorius accessorius *(bazen)*

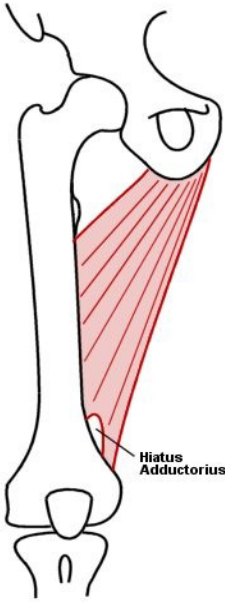

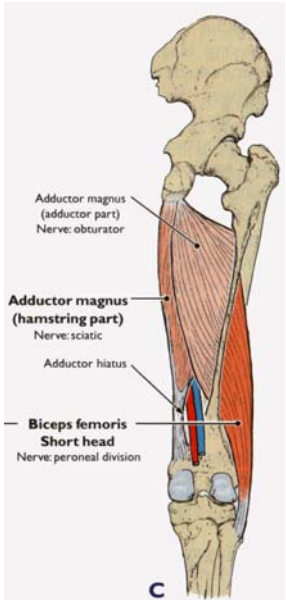

M. adductor magnus

Uyluğun en kuvvetli adduktorudur.

Extensiyon da yaptırır

Siniri

N. obturatorius

N. tibialis

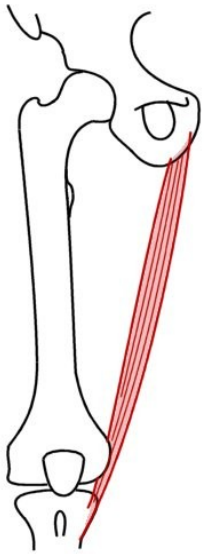

M. gracilis

- Hem **kalça** hem de **diz** eklemini kat eder.
- **Pes anserinus**'un yapısına katılır.
- **Uyluğa adduksiyon**
- **Bacağa fleksiyon** ve **iç rotasyon**

GLUTEAL BÖLGE KASLARI

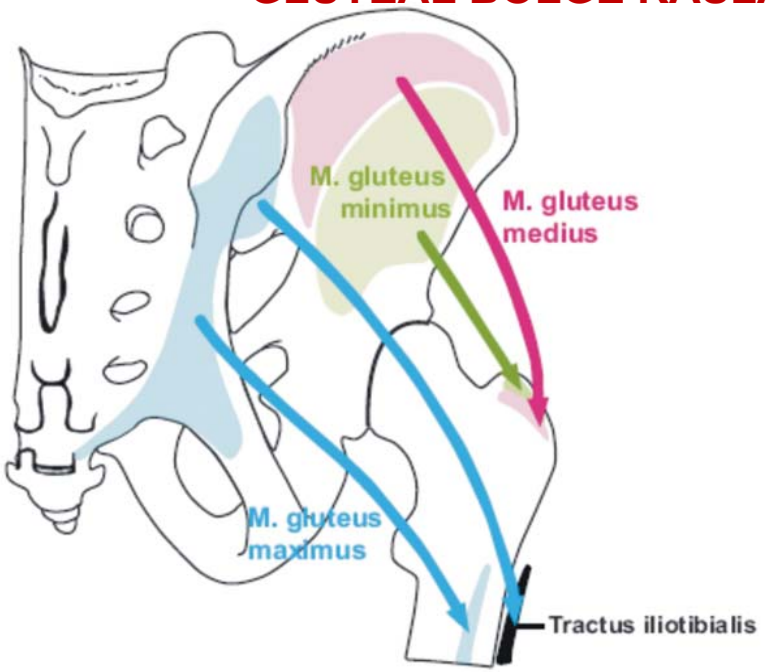

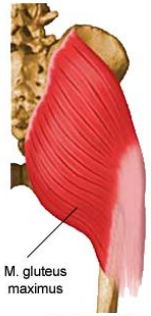

M. gluteus maximus

- **Tractus iliotibialis'**e tutunur
- **Uyluğa ekstensiyon (esas), dış rotasyon**

N. gluteus inferior

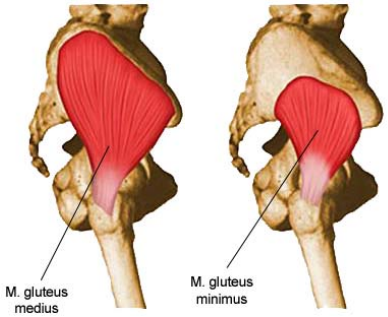

M. gluteus medius
M. gluteus minimus

- **Uyluğa abdüksiyon (esas)**
- **İç rotasyon**
- Yürüyüş ve koşma sırasında **pelvis'i yere basan ayak tarafına** çeker
- **N. gluteus superior**

N. GLUTEUS SUPERIOR LEZYONU

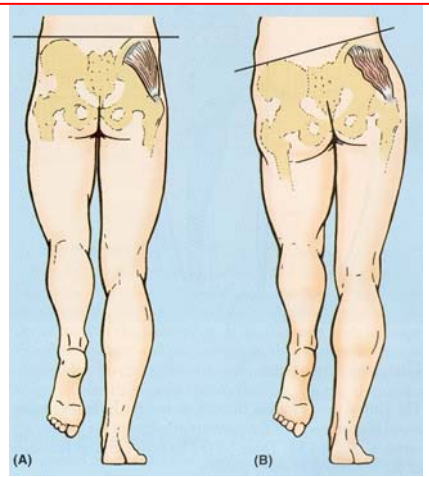

ÖRDEK YÜRÜYÜŞÜ
Trandelenburg belirtisi

UYLUĞUN DIŞ ROTATOR KASLARI

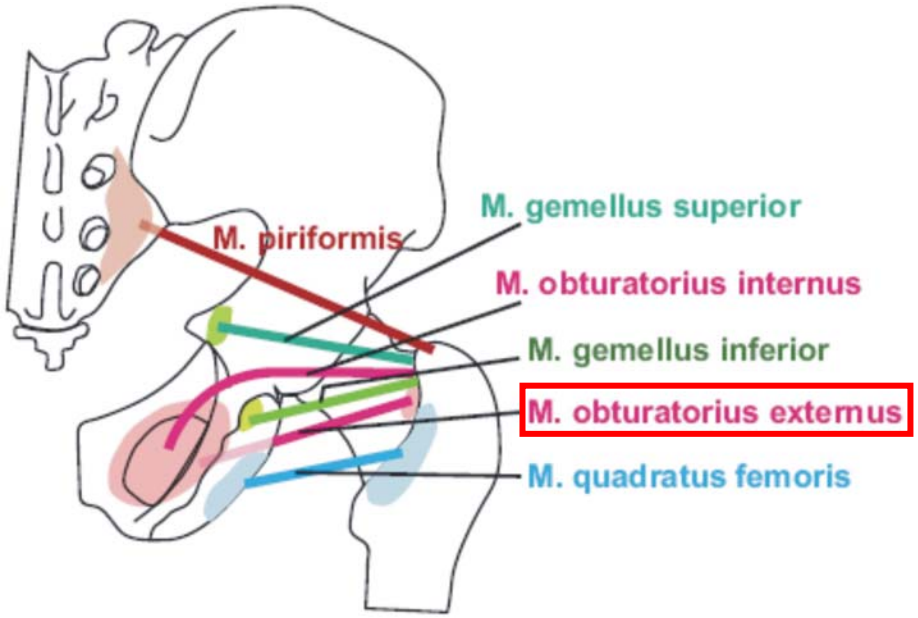

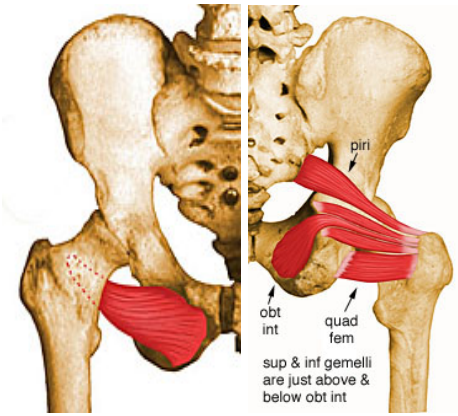

Siniri

- Sadece **m. obturator externus** **n. obturatorius** ile

- **Diğerleri** **plexus sacralis'ten** gelen küçük dallar tarafından uyarılır

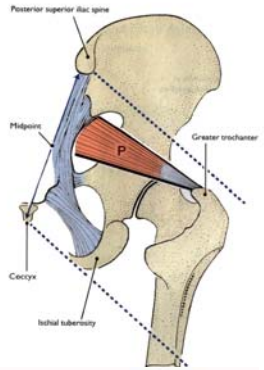

M. piriformis

- **For. ischiadicum majus**'tan geçer.
- **Plexus sacralis** bu kasın **ön yüzeyinde** yer alır.

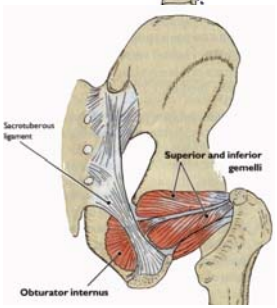

M. obturatorius internus

- Pelvis minor'u iç tarafından döşeyen kaslardan biridir.
- **For. ischiadicum minus**'tan geçer.
- **Fossa ischioanalis**'in **dış** duvarını yapar.
- **Canalis pudendalis (Alcock kanalı)** bu kasın fasyası üzerinde bulunur.

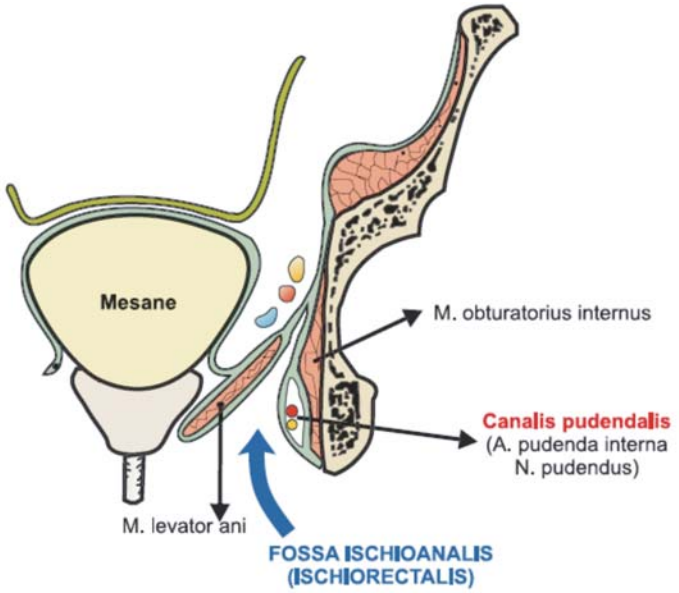

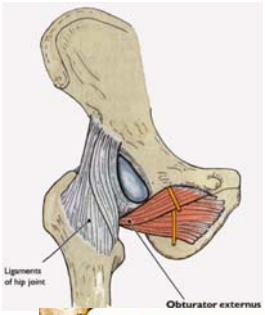

M. obturatorius externus

- Diğerlerinden farklı olarak ön tarafa yerleşmiştir
- Siniri **N. obturatorius**'tur.

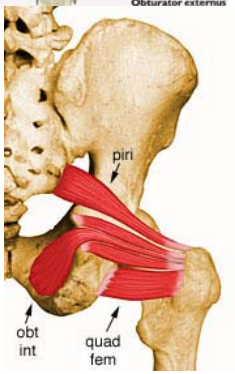

M. quadratus femoris

Uyluğun **en güçlü dış rotator** kasıdır.

UYLUĞUN ARKA BÖLGESİNİN KASLARI (İSCHİOCRURAL KASLAR) (HAMSTRİNG)

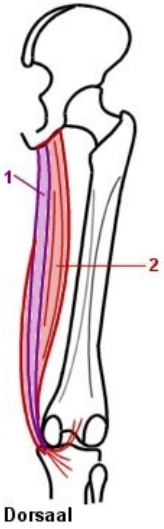

M. semitendinosus (1)

M. semimembranosus (2)

M. biceps femoris (3)
caput longum
caput breve

- **Uyluğa ekstensiyon**
- **Bacağa fleksiyon (ESAS)**

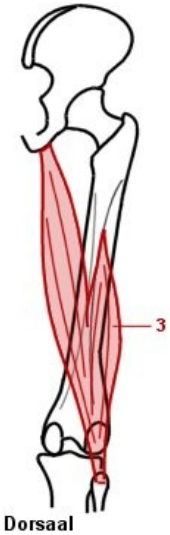

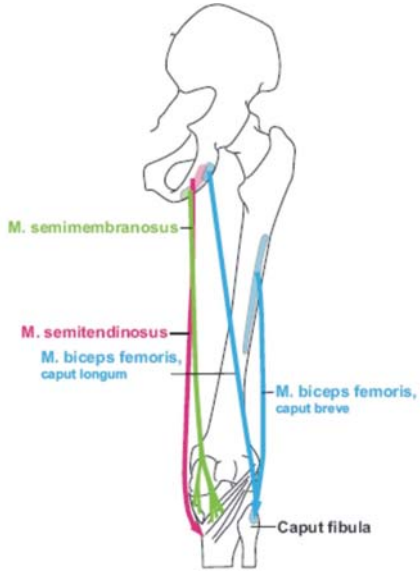

İschiocrural kasların siniri **N. tibialis**'dir.

Sadece **M. biceps femoris'in kısa** başı **n. fibularis communis** tarafından innerve olur.

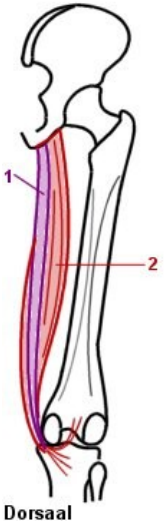

M. biceps femoris (3)

- **Caput fibula**'da sonlanan tek kastır

M. semitendinosus (1)

- **PES ANSERİNUS**'un yapısına katılır.

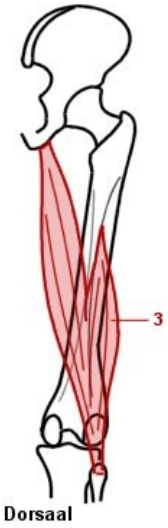

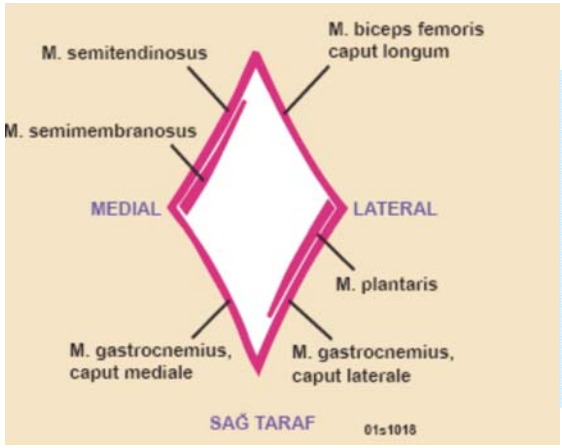

FOSSA POPLITEA İçinde;

- **A. poplitea**
- **V. poplitea**
- **N. tibialis**
- **N. fibularis communis**
- **V. saphena parva**

BACAĞIN ARKA BÖLGESİ KASLARI

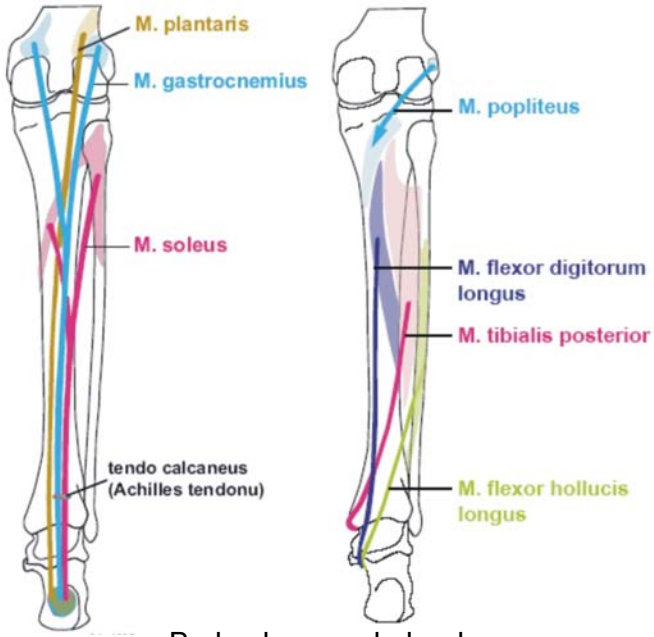

Bu kaslar genel olarak;

- Ayağa ve (eğer gidiyorlarsa) ilgili parmaklara **fleksiyon** yaptırırlar
- Sinirleri **N. tibialis**'tir

BACAĞIN ARKA BÖLGESİ KASLARI (Yüzeyel grup)

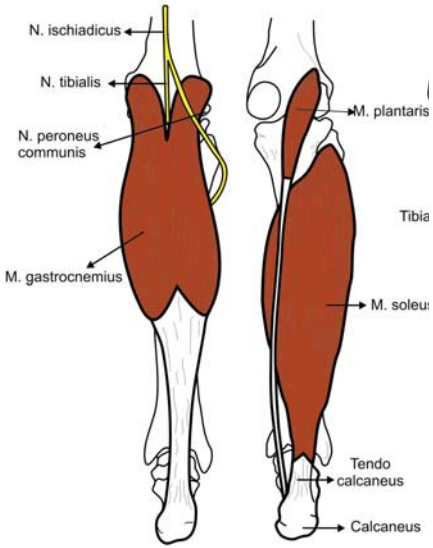

M. gastrocnemius
M. soleus
M. plantaris

Ayağa **fleksiyon**

Siniri
N. tibialis

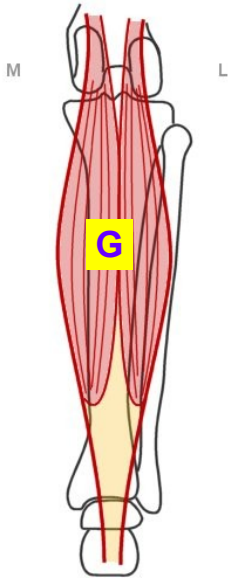

M. gastrocnemius

- Hem **bacağa** hem de **ayağa** **fleksiyon** yaptırır.

M. soleus

- Sadece **ayağa** **fleksiyon**
- İki kasa birlikte **M. triceps surae**
- Sonuç tendonuna **Tendo calcaneus (Achilles)** denir

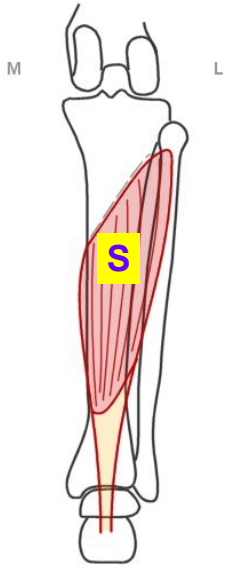

BACAĞIN ARKA BÖLGESİ KASLARI (Derin grup)

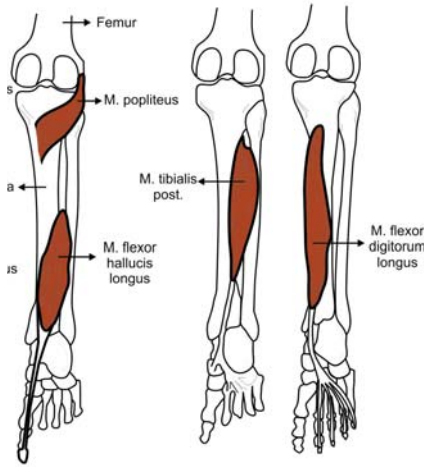

M. popliteus
M. tibialis posterior
M. flexor hallucis longus
M. flexor digitorum longus

N. tibialis

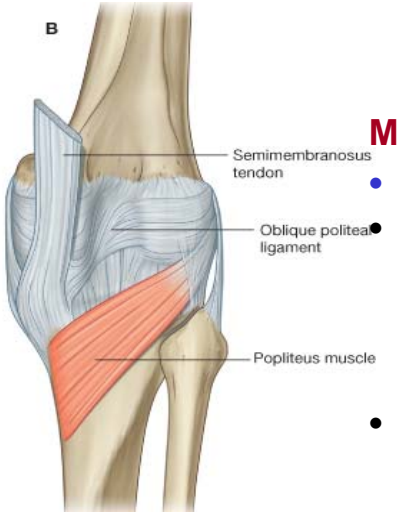

M. popliteus

- **Bacağa** **fleksiyon** ve **iç rotasyon**
- Bacağın arka gr. kaslarından olup ayak bileği eklemini geçmediği için **ayağa fleksiyon yaptırmayan** tek kastır.
- Tendonu diz ekleminin içinden geçer.

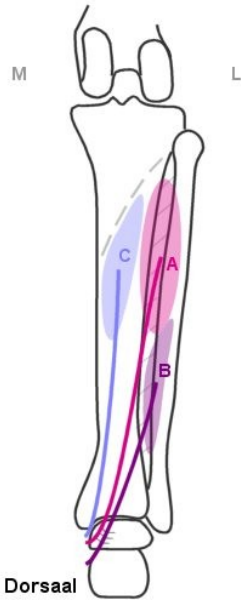

M. tibialis posterior (C)

ayağa **fleksiyon'**a ek olarak

ayağa **inversiyon**

M. flexor digitorum longus (A)

ayağa **fleksiyon'**a ek olarak

2 - 5. parmaklara fleksiyon

M. flexor hallucis longus (B)

ayağa **fleksiyon'**a ek olarak

baş parmağa fleksiyon

BACAĞIN LATERAL BÖLGESİNİN KASLARI

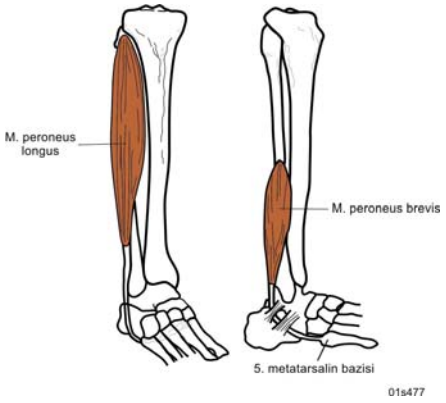

M. fibularis longus

M. fibularis brevis

- Her iki kasın da tendonu malleolus lateralis'in arkasından geçer.
- **brevis**'in tendonu ayağın dış tarafında **5. metatarsal'in bazis**'ine tutunurken, **longus**'un tendonu ayağın transvers arkus'unu destekleyerek ayağın iç tarafında **1. metatarsal'in bazis'**ine tutunur.
- **Ayağa flexion**
- **eversiyon**

N. fibularis (peroneus) superficialis

BACAĞIN ÖN BÖLGESİNİN KASLARI

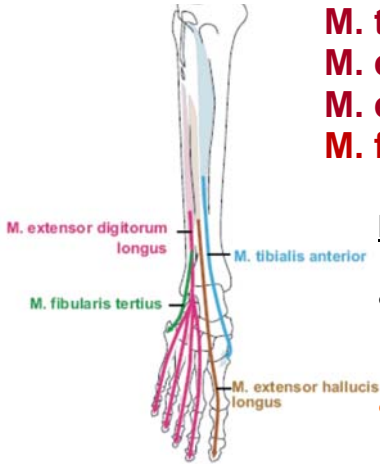

M. tibialis anterior

M. extensor hallucis longus

M. extensor digitorum longus

M. fibularis (peroneus) tertius

Bu kaslar genel olarak;

- Ayağa ve (eğer gidiyorlarsa) ilgili parmaklara **extension**yaptırırlar
- Sinirleri **N. fibularis profundus'**dur

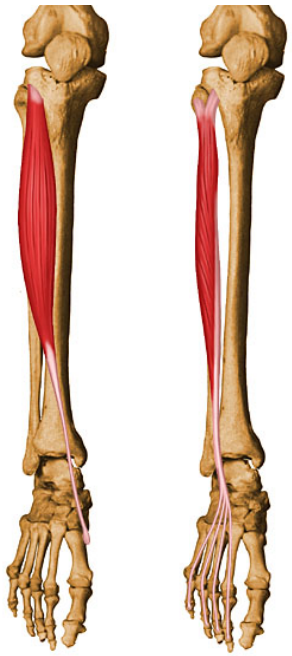

M. tibialis anterior

- **Ayağa extansion** ve **inversion.**

M. extensor digitorum longus

- **Ayağa ve 2,3,4,5. parmaklara ekstansiyon**

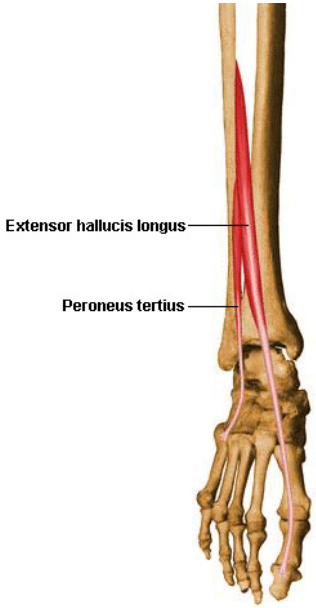

M. extensor hallucis longus

- **Ayağa** ve **başparmağa** extansion

M. fibularis tertius

- **Ayağa** extansion ve eversion.

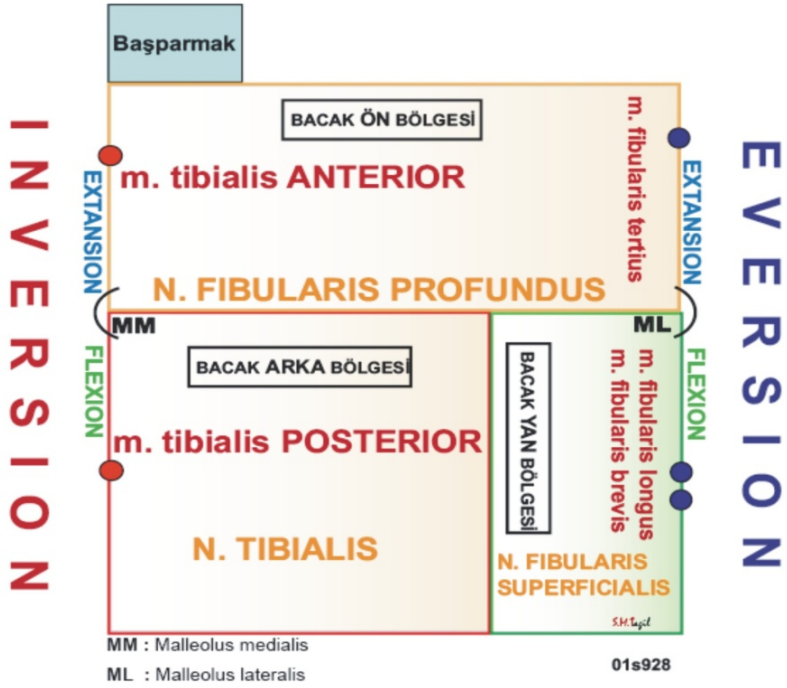

AYAĞIN İÇ TARAFINA;

- birisi bacağın **ön** kısmından **m. tibialis anterior**, diğeri bacağın **arka** kısmından **m. tibialis posterior** tutunur.
- **"tibialis"** kelimesi içeren ve ayağın **iç** kısmına tutunan bu iki kasın ortak özelliği ayağa **"INVERSIYON"** yaptırmalarıdır.
- **m. tibialis anterior** bacağın **ön** kaslarından olup tendonu **malleolus medialis'in önünden** geçtiği için ayağa **"EXTANSIYON"** da yaptırır ve siniri de **"N. FIBULARIS PROFUNDUS"** dur.
- **m. tibialis posterior** bacağın **arka** kaslarından olup tendonu **malleolus medialis'in arkasından** geçtiği için ayağa **"FLEXSIYON"** da yaptırır ve siniri de **"N. TIBIALIS"** dir.

AYAĞIN DIŞ TARAFINA;

- birisi bacağın **ön** kısmından **m. fibularis tertius**, diğer ikisi bacağın **dış** kısmından **m. fibularis longus** ve **m. fibularis brevis** tutunur.
- **"fibularis"** kelimesi içeren ve ayağın **dış** kısmına tutunan bu üç kasın ortak özelliği ayağa **"EVERSIYON"** yaptırmalarıdır.
- **m. fibularis tertius** bacağın **ön** kaslarından olup tendonu **malleolus lateralis'in önünden** geçtiği için ayağa **"EXTANSIYON"** da yaptırır ve siniri de **"N. FIBULARIS PROFUNDUS"** dur.
- **m. fibularis longus** ve **m. fibularis brevis** bacağın **dış** kaslarından olup tendonu **malleolus lateralis'in arkasından** geçtiği için ayağa **"FLEXSIYON"** da yaptırırlar ve sinirleri de **"N. FIBILARIS SUPERFICIALIS"** dir.

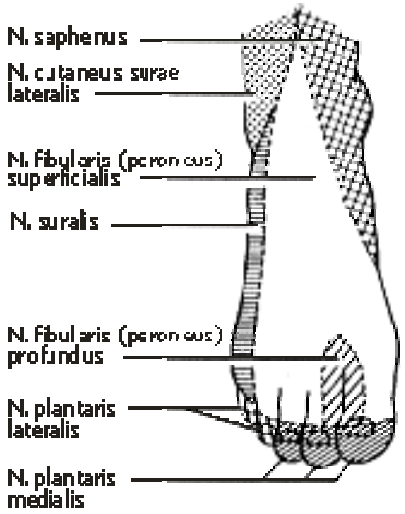

Ayak sırtı duşusu

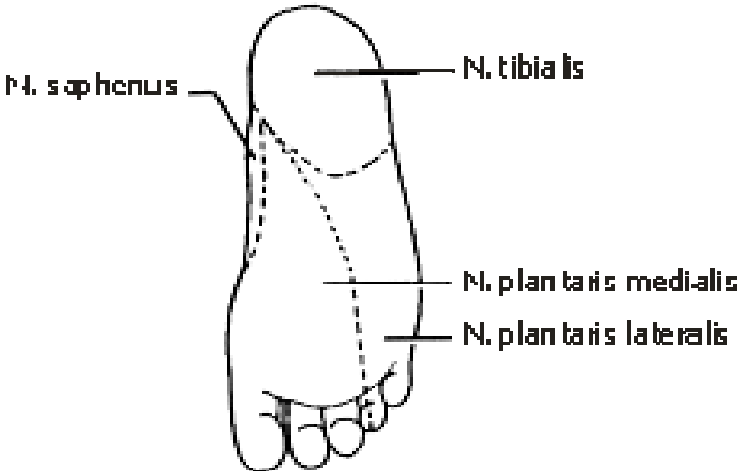

N. tibialis'in uç dalları;
n. plantaris lateralis ve **n. plantaris medialis'**tir

KARIN KASLARI

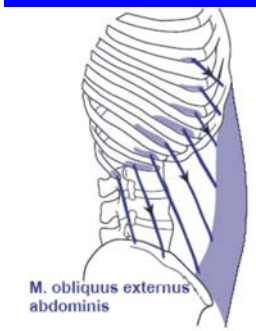

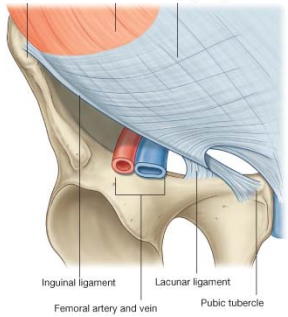

1. M. obliquus externus abdominis

A- Ligamentum inguinale

B- Ligamentum lacunare

C- Fascia spermatica externa

D- Anulus inguinalis superficialis

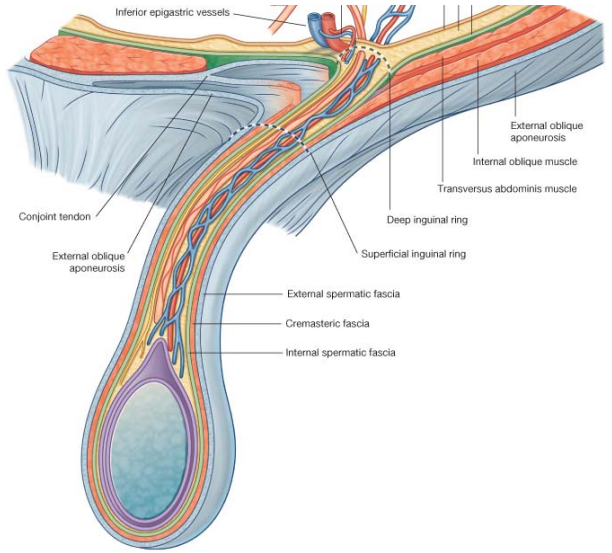

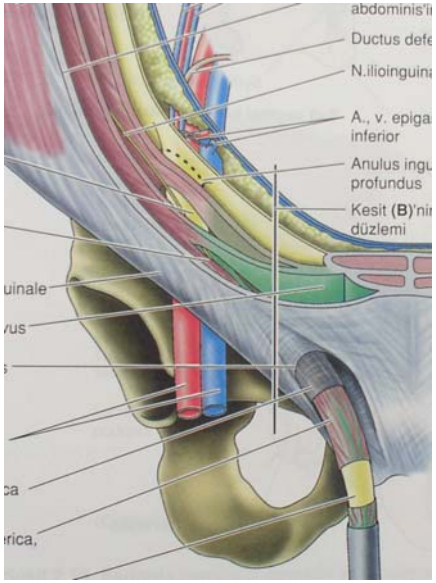

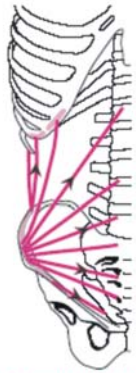

M. obliquus internus abdominis

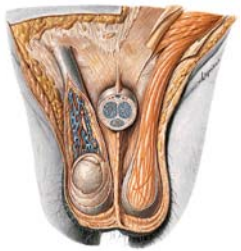

2. M. obliquus internus abdominis

A- Fascia cremasterica

Funiculus spermaticus'un orta tabakasıdır ve m. obliquus internus'un **aponörozu** tarafından oluşturulur

B- M. cremaster

M. obliquus internus abd.'un **lifleri** yapar

- Çizgili kas olmasına rağmen **istem dışı** çalışır
- Siniri **n. genitofemoralis**

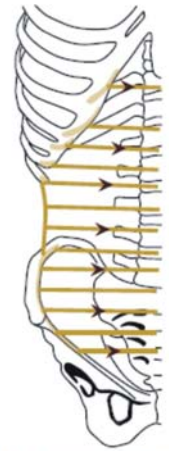

M. transversus abdominis

3. M. transversus abdominis

Tendo conjunctivus (Falx inguinalis)'i yapar.

4. Fascia transversalis

A- Fascia spermatica interna'yı yapar.

B- Anulus inguinalis profundus burada lokalizedir.

CANALIS INGUINALIS (Duvarları)

Ön (1) : **M. obliquus ext. abdominis**'in **aponörozu**

Alt (1) : **lig. inguinale**

Üst : **M. obliquus internus abdominis (2)**
M. transversus abdominis (3)

Arka (4): **fascia transversalis (Kuvv: Falx ing.)**

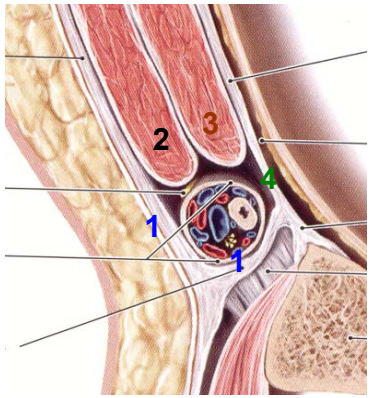

CANALIS INGUINALIS (İçinden geçenler)

Testis (erkekte)

Lig. teres uteri (kadında)

Her iki cinste;

N. ilioinguinalis

N. genitofemoralis'in r. genitalis'i geçer

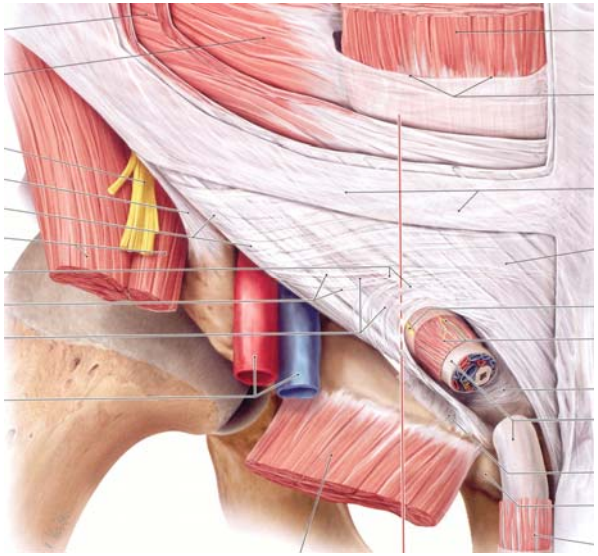

Hesselbach üçgeni (Trigonum inguinale)

- **Direk inguinal herni**lerin geliştiği bölgedir
- Altta: **lig. inguinale**
- Dışta: **A. epigastrica inferior**
- İçte: **M. rectus abdominis** (dış kenarı)

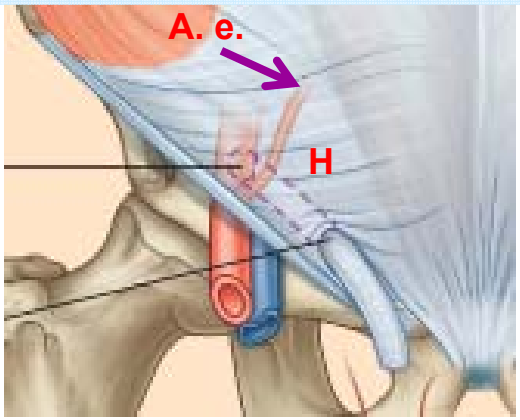

Direk İng. Herni

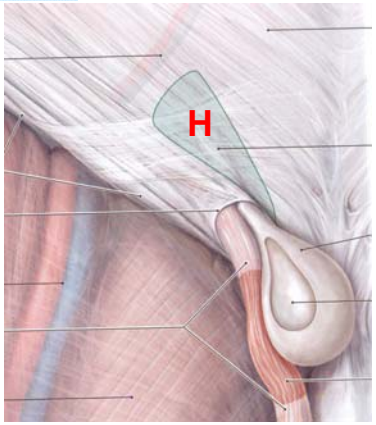

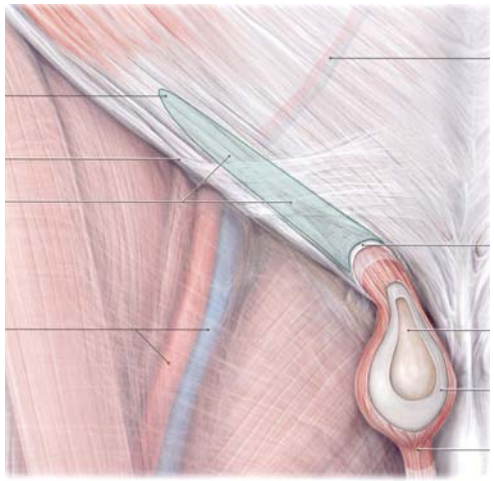

İndirek İng. Herni

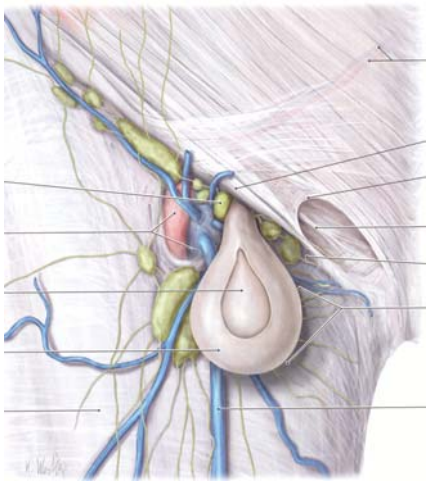

Femoral Herni

M. rectus abdominis

- Üzerinde **intersectio tendinea** denilen fibröz bantlar bulunur

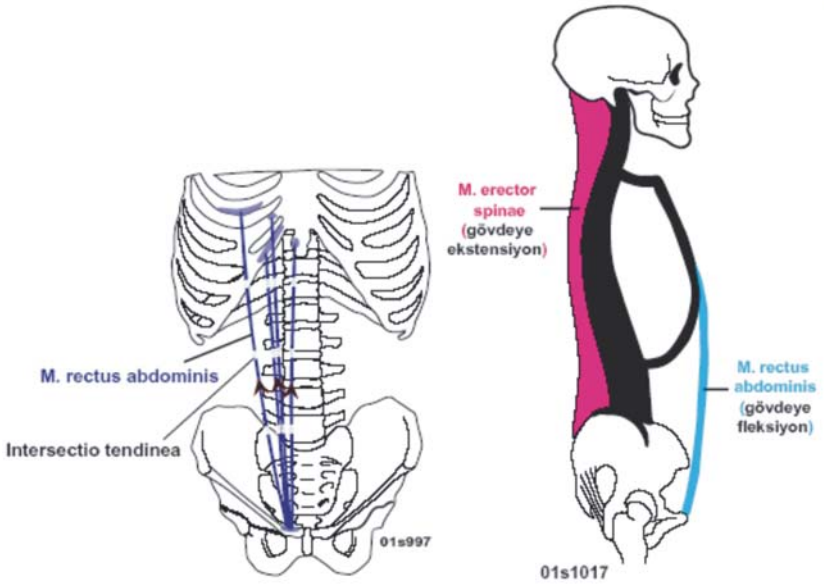

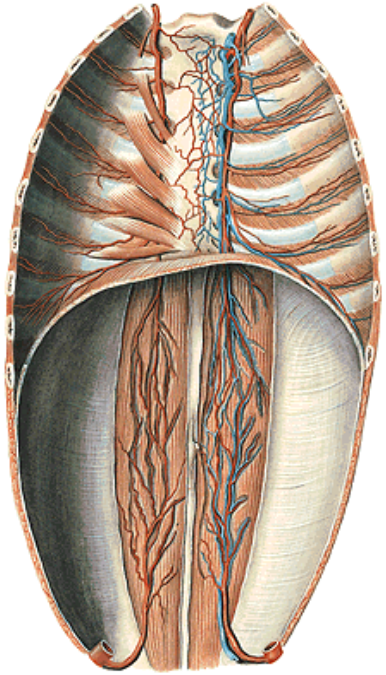

Vagina musculi recti abdominis

İçinde;

- **M. rectus abdominis**
- **M. pyramidalis (linea alba'yı gerer)**
- **A. v. epigastrica sup.** ve **inf.**
- **N. intercostalis'in dalları (son6)**
- **A.** ve **v. intercostalis posterior**'lar
- **V. A. N. subcostalis**

,

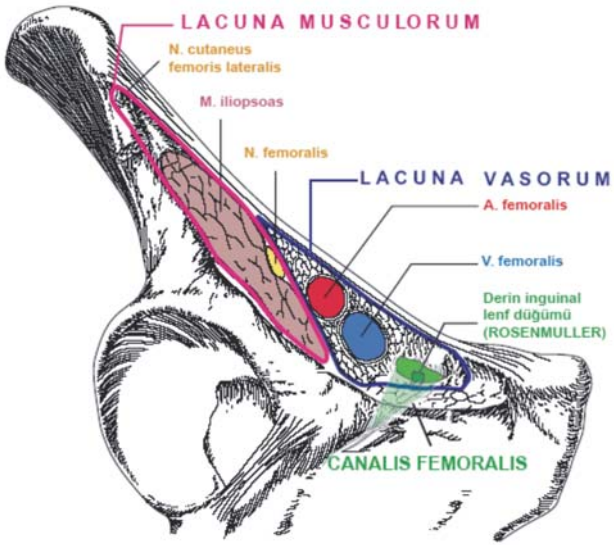

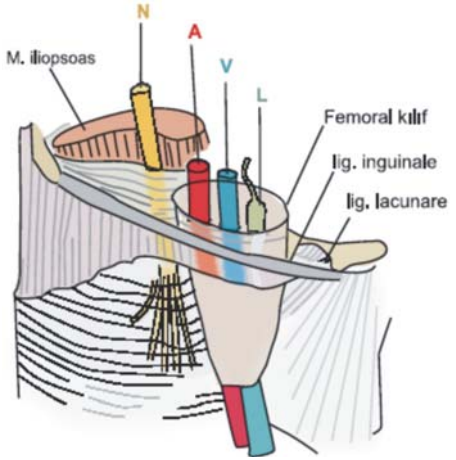

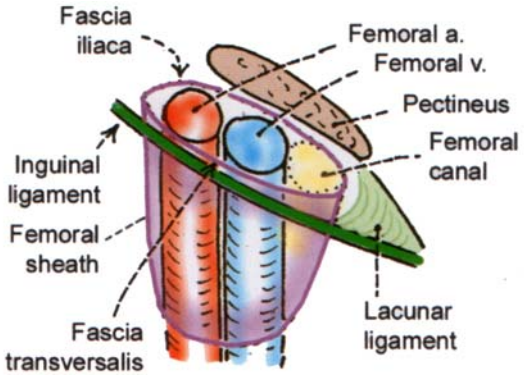

Canalis femoralis

- Femoral kılıf içindedir
- Yaklaşık 1,25 cm uzunluğunda potansiyel bir kanaldır
- Kanalın karın boşluğuna bakan proksimal ucuna **anulus femoralis** denir

Anulus femoralis'in sınırları:

- **Önde - Lig. inguinale**
- **İçte - Lig. lacunare**
- **Arkada - M. pectineus**
- **Dışta - V. femoralis**

PELVİS-PERİNE KASLARI

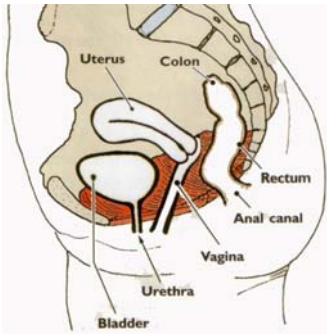

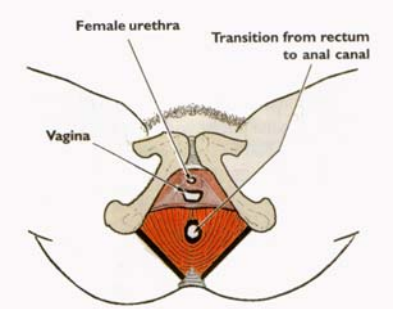

Diaphragma pelvis

- Pelvis tabanını yapar
- Urethra, canalis analis ve kadınlarda ek olarak vagina tarafından delinir
- **Apertura pelvis inferior**'u kapatır

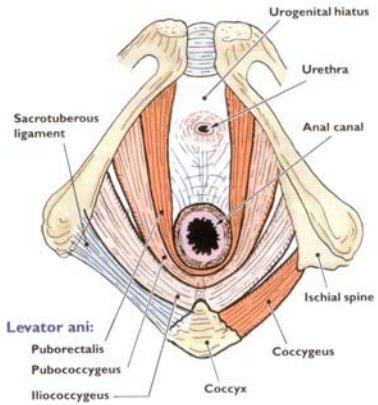

Diafragma pelvis'i oluşturan kaslar:

- **M. LEVATOR ANİ**

3 parçası vardır:

1- M. puborectalis

2- M. pubococcygeus

3- M. iliococcygeus

- **M. COCCYGEUS**

Pelvis minor'u iç tarafından döşeyen 4 kas;

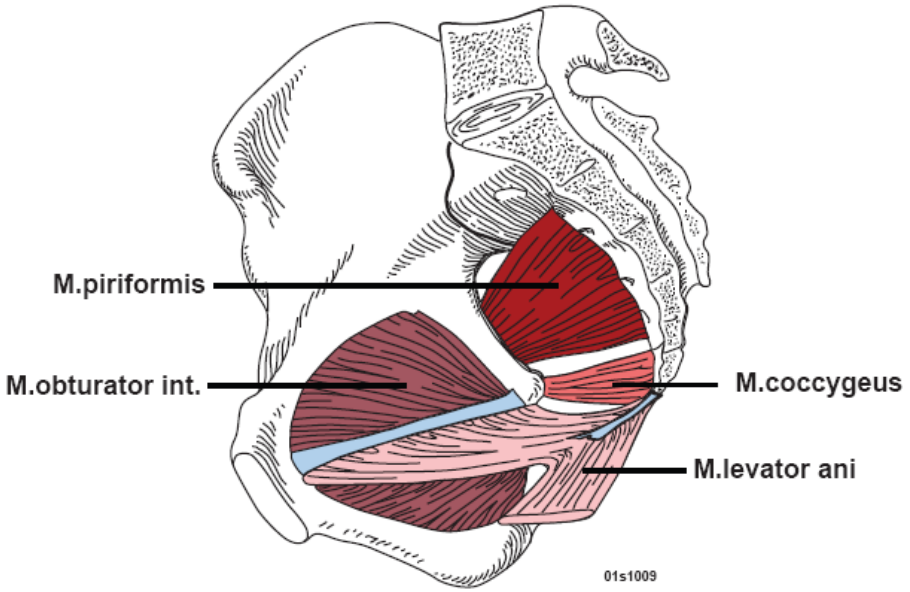

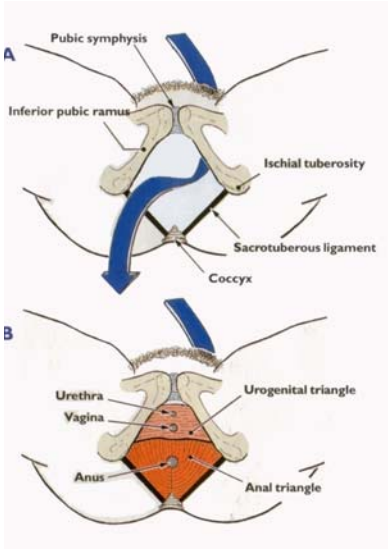

PERINEUM

- Diaphragma pelvis'in altında (daha yüzeyelde) yer alan eşkenar dörtgen şeklinde bir bölgedir

Sınırları

- **Önde** symphysis pubica
- **Ön-dışta** ramus ischiopubicus'lar
- **Dışta** tuber ischiadicum
- **Arka-dışta** lig. sacrotuberale
- **Arkada** coccyx'in ucu

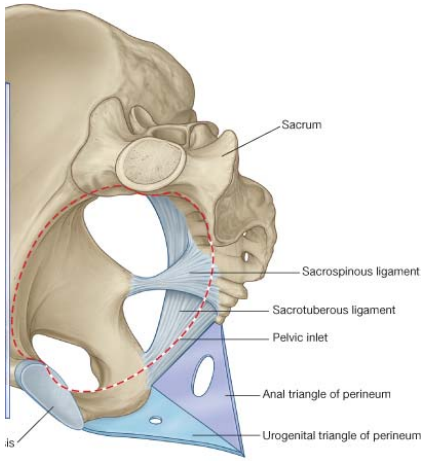

PERINEUM

Tuber ischiadicum'ları birleştiren transvers bir hayali çizgi ile

- **anterior (ürogenital üçgen)**
  - yüzeyel perine aralığı
  - derin perine aralığı
- **posterior (anal üçgen)**'e ayrılır

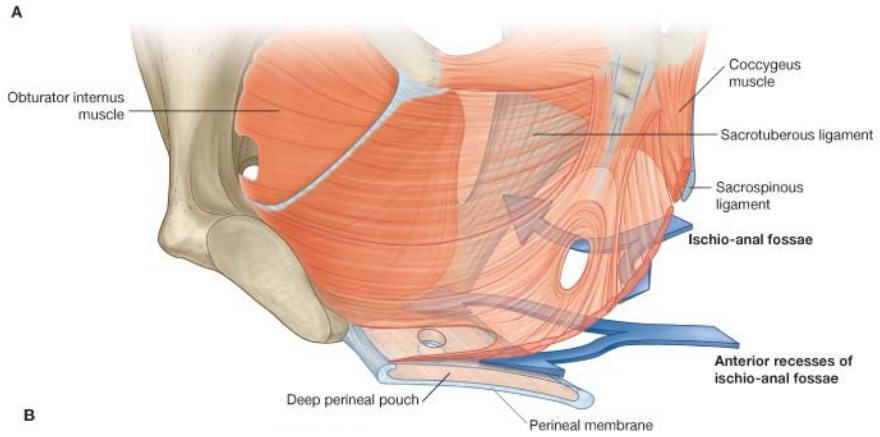

Trigonum Anale

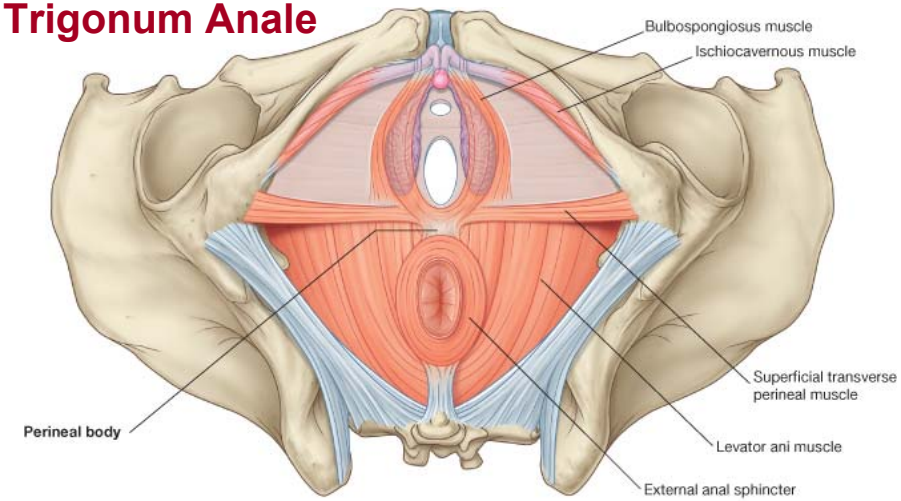

- **Fossa ischioanalis**
- Lig. anococcygeum
- Canalis analis
- M. sphincter ani externus'u içerir

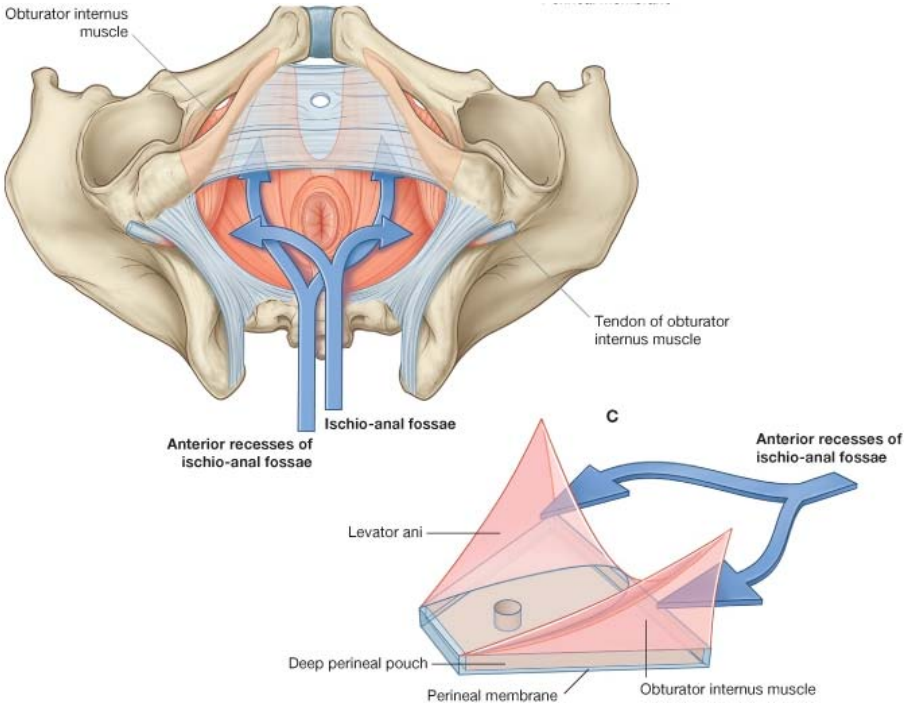

Fossa ischioanalis (ischiorectalis)

• Canalis analis'in yan taraflarında yer alır

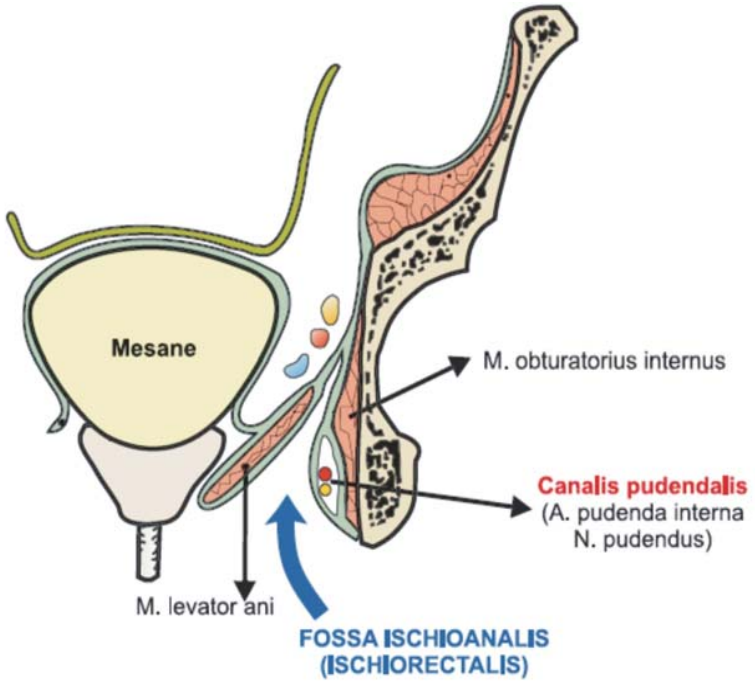

Canalis pudendalis (Alcock kanalı)

- Fossa ischioanalis'in **dış** duvarında **m. obturatorius int.-**'un fasyasında bulunur
- **İçinden**

  n. pudendus

  a. ve **v. pudenda interna**

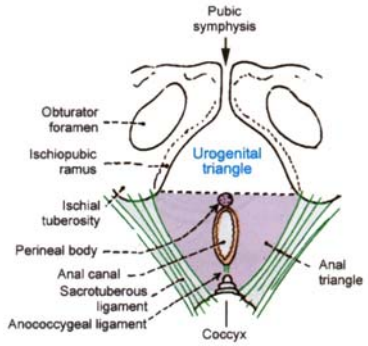

Trigonum Urogenitale

- Dış ürogenital organları (<u>erkeklerde</u> **scrotum** ve **penis**, <u>kadınlarda</u> **vulva**) içerir
- **Yüzeyel** ve **derin perine boşlukları** bu üçgendedir

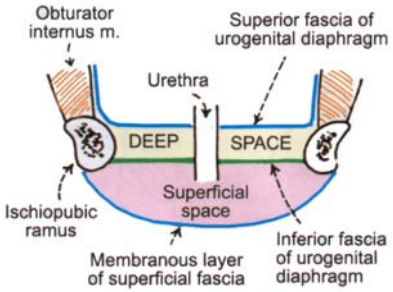

Yüzeyel perine aralığında bulunan yapılar

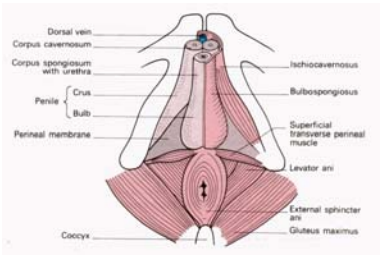

Erkek

- Radix penis (bulbus penis + crus penis)
- Spongioz uretra'nın proksimal bölümü

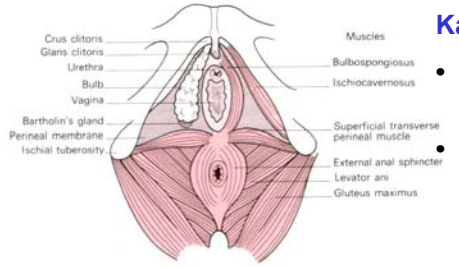

Kadın

- Radix clitoridis (bulbus vestibuli + crus clitoridis)
- **Glandula vestibularis major (Bartholin bezi)**

YÜZEYEL PERİNE ARALIĞINDA

Her iki cinste;

1- M. bulbospongiosus
2- M. ischiocavernosus
3- M. transversus perinei superficialis
4- Corpus perineale (centrum perinei)
5- A., v. pudenda interna ve **n. pudendus**'un perineal dalları

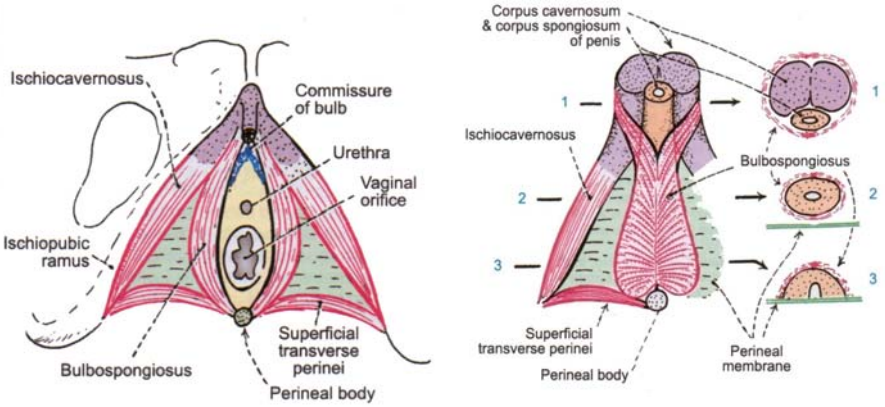

Derin perine aralığında bulunan yapılar (DIAPHRAGMA UROGENITALE)

ERKEK

- Membranöz üretra
- **Gl. bulbourethralis (Cowper bezi)**
- A., n. dorsalis penis

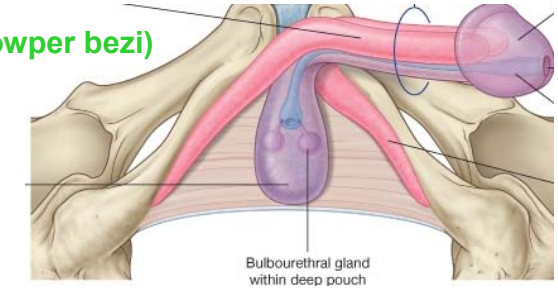

KADIN

- Üretra ve vagina
- A., n. dorsalis clitoridis

Her iki cinste;

- **M. trasversus perinei profundus**
- M. sphincter urethra externum
- **A. v. pudenda interna**
- **N. pudendus**

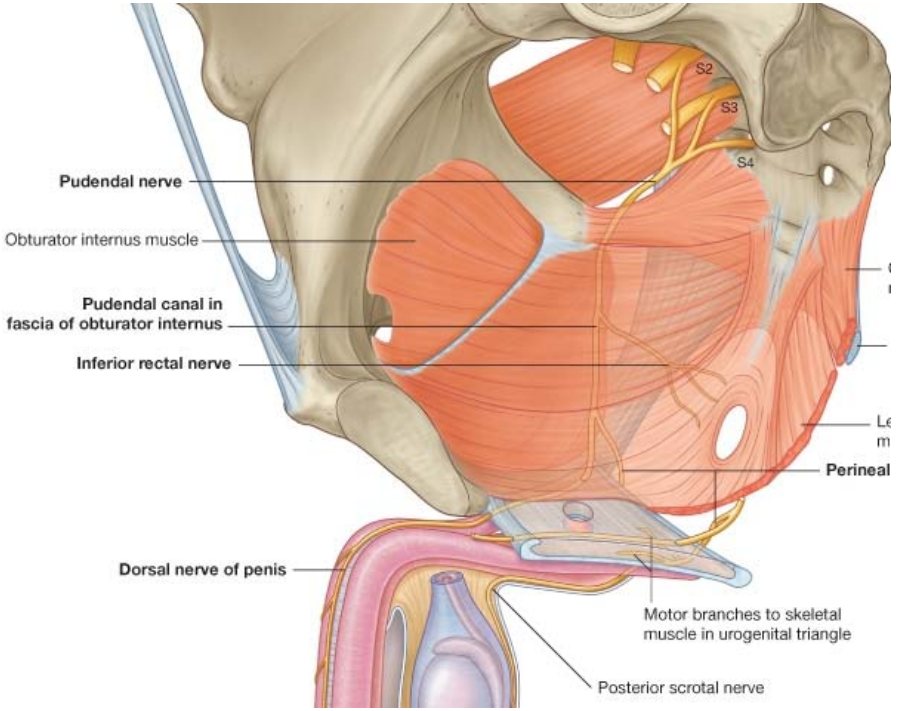

SOLUNUM SİSTEMİ

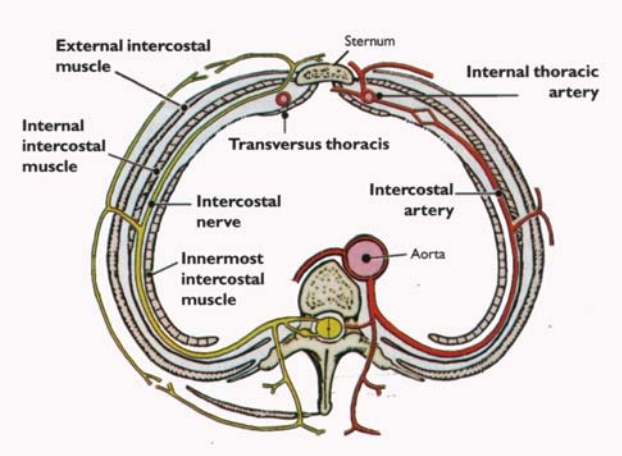

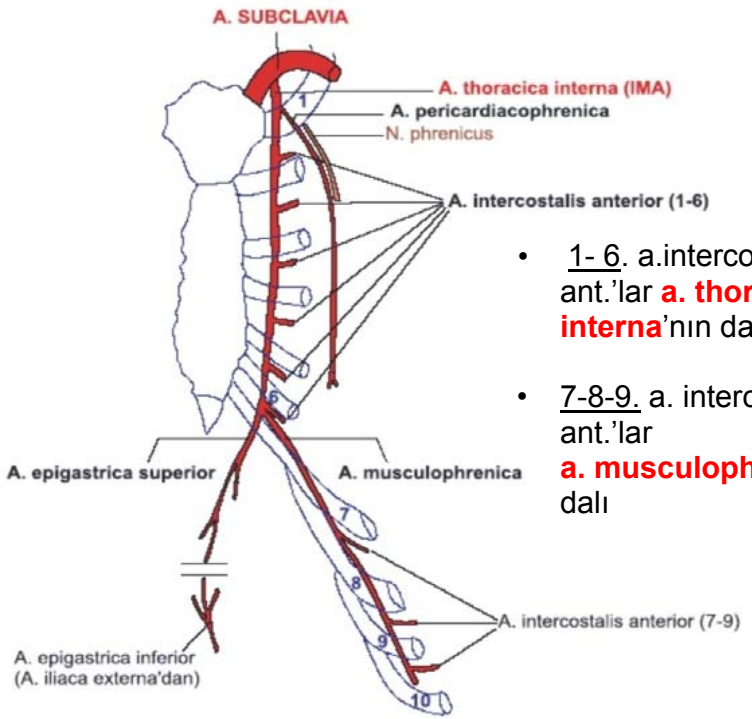

- 1- 6. a.intercostalis ant.'lar **a. thoracica interna**'nın dalı
- 7-8-9. a. intercostalis ant.'lar **a. musculophrenica**'nın dalı

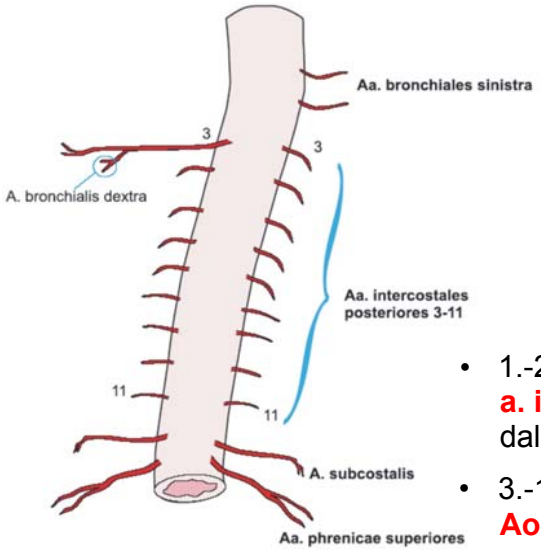

- 1.-2. a. intercostalis post. **a. intercostalis suprema**'nın dalı
- 3.-11. a. intercostalis post. **Aorta thoracica**'nındalı

Burun boşluğu

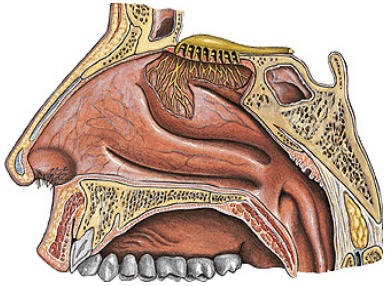

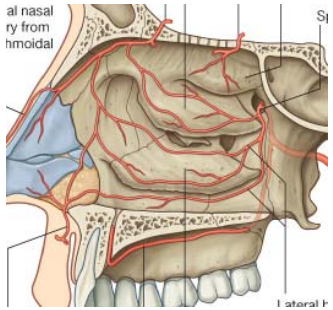

- **Choana** aracılığı ile **nasopharynx**'e açılır
- **Pars (regio) olfactoria** burun boşluğunun çatısında ve dış duvarlarında (concha nasalis sup.da) yer alır
- Koku duyusunun reseptör hücreleri olan **bipolar nöronlar** burada bulunur
- Burun boşluğunun ana arteri: **a. sphenopalatina** (a. maxillaris)

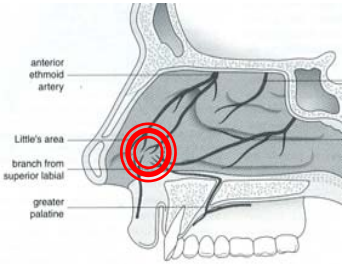

- **Little alanı** septum nasi'nin **ön-alt** parçası
- Üzerindeki **Kiesselbach pleksusu** **epistaksinin** en yaygın yeridir

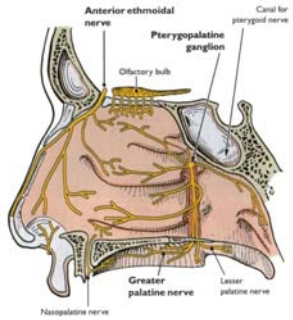

- Burnun ve burun boşluğunun duyusunu
- **n. ophthalmicus** ile
- **n. maxillaris** taşır

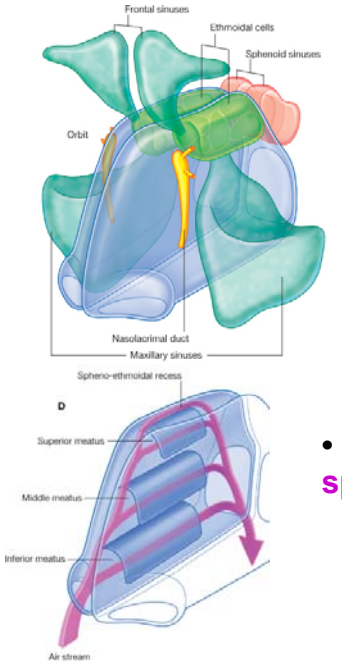

Sinus paranasalis

- **Sinus frontalis**
- **Sinus maxillaris**
- **Cellulae ethmoidales ant./med./post.**
- **Sinus sphenoidalis**

- **Sinus frontalis** ve **sinus sphenoidalis** yeni doğanda <u>bulunmaz</u>

BURUN BOŞLUĞUNDAKİ MEATUSLAR'A AÇILAN YAPILAR	
Meatus nasi inferior	Ductus nasolacrimalis
Meatus nasi medius	Sinus frontalis, sinus maxillaris, sinus ethmoidalis' in ön ve orta grubu (cellulae ethmoidales anteriores ve mediі)
Meatus nasi superior	Cellulae ethmoidales posteriores
Recessus sphenoethmoidalis	Sinus sphenoidalis

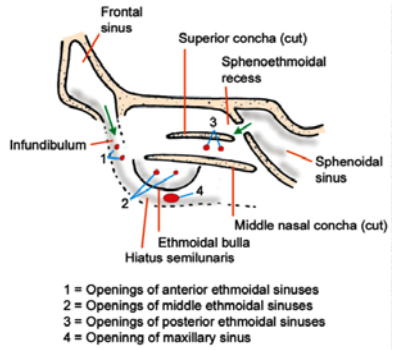

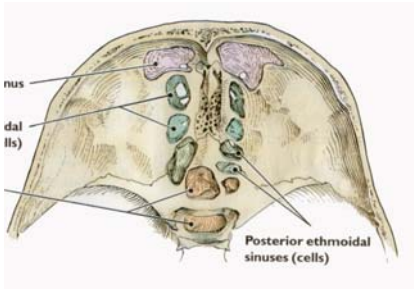

- **Cellulae ethmoidales'ler**
- Burun boşluğunun üst kısmı ile orbita arasında yer alır, **enfeksiyonları orbitaya en kolay yayılan** sinusdur.

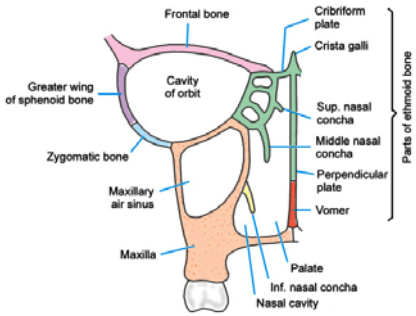

Sinus sphenoidalis'in komşulukları

- **Hipofiz**
- **N. opticus** - **chiasma opticum**
- **Sinus cavernosus** ve **a. carotis interna**
- **Pons**

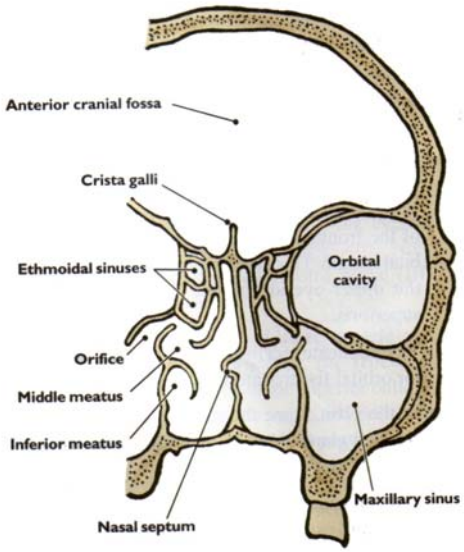

Sinus maxillaris

- Paranazal sinüslerin **en büyüğü**dür
- Enfeksiyonları **en sık** görülen paranazal sinüstür
- Meatus nasi media'daki **Hiatus semilunaris**'e açılır

LARYNX

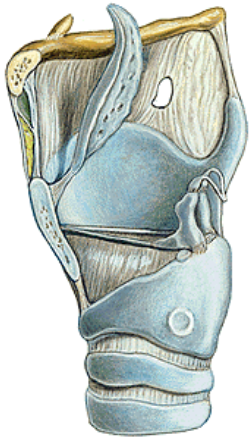

Cartilago thyroidea

- **Prominentia laryngea** bu kıkırdaktadır

Cartilago epiglottica

- **Elastik** kıkırdak yapısındadır

Cartilago cricoidea

- Havayolu çevresinde **tam bir halka** oluşturan tek kıkırdaktır

Membrana thyrohyoideа

Her iki yanında bulunan delikten

- **A., v. laryngea superior**
- **N. laryngeus superior**'un r. internus'u geçer

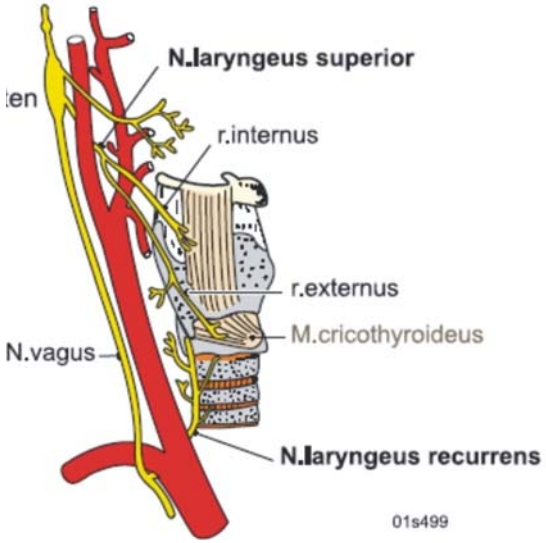

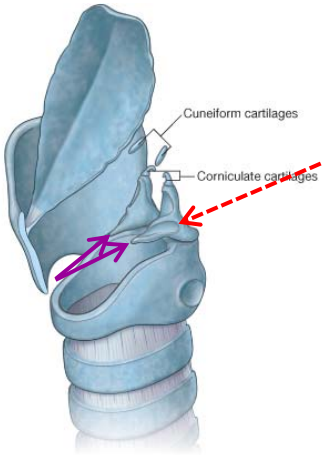

Cartilago arythenoidea

- Cartilago cricoidea'nın üzerinde oturur
- Sesin oluşumundan sorumludur
- Lig. vestibulare ve **lig. vocale** arkada **arytenoid** kıkırdaklara önde **tiroid** kıkırdağa tutunur

LARYNX KASLARI

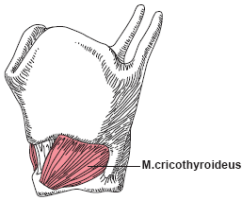

M. cricothyroideus

- Larynx'in **ön** tarafında yer alan **tek** kastır
- Lig. vocale'leri gerer ve boyunu uzatır (sesi inceltir)
- **N. laryngeus superior, r. externus'u** tarafından uyarılan **tek** larinks kasıdır
- Diğer tüm larynx kaslarını **n. laryngeus recurrens** innerve eder

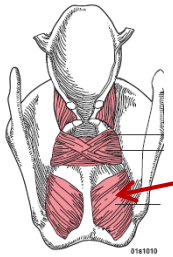

M. cricoarytenoideus posterior

- Lig. vocale'lere **abdüksiyon** yaptırır
- Rima glottidis'i **açan** tek larinks kasıdır

N. laryngeus inferior

- **N. laryngeus reccurrens**'in terminal parçasıdır.
- **A. thyroidea inferior** ile yakın komşuluğu tiroid cerrahisinde önemlidir

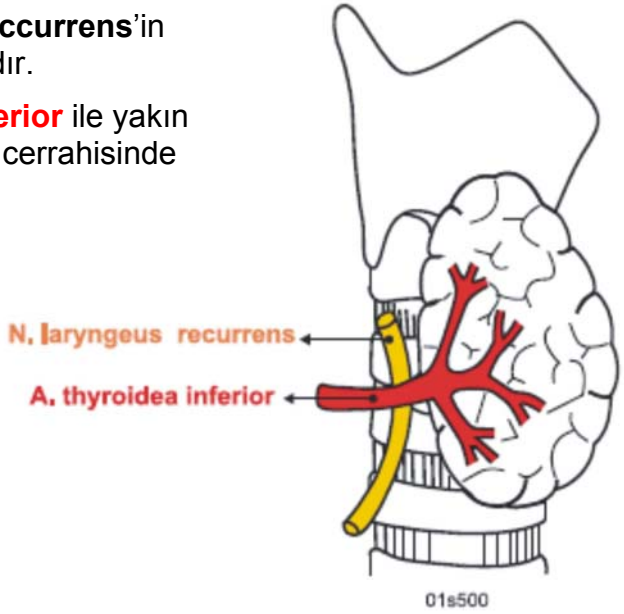

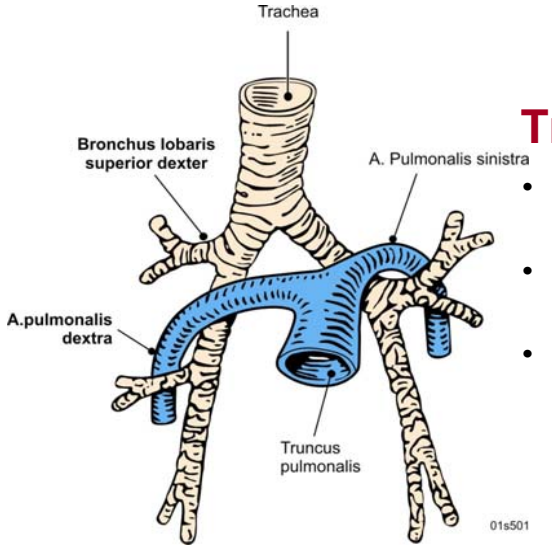

Trachea

- **Mediastinum superius**'tadır
- **T4 alt kenarı** seviyesinde iki ana bronkusa ayrılır
- Ayrılma noktasına **bifurcatio trachea** denir **mediastinum med.'dadır**

AC'lerin ve Plevra'nın Alt Kenarları;

MidCla	6 C	8 C
MidAxi	8 C	10 C
Scapul	10 C	12 C

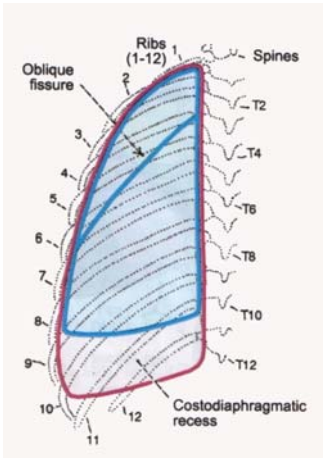

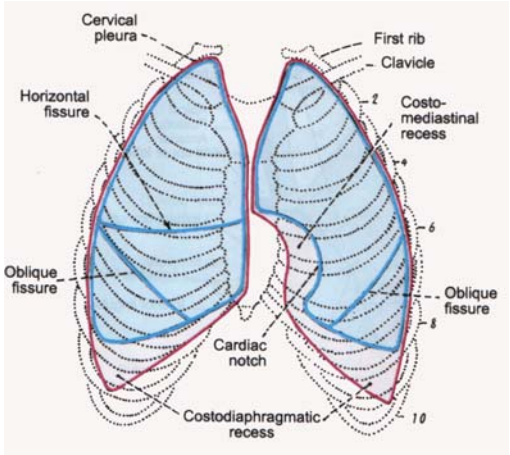

AC'in damarları

- Her bir AC'e ait
- **1 adet a. pulmonalis**
- **2 adet v. Pulmonalis**

vardır. Sol atrium'a açılırlar

Sağ AC'i besleyen
1 tane **a. bronchialis**
(aorta thoracica'nın
a. intercostalis post. III'dalından)

Sol AC'i besleyen
2 tane **a. bronchialis**
(aorta thoracica'dan direk)
vardır

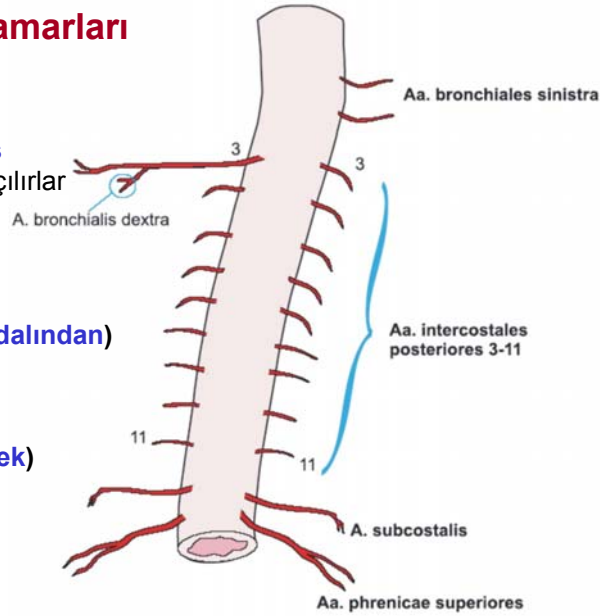

Her iki AC'e ait genellikle

2 tane **v. bronchialis** vardır

Sağdakiler **v. azygos'**a

Soldakiler **v. hemiazygos accessoria'**ya

dökülürler

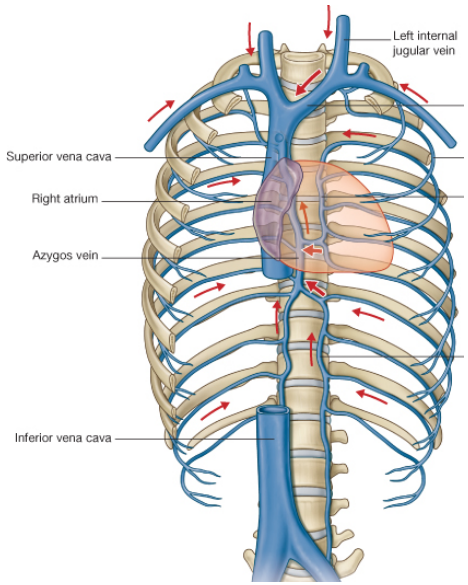

Vücutta 3 **seröz** zar bulunur **PLEURA**
PERİTON
PERİCARD

Bu zarlar parietal - visceral olmak üzere 2 yaprak halindedirler.

KURAL: Visceral yaprakları

- sardığı organı besleyen arterler besler
- duyusunu OSS'ne ait sinirler taşır

(sadece gerilmeye duyarlıdırlar)

Paryetal yapraklardan duyu taşıyan **tek ortak sinir** de **n. phrenicus**'dur.

MEDIASTINUM

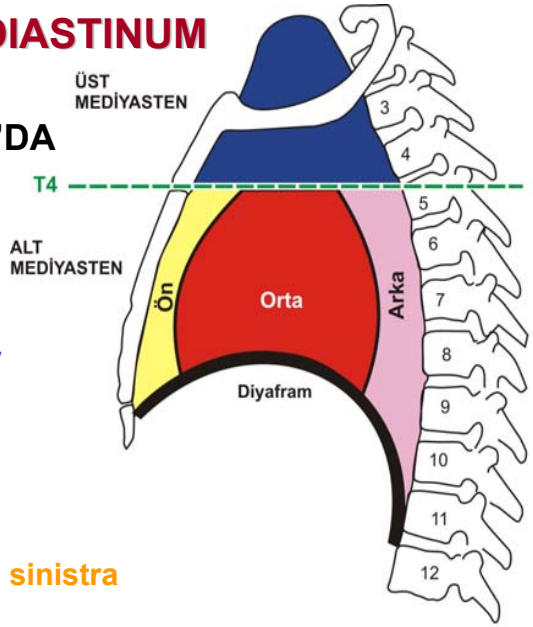

ÜST MEDIASTINUM'DA

Thymus
Trachea
Arcus aorta ve dalları
Ductus thoracicus
V. brachiocephalica'lar
V. cava sup.
N. phrenicus
Oesophagus
N. vagus'lar
N. laryngeus recurrens sinistra

ÖN MEDIASTINUM'DA

Thymus

ORTA MEDIASTINUM'DA

Kalp-Pericardium

N. phrenicus'lar

Aorta ascendens

Bifurcatio trachea

Bronchus principalis'ler

V. cava sup.

V. azygos

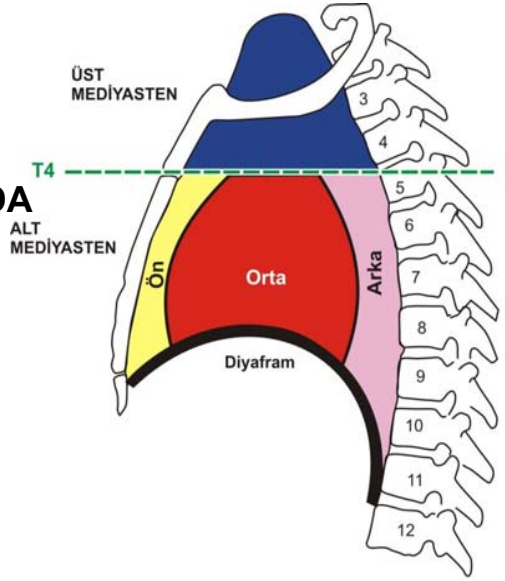

ARKA MEDIASTINUM'DA

Aorta thoracica

Ductus thoracicus

V. azygos

V. hemiazygos

V. hemiazygos accessoria

Oesophagus

N. vagus'lar

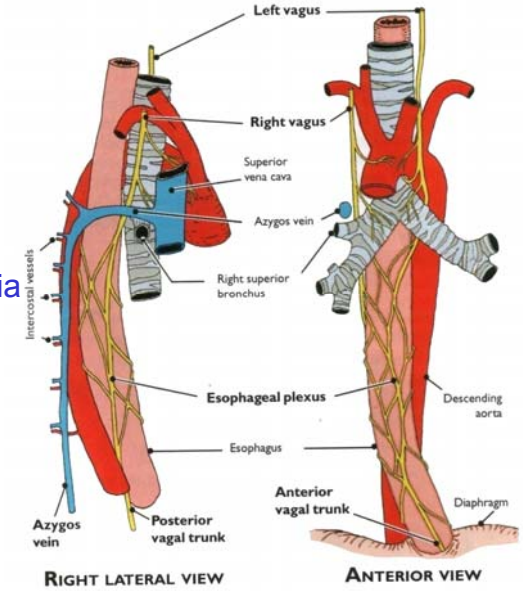

HER İKİ MEDİASTENDE YER ALAN OLUŞUMLAR

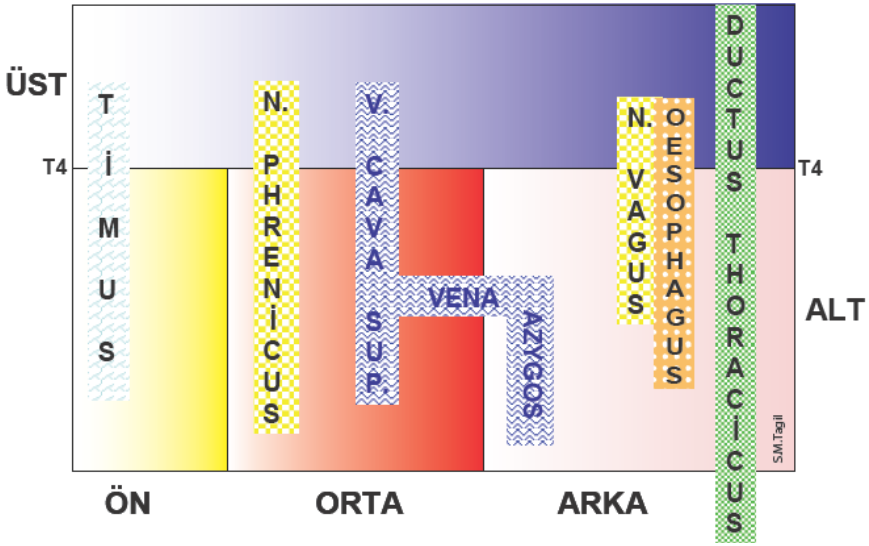

DOLAŞIM SİSTEMİ

KALP ANATOMİSİ

Apex cordis

- **Sol ventrikül**'ün koni şeklindeki ucudur.

Basis cordis

- Büyük bölümünü **sol atrium** oluşturur
- Komşuluk yaptığı primer yapı **oesophagus**

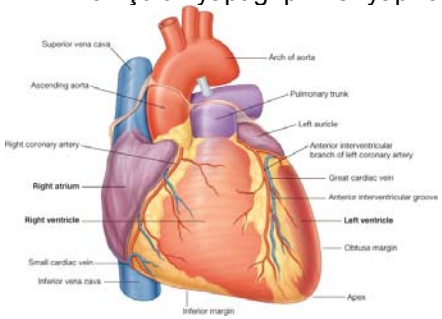

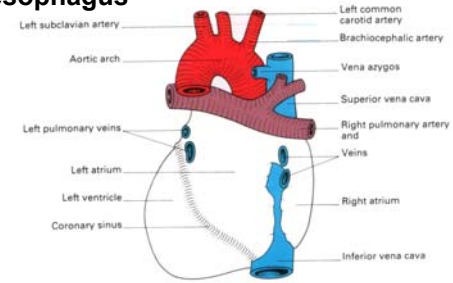

Atrium Dextrum

mm. pectinati
crista terminalis
fossa ovalis

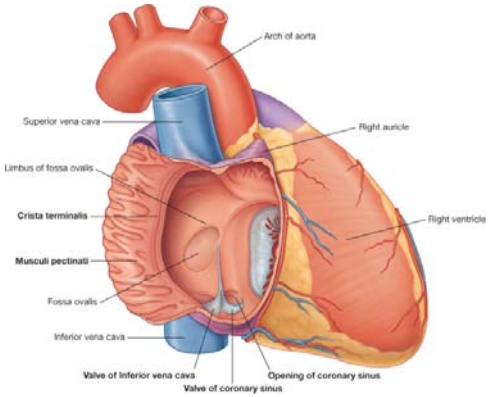

Atrium Dextrum'un iç yüzüne;

v. cava sup.
v. cava inf.
Sinus coronarius
v. cardiaca ant.
V. cardiaca minimae açılır.

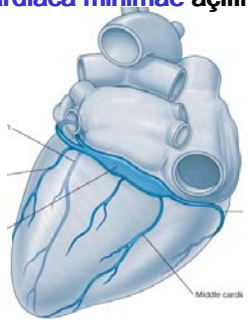

Ventriculus dexter

- **Trabecula carnea**
- **Chorda tendinea**
- **Crista supraventricularis** triküspit kapak ile pulmoner kapağı ayırır
- **Conus arteriosus** pulmoner kapağın altındaki düz alan
- **Trabecula septomarginalis (Moderatör bant)** Septum interventriculare'den m. papillaris anterior'a uzanır. **İçinde** ileti sistemi ile ilgili lifler vardır.
- **Ostium trunci pulmonalis**

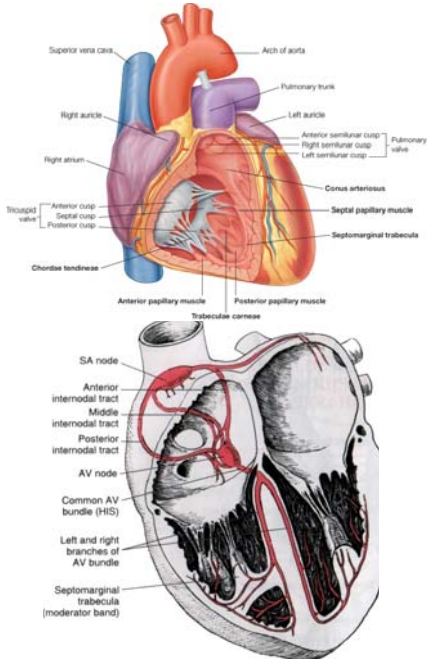

Atrium sinistrum

- Kalbin **en arkada** bulunan bölümüdür
- Sol atrium **basis cordis**'i yapar
- AC'den gelen **4** adet **v. pulmonalis** arka-dış yüzünden açılır.

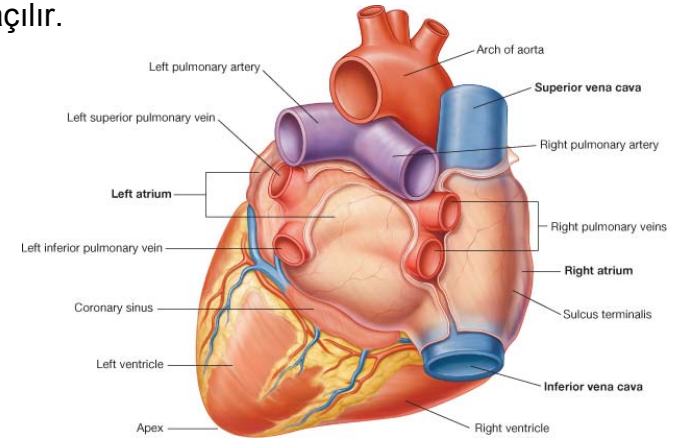

Kalbin ileti sistemi

Nodus sinuatrialis

- **Crista terminalis'in** üst ucunda

Nodus atrioventricularis

- **Septum interatriale**'de lokalizedir
- Kalpte iletinin **en yavaş** olduğu yerdir

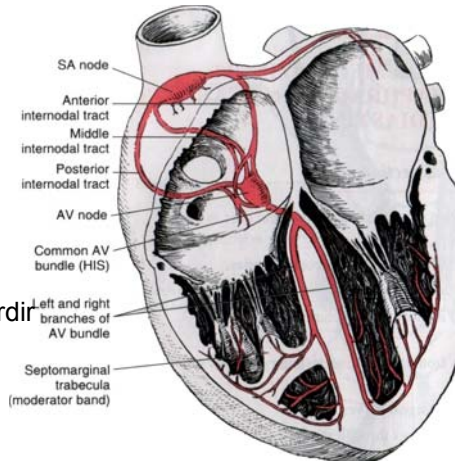

Fasciculus atrioventricularis

(His bandı)

- Atrioventriküler düğümün devamıdır
- **Septum interventriculare**'nin **membranöz parçası** üzerindedir

KALBİN ARTERLERİ

Aorta ascendens'den

a. coronaris dextra

- r. interventricularis post.

a. coronaris sinistra

- r. interventricularis ant.

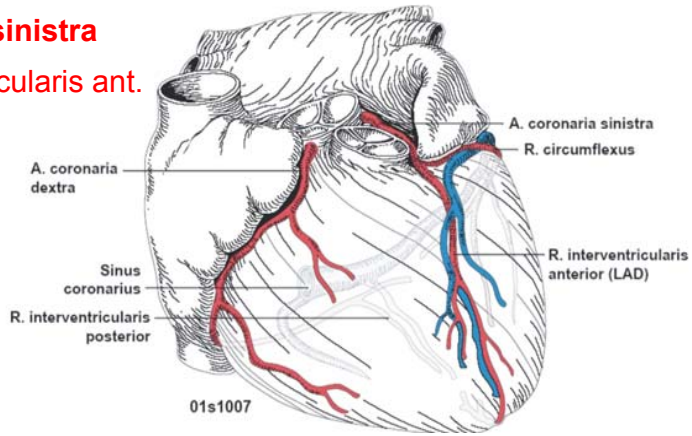

Kalbin venleri

Hangisi sinus coronarius'a açılmaz?

- **Vv. cardiacae anteriores** ---- direk sağ atriyum'a
- Vv. cardiacae minimae ---- tüm kalp boşlukları

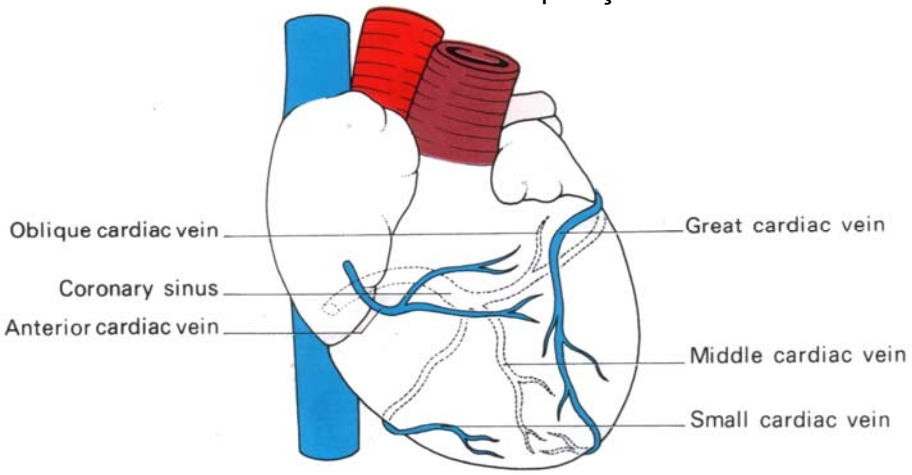

Kalbin venleri ve komşu olduğu arterler;

- **V. cardiaca magna** - **r. interventricularis anterior**
- **V. cardiaca media** - **r. interventricularis posterior**
- **V. cardiaca parva** sulcus coronarius'ta **a. coronaria dextra**

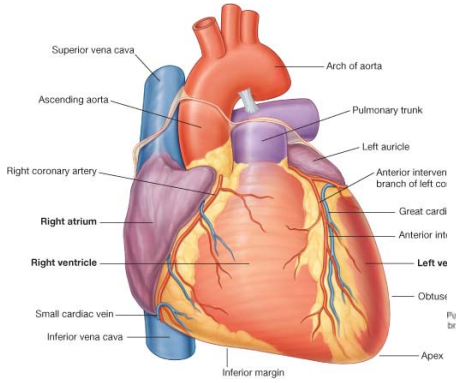

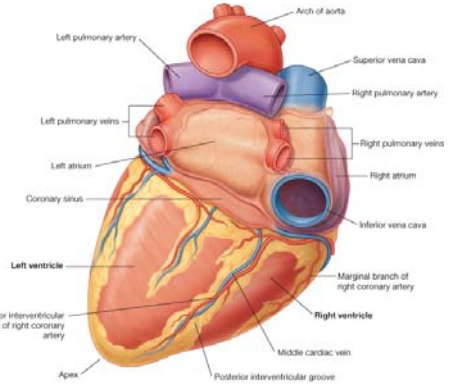

Pericardium'un damarları ve sinirleri

Fibröz pericardium'u ve
Seröz pericardium'un **pariyetal** yaprağını

- **A. pericardiophrenica** (A. thoracica interna) besler
- **N. phrenicus** duyusunu taşır

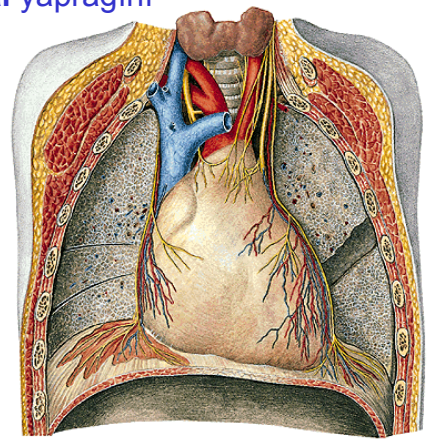

Seröz pericardium'un **visseral** yaprağını

- **Koroner arterler** besler
- Duyusunu kalbin parasempatik (**n. vagus**) ve sempatikleri taşır

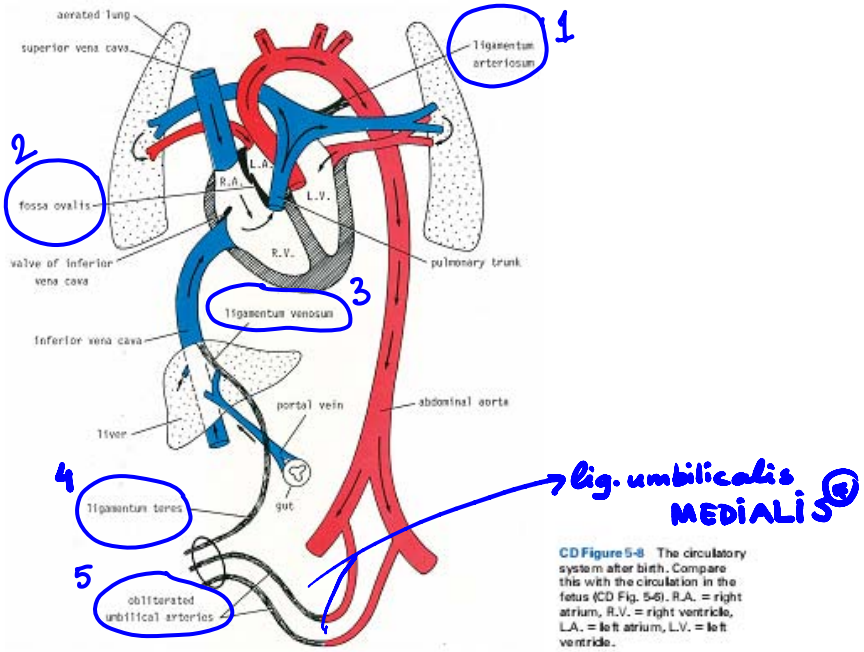

CD Figure 5-8 The circulatory system after birth. Compare this with the circulation in the fetus (CD Fig. 5-6). R.A. = right atrium, R.V. = right ventricle, L.A. = left atrium, L.V. = left ventricle.

Fetal dolaşımı sağlayan damar ve açıklıklar ile postnatal dönemdeki farklılaşmış halleri;

Ductus arteriosus ----------→ **Lig. arteriosum**

Foramen ovale ----------→ **Fossa ovalis**

Ductus venosus ----------→ **Lig. venosum**

V. umbilicalis ----------→ **Lig. teres hepatis**

A. umbilicalis ----------→ **Lig. umbilicalis medialis**

ARTERLER

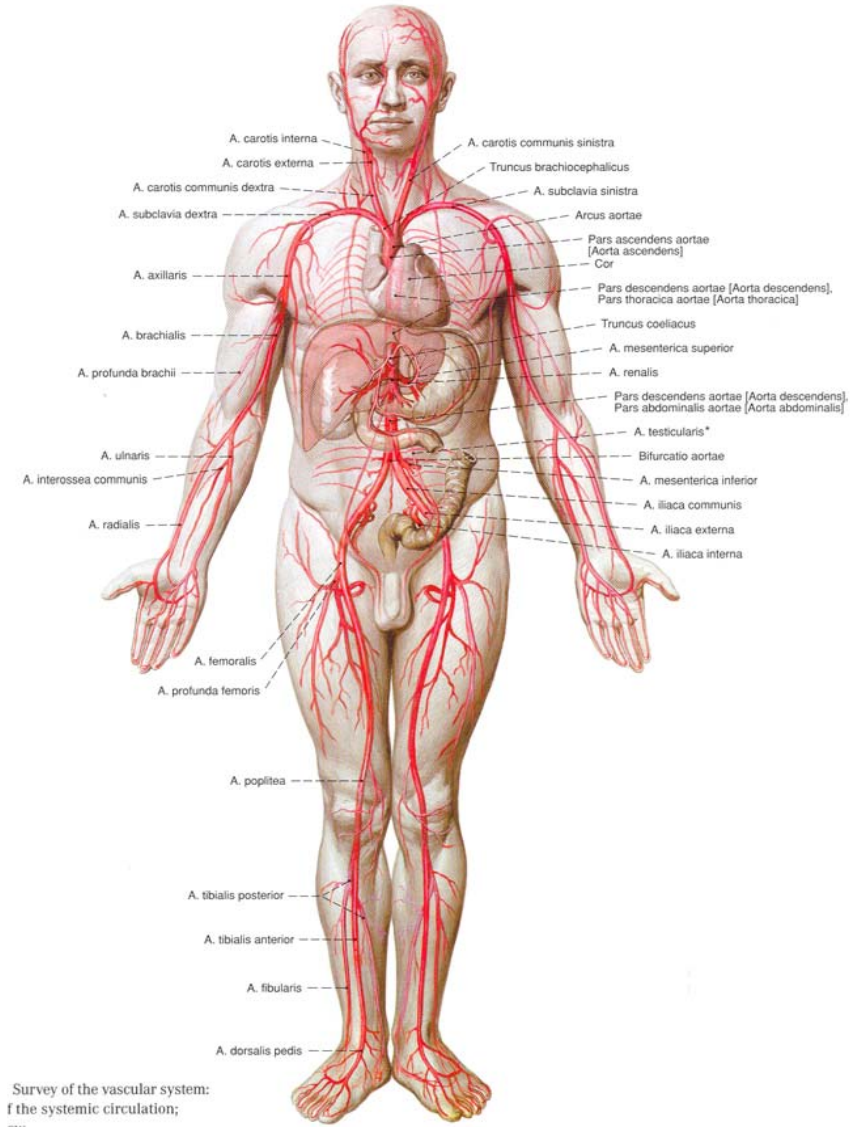

Survey of the vascular system:
f the systemic circulation;
ew.

Truncus pulmonalis (A. pulmonalis)

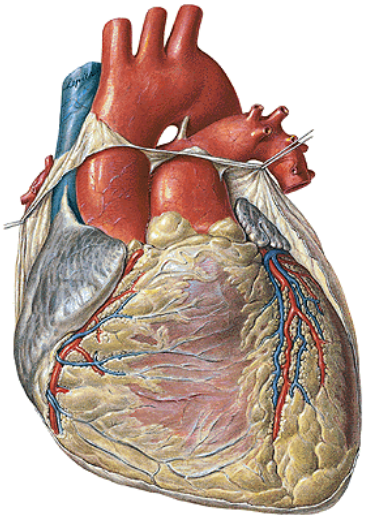

- Kalp ile ilgili damarların **en önde** olanıdır
- Aorta ascendens ile birlikte **mediastinum medius**'tadır
- **Ductus arteriosus**, fetusta **a. pulmonalis sinistra** ile **arcus aortae**'yi bağlar

Aorta ascendens

- **Truncus pulmonalis**'le birlikte **mediastinum medius**'tadır
- **A. coronaria dextra** ve **A. coronaria sinistra** dallarıdır

Arcus aortae

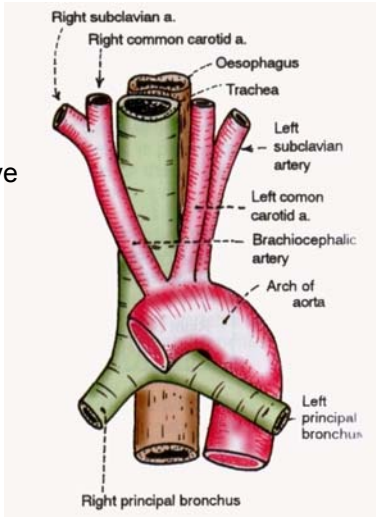

- Tamamı manubrium sterni'nin **arkasında** ve **mediastinum superius**'tadır
- **Dalları;**
  - Truncus brachiocephalicus
    - *a. carotis communis dextra*
    - *a. subclavia dextra*
  - A. carotis communis sinistra
  - A. subclavia sinistra

A. carotis communis

Cartilago **thyroidea**'nın üst kenarı seviyesinde (**C4** seviyesinde)
a. carotis externa ve **a. carotis interna**'ya ayrılır

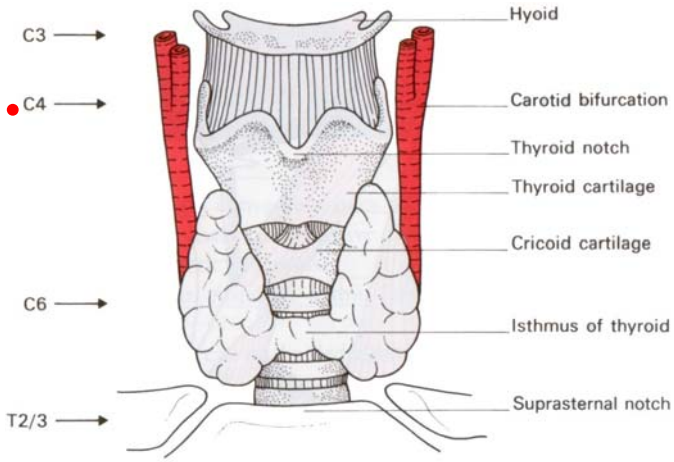

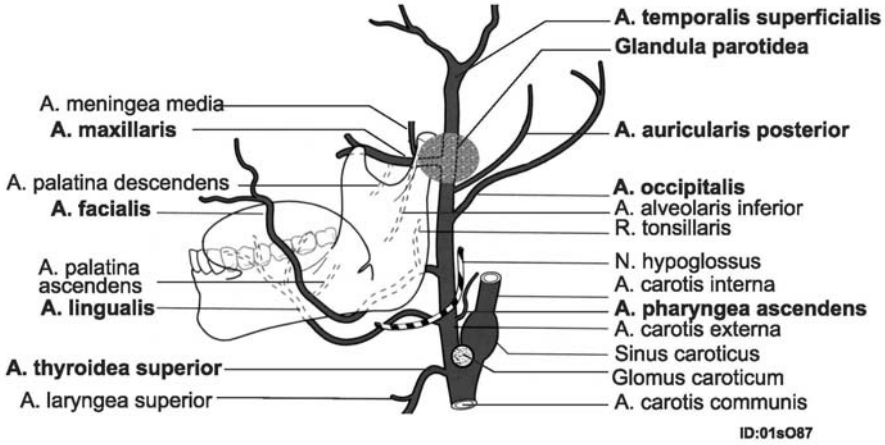

A. CAROTIS EXTERNA

Uç dalları (parotis içinde);
- **A. temporalis superficialis**
- **A. maxillaris**

Yan dalları;
- a. thyroidea sup.
- a. lingualis
- a. facialis
- a. pharyngea ascendens
- a. occipitalis
- a. auricularis posterior

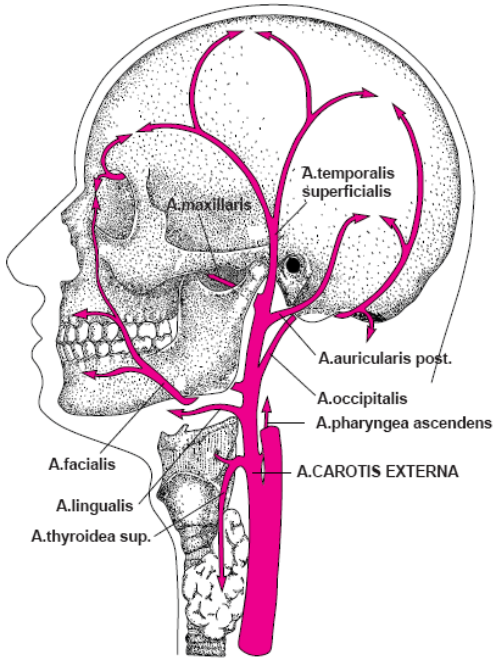

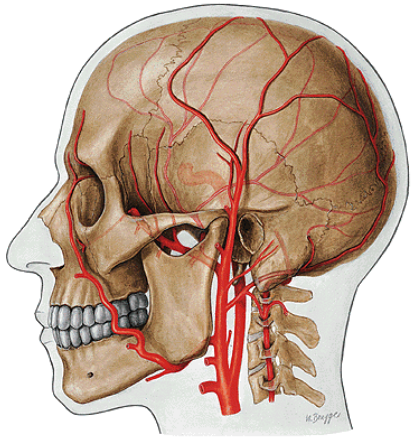

A. temporalis superficialis

- **Tragus**'un önünde **pulsasyonu** alınır

A. maxillaris

- **Fissura pterygomaxillaris**'ten geçerek **fossa pterygopalatina**'ya girer
- Hem **fossa infratemporalis'de,** hem de **fossa pterygopalatina'da** yer tutan **tek** yapıdır

A. maxillaris'in önemli dalları

- A. meningea media
- A. palatina descendens
- Aa. alveolares superiores
- A. alveolaris inferior
- A. sphenopalatina

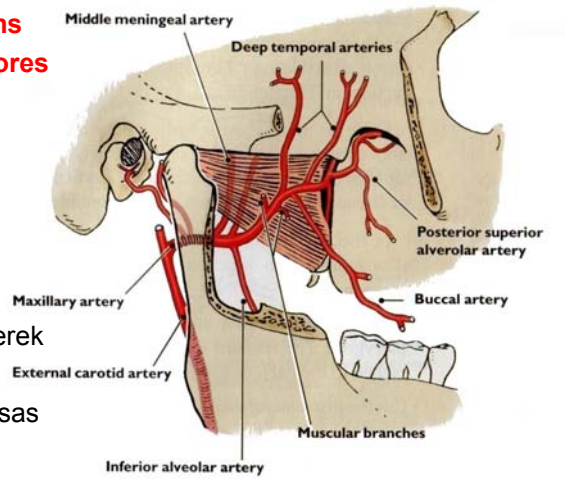

A. meningea media

- For. spinosum'dan geçerek kafa boşluğuna girer
- Dura mater'i besleyen esas arterdir

A. sphenopalatina

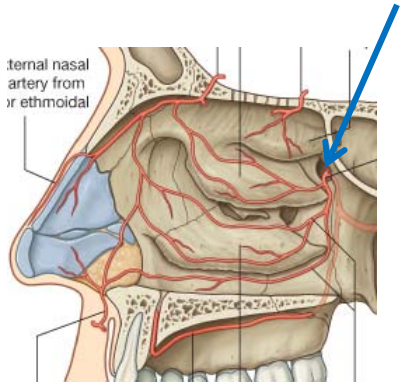

- A. maxillaris'in terminal dalıdır
- For. sphenopalatinum'dan geçip **burun boşluğuna** gelir
- Burun boşluğunun ana arteridir

Damağı besleyen arterler:

A. palatina descendens (a. maxillaris)

A. palatina ascendens (a. facialis)

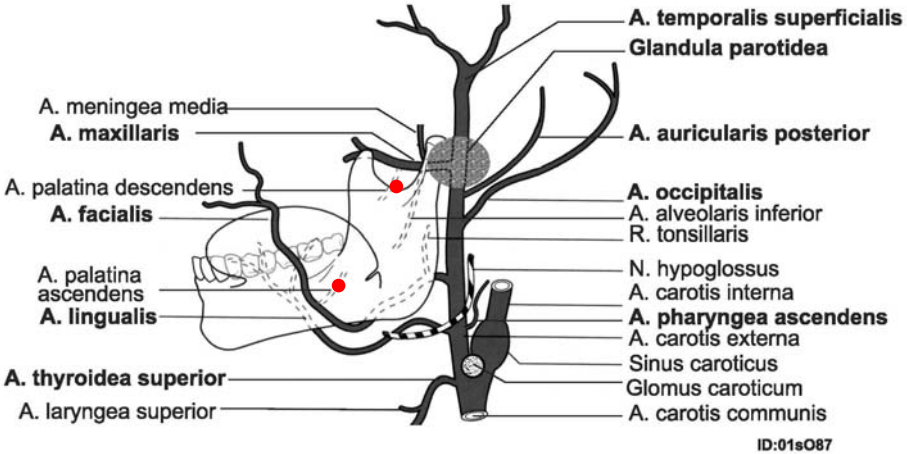

VERTEBRO-BAZİLLER ve KAROTİS SİSTEMİ

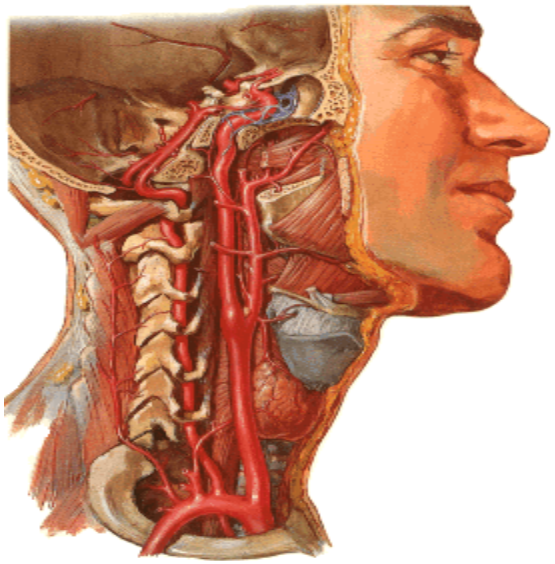

A. CAROTIS INTERNA

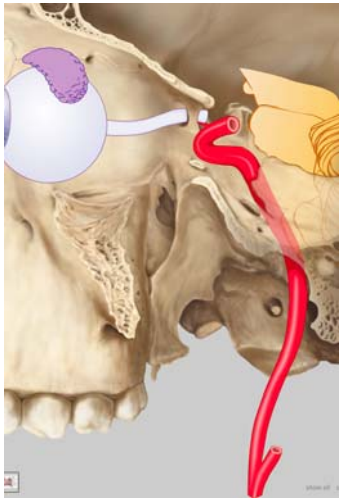

- **Canalis caroticus**'tan (**os temporale**) geçerek **fossa cranii media**'ya gelir
- **Sinus cavernosus**'un içinde **n. abducens** ile seyreder

A. carotis interna'nın dalları

Sinus cavernosus içinde;

1- A. hypophysialis inferior
2- A. hypophysialis superior

Sinus cavernosus'tan çıkınca;

3- A. ophthalmica
4- A. communicans post.
5- A. choridea anterior
6- A. cerebri anterior
7- A. cerebri media

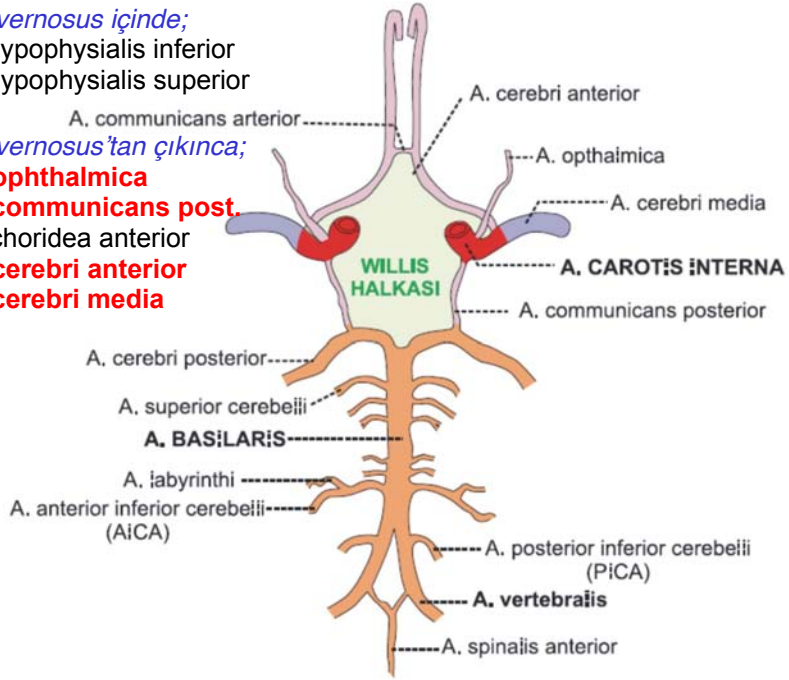

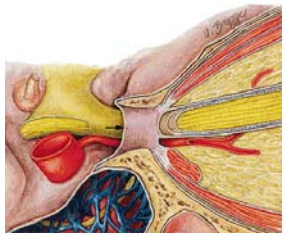

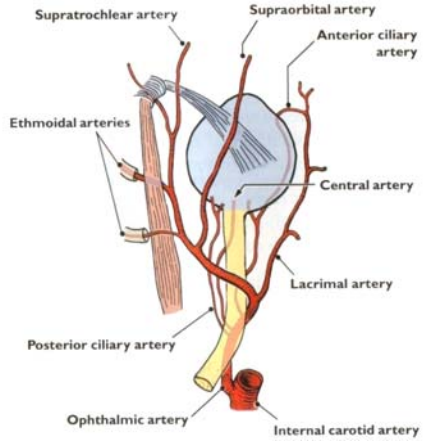

3- A. ophthalmica

- **N. opticus**'la birlikte **canalis opticus**'tan geçip orbita'ya girer

Dalları;

- a. centralis retina
- End arterdir
- N. opticus'a girer ve sinir içinde retina'ya gelir

- a. lacrimalis

4- A. communicans posterior

- **A. carotis interna**'yı **a. cerebri posterior**'la **(A. basilaris**'in dalı) birleştirir
- **N. oculomotorius** en çok bu arterin anevrizmasından etkilenir

5- A. choridea anterior

- **A. communicans posterior**'dan hemen sonra ayrılır

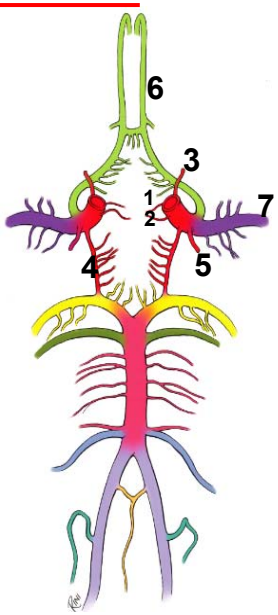

6- A. cerebri anterior

- A. carotis interna'nın küçük olan uç dalıdır
- **Pariyetal** ve **frontal** lobların iç yüzlerini ve üst kenarını besler (**bacak**, **ayak**, **miksiyon defekasyon**)
- A. communicans anterior (en çok anevrizma görülen damar) iki taraf a. cerebri anterior'u birleştirir

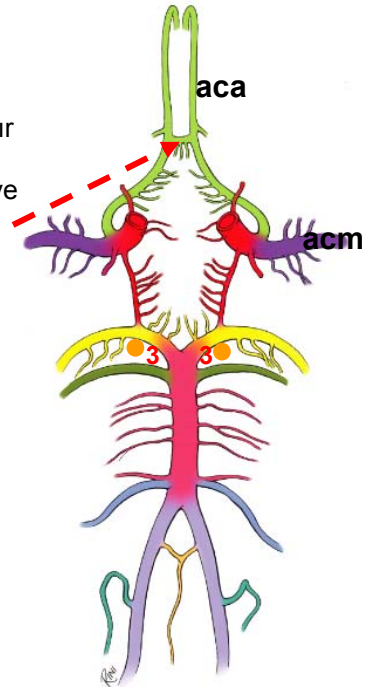

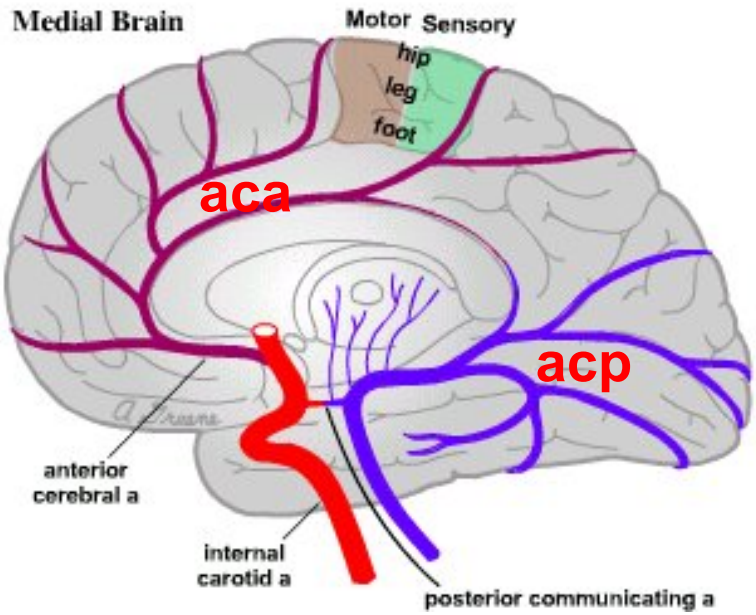

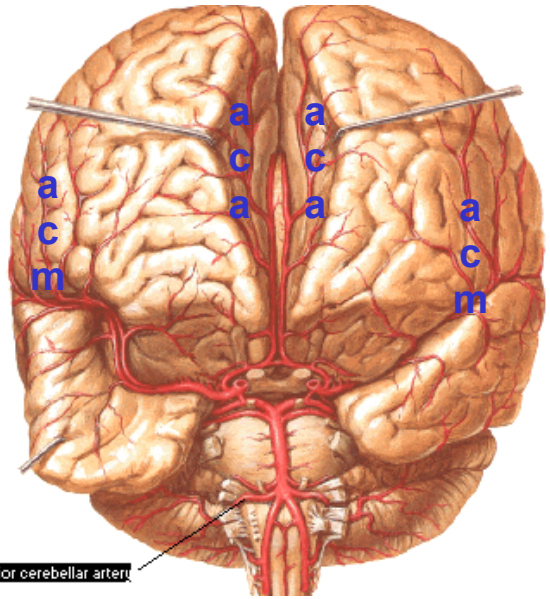

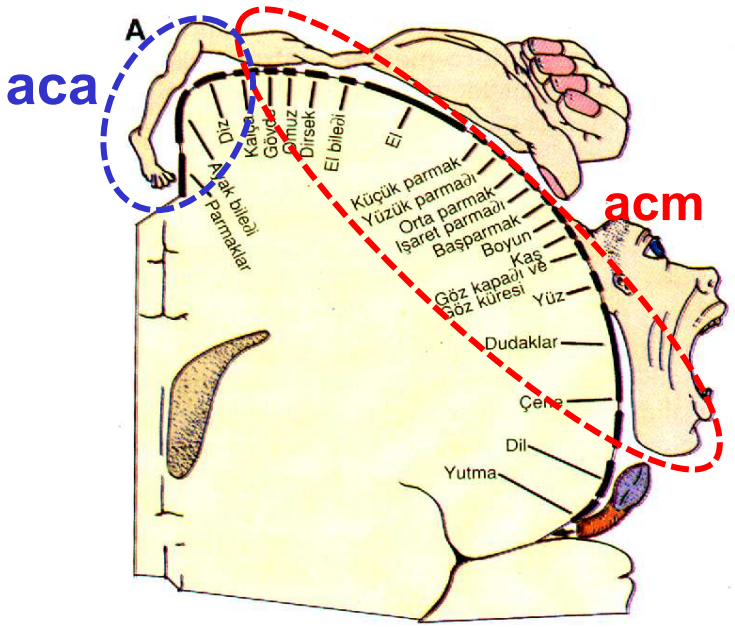

7- A. cerebri media

- A. carotis interna'nın büyük olan uç dalıdır
- **Stroke (inme)** en çok bu damarda olur.
- Capsula int. ve Bazal ganglion'ları besler
- Hemisferin **dış yüzünü** besler

a- Bacak ve ayak dışında kalan vücut bölgelerinin tüm motor ve duyu alanlarını,

b- Broca ve Wernicke alanını,

c- Visüel korteksteki makulanın temsili yerini besler.

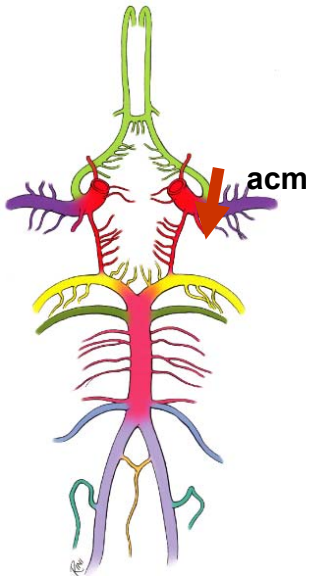

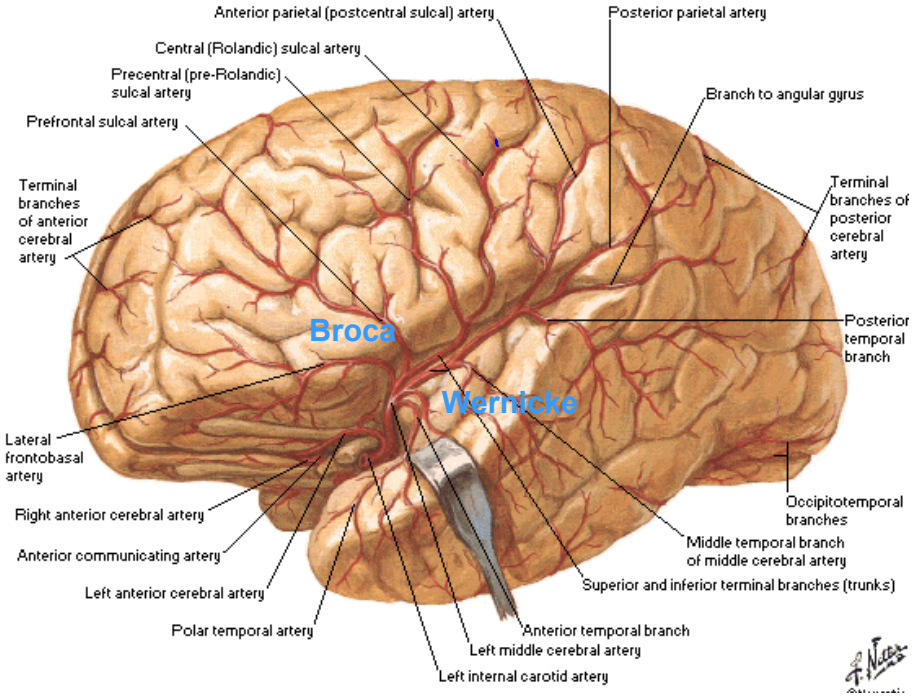

A. BASILARIS

Cisterna pontis içindedir

Dalları:

1- A. inferior anterior cerebelli (AICA)
2- A. labrynthi (iç kulağı besler)
3- Aa. pontis
4- A. superior cerebelli
5- A. cerebri posterior

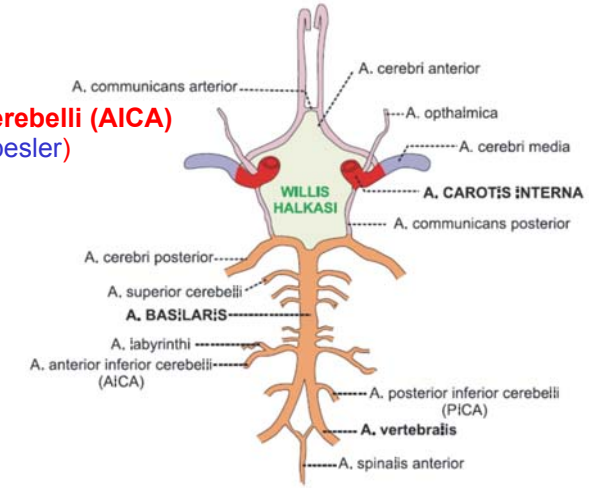

A. cerebri posterior

- A. communicans posterior aracılığıyla **a. carotis int.** ile birleşir
- **Vizüel korteks'**in major Arteridir.
- Tıkanıklığında **Kontralateral homonymas hemianopi** olur ancak **maküler görme** (a. cerebri media'dan beslendiği için) **sağlamdır.**

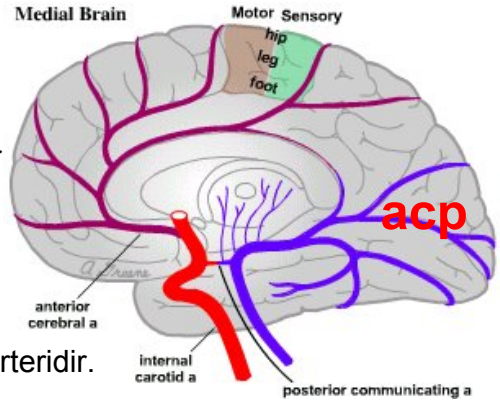

Sol acp tıkanırsa;
Sağ homonymas hemianopi

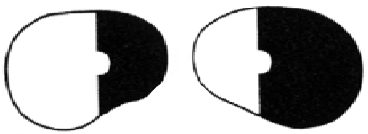

Circulus arteriosus cerebri (Willis halkası)

Cisterna interpedincularis'tedir

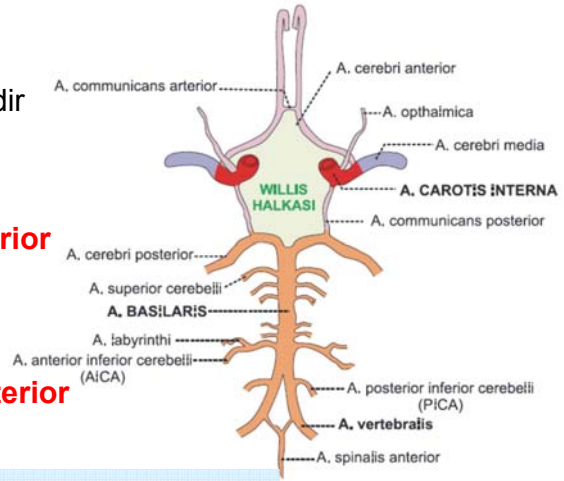

Oluşturan arterler;

- **A. communicans anterior**
- **A. cerebri anterior**
- **A. carotis interna**
- **A. communicans posterior**
- **A. cerebri posterior**

- **A. cerebri media KATILMAZ!**

A. subclavia

- Solda direk arcus aorta'dan sağda truncus brachiocephalicus'dan çıkar. **Trigonum supraclaviculare**'dedir
- Önce **m. scalenus ant**. ile **med.** arasından, sonra da **clavicula** ile **1.costa** arasından geçer.

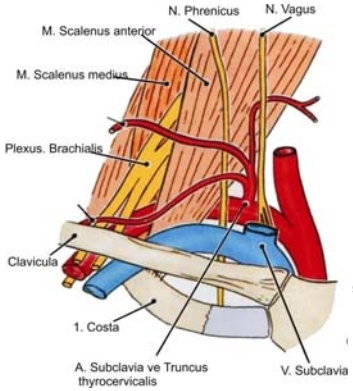

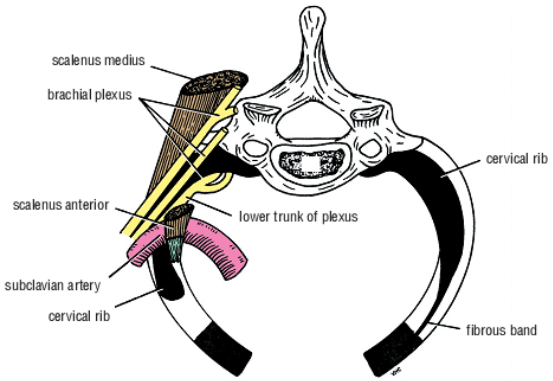

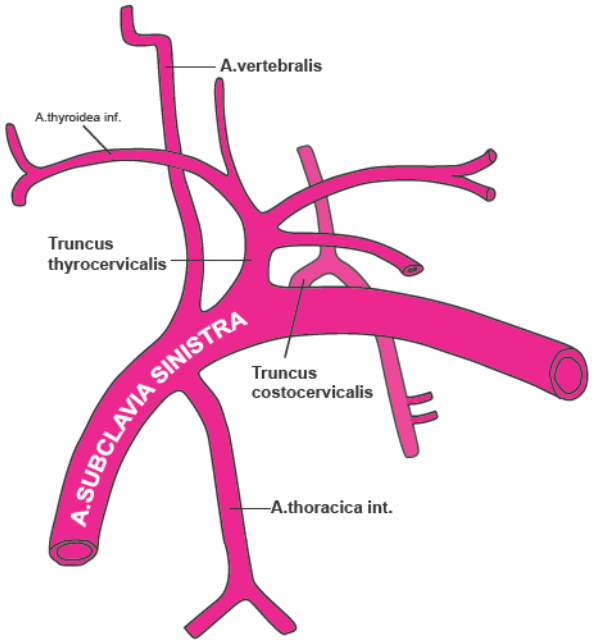

A. subclavia'nın dalları

1. **A. vertebralis**
2. **Truncus thyrocervicalis**
   - a. thyroidea inferior
   - a. transversa cervicis
   - a. suprascapularis
3. **A. thoracica interna**
4. **Truncus costocervicalis**
   - a. cervicalis profunda
   - a. intercostalis suprema

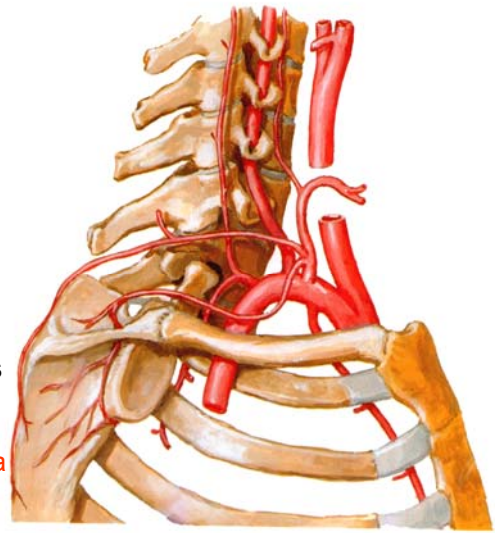

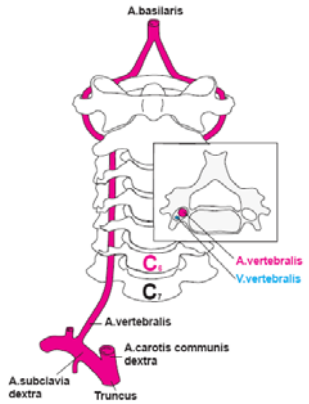

1- A. vertebralis

- C6 – C1 vertebraların for. transversarium'ları içinden geçer
- Sulcus arteriae vertebralis'ten geçip, trigonum suboccipitale'ye gelir
- Membrana atlatooccipitalis posterior'u deler ve for. magnum'dan geçerek kafa boşluğuna girer

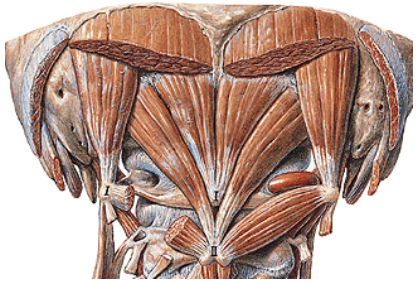

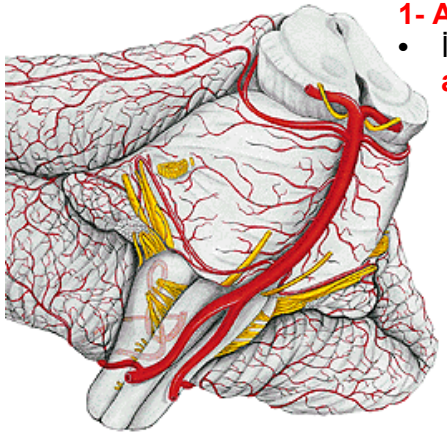

1- A. vertebralis

- İki tarafın arteri birleşerek **a. basilaris**'i oluşturur

Dalları

- **A. inferior posterior cerebelli** (PICA-Wallenberg Sendromu)
- A. spinalis anterior
- A. spinalis posterior

2- A. thoracica interna
(İMA, internal mammarian artery)

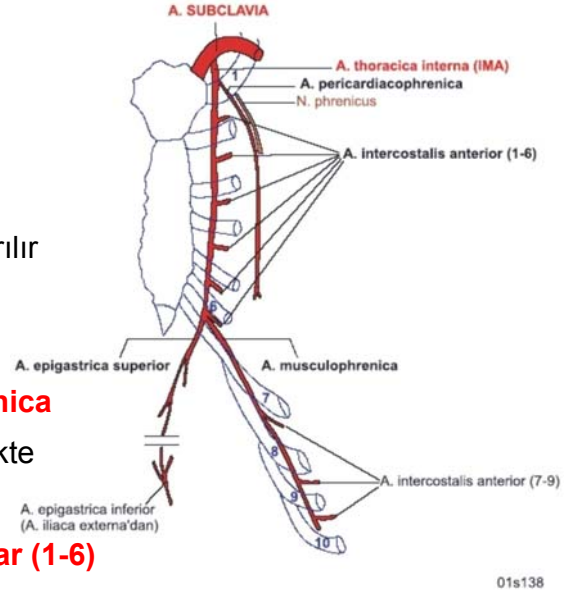

6. interkostal boşlukta

1- **A. epigastrica sup.**

2- **A. musculophrenica** denilen **uç dallara** ayrılır

Yan dalı

3- **A. pericardiacophrenica**
(**N. phrenicus** ile birlikte seyreder.)

4- **A. intercostalis ant.lar (1-6)**

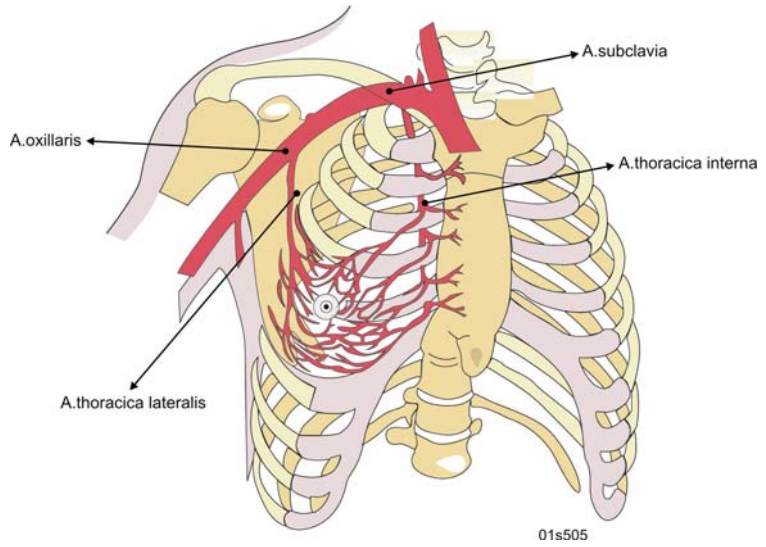

3- Tr. thyrocervicalis

- **A. thyroidea inf.**
  (n. laryngeus rec. ile komşu)
- A. suprascapularis
- A. transversa colli

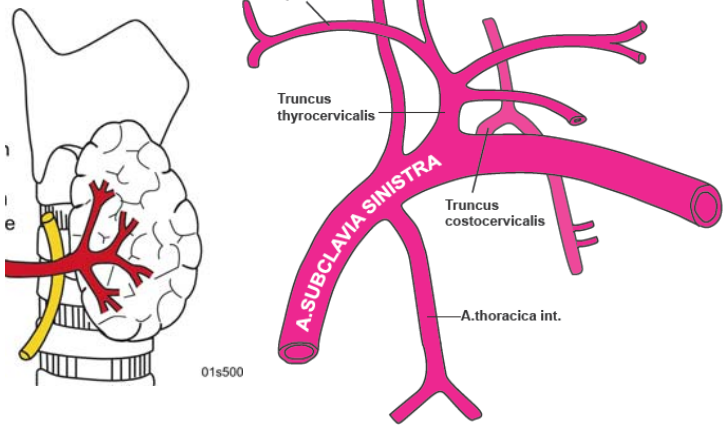

4- Tr. costocervicalis

- A. cervicalis profunda
- **A. intercostalis suprema**
  (1. ve 2. a. İntercostalis post.'ları verir)

A. axillaris

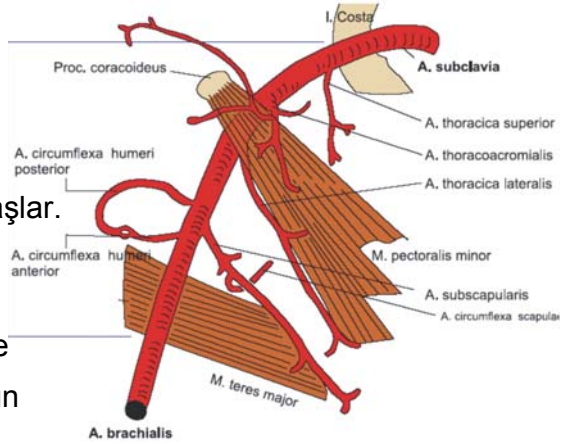

1. costa'nın

alt kenarını geçince başlar.

- Plexus brachialis'in fasciculusları ile birlikte

  m. pectoralis minor'un arkasındadır

A. axillaris'in dalları

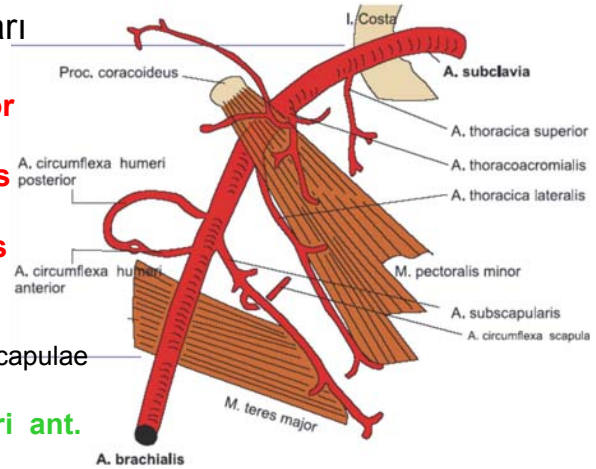

- **A. thoracica superior**
- **A. thoracoacromialis**
- **A. thoracica lateralis**
- **A. subscapularis**
  - A. circumflexa scapulae
- **A. circumflexa humeri ant.**
- **A. circumflexa humeri post.**

A. brachialis

M. teres major'un alt kenarını geçince başlar.

- Collum radii hizasında **a. radialis** ve **a. ulnaris** dallarına ayrılarak sonlanır
- Kolda **n. medianus**'la birlikte seyereder

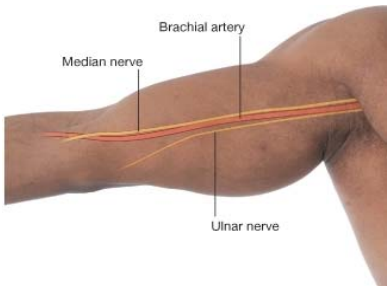

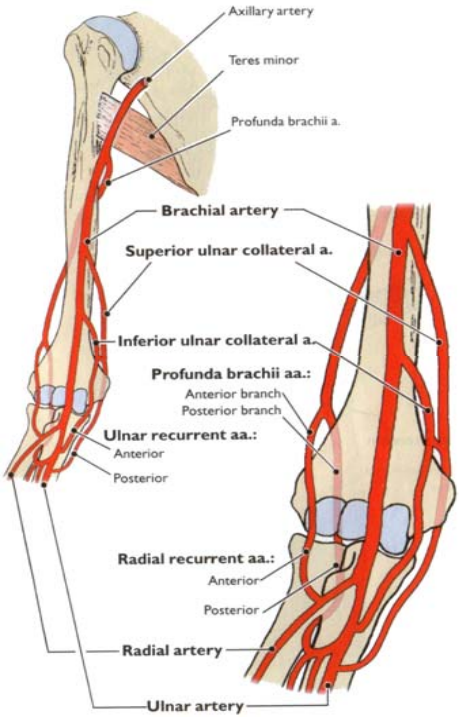

A. brachialis'in dalları

1-A. profunda brachii,

n. radialis'le birlikte

sulcus nervi radialis'te seyreder

2-A. radialis

3-A. ulnaris

4-Diğer dallar;

'collateralis'

kelimesi içerirler.

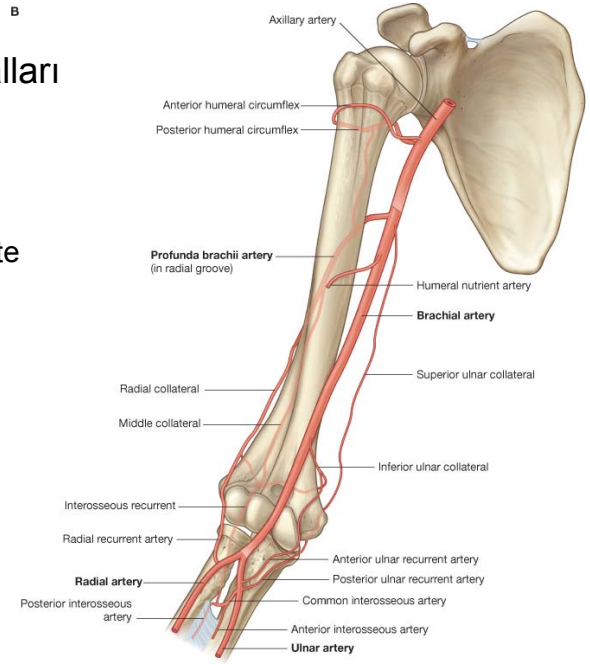

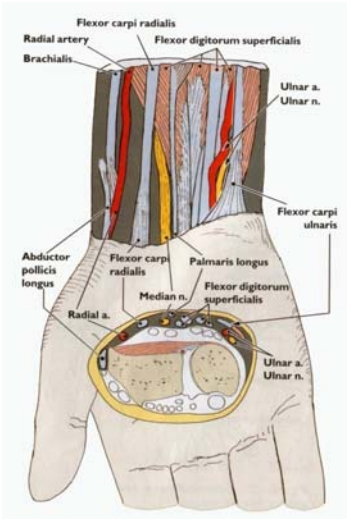

A. radialis

- Ön kolun distalinde **m. brachioradialis** ve **m. flexor carpi radialis**'in tendonları arasında bulunur
- **Anatomik enfiye çukuru** içinden geçer

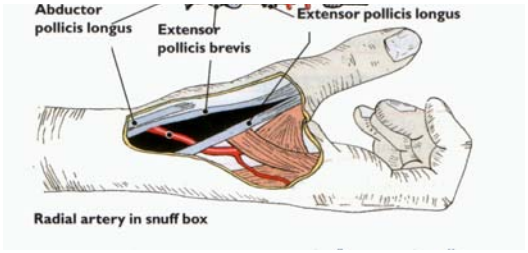

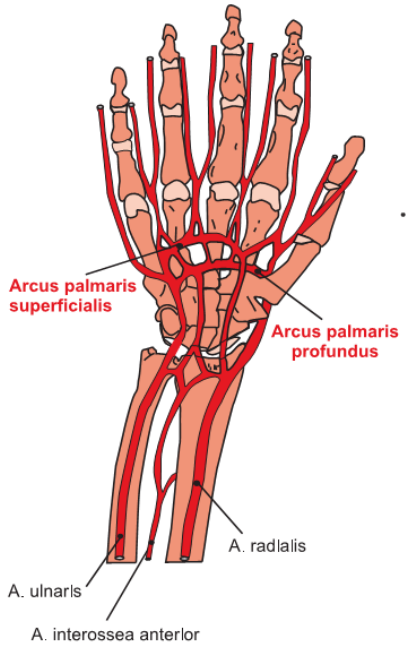

A. RADIALIS;

Arcus palmaris profundus'u yapan esas arterdir.

(**A. ulnaris**'in **r.palmaris profundus**'u birleşerek)

A. ULNARIS;

Arcus palmaris superficialis'i yapan esas arterdir.
(**A. radialis**'in **r. palmaris superficialis** ile birleşerek)

01s507

AORTA DESCENDENS

Aorta thoracica
T4 - T12

Aorta abdominalis
T12 – L4

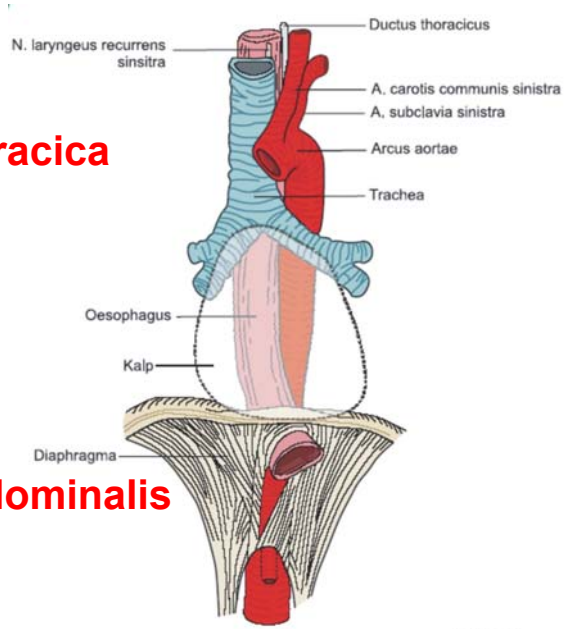

01s1064

AORTA THORACICA

1. Aa. bronchialis sin.
2. Aa. intercostales post.
3. A. subcostalis
4. A. phrenica sup.

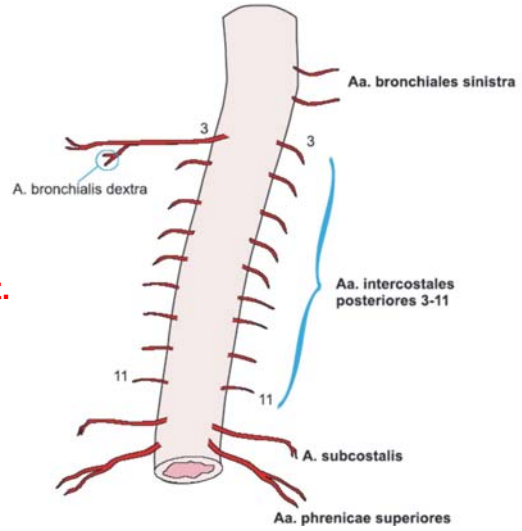

AORTA ABDOMINALIS'in dalları

B) Yan dallar

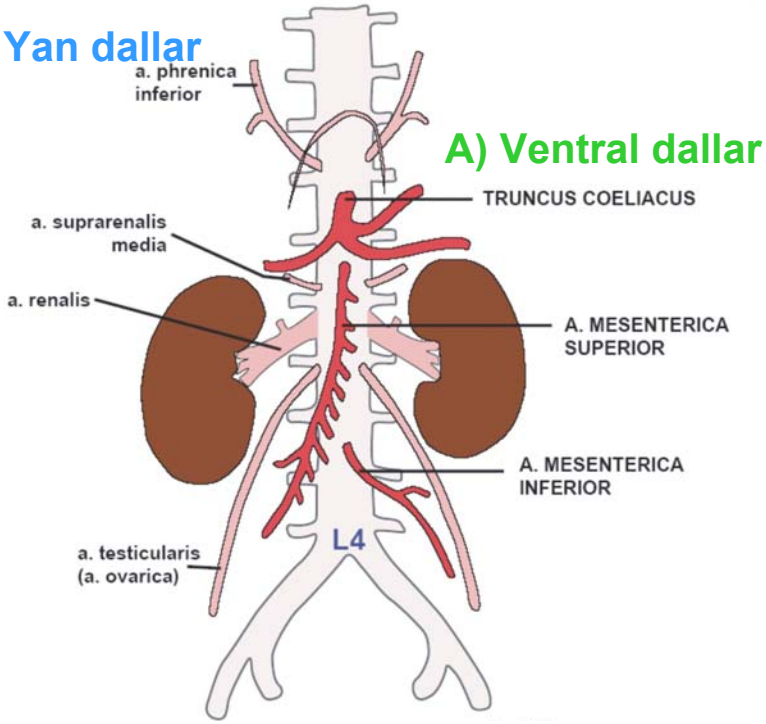

A) Ventral dallar

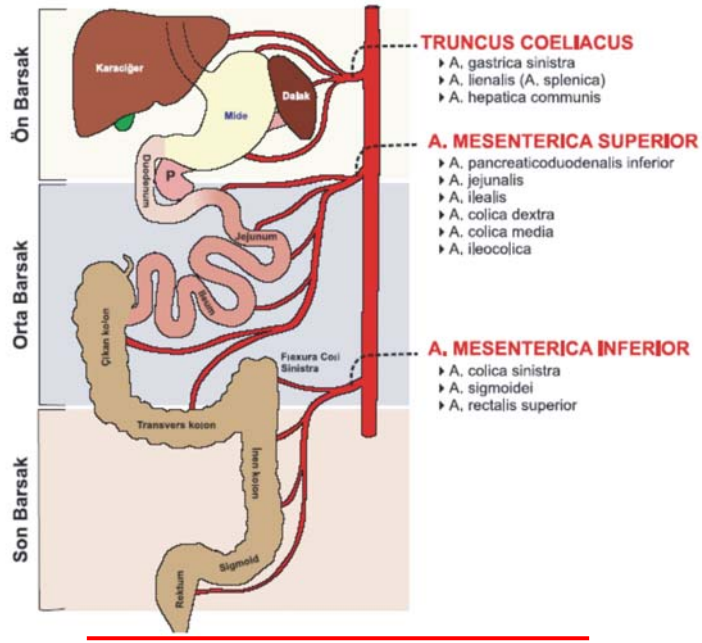

1- Truncus coeliacus

a. gastrica sin.

a. lienalis

a. gastroomentalis sin.

a. gastrica breves

a. hepatica comm.

1) a. hepatica propria

- a. gasrica dext.

2) a. gastroduodenalis

- a. gastroomentalis dext.
- a. pancreaticaduodenalis sup.

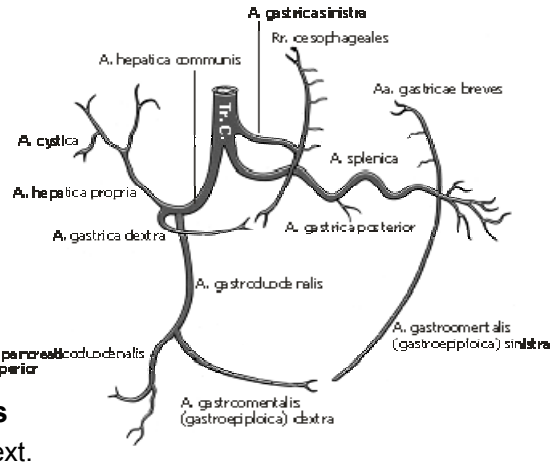

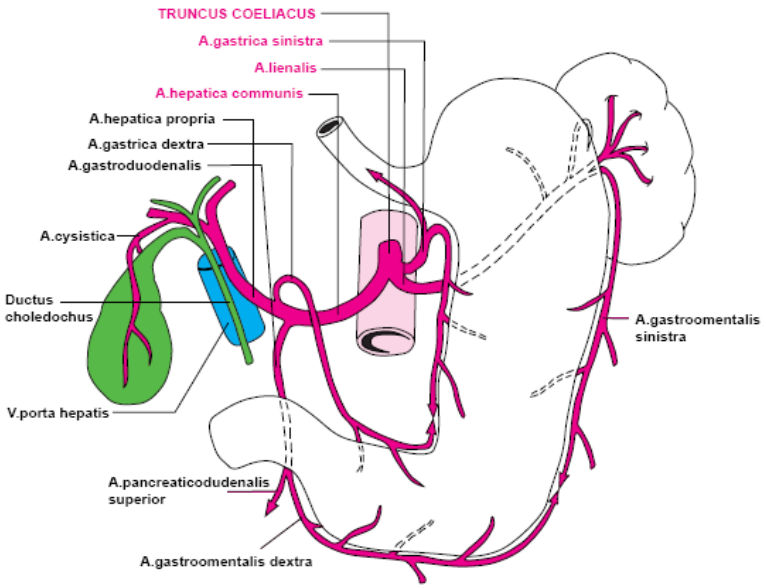

2- A. mesenterica superior

A. pancreaticoduodenalis inf. arterin **ilk** dalıdır

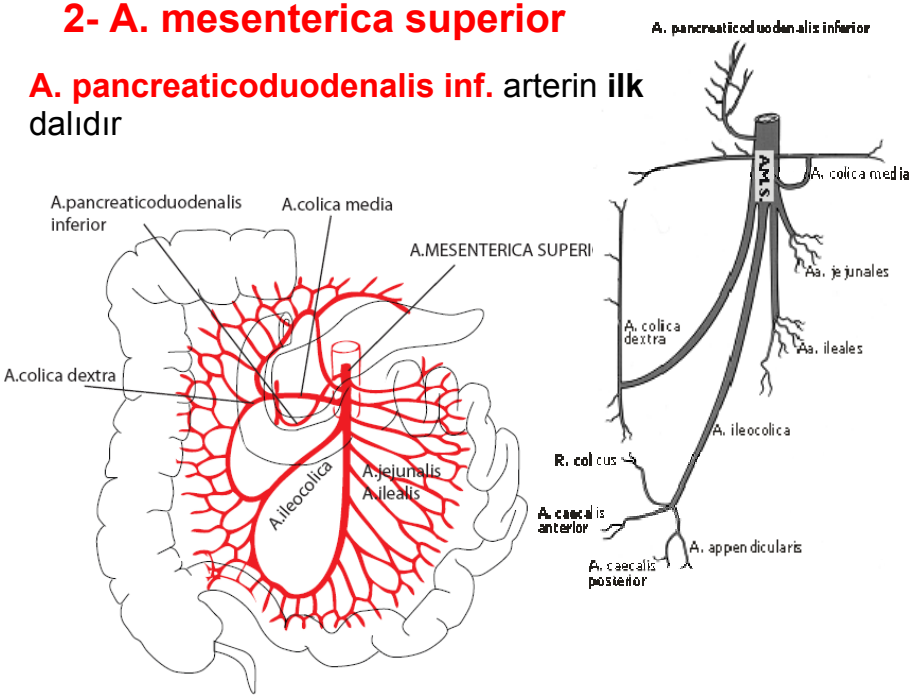

3- A. mesenterica inferior

A. rectalis superior

a. mesenterica inferior'un devamıdır

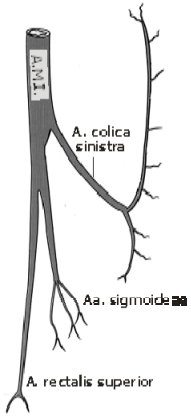

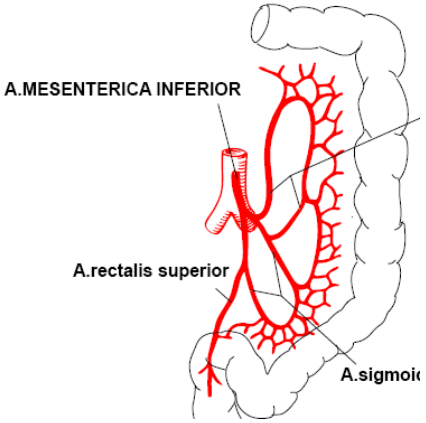

Aorta abdominalis'in dalları

B) Yan dallar

1- A. phrenica inferior
(**aa. suprarenales superiores** çıkar)

2- A. suprarenalis media

3- A. renalis
(**a. suprarenalis inferior** çıkar)

4- A. testicularis (ovarica)
- A. ovarica küçük pelvis'te **lig. suspensorium ovarii** içine girer

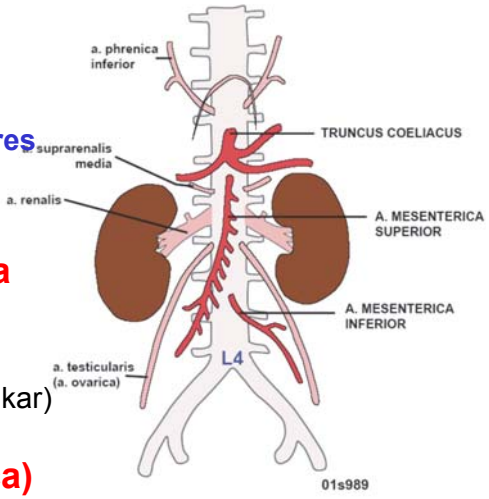

C) Dorsal dallar

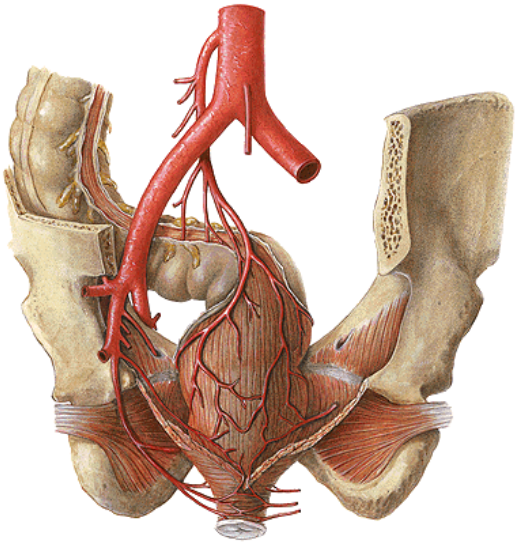

1- Aa. lumbales (4 çift)
2- A. sacralis mediana

D) Terminal dallar

• Aorta abdominalis
L4 gövdesinin önünde

sağ ve **sol**
a. iliaca communis'lere ayrılır

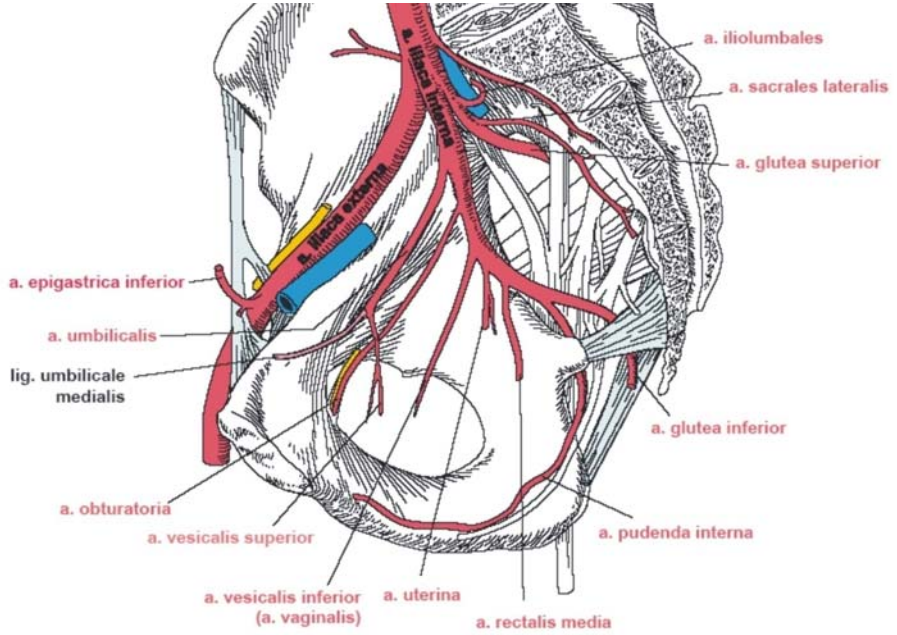

A. ILIACA COMMUNIS

a. iliaca interna ve
a. iliaca externa denilen iki uç dalına ayrılır

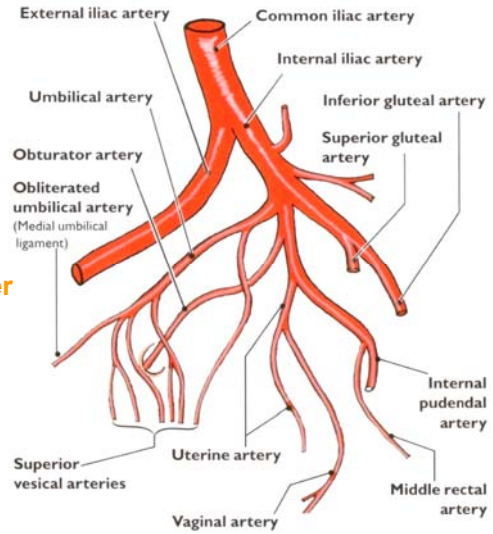

- A. iliaca communis uç dallarına ayrıldığı yerde **ureter** tarafından önden çaprazlanır
- **A. iliaca interna,** pelvis duvarları, pelvis organlarını, gluteal bölgeyi ve perineum'u besler
- For. ischiadicum'um majus'un üst kenarında **ön** ve **arka** iki trunkusa ayrılır

A. iliaca interna'nın dalları

ÖN kökünden çıkan dallar

1- A. umblicalis
2- A. obturatoria
3- A. vesicalis inf. (A. vaginalis)
4- A. uterina
5- A. rectalis media
6- A. pudenda int.
7- A. glutea inf.

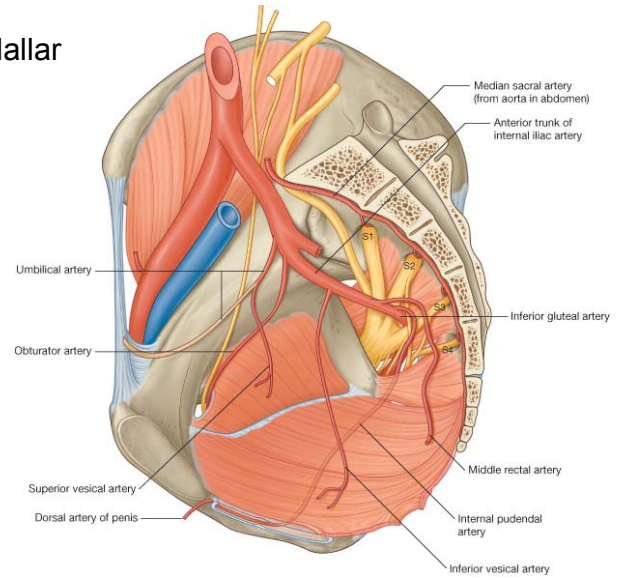

1- A. umblicalis

- Proksimal bölümünden a. vesicalis sup. çıkar.
- Distal parçası oblitere olarak **lig. umblicale mediale**'yi oluşturur

2- A. obturatoria

- **N. obturatorius** ile birlikte, **canalis obturatorius**'tan geçer

CORONA MORTİS

R. pubicus (a. obturatoria)
ile
R. pubicus (a. epigastrica inf.)

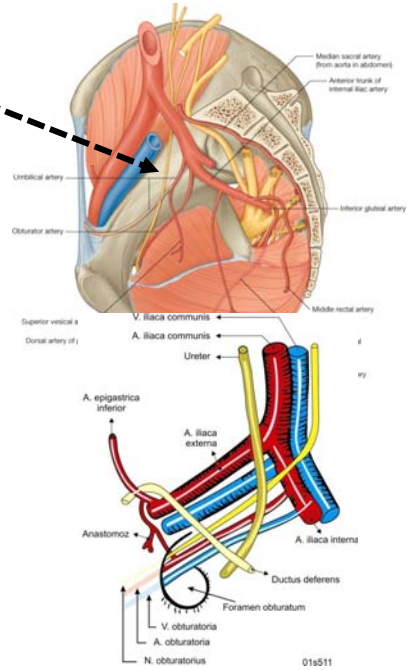

3- A. vesicalis inferior

erkeklerde bulunan bu arterin kadınlardaki karşılığı **a. vaginalis**'tir

4- A. uterina (a. ductus deferentis)

- **Lig. latum uteri**'nin içinde seyreder
- **Ureter**'i <u>önden</u> çaprazlar

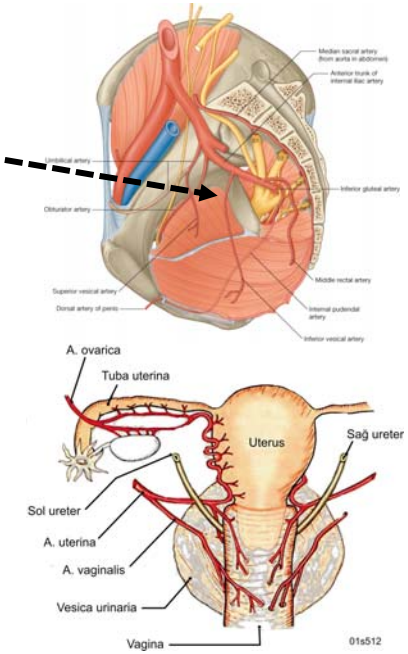

5- A. rectalis media

6- A. pudenda interna

- Perineum'un esas arteridir
  - A. rectalis inferior, a. pudenda int.'nın dalıdır

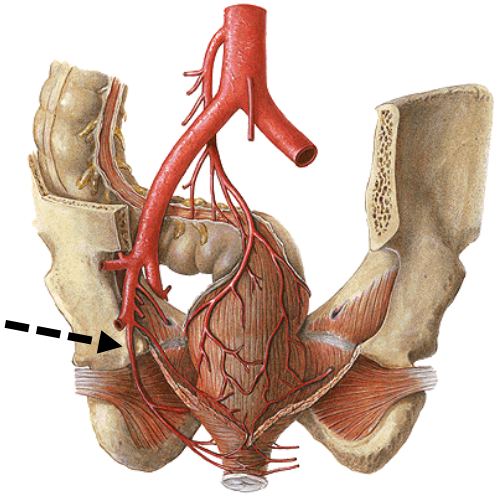

RECTUM'u

1- **A. rectalis sup.** (a. mesenterica inf.'un)
2- **A. rectalis media** (a. iliaca int.'nın)
3- **A. rectalis inf.** (a. pudenda int.'nın)

BÜB'ni

1- **A. suprarenalis sup.** (a. phrenica inf.'un)
2- **A. suprarenalis media** (aorta abdominalis'in)
3- **A. suprarenalis inf.** (a. renalis'in)

V. suprarenalis dext. (V.c.inf.'a)
V. suprarenalis sin. (V. renalis sin.)

A. iliaca externa'nın dalları

1- A. circumflexa ilium profunda

2- A. epigastrica inf.

- **Rectus kılıfı**
- **Plica umbilicalis lat.**
- **Direk / İndirek herni**
- **Corona mortis**

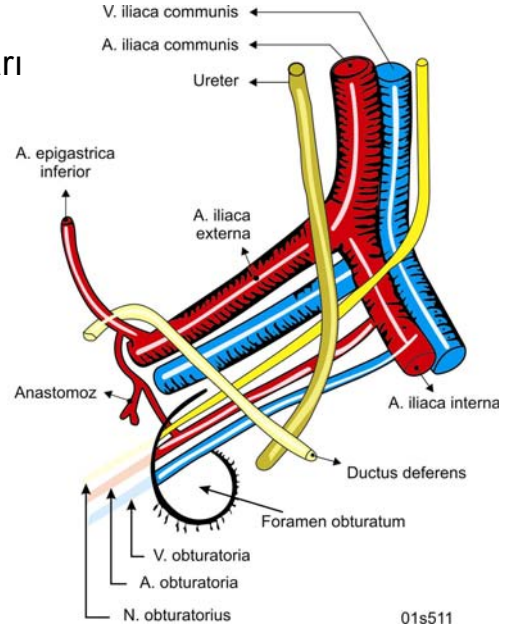

ALT EKSTREMİTENİN ARTERLERİ

A. femoralis

- Lig. inguinale'nin altından geçen a. iliaca ext.'nın uyluktaki devamıdır
- Trigonum femorale'de aşağı inerek **canalis adductorius**'a girer. **V. femoralis** ve **n. saphenus** ile birlikte seyreder

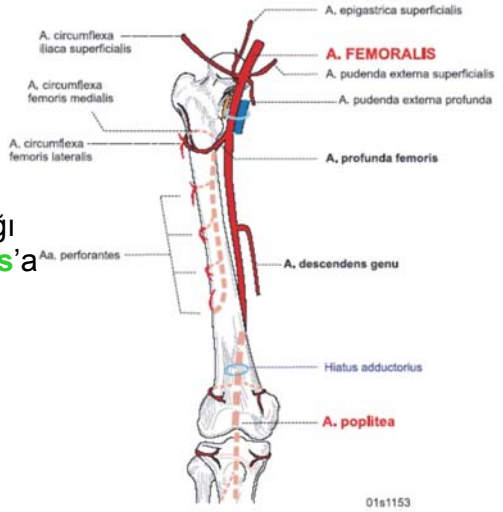

Önemli Dalları;

a. profunda femoris

a. descendens genus

A. profunda femoris

- A. femoralis'in **en kalın** dalı olup **uyluk bölgesinin ana arteridir.**
- Trigonum femorale içinde a. femoralis'ten ayrılır

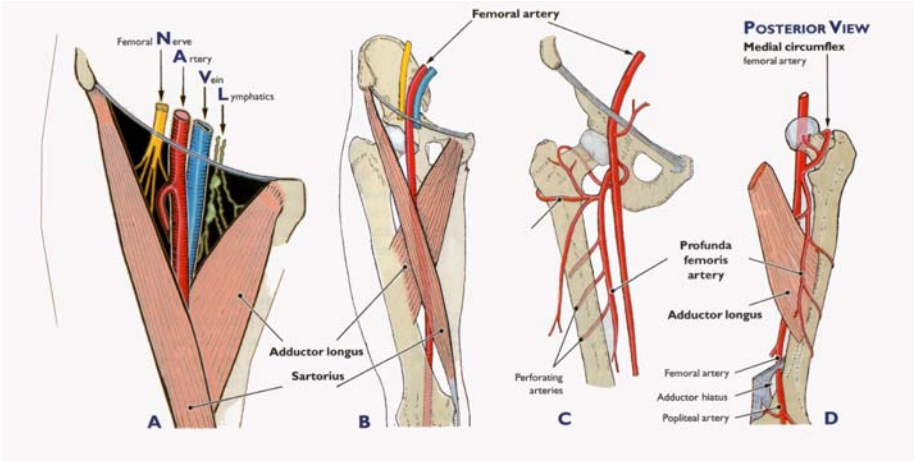

A. poplitea

- **A. femoralis**, **Hiatus adductorius**'tan geçerek fossa poplitea'ya girince **a. poplitea** adını alır

- fossa poplitea içinde **a. tibialis anterior** ve **a. tibialis posterior**'a ayrılarak sonlanır

Ayrıca 'Genus' kelimesi içeren arterler bu arterin dalıdır

İstisnası;
a. descendens genus
(a. femoralis'in dalı)

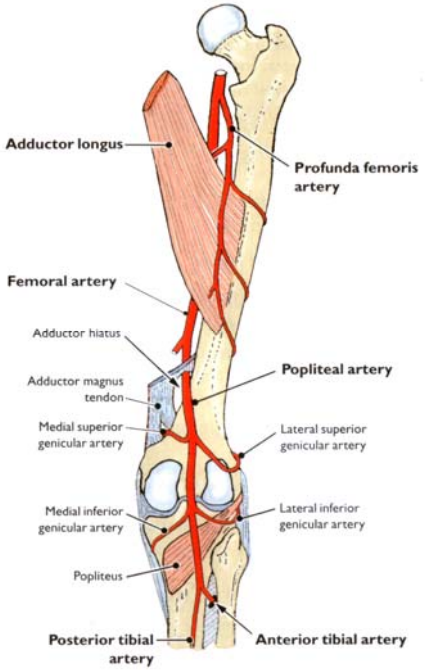

A. tibialis posterior

- A. fibularis (peronea),
  a. tibialis posterior'un en kalın dalıdır.

- A. tibialis posterior **iç malleolun arkasından** geçerek ayak tabanına gelir

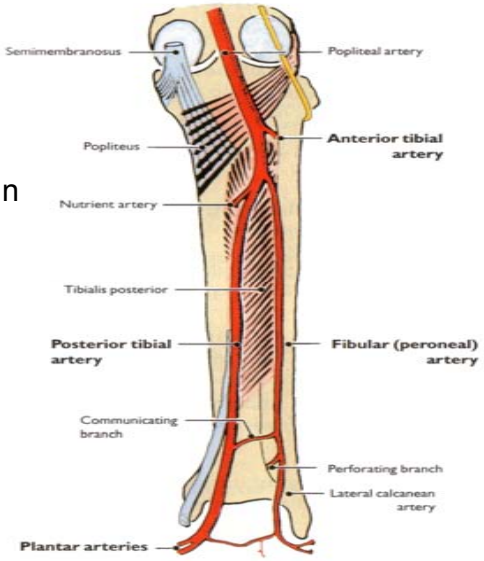

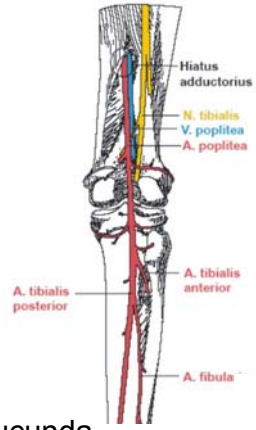

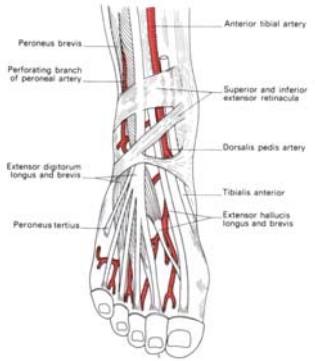

A. tibialis anterior

- **M. popliteus**'un alt ucunda a. poplitea'dan ayrılır ve bacağın ön yüzünde seyreder.

- Ayak sırtında **1. metatarsal aralıkta** **a. dorsalis pedis** olarak devam eder

DOLAŞIM SİSTEMİ

VENLER

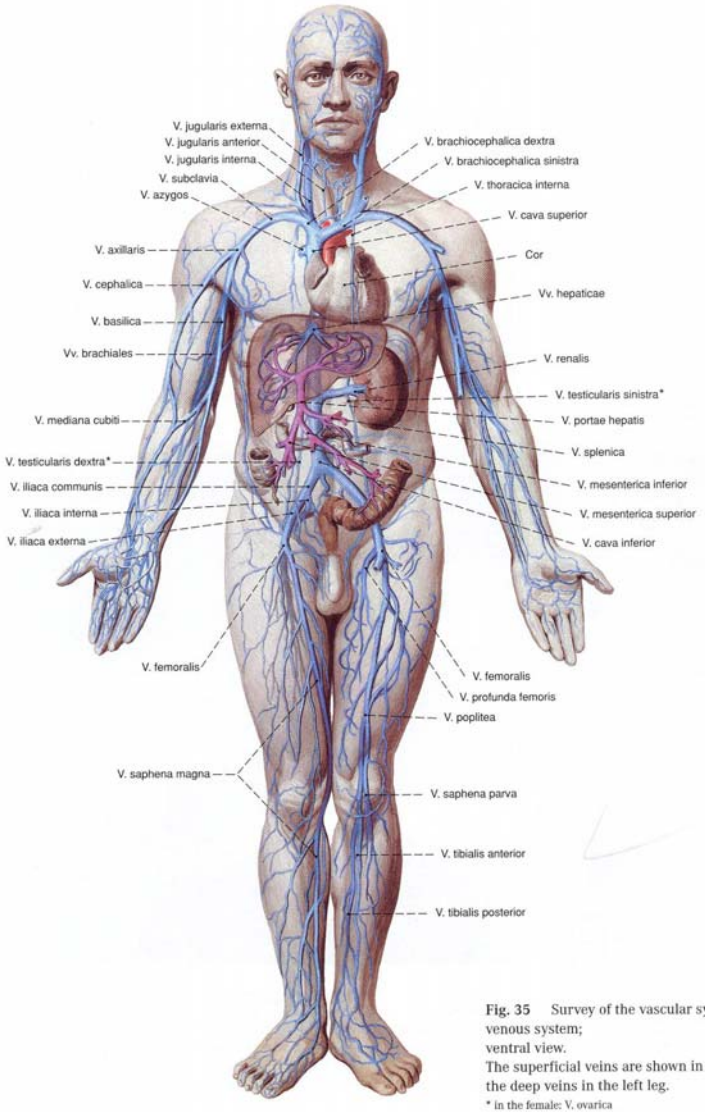

Fig. 35 Survey of the vascular system: venous system; ventral view. The superficial veins are shown in the right, the deep veins in the left leg.
* in the female: V. ovarica

KRANYAL VENLER

VV. DIPLOICAE

Yassı kafa kemiklerindeki diploik kanallar içinde bulunan kapaksız venlerdir.

Kafa dışı venlere yada **dural sinüslere** açılırlar.

Diploik venler, yeni doğanda yoktur.

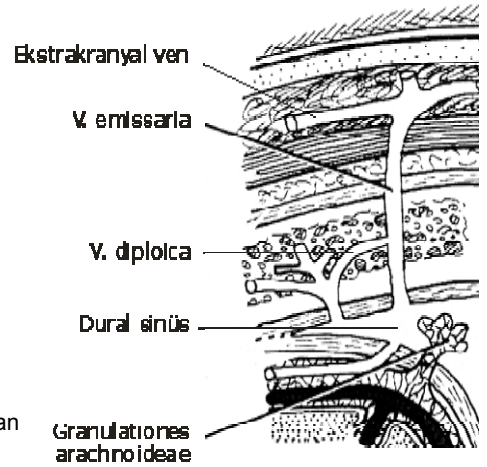

VV. EMISSARIAE

Ekstrakranyal venler ile **dural sinüsleri** bağlarlar. Scalp'ın **gevşek areolar tabakasında (L)** yer alırlar.

Emissariyan venlerin kafa dışı venlerle olan bağlantıları, kafa dışı infeksiyonların kafa içine yayılmasında önemlidir.

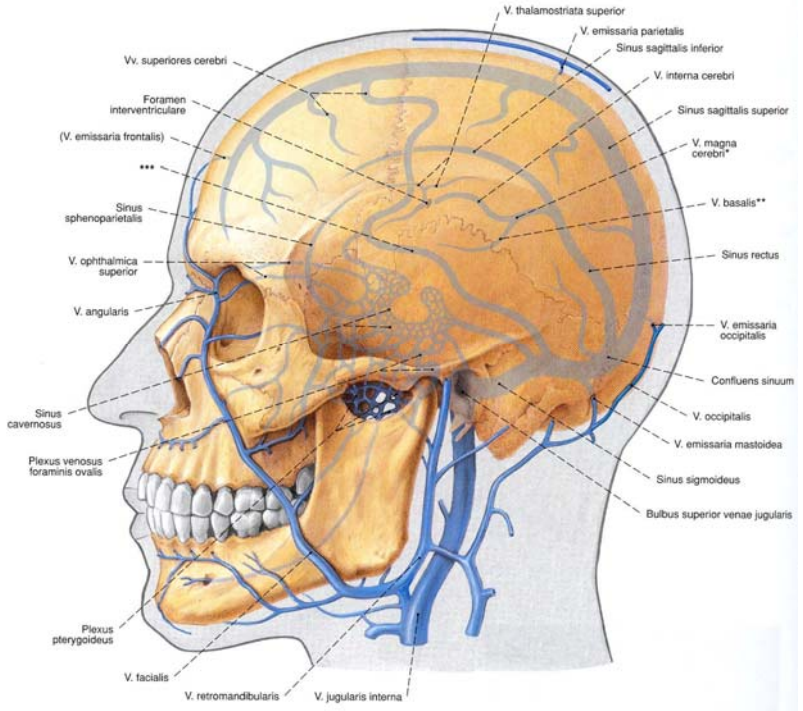

İNTRAKRANYAL VENLER

V. magna cerebri (Galen veni);

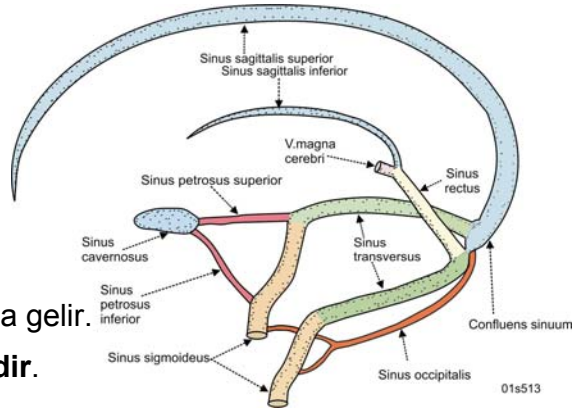

V. interna cerebri'lerin, epifiz bezinin arkasında birleşmesinden meydana gelir.

Beynin en büyük venidir.

Sinus rectus'a açılır.

Baş-Boyun Venleri

V. facialis;

- **V. supraorbitalis** ve
- **V. supratrochlearis'**in birleşmesiyle oluşan **v. angularis** olarak başlar

V. retromandibularis'in **ön dalı** ile birleşerek **v. jugularis interna'**ya katılır

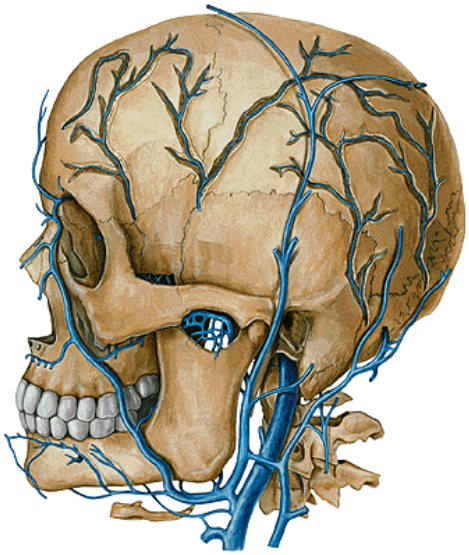

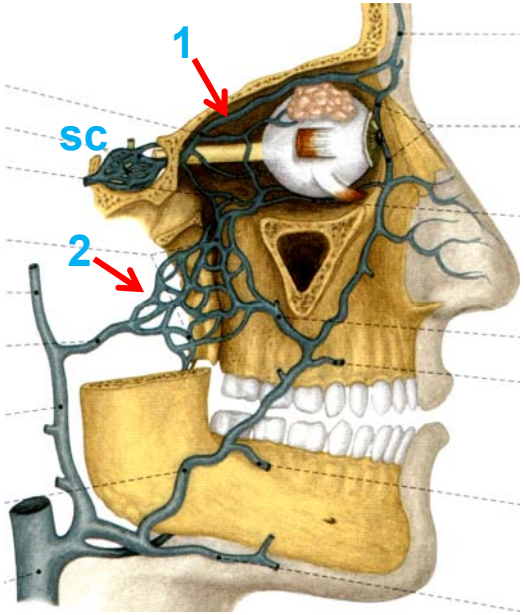

V. facialis

1- **V. ophthalmica sup.**
2- **Plx. pterygoideus** vasıtasıyla **sinus cavernosus** ile bağlantı kurar

V. facialis

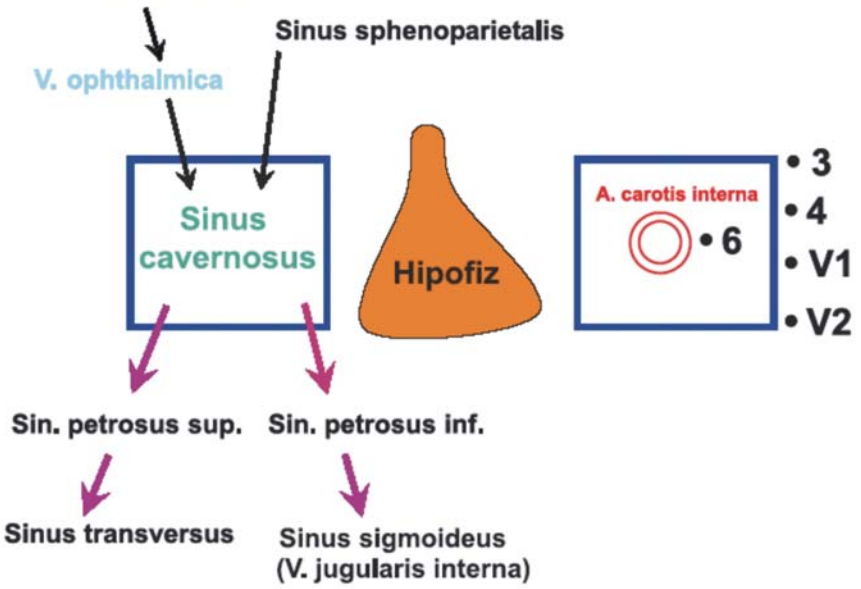

V. retromandibularis

V. temporalis superficialis ve V. maxillaris'in birleşmesiyle oluşur (parotis içinde)

- **Ön dal**, **v. facialis**'e katılır
- **Arka dal**, **v. auricularis post.** ile birleşerek **v. jugularis ext.**'yı oluşturur

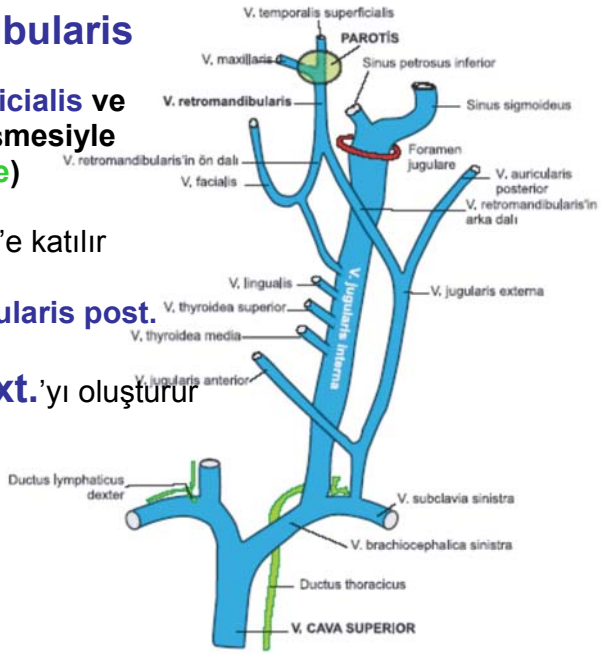

V. jugularis anterior

- Boynun orta hattı ile m. sternocleidomastoideus'un ön kenarı arasındaki mesafenin ortasında ve yüzeyel fasya içinde aşağı doğru uzanır

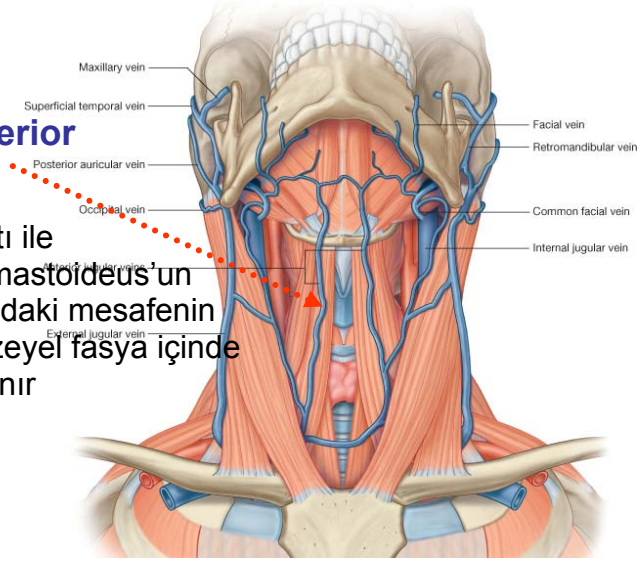

V. jugularis externa;

- **V. auricularis posterior** ile **v. retromandibularis**'in **arka dalının** **gl. parotidea** içinde birleşmesiyle oluşur
- **V. subclavia'ya açılır**
- **M. platysma** altında, **m. sternocleidomastoideus**'u oblik olarak çaprazlar

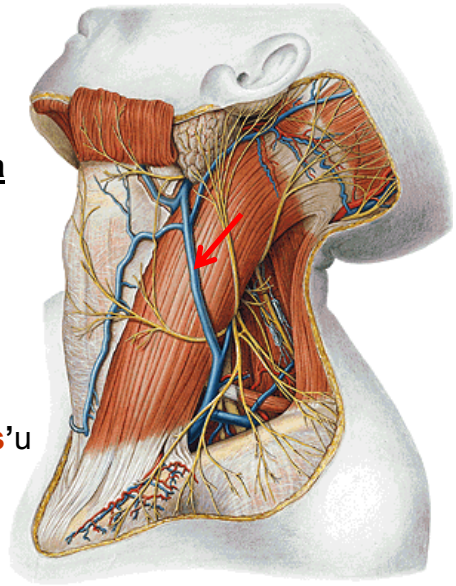

V. jugularis interna;

- For. jugulare'de **sinus sigmoideus**'un devamı olarak başlar
- Boyunda **carotis kılıfı** içinde uzanır
- **V. subclavia** ile birleşerek **V. brachiocephalica**'yı oluşturur

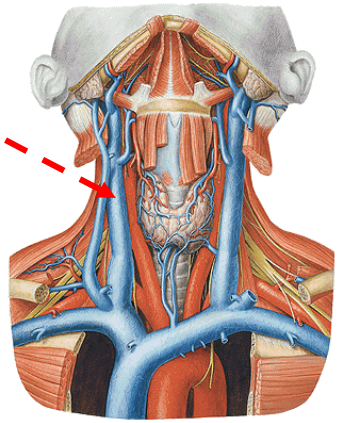

- **v. facialis,**
- **v. lingualis,**
- **v. thyroidea sup., v. jugularis interna'**-ya açılır

AZİGOS SİSTEM VENLERİ

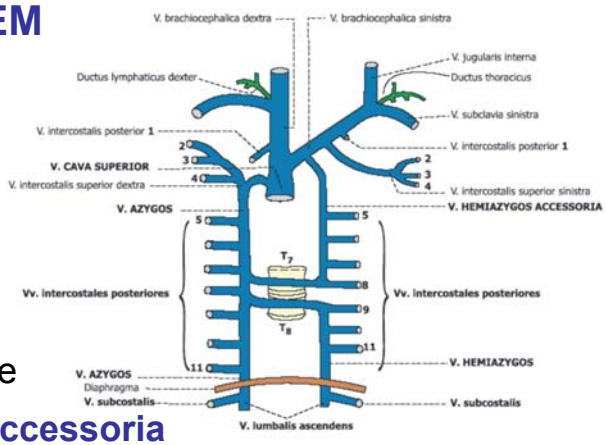

V. hemiazygos ve

V. hemiazygos accessoria

V. AZYGOS'a

bu ven de

V. CAVA SUP'a açılır.

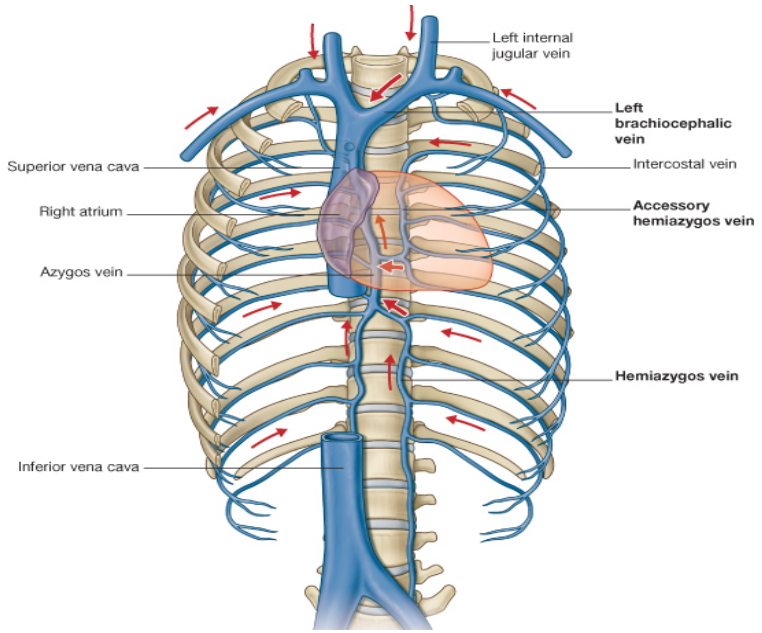

ÜST EKSTREMİTENİN YÜZEYEL VENLERİ

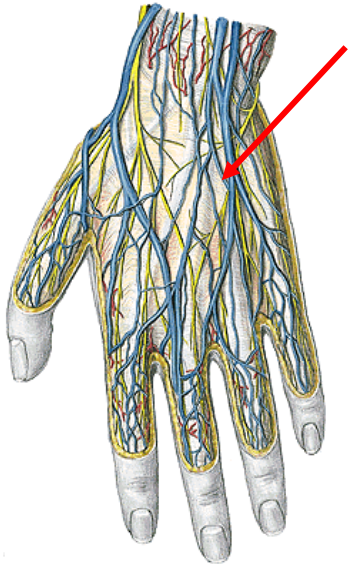

Rete venosum dorsale manus

- Bu ağın <u>medialinden</u> **v. basilica**, <u>lateralinden</u> ise **v. cephalica** ayrılır

V. cephalica

- Ön kolun **ön-dış yüzünde** yukarı doğru uzanır
- Dirsek eklemi civarında **v. mediana cubiti** vasıtasıyla **v. basilica** ile birleşir
- Deltopektoral (klavipektoral) üçgende, **fascia clavipectoralis**'i delip **v. axillaris**'e açılır.

V. basilica

- Ön kolun **iç yüzünde** yukarı doğru uzanır. Kolda, m. biceps brachii'nin medialindedir.
- Kolun ortalarında, fascia brachii'yi deler.
- <u>M. teres major'un alt kenarında,</u>
- **v. axillaris** adını alır.

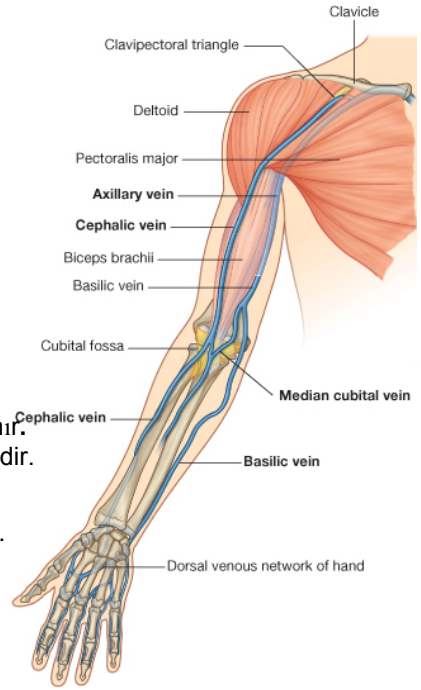

ALT EKSTREMİTE'NİN VENLERİ (Derin venler)

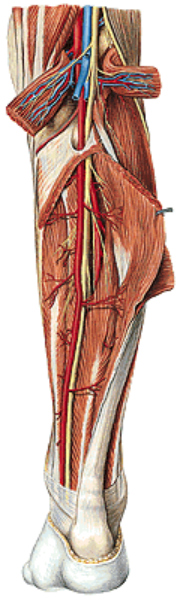

V. poplitea

Vv. tibiales anteriores ile

vv. tibiales posteriores'in birleşmesi ile oluşur

V. femoralis

V. poplitea, m. adductor magnus'un aponörozundaki **hiatus adductorius**'a girince,

v. femoralis adını alır.

ALT EKSTREMİTE'NİN VENLERİ (Yüzeyel venler)

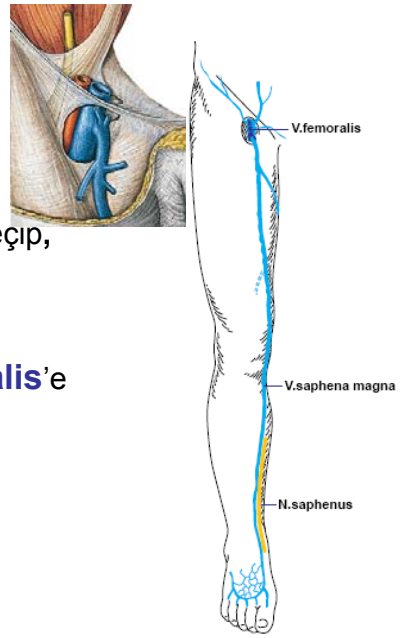

V. saphena magna

- Ayağın **medial** tarafından başlar
- Malleolus medialis'in **önünden** geçip, bacağın ve uyluğun medialinde yukarıya doğru yükselir. Trigonum femorale'de hiatus saphenus'tan geçerek **v. femoralis**'e açılır
- Ayakta ve bacakta **n. saphenus** ile birlikte seyreder

ALT EKSTREMİTE'NİN VENLERİ (Yüzeyel venler)

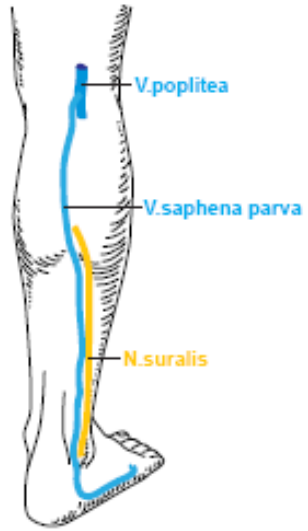

V. saphena parva

- Ayağın **lateral** kenarından başlar
- Malleolus lateralis'in **arka tarafından** geçerek bacağın arka yüzünde fossa poplitea'ya kadar uzanır
- Burada **v. poplitea**'ya açılır
- **N. suralis** ile birlikte seyreder

ABDOMEN VE PELVİS VENLERİ

V. CAVA İNFERİOR

V. iliaca communis'lerin **L5** vertebra gövdesi önünde birleşmesiyle oluşur

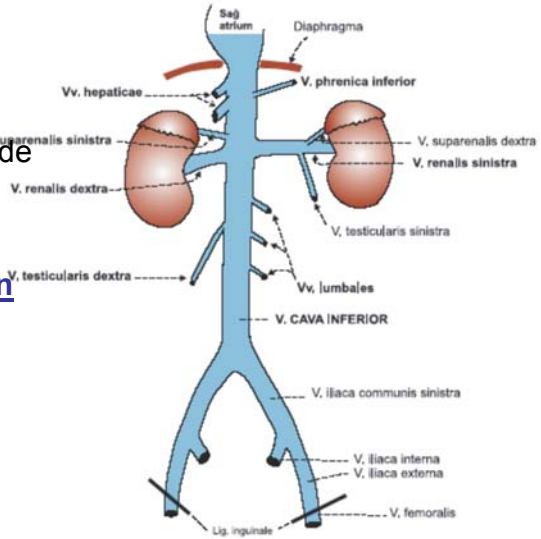

V. cava inferior'a açılan venler

- **Vv. hepaticae**
- **V. renalis dext./sin.**
- **V. testicularis dextra**
- **V. suprarenalis dextra**
- **Ductus venosus**

PORTAL SİSTEM

V. portae hepatis'e direk açılan venler

- V. splenica (lienalis)
- V. mesenterica superior
- V. gastrica sin./dext.
- Vv. cysticae
- Vv. paraumblicales

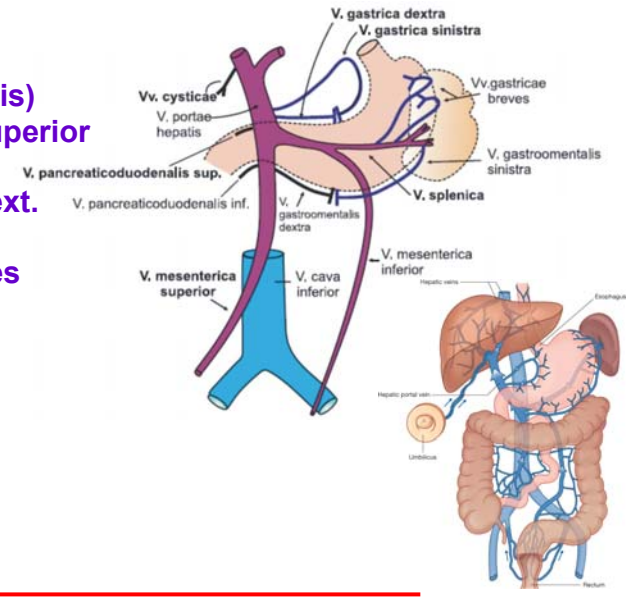

PORTO-CAVAL

ANASTOMOZLAR

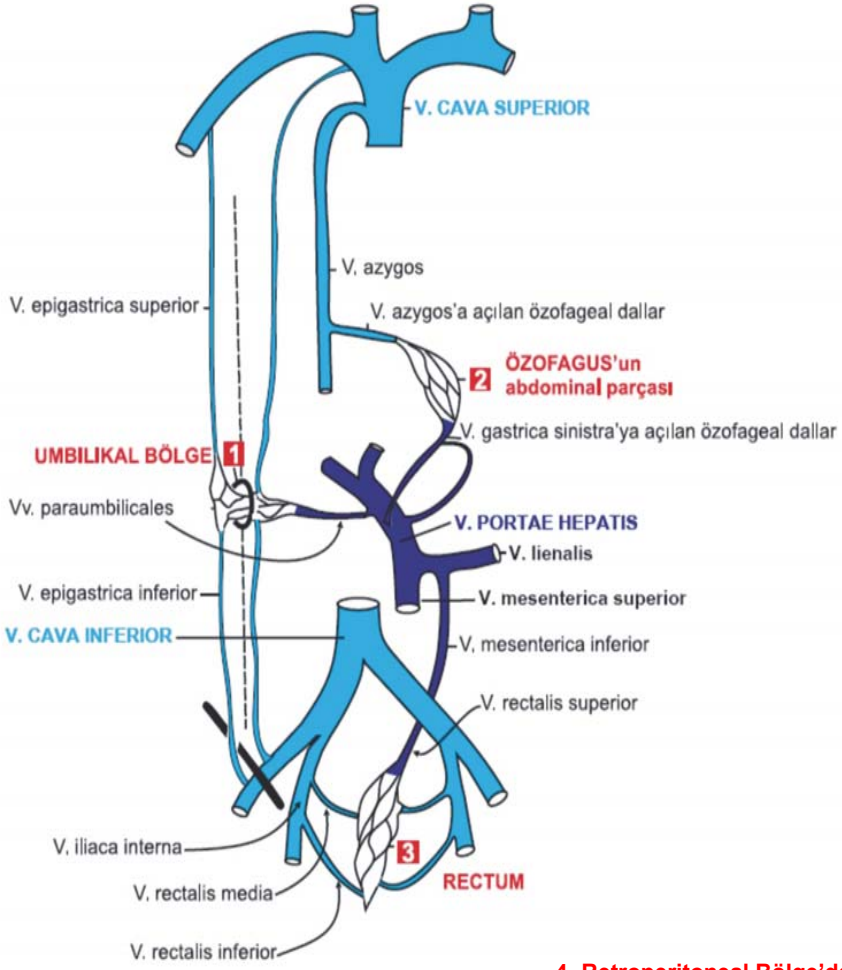

4- Retroperitoneal Bölge'de

LENFATİK SİSTEM

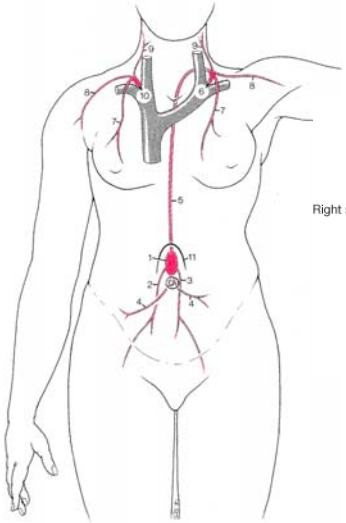

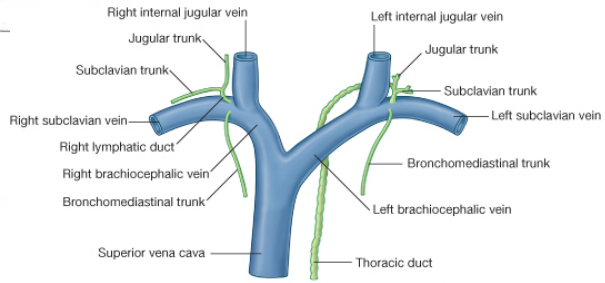

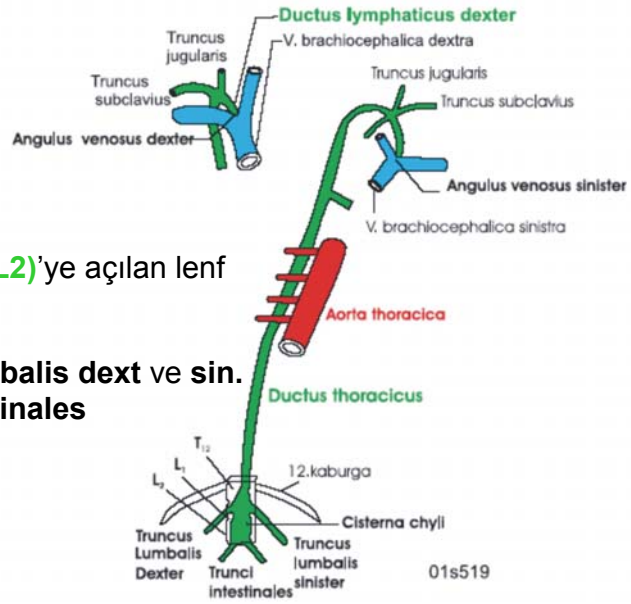

Cisterna chyli (L2)'ye açılan lenf trunkusları

1- Truncus lumbalis dext ve **sin.**
2- Trunci intestinales

A
Ductus lymphaticus dexter' e
baş ve boyun sağ yarısı,
sağ üst ekstremite,
sağ meme,
sağ akciğer ve sağ bronşiyal ağaç,
sağ toraks duvarı,
sağ kalp,
diyafragmanın sağ kubbesi ve buraya komşu
karaciğer sağ lob bölümünün
lenfi drene olur

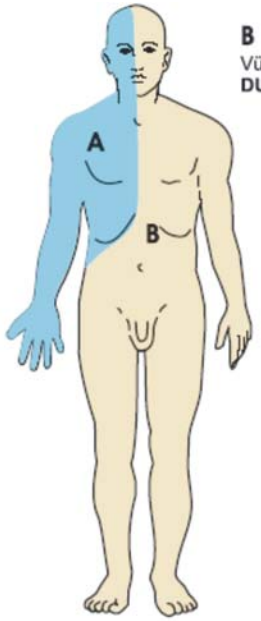

B
Vücudun geriye kalan kısmının lenfi ise **DUCTUS THORACICUS** 'a dökülür.

01s520

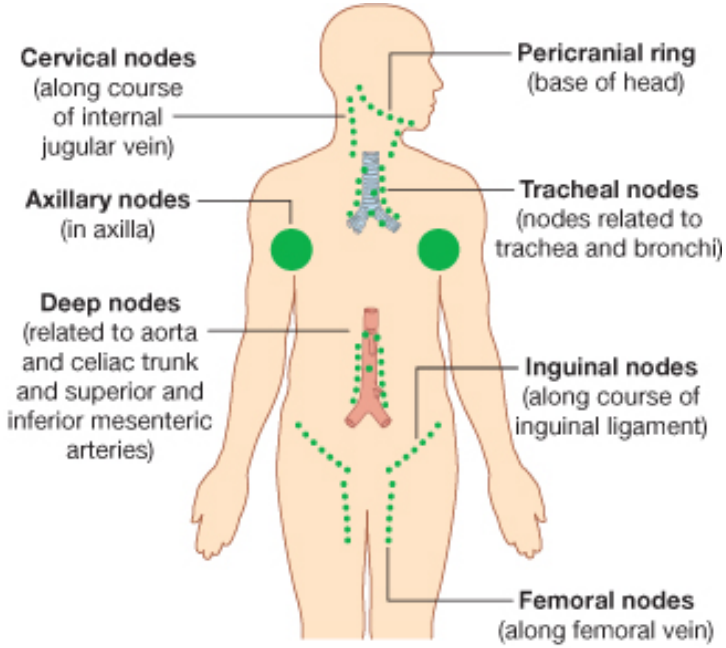

Nodi cervicales profundi;

Nodus jugulodigastricus
(Dilin ve tonsilla palatina'nın)
Nodus juguloomohyoideus
(Dilin)

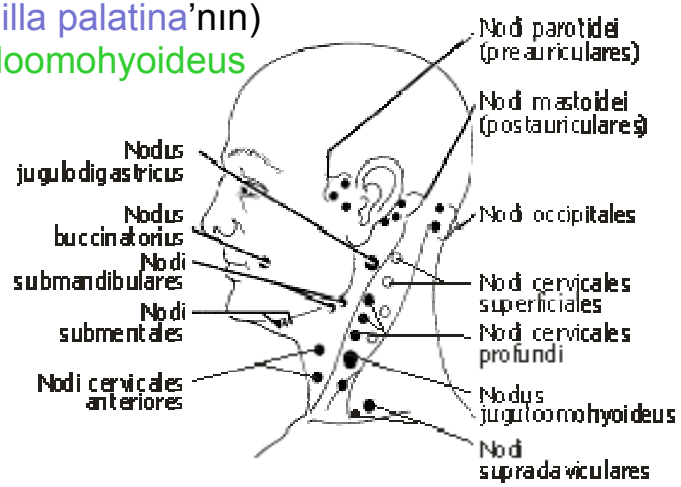

Dilin lenfatikleri;

Nodes submentales

Nodes submandibulares

Nodus jugulodigastricus

Nodus juguloomohyoideus

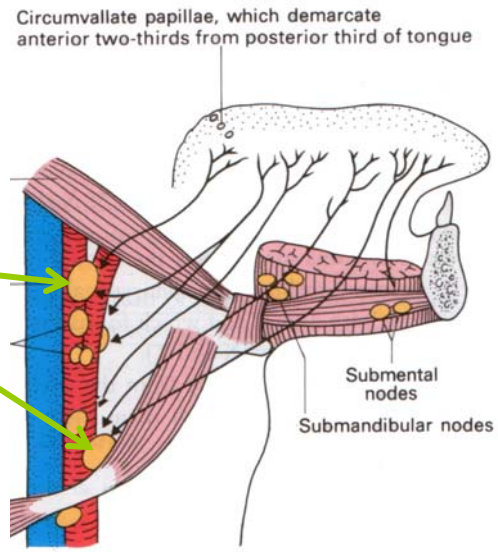

KURAL:
Bir doku yada organın lenf drenajı, o doku yada organı besleyen arterin orjin aldığı yerde bulunan lenf düğümlerine olur.

Testis ---------- lateral aortik (paraaortik) LN
Prostat ---------- internal iliak LN
BÜB ---------- paraaortik LN
Mide-dalak-pankreas ----- preaortik LN

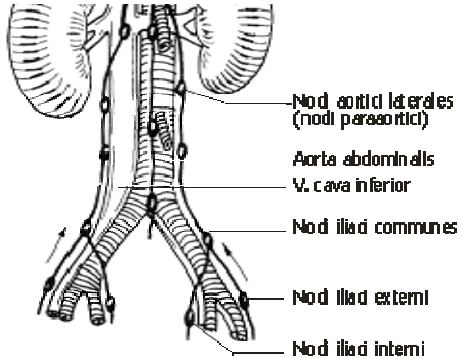

AKSİLLER LENF NODLARI

Humeral (lateral) gr.

Pektoral (anterior) gr.

Subskapular (posterior) gr.

Santral gr.

Apikal gr.

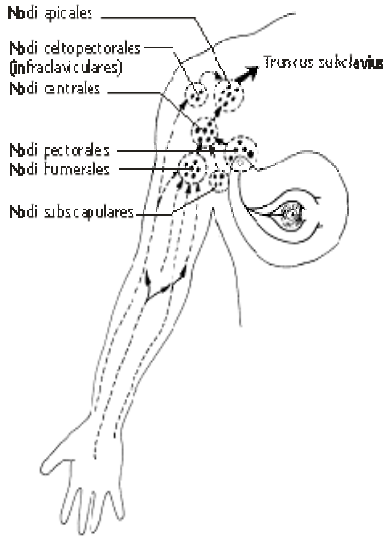

Aksiller lenf düğümleri

ÜST EKSTREMİTENİN LENFATİKLERİ

Kural; ekstremitelerde lenf damarları yüzeyel venleri takip ederler

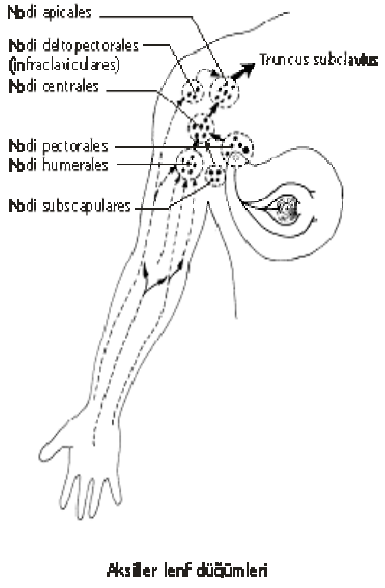

Nodi humerales (laterales);

Üst ekstremitenin lenfi buraya dökülür.

Nodi pectorales (anteriores)

Memenin ¾'lük dış tarafının lenfi buraya dökülür.

INGUINAL LENF NODLARI

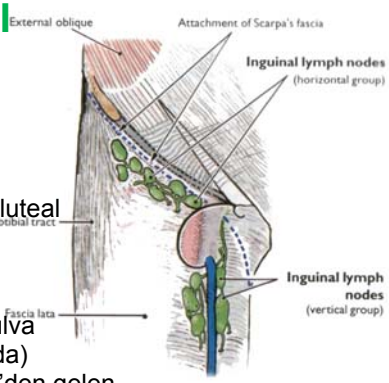

A) Yüzeyel inguinal L.N

1- horizontal zincir;

- Umblicus'un altında karın ön duvarı ve gluteal bölge
- Perineum
  * scrotum
  * penis veya vaginanın alt bölümü ve vulva
  * anüs (mukokütanöz birleşim yeri altında)
- Lig. teres uteri aracılığı ile **fundus uteri**'den gelen lenf damarlarını alır

2- vertikal zincir;

- v. saphena magna ile seyreden alt ekstremite lenfatiklarini alır

INGUINAL LENF NODLARI

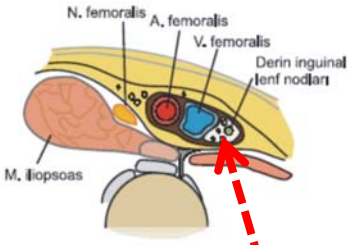

B) Derin inguinal L.N

- **Canalis femoralis**'te yer alır
- V. femoralis'in medialinde bulunan 1-3 tane lenf düğümüdür.
- En üstte olanı anulus femoralis'in ağzındadır ve **Rosenmüller** veya **Cloquet** adı verilir
- A. ve v. femoralis'e eşlik eden derin lenf damarlarını ve **glans penis'in** lenfatiklerini alır

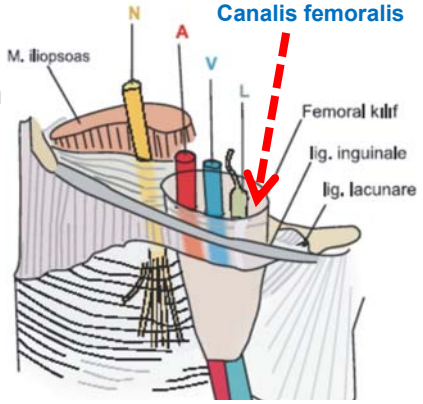

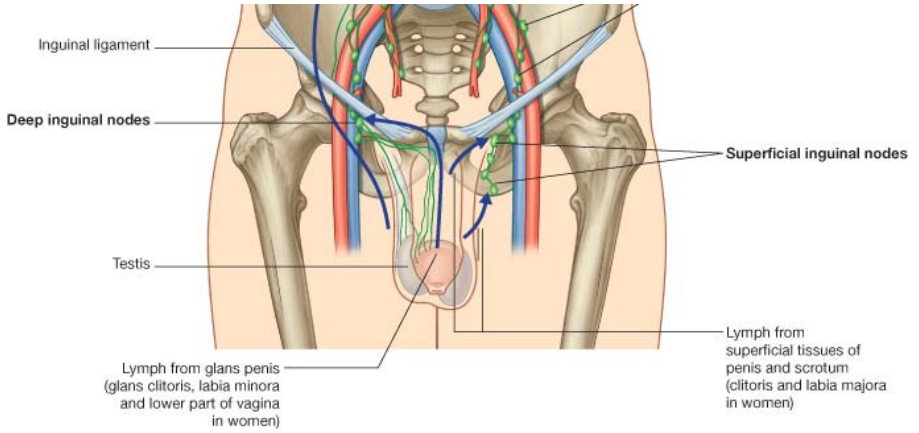

ALT EKSTREMİTENİN LENFATİKLERİ

• Alt ektremitenin lenfatik direnajı **yüzeyel** ve **derin** lenf damarları tarafından sağlanır

A) **Yüzeyel** lenf damarları

medial

- v. saphena magna ile seyrederler
- **yüzeyel inguinal lenf nodüllerine (vertikal zincire)** direne olur.

lateral

- v. saphena parva ile seyrederler olmak üzere iki gruba ayrılır
- **Ayağın ve topuğun lateral bölümünün** lenfini taşıyan yüzeyel lenf damarları, **v. saphena parva**'ya eşlik ederek **popliteal lenf düğümlerine (derin)** drene olur.

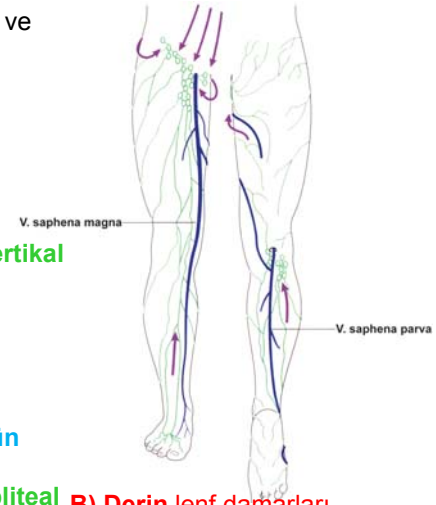

B) Derin lenf damarları,
a. tibialis anterior, posterior ve a. fibularis'i izleyerek **popliteal lenf nodlarına** açılır

SİNDİRİM SİSTEMİ

AĞIZ BOŞLUĞU (CAVITAS ORIS)

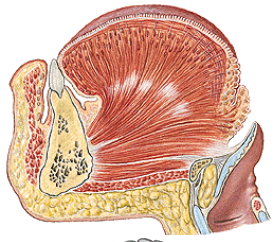

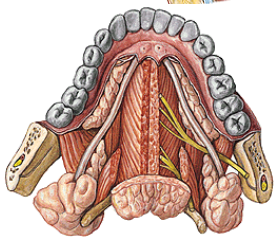

Vestibulum oris

- Dişler, diş eti ve dudaklar ile yanaklar arasında kalan dar bölümdür
- **Ductus parotideus**, vestibulum oris'e açılır

Cavitas oris propria

Isthmus faucium

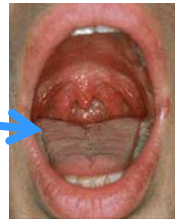

1- **Ductus submandibularis**
2- **Ductus sublingualis major**
3- **Ductus sublinguales minores** cavitas oris propria'ya açılır

YUMUŞAK DAMAK KASLARI

M. tensor veli palatini (5-3)
M. levator veli **palatini**
M. uvulae
M. **palato**glossus
M. **palato**pharyngeus

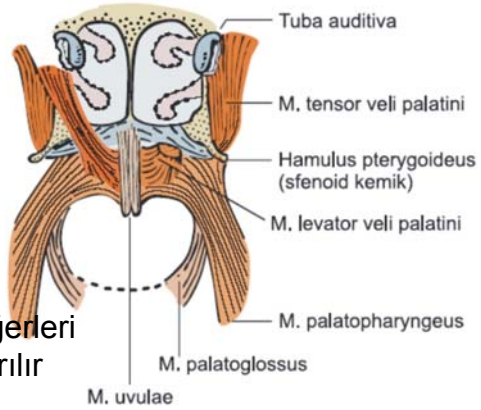

Bu kaslardan, sadece
M. tensor veli palatini,
N. mandibularis'den diğerleri
plexus pharyngeus'dan uyarılır

DİL (LINGUA)

DİL PAPİLLALARI

Papillae filiformes

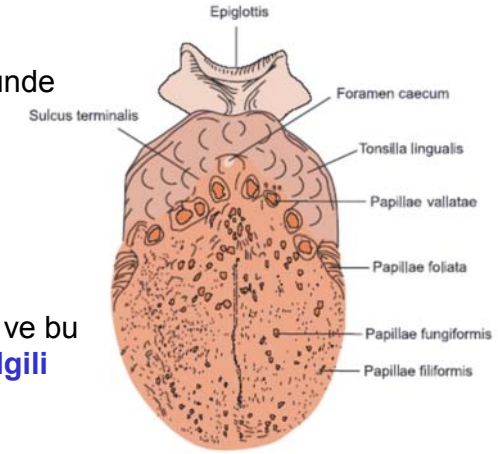

- Dil sırtının 2/3 ön bölümünde bulunan tüy şeklindeki papillalardır
- **En fazla sayıda** olan dil papillalarıdır
- Tat reseptörü içermezler ve bu nedenle **tat duyusu ile ilgili değildirler**
- Ağızdaki gıdaya **mekanik etki** yaparlar

DİLİN DIŞ KASLARI

M. genioglossus (dili ağızdan dışarı çıkarır)
M. hyoglossus
M. styloglossus
M. palatoglossus (plexus pharyngeus)

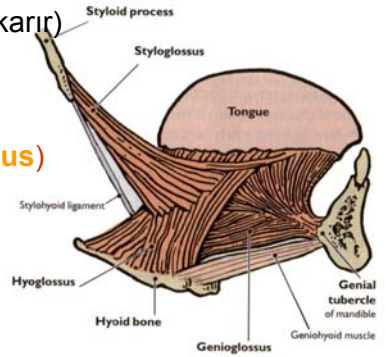

DİLİN İÇ KASLARI

M. longitudinalis superior
M. longitudinalis inferior
M. verticalis linguae
M. transversus linguae

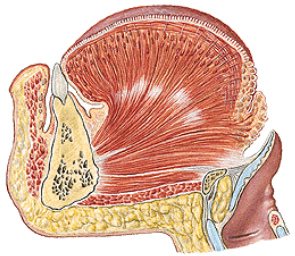

Biri hariç bütün dil kasları **n. hypoglossus** tarafından uyarılır

Dilin damar ve sinirleri

- **A. lingualis**
  (a. carotis externa'nın)
- **V. lingualis**
  (v. jugularis interna'ya)

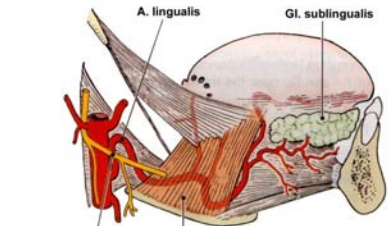

Dilin lenfatikleri;

Nodes submentales
Nodes submandibulares
Nodus jugulodigastricus
Nodus juguloomohyoideus

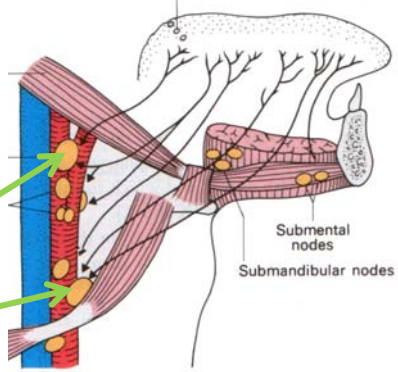

Gl. parotidea

- **Fossa retromandibularis**'te yer alır

İçinde;

- **A. carotis externa**
  - **A. maxillaris**
  - **A. temporalis superficialis**
- **V. maxillaris**
- **V. temporalis superficialis**
  ve bu iki venin birleşmesiyle oluşan
- **V. retromandibularis**
- **N. facialis** ve terminal dalları

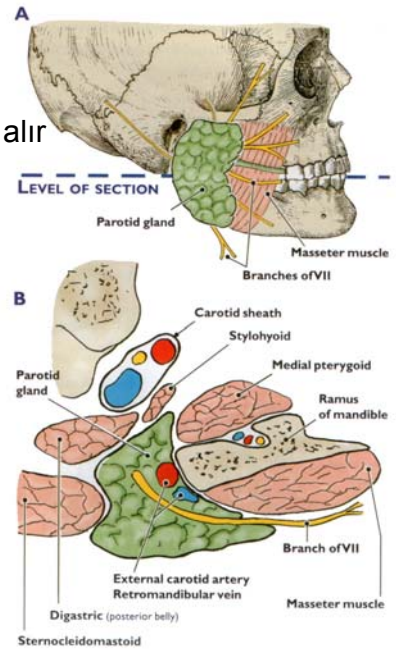

DİLDEN GENEL VE TAT DUYUSUNU TAŞIYAN SİNİRLER

genel duyuyu **5, 9, 10**
tat duyusunu **7, 9, 10**

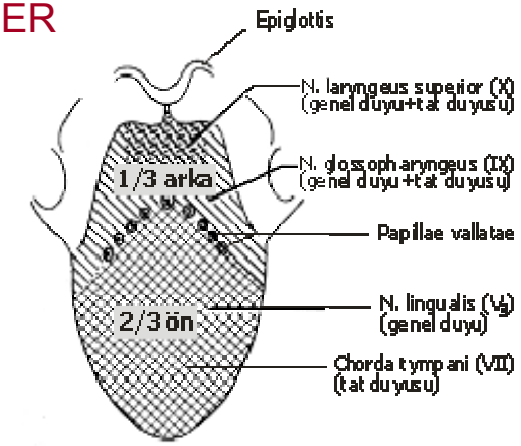

Dilin genel ve tat duyusunu alan sinirler

DUCTUS PAROTİDEUS

(Stensen kanalı, Stenon kanalı)

- **M. masseter**'in üzerinden geçer,
- **M. buccinator**'u deler ve
- Üst 2. molar diş hizasında
- **Vestibulum oris**'e açılır

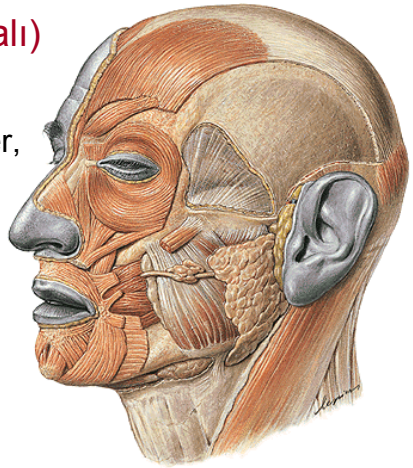

Gl. submandibularis

- Trigonum submandibulare'de yer alır
- **Chorda tymapani (VII)** ve **n. lingualis V3)** içinde seyreden **n. facialis**'e ait **parasempatik lifler** tarafından uyarılır
- Bu lifler **ganglion submandibulare**'de sinaps yapar
- **Ductus submandibularis'i**, dıştan **n. lingualis** çaprazlar

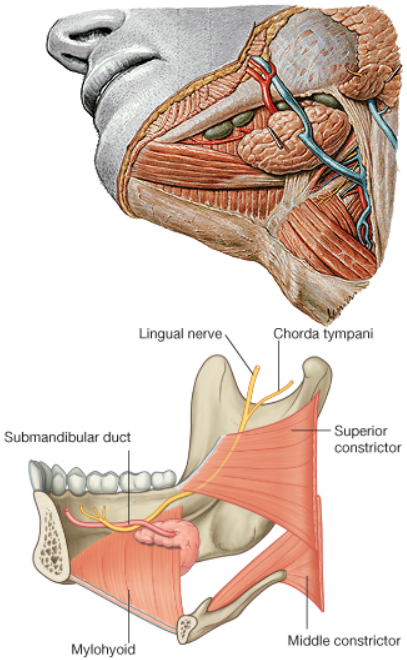

ANULUS LYMPHOIDEUS PHARYNGIS (WALDEYER HALKASI)

Arka-üstte; **tonsilla pharyngea**

Yanlarda; **üstte tonsilla tubaria** **altta tonsilla palatina**

Ön-altta; **tonsilla lingualis yapar**

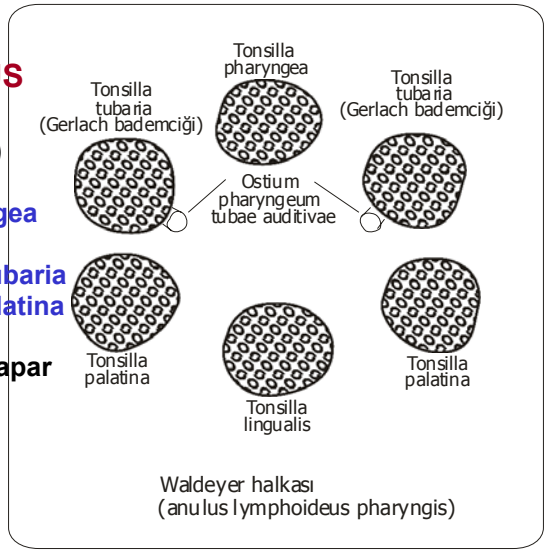

YUTAK (PHARYNX)

Nasopharynx,

Oropharynx ve

Laryngopharynx olmak

üzere 3 bölüme ayrılır

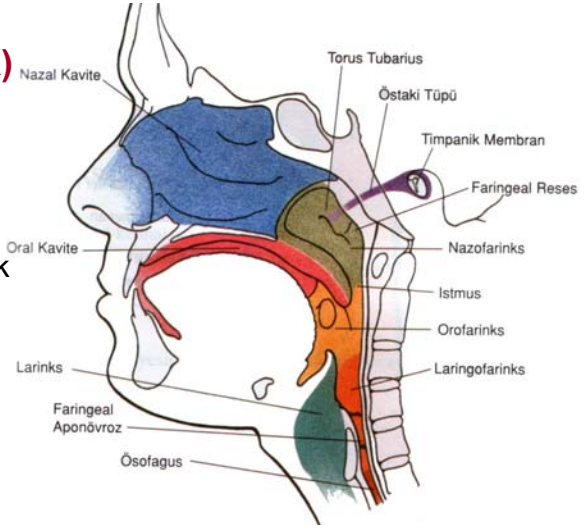

Nasopharynx

- Burun boşluklarının arka açıklıkları **(choanae)** buraya açılır
- **Tuba auditiva**'nın ağzını kuşatan mukozanın altındaki lenfoid doku kitlesine **Tonsilla tubaria (Gerlach bademciği)** denir

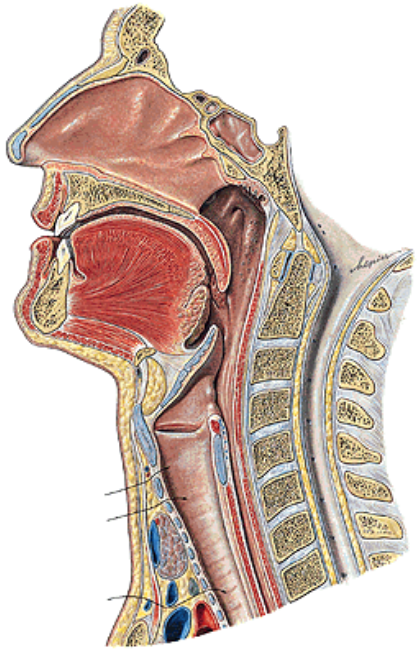

Oropharynx

- Orofarinks'i, ağız boşluğundan **Isthmus faucium** ayırır
- **Tonsilla palatina** yan duvarlarında, **arcus palatoglossus** ve **arcus palatopharyngeus** arasında bulunur

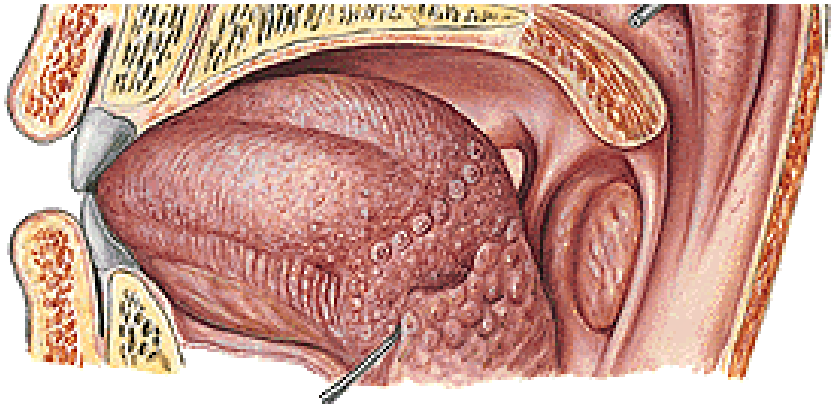

Laryngopharynx

- **Aditus laryngis'**in her iki yanında bulunan çıkmaza **recessus piriformis** denir

- **Recessus piriformis**

  Sıvı gıdaların geçtiği ve farinks'te yabancı cisimlerin en çok kaçtığı yerdir

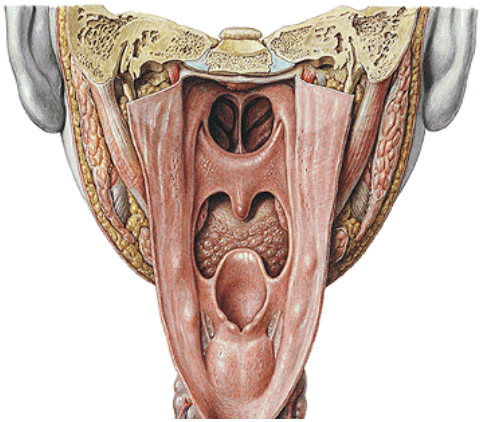

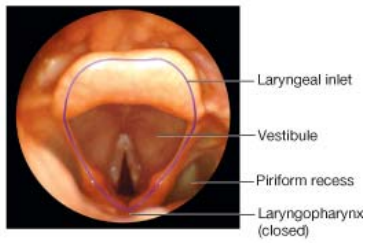

FARİNKS'İN KASLARI

I - KONSTRİKTÖR KASLARI

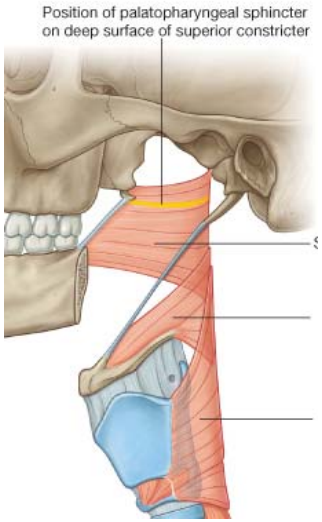

M. constrictor pharyngis superior,

- **Crista palatopharyngea (Passavant kabarıntısı)** denilen kabarıntıyı oluşturur

- Bu kabarıntı yutma sırasında **m. tensor veli palatini** ile birlikte, nazofarinks ile orofarinks'in irtibatını keser

II - LEVATOR KASLARI

M. stylopharyngeus
(n. glossopharyngeus)

M. salpingopharyngeus
M. palatopharyngeus

- **M. stylopharyngeus** hariç farinks kaslarının tümü **plexus pharyngeus** ile uyarılır

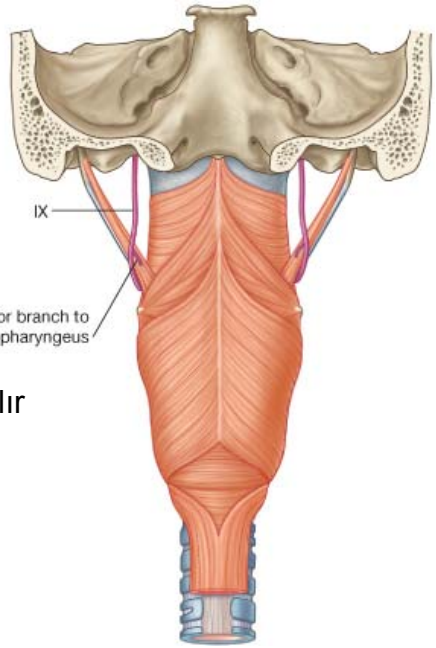

OESOPHAGUS

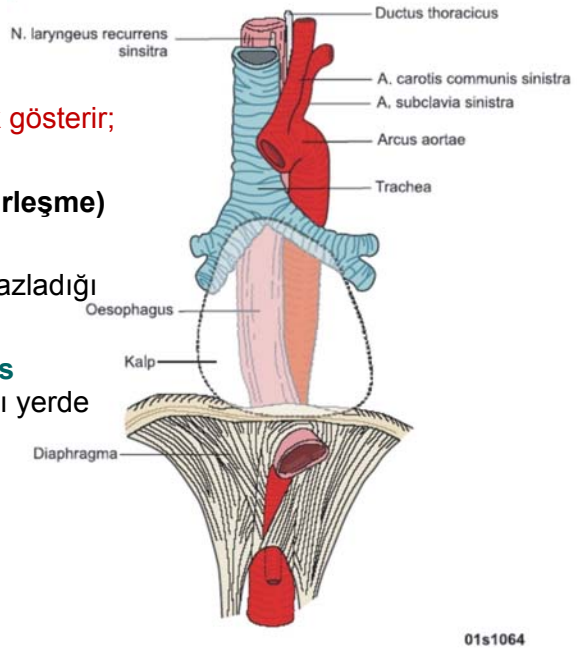

Özofagus, 4 yerde darlık gösterir;

1- **Başlangıcında (faringoözofageal birleşme) en dar olanıdır**

2- **Arcus aortae**'yi çaprazladığı yerde

3- **Bronchus principalis sinister**'i çaprazladığı yerde

4- **Diaphragma**'dan geçtiği yerde

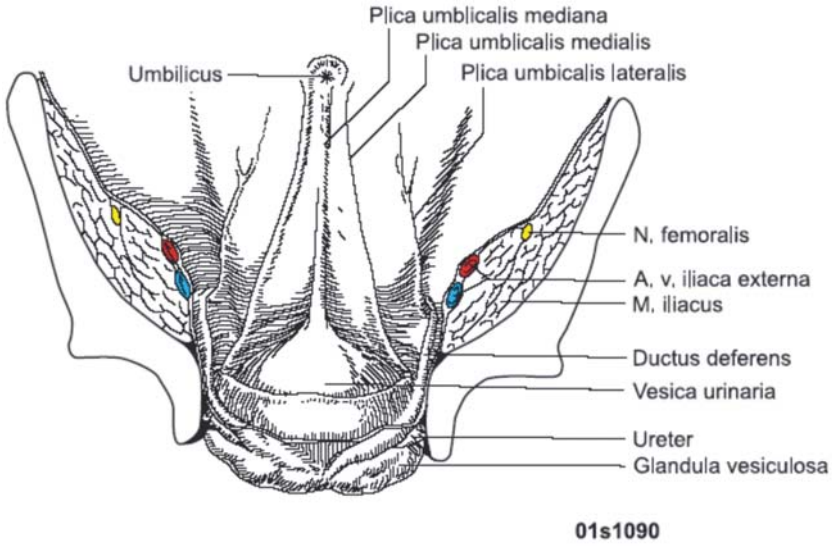

PERITONEUM

1- **Plica umbilicalis mediana** içinde **urachus**'un kalıntısı olan **lig. umbilicale medianum** bulunur

2- **Plica umbilicalis medialis** içinde, **a. umbilicalis**'lerin artığı olan **chorda arteria umbilicalis (lig. umbilicale medialis)** bulunur

3- **Plica umbilicalis lateralis** içinde **a.v. epigastrica inf.** vardır

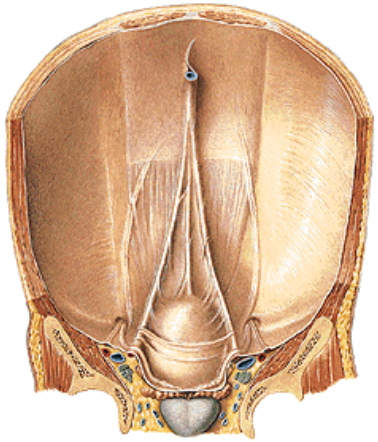

OMENTUM MINUS
(= lig. hepatoduodenale + lig. hepatogastricum)

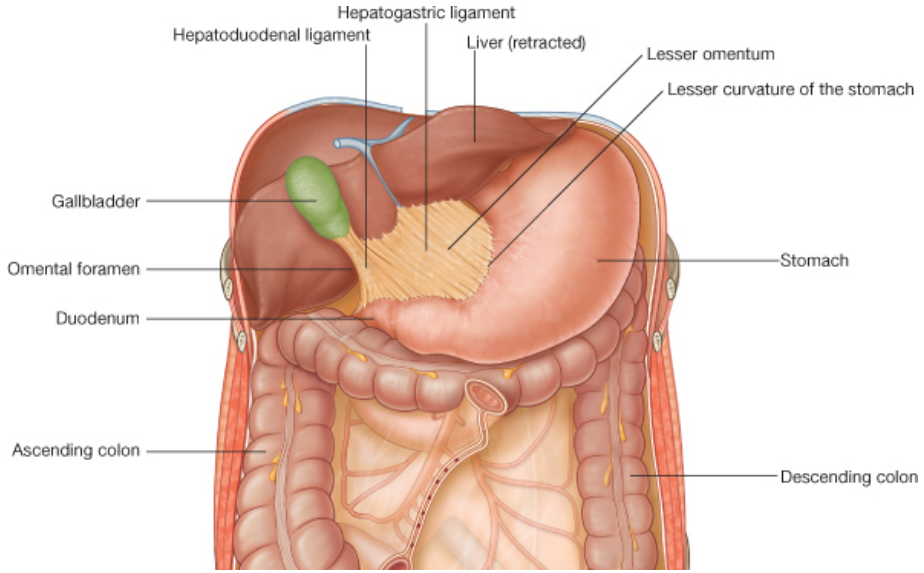

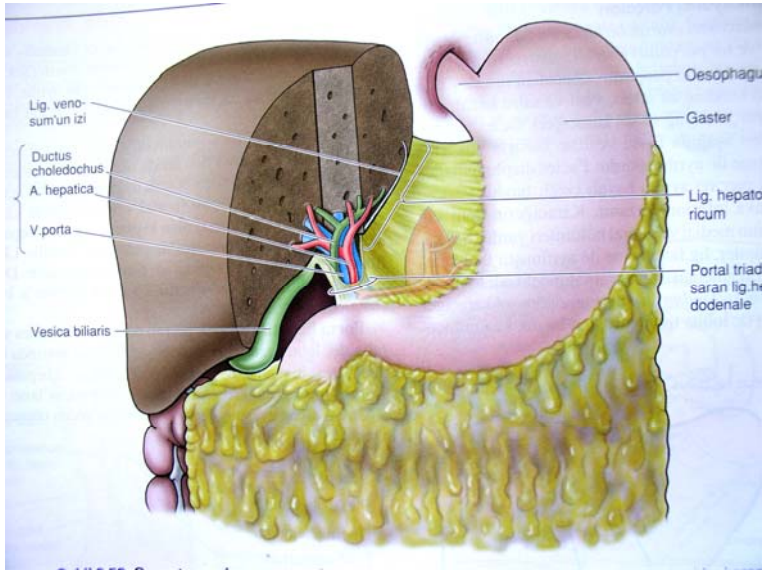

OMENTUM MINUS
(= lig. hepatoduodenale + lig. hepatogastricum)

a) Lig. hepatoduodenale

İçindeki yapılar;

- **a. hepatica propria**
- **ductus choledochus**
- **v. portae hepatis**

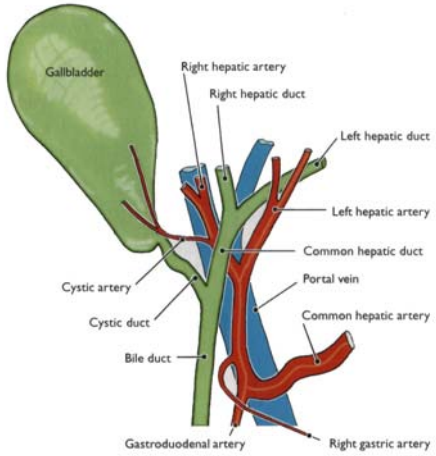

OMENTUM MINUS
(= lig. hepatoduodenale + lig. hepatogastricum)

b) Lig. hepatogastricum

içinde; **a.v. gastrica dextra**,
a.v. gastrica sinistra,
n. vagus'un gastrik dalları,
gastrik lenf düğümleri ve **lenf damarları** bulunur

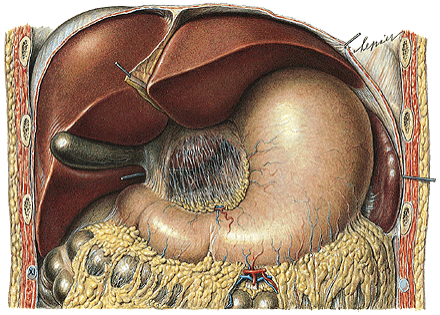

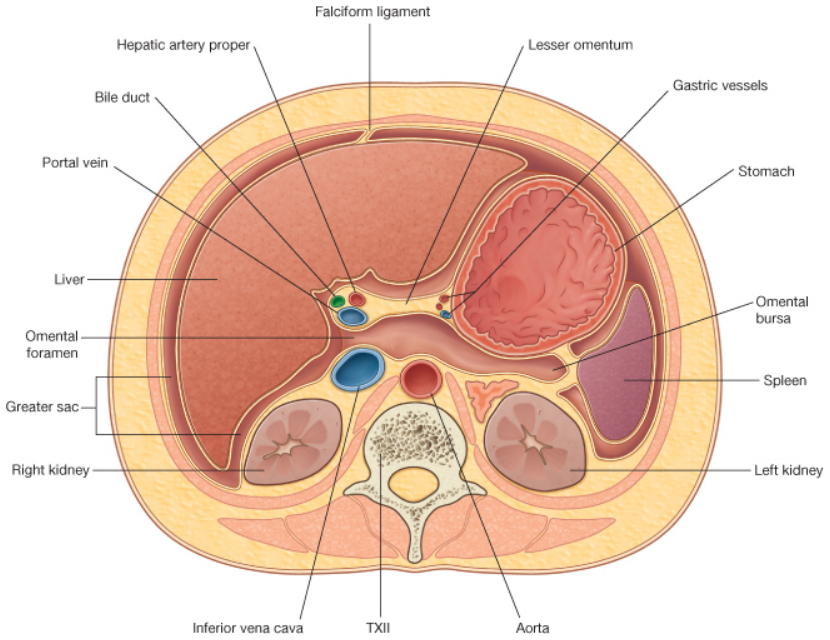

OMENTUM MAJUS

- Ön iki yaprağı, midenin **Curvatura major**'undan başlar,
  İnce bağırsak kıvrımları üzerinden aşağıya doğru iner
- Arka iki yaprak olarak yukarıya yükselerek, **colon transversum**'daki **taenia omentalis**'e tutunur

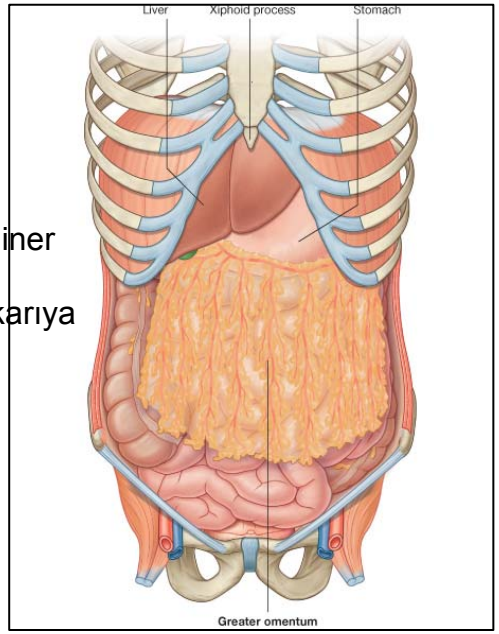

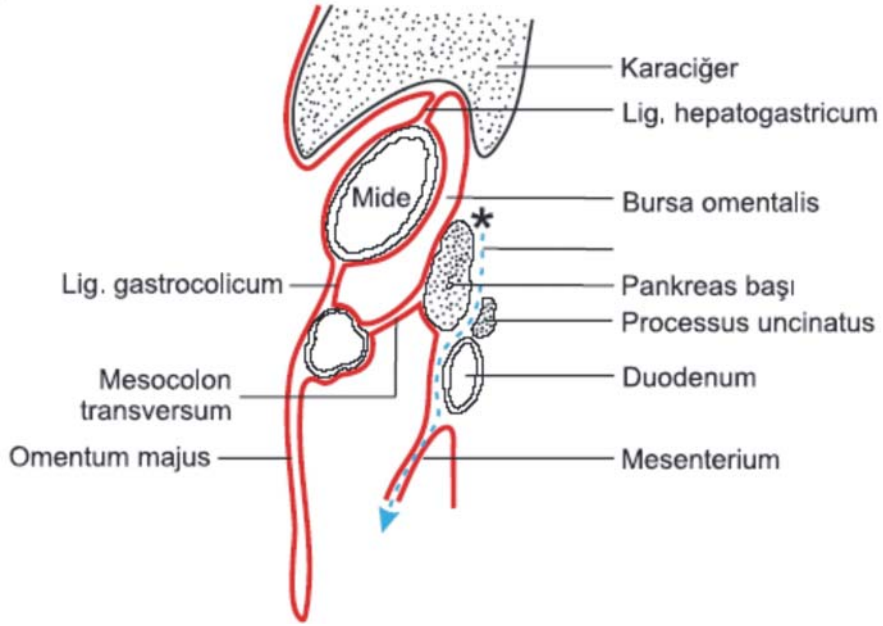

BURSA OMENTALIS (KÜÇÜK PERİTON BOŞLUĞU)

Midenin arkasında bulunan bu boşluk, periton boşluğunun **en büyük çıkmazıdır**

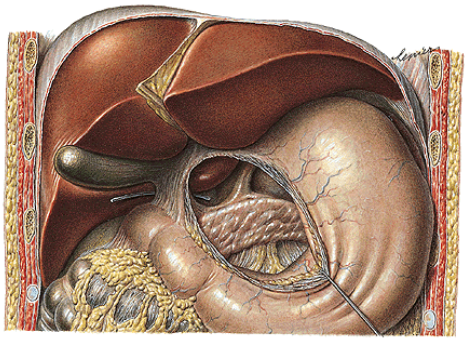

Ön duvar
- Omentum minus'un arka yaprağı,
- mide ve duodenum'un arka yüzünü örten periton

Arka duvar
- omentum majus'un arka iki yaprağı tarafından yapılır

BURSA OMENTALIS

Sol kenar
- **ligamentum splenorenale** (Yaprakları arasında, **a.v. splenica** ile **cauda pancreatis** bulunur)

ve
- **ligamentum gastrosplenicum** (Yaprakları arasında, **a.v. gastricae breves** ile **a.v. gastroomentalis sin.** vardır)

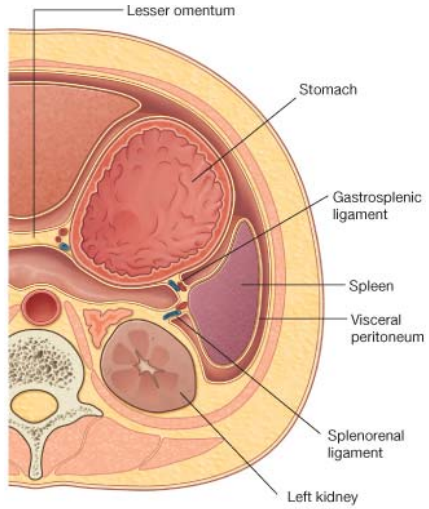

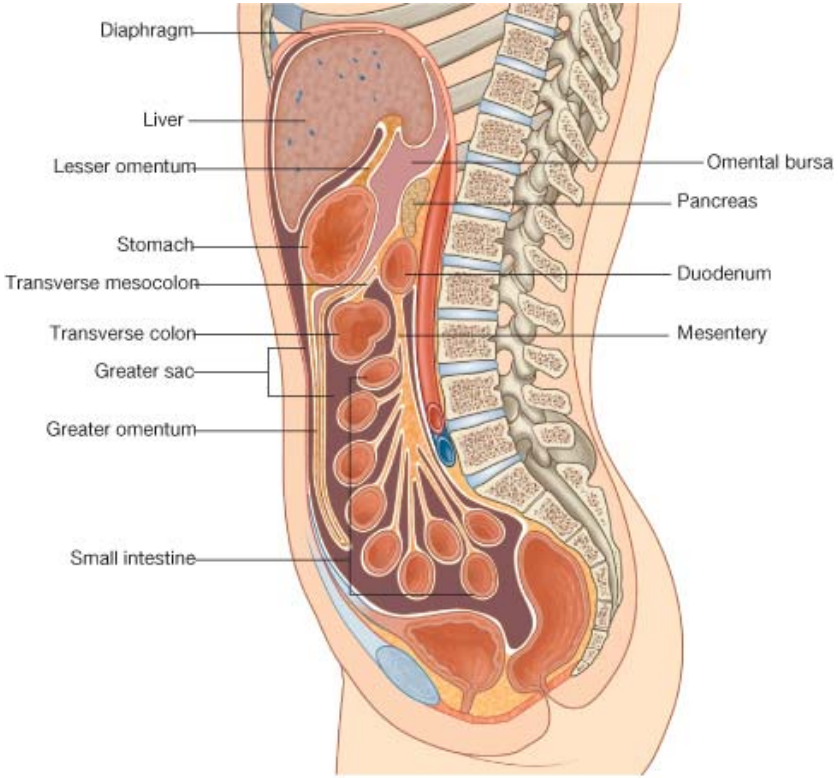

FORAMEN OMENTALE (FOR. EPIPLOICUM, WINSLOW DELİĞİ)

- Periton boşluğu ile bursa omentalis'i bağlayan açıklıktır
- Bursa omentalis'in sağ tarafındadır

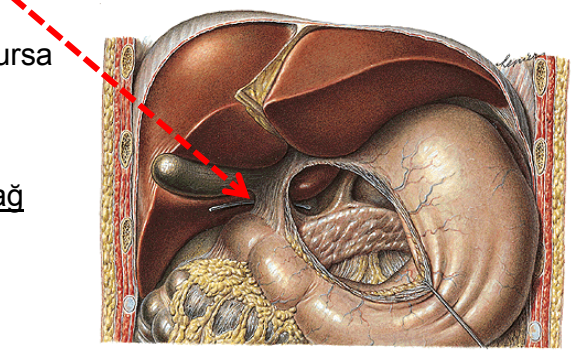

Sekonder retroperitoneal organlar,

- **Pancreas**
- **Colon ascendens**
- **Colon descendens**
- **Duodenum'un birinci parçasının ilk yarısı hariç, geriye kalan bölümü**

DUODENAL ÇIKMAZLAR

- **Recessus duodenalis inferior**
  İnternal hernilerin en sık görüldüğü çıkmazdır.
- **Recessus paraduodenalis;**
  Bu çıkmaza olan hernilerde tamir esnasında
  - V. mesenterica inferior
  - A. colica sinistra'nın bir dalı yaralanabilir

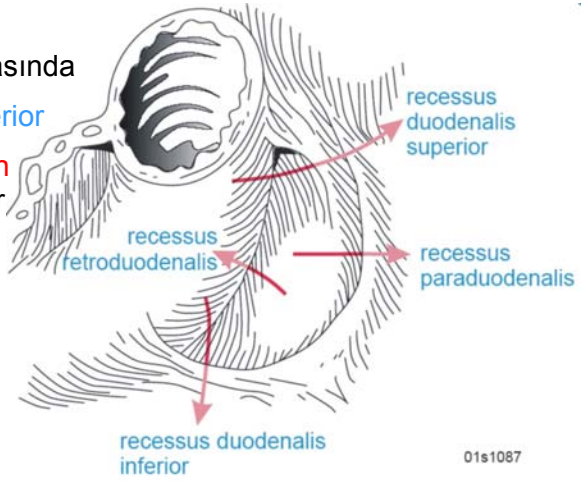

ÇEKUM ÇIKMAZLARI

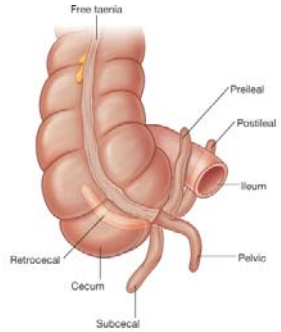

- **Recessus retrocaecalis**
  appendix vermiformis
  sık olarak bu çıkmazdadır

ÖZEL PERİTONEAL BÖLGELER

- **Recessus subhepaticus sinister**
  bursa omentalis'tir
- **Recessus subhepaticus dexter**
  (recessus hepatorenalis, =Morison kesesi)
- Yatar pozisyonda **intraperitoneal sıvı** burada toplanır

MİDENİN DAMARLARI VE SİNİRLERİ

ARTERLERİ

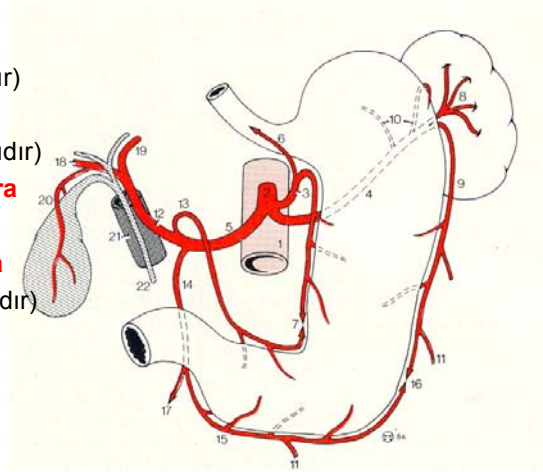

- **a. gastrica sinistra**
  (truncus coeliacus'un dalıdır)
- **a. gastrica dextra**
  (a. hepatica propria'nın dalıdır)
- **a. gastroomentalis sinistra**
  (a. splenica'nın dalıdır)
- **a. gastroomentalis dextra**
  (a. gastroduodenalis'in dalıdır)
- **aa. gastricae breves**
  (a. splenica'dan gelen 5-6 daldır, Fundus'u beslerler)
- **a. gastrica posterior**
  (a. splenica'nın dalıdır)

VENLERİ

(direk olarak **v. porta hepatis'e** açılırlar)

- **v. gastrica sinistra**
- **v. gastrica dextra**

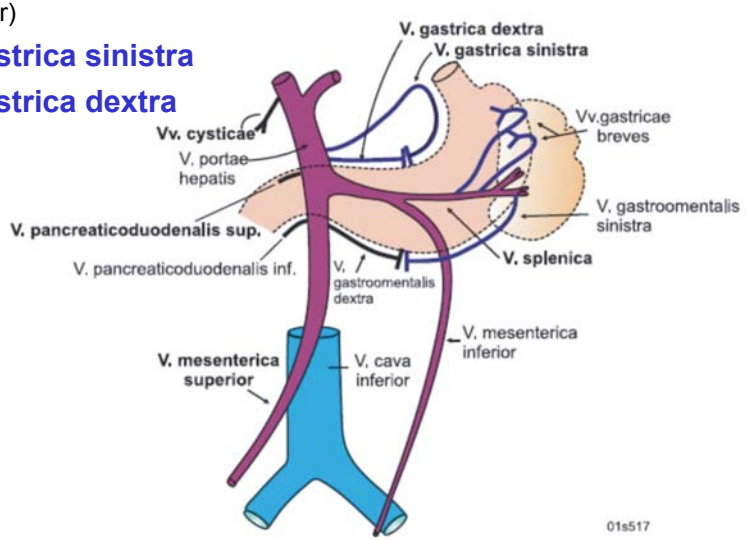

İNCE BAĞIRSAK (INTESTINUM TENUE)

- **Villus intestinalis**
  İnce bağırsağın histolojik olarak **en karakteristik** özelliği **villus intestinalis**'lerdir

- Duodenum ve jejunum'da büyük ve daha fazla sayıdadır. Ileum'da daha küçük ve az sayıda olup, **kalın bağırsakta yoktur.**

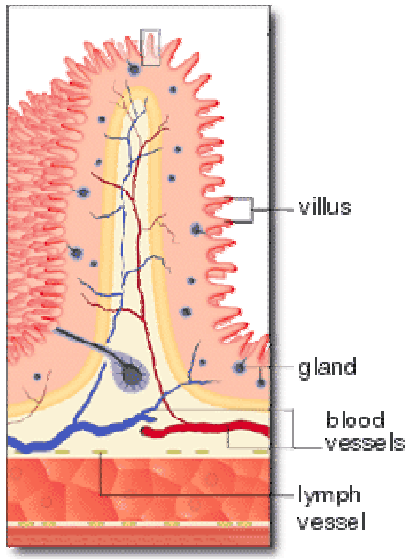

DUODENUM

1) PARS SUPERIOR
2) **PARS DESCENDENS**

   Ductus choledochus

   ile

   Ductus pancreaticus

   buraya açılır .
3) PARS HORIZONTALIS
4) **PARS ASCENDENS**

   Jejunum ile birleşme yerinde gösterdiği kıvrıma **Flexura duodenojejunalis** denir.

   Lig. suspensorium duodeni (Treitz bağı) buraya tutunur.

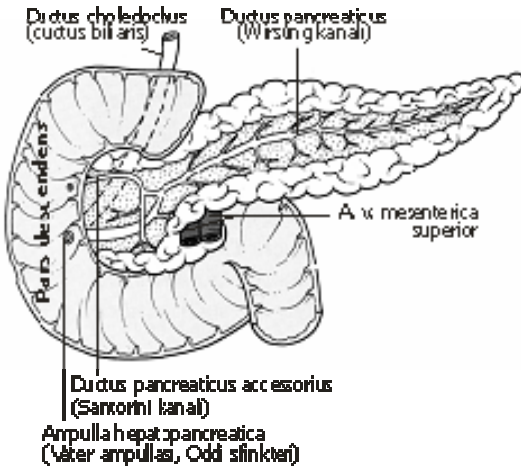

Ductus pancreaticus ve ductus choledochus

KALIN BAĞIRSAK

- Absorbsiyonun büyük bölümü **colon ascendens'te** olur
- İnce bağırsakta bulunan **villus intestinalis**'ler, kalın bağırsakta **yoktur**

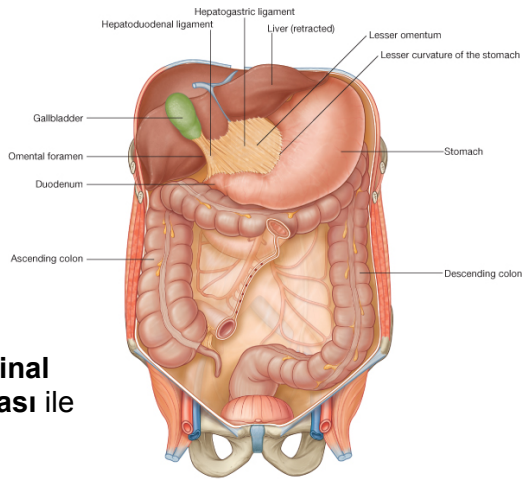

Taeniae coli

- Kalın bağırsağın **longitudinal kas liflerinin yoğunlaşması** ile oluşan **3** tane şerittir

Taeniae coli

- **Appendix vermiformis'in tabanından** başlarlar, rektosigmoid birleşmeye yakın **colon sigmoideum'da** biterler
- **Rectum** ve **Appendix vermiformis'te yoktur**

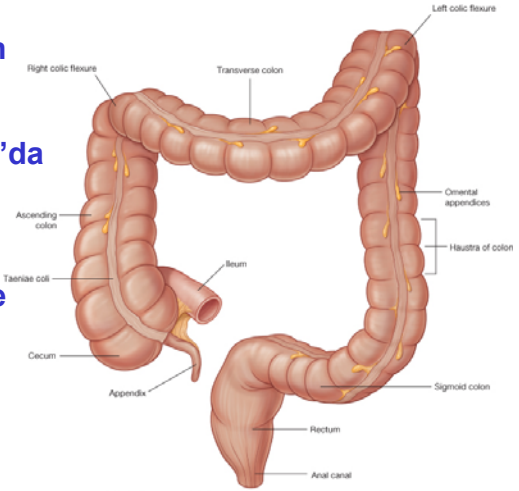

CAECUM

- Kalın bağırsağın **ilk** ve **en geniş** bölümüdür
- Tamamen **intraperitonealdir**, ancak mezosu yoktur

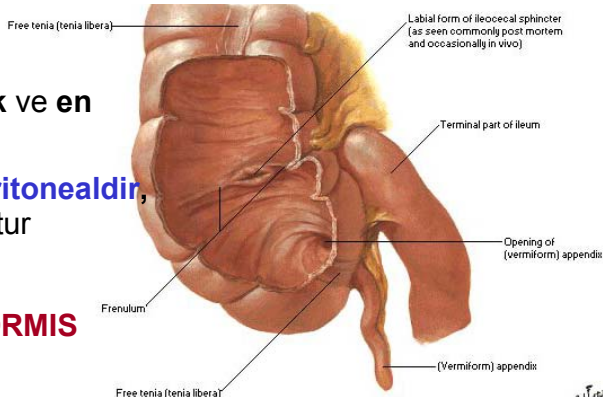

APPENDIX VERMIFORMIS

- **İntraperitonealdir**
- Taeniae coli'ler, appendix vermiformis'in tabanından başlar
- Appendix vermiformis'in **en sık** rastlanan lokalizasyonu **retrosekal**'dir

COLON ASCENDENS

- **Sekonder retroperitonealdir**

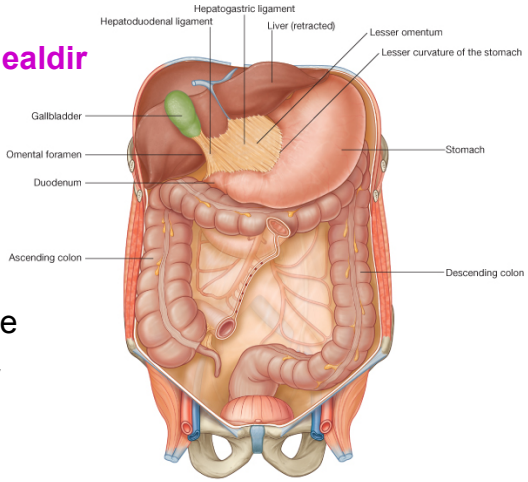

COLON TRANSVERSUM

- **İntraperitonealdir**
- **Flexura coli sinistra** **lig. phrenicocolicum** ile **diaphragma'ya** tutunur

COLON DESCENDENS

- **Sekonder retroperitonealdir**

COLON SIGMOIDEUM (PELVİK KOLON)

- Küçük pelviste lokalizedir
- **İntraperitonealdir**
- **Teniae coli**'ler, rektosigmoid birleşmeye yakın **colon sigmoideum**'da biter

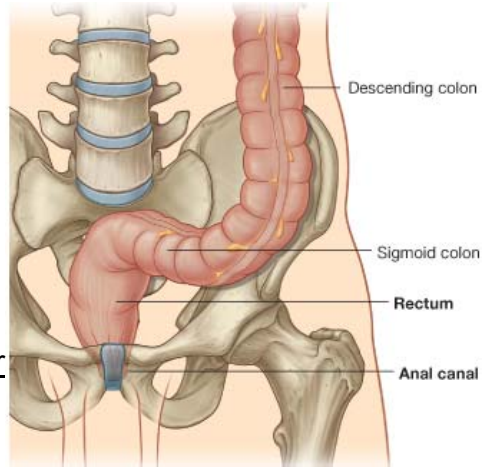

RECTUM

- Colon sigmoideum, **S3** vertebra seviyesinde rectum olur
- Diaphragma pelvis'ten geçtikten sonra **canalis analis'le** devam eder

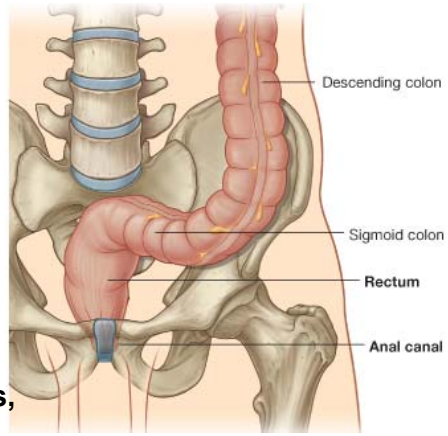

Haustra coli, plica semilunaris, appendices omentales, taeniae coli mesenterium rectum'da yoktur

RECTUM

- Rectum'un iç yüzündeki yarımay şeklinde ve transvers yönde uzanan plikalara, **plicae transversae recti (Houston plikaları)** adı verilir
- Genellikle 3 tanedir ve en büyüğü ortada olanıdır **(Kohlrausch plikası)**

Rektum'un Ön yüzü

erkeklerde;

mesane,

glandula vesiculosa,

excavatio rectovesicalis

ve içinde bulunan yapılar

(colon sigmoideum ve ileum),

ductus deferens,

ureter'lerin son kısımları ve

prostat ile,

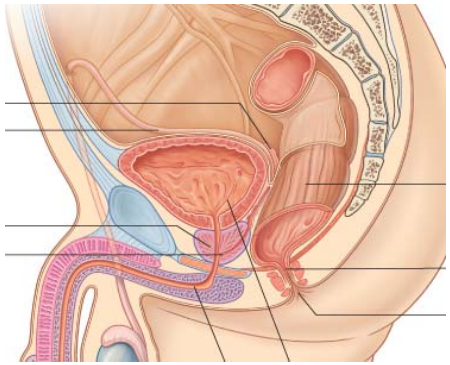

Rektum'un Ön yüzü

kadınlarda ise

uterus,

vagina,

excavatio rectouterina ve içindeki yapılarla **(colon sigmoideum ve ileum)**

komşudur

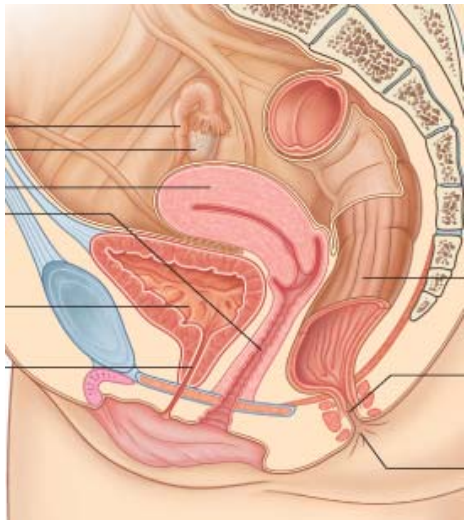

CANALIS ANALIS

- **Linea pectinata**,
  anal kanalın endodermal ve ektodermal parçalarının birleşme yeridir

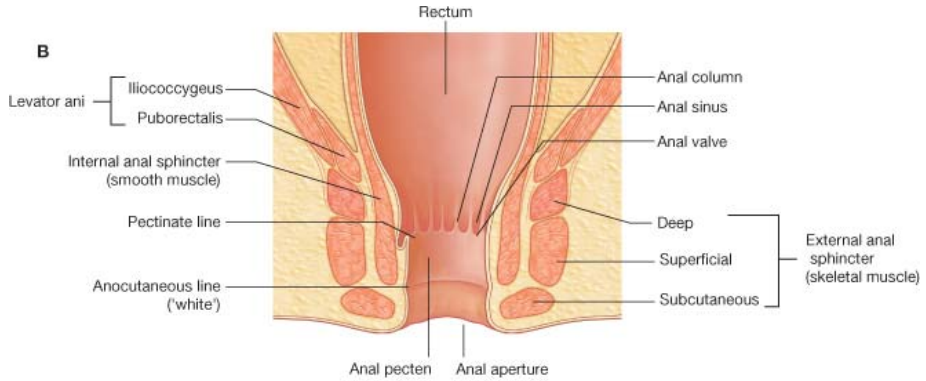

KALIN BAĞIRSAĞIN ARTERLERİ

A. mesenterica sup.

A. mesenterica inf.

A. rectalis media (A. iliaca int.'nın)

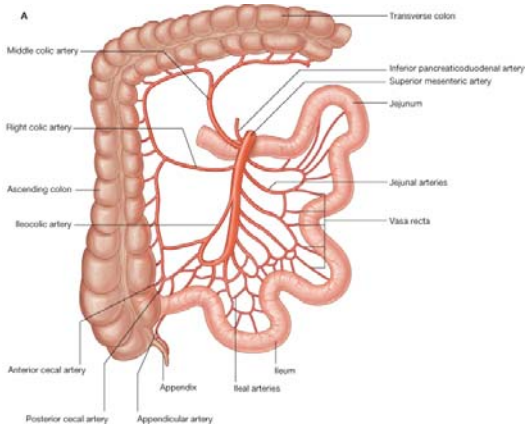

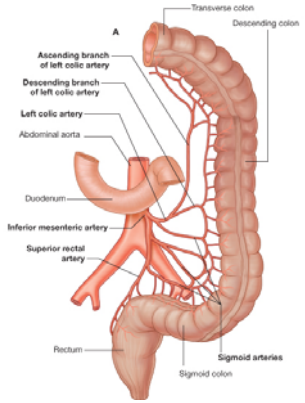

REKTUM VE ANAL KANALIN ARTERLERİ

A. rectalis sup.
(A. mesenterica inf.'un)

A. rectalis media
(A. iliaca interna'nın)

A. rectalis inf.
(A. pudenda int.)

A. sacralis mediana
(Aorta abdominalis)

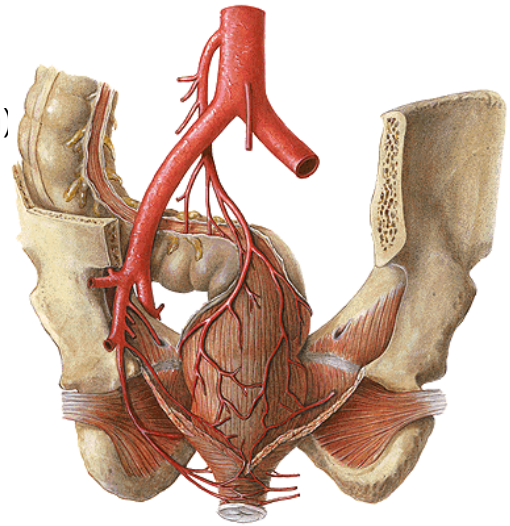

REKTUM VE ANAL KANALIN Venleri

V. rectalis sup.
(V. mesenterica inf.'a)
(**PORTAL** sistem'e)

V. rectalis media
(V. iliaca int.'ya)
(**CAVAL** sistem'e)

V. rectalis inf.
(V. pudendae int.'ya)
(**CAVAL** sistem'e)

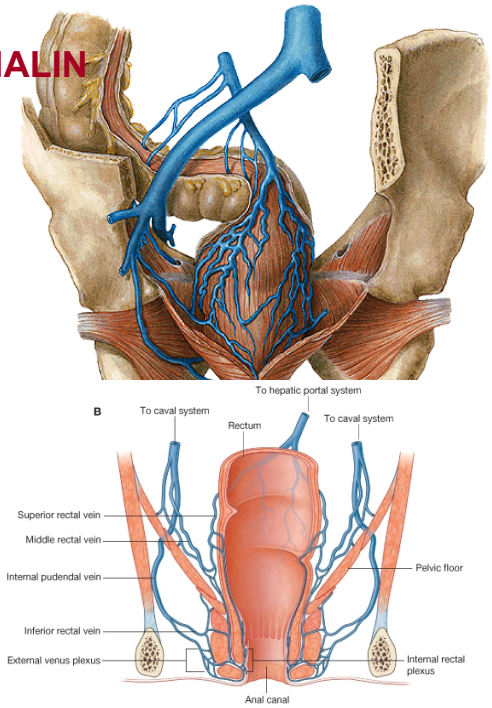

PANCREAS

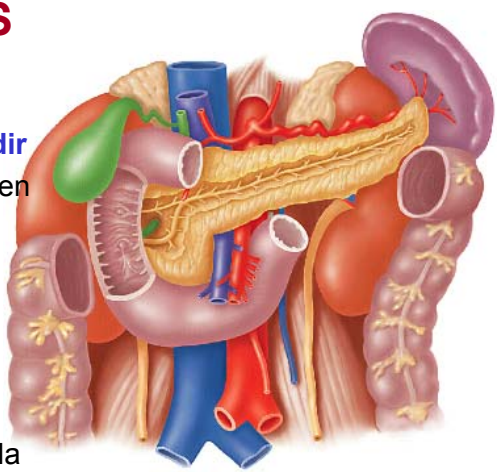

Caput pancreatis

- **Sekonder retroperitoneal'dir**
- **Processus uncinatus** denilen uzantısı, **a.v. mesenterica sup.**'ların arkasında, **aorta abdominalis**'in önündedir

Ductus pancreaticus (Wirsung kanalı)

Genellikle ductus choledochus'la birleşip,**duodenum'un 2. parçasında papilla duodeni major**'a açılır

SPLEN (LIEN)

- Vücuttaki **en büyük** lenfoid organdır
- Hilum splenicum (lienale) hariç, tamamen peritonla sarılıdır **(intraperitonealdir)**

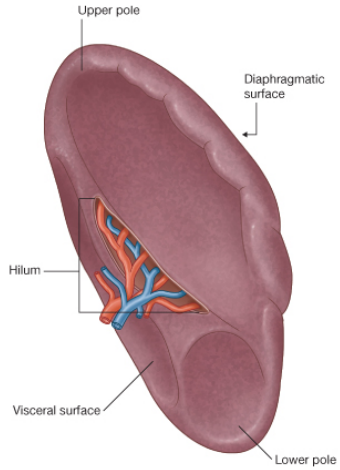

SPLEN (LIEN)

Lig. gastrosplenicum'un yaprakları arasında;

aa. ve **vv. gastricae breves** ile

a.v. gastro-omentalis sinistra,

lig. splenorenale'de ise;

cauda pancreatis ve

a.v. lienalis bulunur

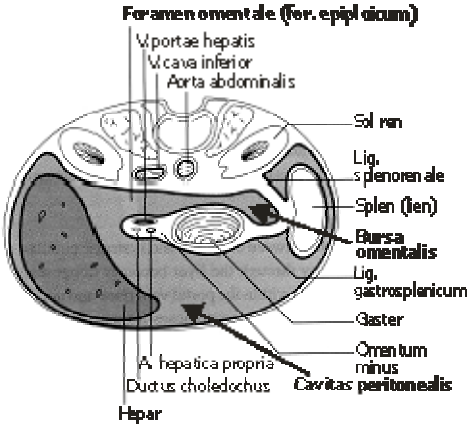

Foramen omentale ve Bursa omentalis

Dalağın visseral yüzü;

- **mide,**
- **sol böbrek,**
- **cauda pancreatis,**
- **ligamentum phrenicocolicum**
- **flexura coli sinistra**

ile komşuluk yapar

KARACİĞER

Sağ lobun visseral yüzünde;

- **colon ascendens,**
- **flexura coli dextra,**
- **sağ böbrek,**
- **sağ gl. suprarenalis,**
- **diyafragma,**
- **duodenum'un 1. ve 2. parçalarının birleşme yeri,**
- **v. cava inferior** ve
- **vesica biliaris (vesica fellea)**,

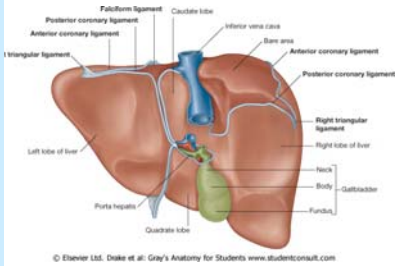

KARACİĞERİN PERİTONSUZ ALANLARI

- **Area nuda**
- **Porta hepatis**
- **Sulcus venae cavae**
- **Fossa vesicae biliaris**
- **Fissura ligamenti teretis hepatis**
- **Fissura ligamenti venosi**

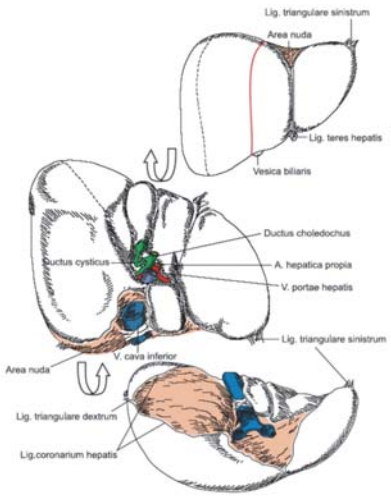

KARACİĞERİN LİGAMENTLERİ

- Karaciğerin 6 tane ligamenti vardır
- Bunlardan **5** tanesi **periton** tarafından oluşturulurken, biri **(lig. teres hepatis) embriyonik kalıntıdır**

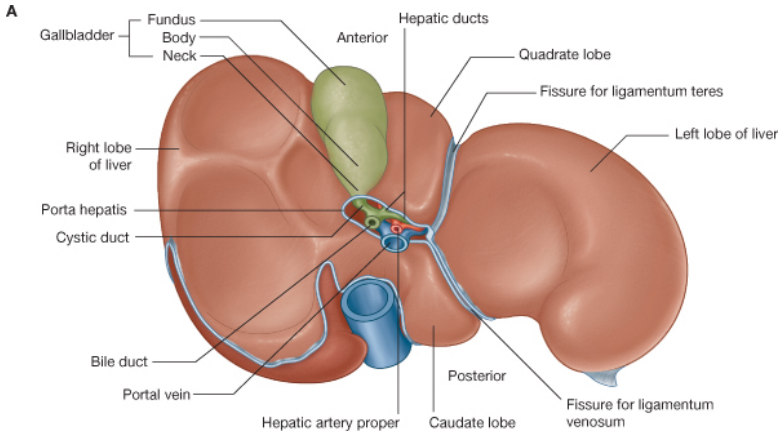

Lig. falciforme hepatis karaciğeri karın ön duvarına bağlar
İçinde; paraumbilikal venler ve lig. teres hepatis bulunur

Lig. coronarium hepatis;

karaciğeri diyafragma'ya bağlayan esas ligamenttir

Area nuda, bu ligamentin yaprakları arasında kalan üçgen şeklindeki peritonsuz alandır

Lig. teres hepatis
- V. umbilicalis'in kalıntısıdır.
- Lig. falciforme hepatis'in iki yaprağı arasında seyreder

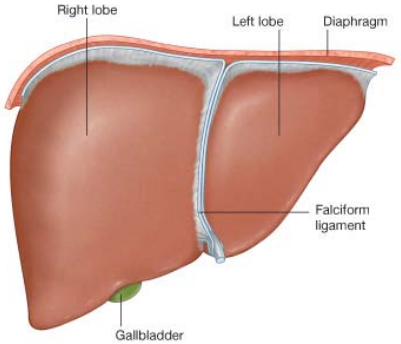

VİSSERAL YÜZDEKİ "H" Yİ OLUŞTURAN YAPILAR

Sol kenarını;

önde, fissura ligamenti teretis hepatis'te oturan **Lig. teres hepatis,**

arkada ise fissura ligamenti venosi'de oturan **Lig. venosum**

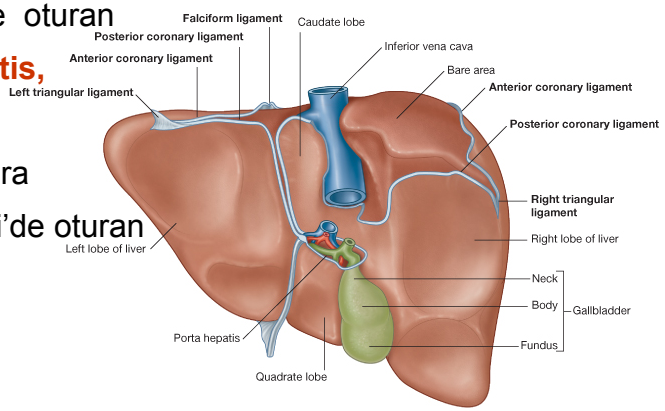

Sağ kenarını;

önde fossa vesicae biliaris'te oturan **vesica biliaris**,

arkada ise sulcus venae cavae'de oturan **v. cava inferior**,

İki kenarı birleştiren **orta parçayı** da **porta hepatis** yapar

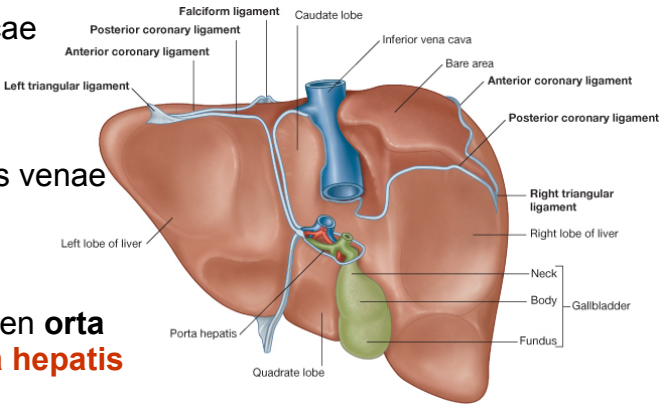

PORTA HEPATIS'TE BULUNAN YAPILAR

- **Ductus hepaticus dexter** ve **sinister**
- **V. portae hepatis**
- **A. hepatica propria**

Ayrıca bu yapılar arasında, **plexus hepaticus** ve **lenf damarları** bulunur

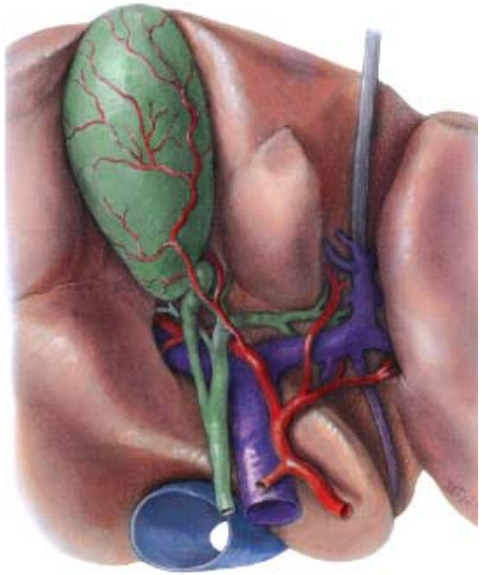

SAFRA KESESİ (VESICA BILIARIS, VESICA FELLEA)

- Karaciğerin **sağ lobunun** visseral yüzündeki **fossa vesica biliaris**'te oturur
- **Ductus cysticus** ductus hepaticus communis ile birleşerek **ductus choledochus**'u oluşturur

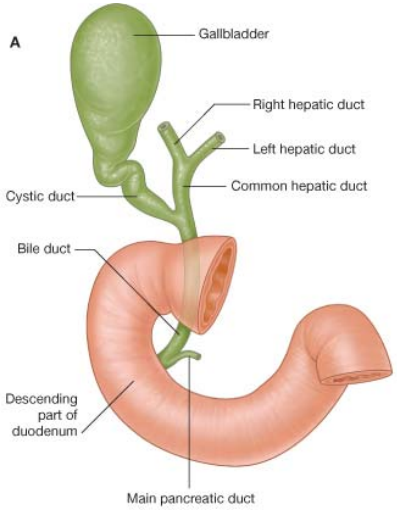

ÜROGENİTAL SİSTEM

BÖBREKLER

• **Retroperitoneal** organlardır

SAĞ böbreğin ön yüzü;
suprarenal bez,
karaciğerin sağ lobu,
colon ascendens,
flexura coli dextra,
duodenum'un 2. parçası

ile komşudur

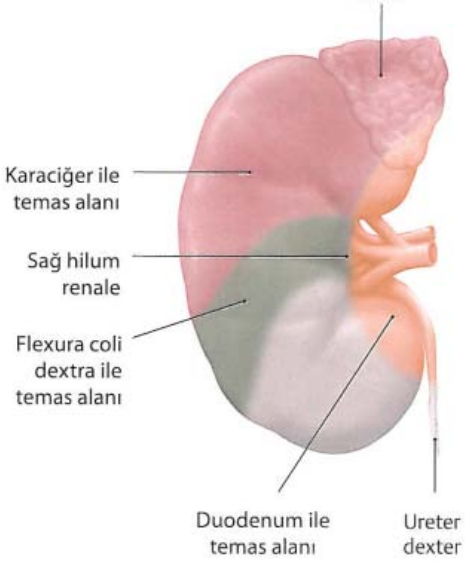

SOL böbreğin ön yüzü;
suprarenal bez,
mide, dalak,
pankreas gövdesi,
splenik damarlar,
flexura coli sinistra,
colon descendens'in başlangıcı
ile komşuluk yapar

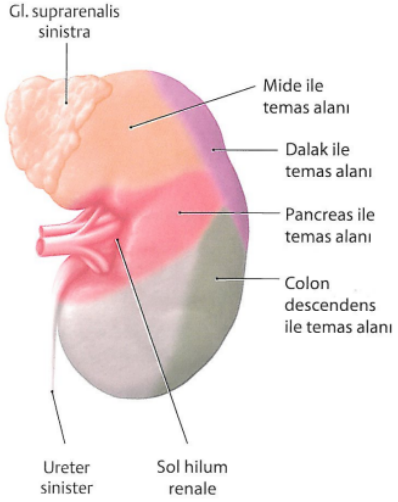

Böbreğin arka yüzü;
Diaphragma,
M. psoas major,
M. quadratus lumborum,
M. transversus abdominis,
V. a. n. subcostalis,
N. iliohypogastricus,
N. ilioinguinalis
ile komşuluk yapar.

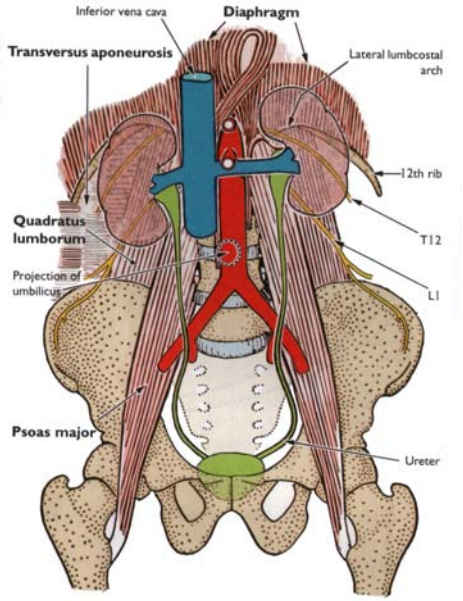

Hilum renale'deki yapıların önden arkaya dizilimi;

VAP(U)

(v. renalis,
a. renalis,
pelvis renalis yada **ureter)**

şeklindedir

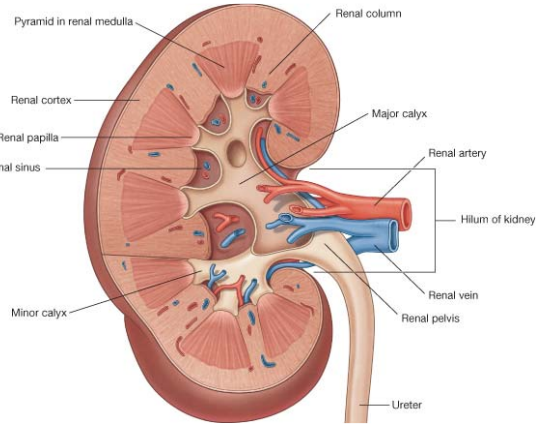

Böbrekler, dıştan-içe doğru;

- Fascia transversalis
- **Corpus adiposum pararenale**;
- **Fascia renalis (Gerato)**
- **Capsula adiposa** (perirenal yağ tabakası)

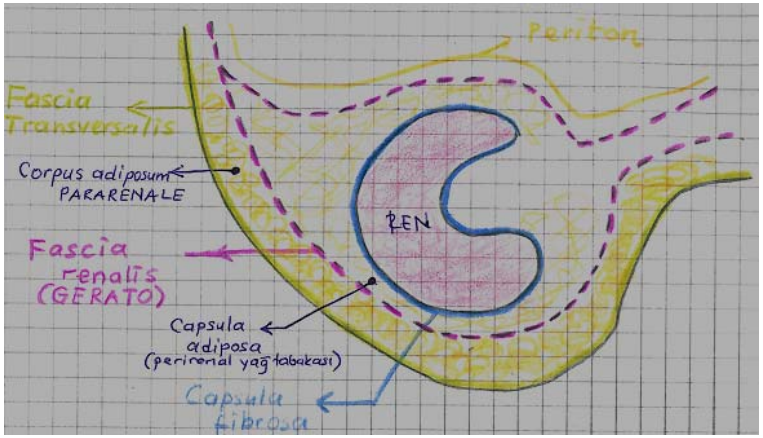

URETER

- **n. genitofemoralis**'i
- **gonadal damarlar**'ı
- **a.v. iliaca communis**'leri veya **a.v. iliaca externa**'yı
- **ductus deferens**'i (erkekte)
- **a. uterina**'yı (kadında)

çaprazlar

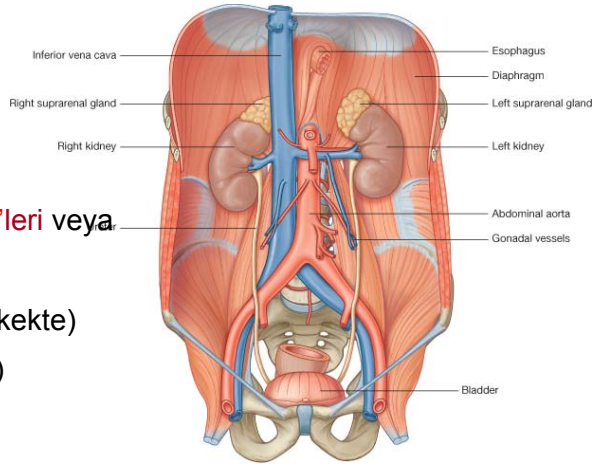

Üreter, 3 yerde darlık gösterir

1- **Pelvis renalis'le** birleşme yeri (üreteropelvik birleşme)

2- **Apertura pelvis superior'u** çaprazladığı yer (linea terminalis'i veya a. iliaca ext.'yı çaprazladığı yer)

3- Mesane duvarından geçtiği yer **(üreter'in en dar yeridir)**

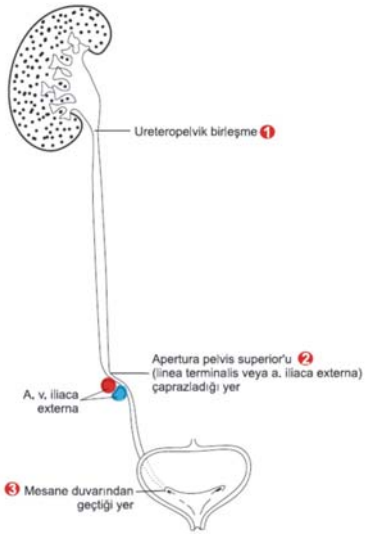

URETHRA MASCULINA

- Üretra'nın, prostat bezi içinde kalan parçasına **pars prostatica** denir
- Üretra'nın **en geniş** ve **en fazla dilate** olabilen parçasıdır

Pars spongiosa; Uretra'nın **corpus spongiosum penis** içinde yer alan 4. parçasıdır. **Gl. bulbourethralis**'lerin kanalları buraya açılır

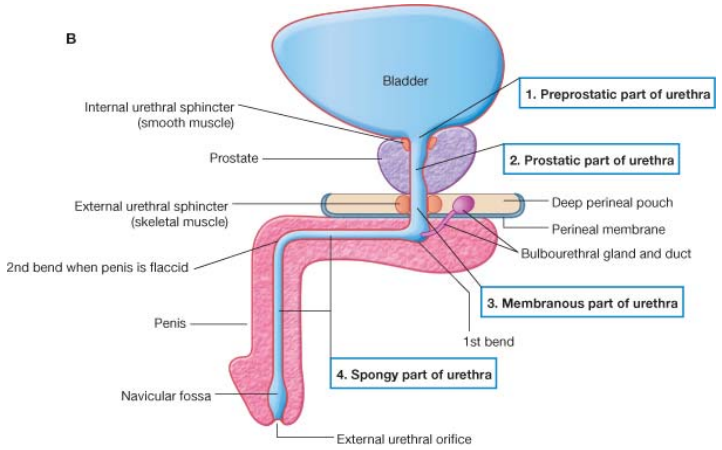

ÜRETRA

4 yerde darlık gösterir

1- Başlangıcında **(ostium urethrae internum)**

2- Pars membranacea (pars intermedia); **ikinci en dar yeridir**

3- Fossa navicularis urethrae'nin arkası

4- **Ostium urethrae externum**; **en dar** olanıdır

ERKEK DIŞ GENİTAL ORGANLARI

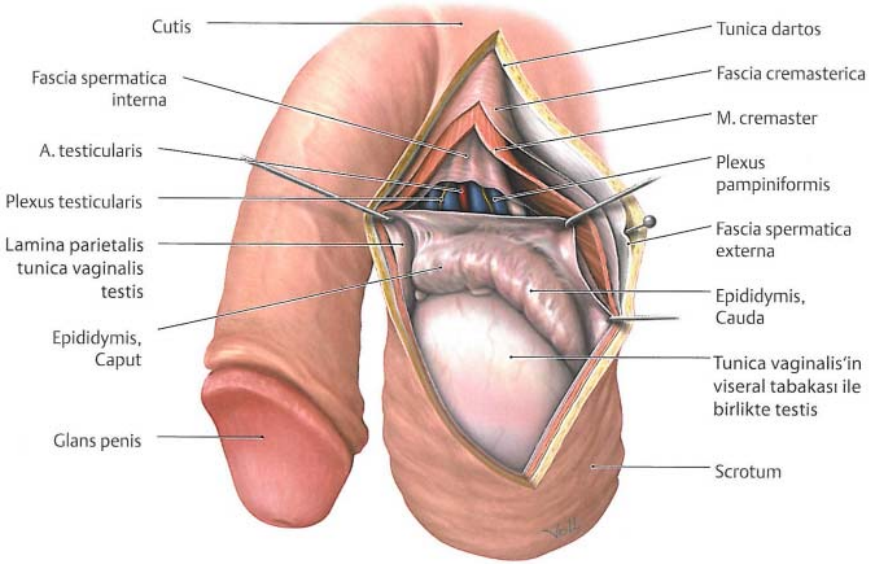

PENİS'İN SİNİRLERİ

- **Miksiyon, defekasyon** ve **ereksiyon**'un medulla spinalis merkezi, **S 2,3,4'**dür **(Parasempatik)**
- **Ejakulasyon**'un medulla spinalis merkezi, **L 1,2**'dir **(Sempatik)**

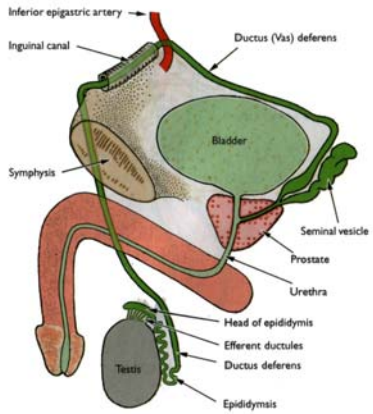

Karın duvarı tabakaları	Testisi saran yapılar
Karın derisi	Scrotum derisi
Fascia superficialis	Tunica dartos
M.obliqus externus abdominis	Fascia spermatica externa
M.obliqus internus abdominis	M.cremaster ve fascia cremasterica
M.transversus abdominis	
Fascia transversalis	Fascia spermatica interna
Peritoneum	Tunica vaginalis

Not: M.cremaster, m.obliqus internus abdominis'e benzer şekilde çizgilidir ve somatik motor innervasyon alır; fakat genellikle istemli kontrol altında değildir.

SCROTUM'UN TABAKALARI

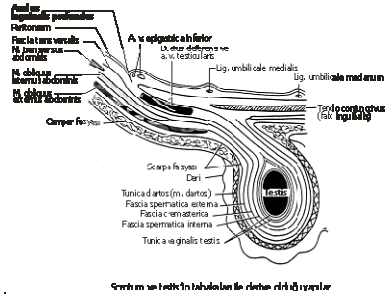

1- Deri
2- **Tunica dartos** (m. dartos)
3- **Fascia spermatica externa**
4- **Fascia cremasterica** ve **m. cremaster**
5- **Fascia spermatica interna**
6- **Tunica vaginalis testis'in pariyetal yaprağı (periorchium)**

TESTIS'İN TABAKALARI (TESTİKÜLER KAPSÜL)

1- **Tunica vaginalis testis'in visseral yaprağı (epiorchium)**
2- **Tunica albuginea**
3- **Tunica vasculosa**

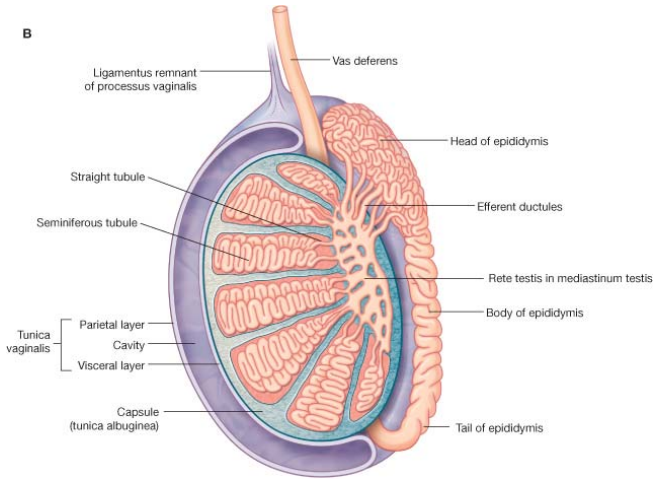

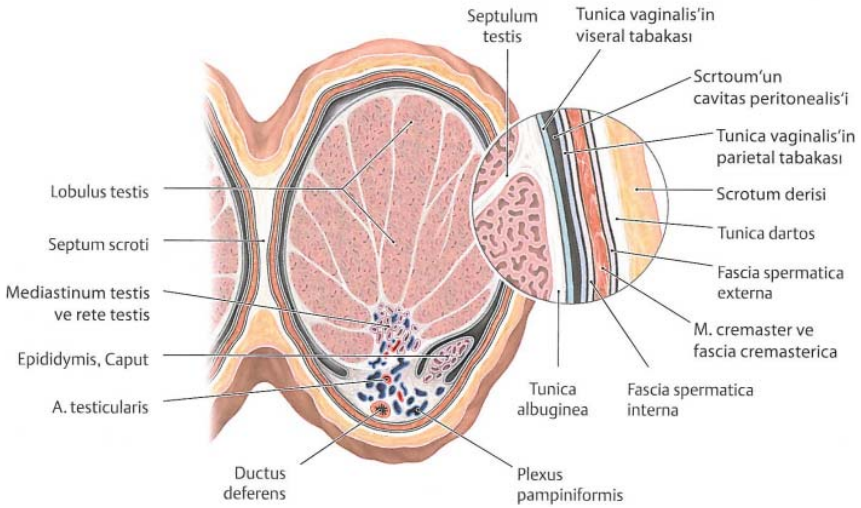

FUNICULUS SPERMATICUS

İÇİNDE BULUNAN YAPILAR

1- **ductus deferens**
2- **plexus pampiniformis**
(vv. testiculares)
3- **a. testicularis,** a. ductus deferentis
4- plexus testicularis
(sempatik sinir pleksusu)
5- processus vaginalis kalıntıları

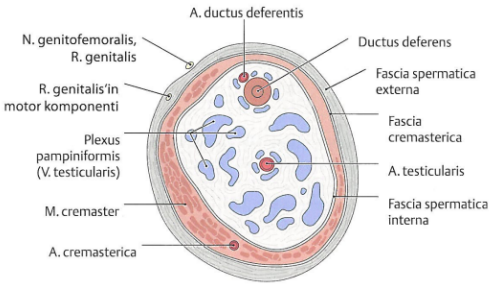

FUNICULUS SPERMATICUS TABAKALARINDA BULUNAN YAPILAR

- **N. genitofemoralis**'in genital dalı (m. cremaster'i uyarır)
- **a.v. cremasterica** ve **m. cremaster** tabakalarda bulunur

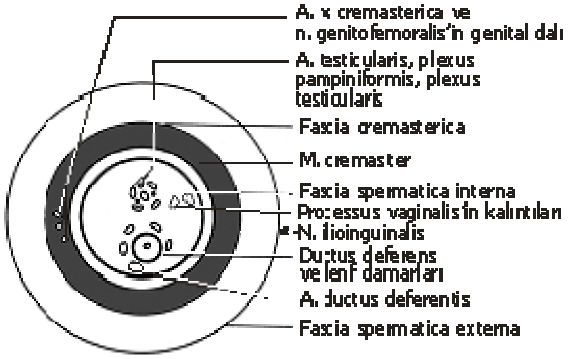

Funiculus spermaticus'un tabakaları ve içindeki anatomik yapılar

ERKEK İÇ GENİTAL ORGANLARI

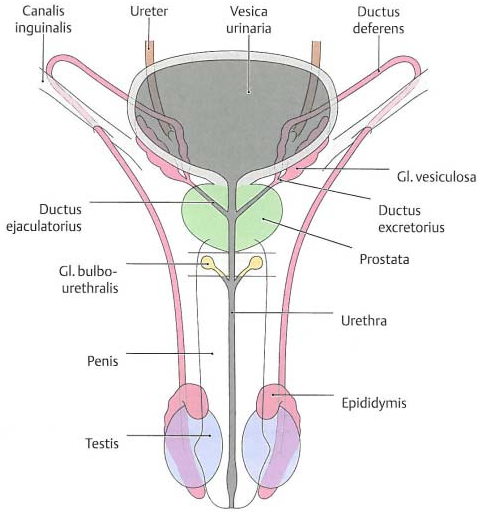

1- Testis,
2- Epididymis,
3- Ductus deferens,
4- Gl. vesiculosa,
5- Ductus ejaculatorius,
6- Prostat
7- Gl. bulbourethralis

TESTIS (ORCHIS)

Tunica vaginalis testis, iki tabakalıdır
1- lamina visceralis (epiorchium),
2- lamina parietalis (periorchium)

İki tabaka arasında bulunan boşluğa tunica vaginalis boşluğu denir

EPIDIDYMIS

- Sperm'lerin fonksiyonel olarak **olgunluğuna eriştiği** yerdir

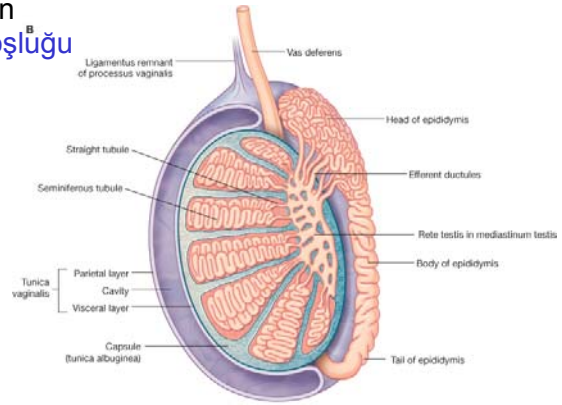

TESTİS VE EPİDİDİMİS'İN DAMARLARI

Arteri;
A. testicularis
(Aorta abdominalis)

Veni;
plexus pampiniformis (v. testicularis)
sağda v. cava inferior'a
solda v. renalis sin.'ya

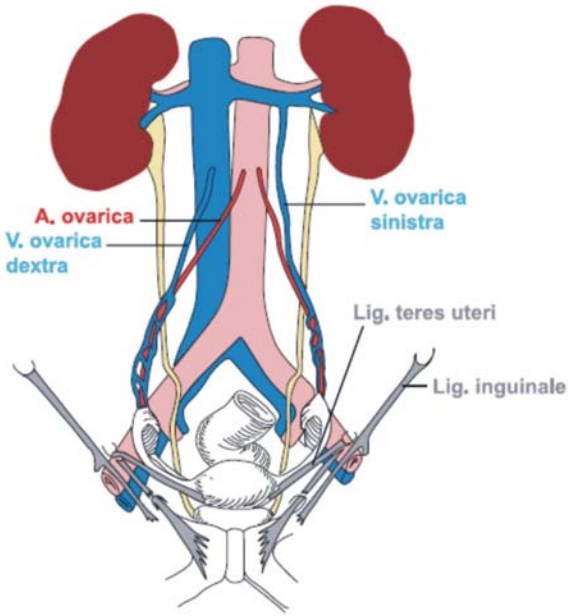

DUCTUS DEFERENS

- **Ductus deferens,** **gl. vesiculosa**'nın terminali olan **ductus excretorius** ile birleşerek, **'ductus ejaculatorius'** Adı ile üretra'nın prostatik parçasına açılır

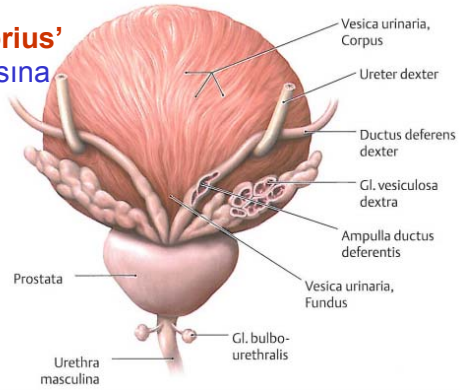

GL. VESICULOSA
(**VESICULA SEMINALIS**)

- Mesane ile rektum arasındadır
- **Ejakulat (semen)**'ın en büyük bölümünü bu bezin salgısı oluşturur (yaklaşık %60)

GL. PROSTATICA (PROSTATA)

- Kadınlardaki, **paraüretral bezlerin (Skene bezleri)** karşılığıdır

GL. BULBOURETHRALIS (COWPER BEZLERİ)

- **Derin perine aralığında** membranöz üretra'nın her iki tarafında yer alır
- Kanalları, **spongioz üretra'nın** proksimal parçasına açılır

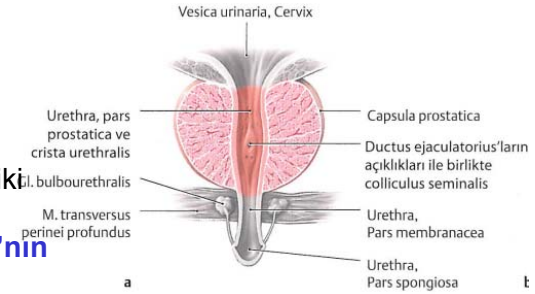

KADIN DIŞ GENİTAL ORGANLARI

LABIUM MAJUS
Scrotum'un karşılığıdır.
Lig. teres uteri, labium majus'da sonlanır

LABIUM MINUS (Nympha)
Penis'in ventral yüzünün karşılığıdır

GL. VESTIBULARIS MAJOR (BARTHOLIN BEZİ)
• Erkeklerdeki **gl. bulbourethralis'in (Cowper bezi)** karşılığıdır

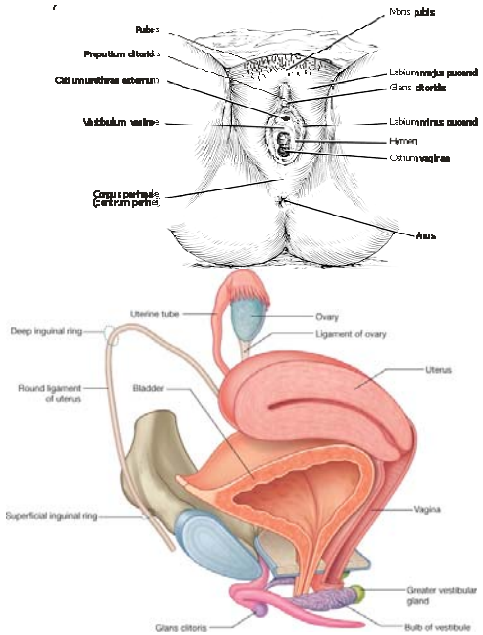

KADIN İÇ GENİTAL ORGANLARI

OVARIUM
• Ovarium'un arkasından **a.v. obturatoria** ve **n. obturatorius** geçer

Arteri;
A. ovarica
(Aorta abdominalis)

Veni;
plexus pampiniformis (v. ovarica)
sağda v. cava inferior'a
solda v. renalis sin.'ya

Ovaryum'un **lenf damarları, lateral aortik (paraaortik) lenf düğümlerine** gider

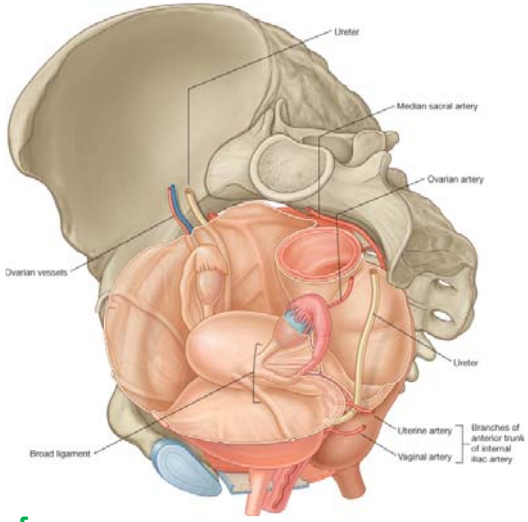

TUBA UTERINA

1- Infundibulum
2- Ampulla; en uzun ve en geniş parçadır
Fertilizasyon burada olur
3- Isthmus
4- Pars uterina
(intramural parça)
Tuba uterina'nın **en dar** parçasıdır

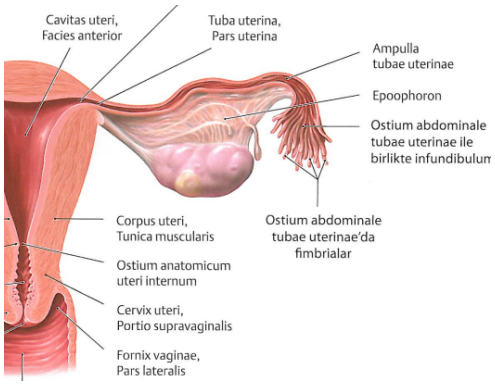

UTERUS ve OVARIUM'un LİGAMENTLERİ

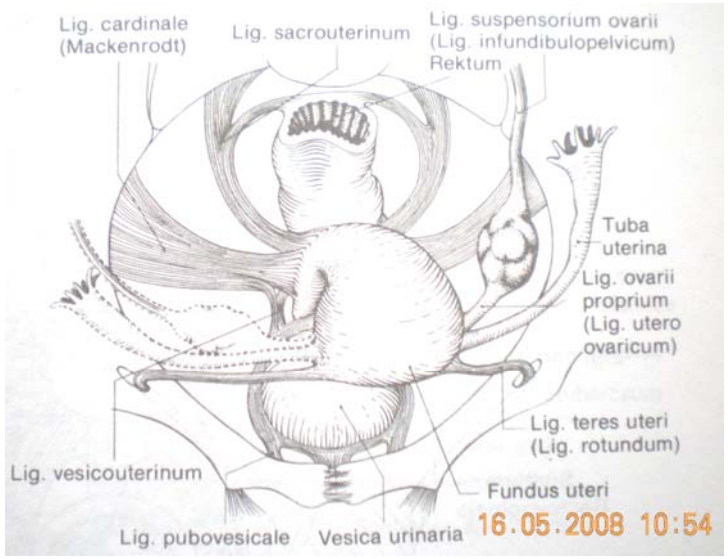

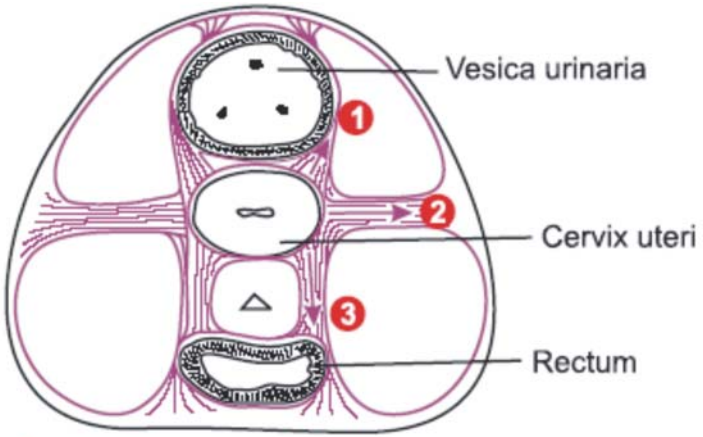

1: Lig. pubocervicale
2: Lig. transversum cervicis (Lig. cardinale)
3: Lig. uterosacralis (Lig. rectouterinum)

01s1061

Lig. transversum cervicis (lig. cardinale, Mackenrodt)
Cervix uteri'den pelvis yan duvarlarına transvers olarak uzanır. Uterus'un **pasif desteğinde rol alan** en önemli bağdır. Uterus'u **normal anatomik pozisyonunda** (anteversiyon-antefleksiyon) tutan bağdır.

Lig. sacrouterinum
İçerisinden **plexus hypogastricus inferior**'a ait lifler geçer.

Lig. teres uteri (lig. rotundum, Round)
Gubernaculum'un kalıntısıdır.
Canalis inguinalis'ten geçer ve labium majus'a tutunur.

Lig. ovarii proprium
Gubernaculum'un kalıntısıdır.
Overleri uterus'a bağlar

Lig. suspensorium ovarii (lig. infundibulopelvicum)
Pelvis duvarından ovaryum'a uzanan periton katlantısıdır.
A. ve **v. ovarica**'ları taşır

Lig. latum uteri

(Broad ligament) Uterus'un her iki yanından pelvis'in lateral duvarlarına uzanan iki yapraklı peritondur.

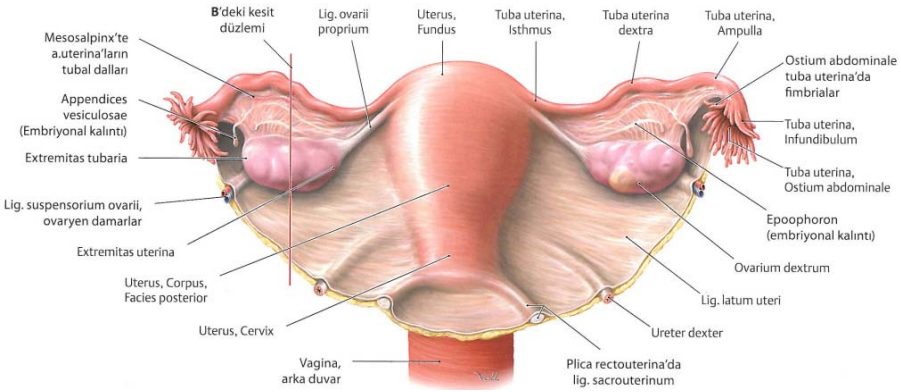

LIG. LATUM UTERI İÇİNDEKİ YAPILAR

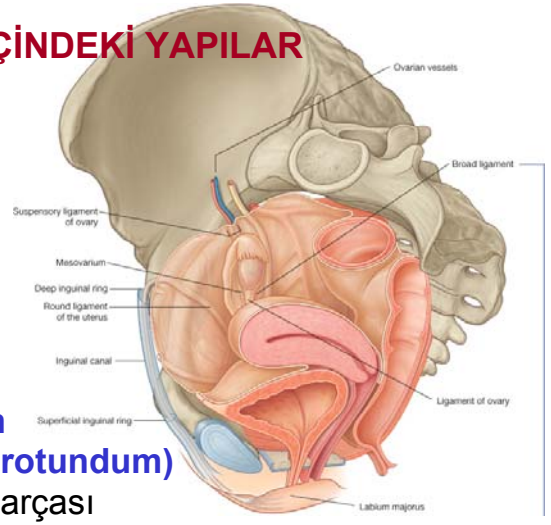

- **A.v. ovarica**
- **A.v. uterina**
- Parametrium
- **Tuba uterina**
- **Lig. ovarii proprium**
- **Lig. teres uteri (lig. rotundum)**
- **Pelvik üreter'**in alt parçası

SANTRAL SİNİR SİSTEMİ

Sinir Sistemi

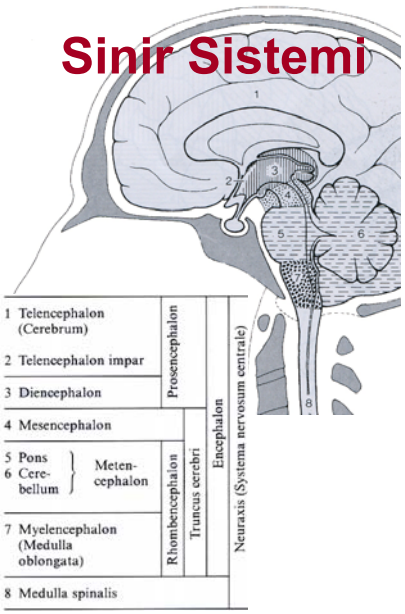

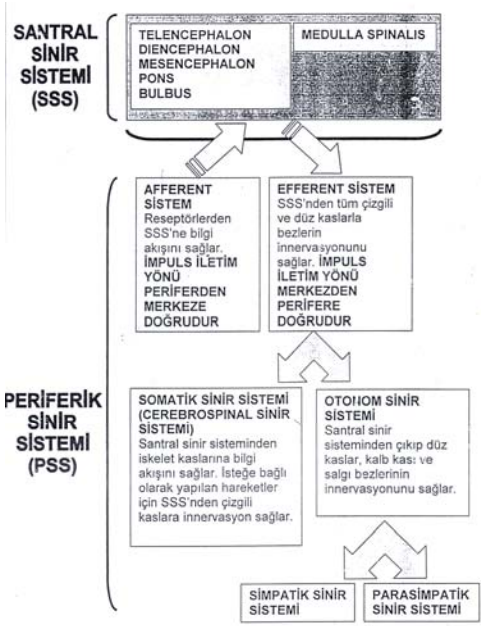

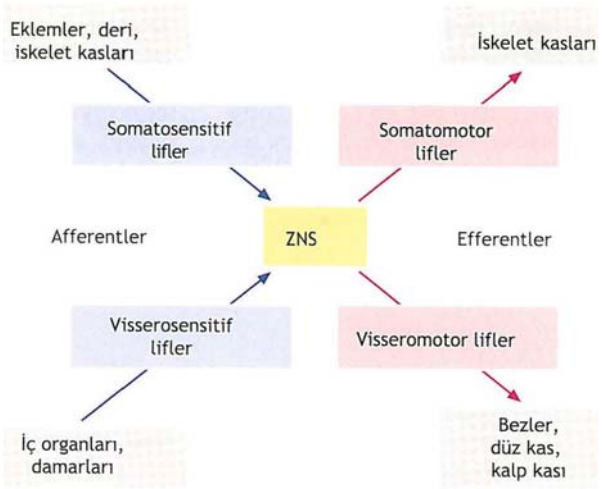

Truncus encephali
(beyin sapı)

Mesencephalon
Pons
Bulbus

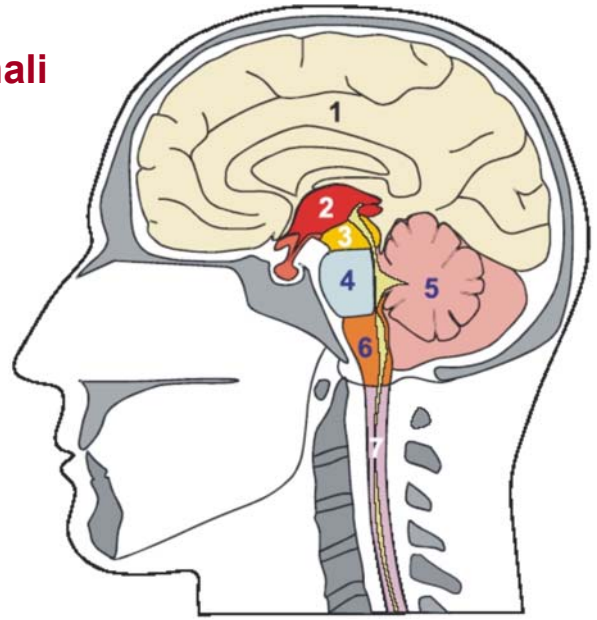

İnsan sinir sisteminde
43 çift (12 + 31)
periferik sinir vardır.

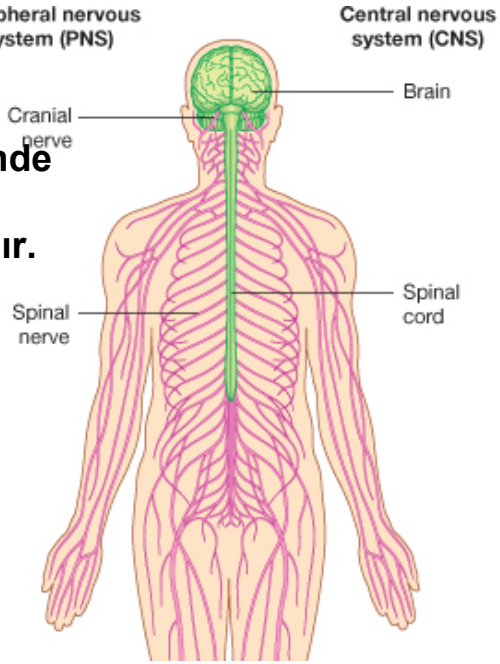

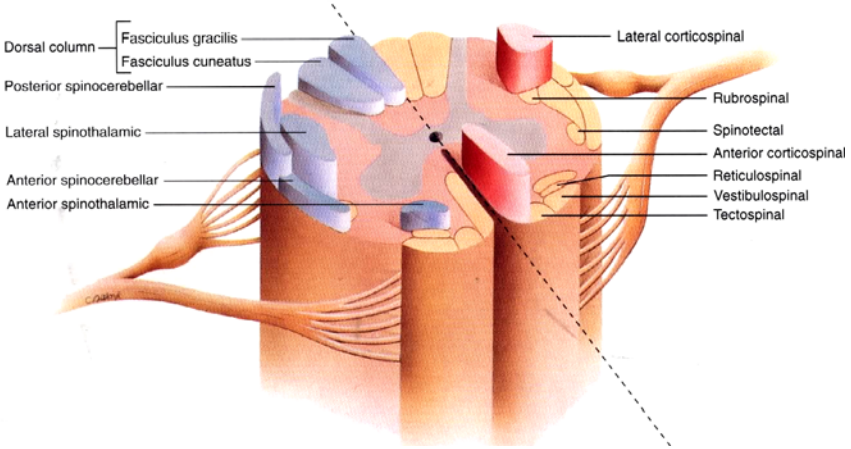

LEMNİSKUSLAR

- **Lemniscus medialis**

- Lemniscus trigeminalis
(tractus trigeminothalamicus)

- Lemniscus spinalis

- **Lemniscus lateralis**
- İşitme yolu ile ilgilidir

Lemniscus medialis

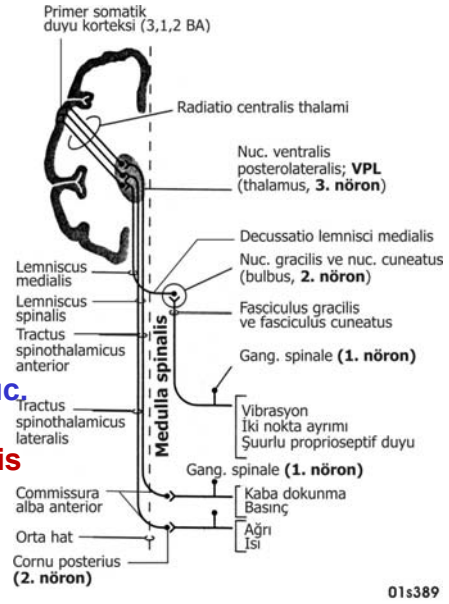

Gövdeden kalkan
- **Şuurlu proprioseptif**
- **Vibrasyon**
- **İki nokta ayrımı** duyularının 1. nöron uzantıları **fasciculus gracilis** ve **fasciculus cuneatus**'u yapar.

- **Bulbus**'taki 2. nöronlar olan **nuc. gracilis** ve **nuc. cuneatus**'un uzantısına **Lemniscus medialis** denir.

Proprioseptif duyu
(Pozisyon duyusu ve kinestezis)
- Gözleri kapalı iken eklemlerin, vücut kısımlarının ve vücudun bütününün uzaydaki pozisyonunun ve hareketlerinin algılanması

GANGLİONLAR

1- DUYU

-bütün spinal sinirlerde **(Ggl. spinale)** ve

-bazı **KS**'lerde

- **5** **Ggl. trigeminele**
- **7** **Ggl. geniculi**
- **8** **Ggl. vestibulare**, **Ggl. corti** (spirale cochleae)
- **9** Ggl. superius ve ggl. inferius
- **10** Ggl. superius ve ggl. inferius

2- OTONOM

A- Sempatik

- Paravertebral gang. (truncus sympaticus)
- Prevertebral gang. (gang. mesenterica sup.)
- Terminal ggl.
- Mural ggl.

B- Parasempatik

Gang. ciliare **(3)**

Gang. pterygopalatinum **(7)**

Gang. submandibulare **(7)**

Gang. oticum **(9)**

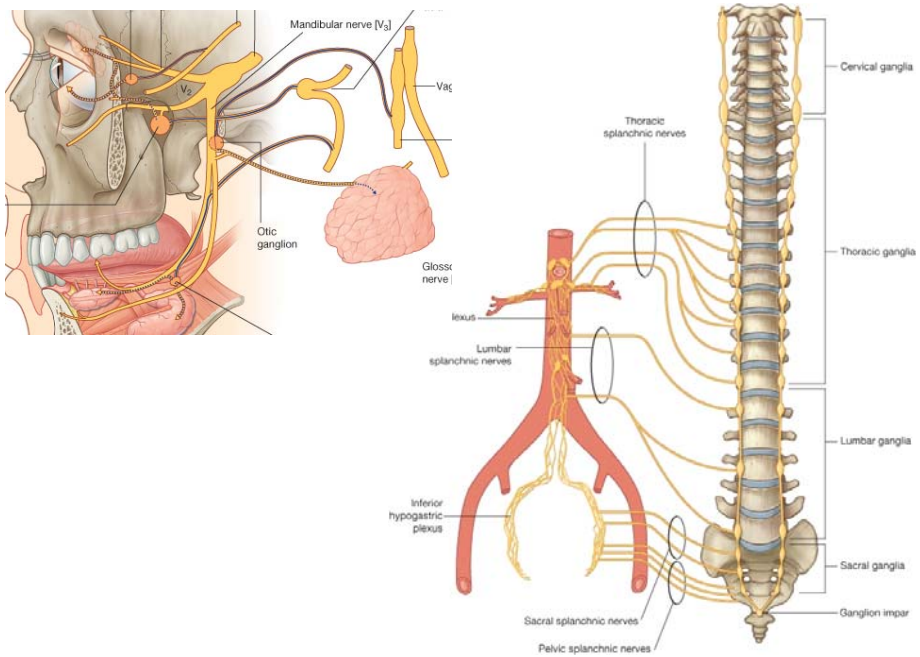

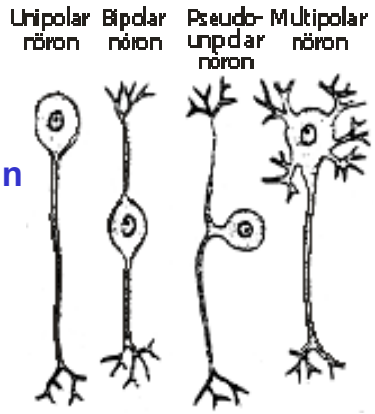

Nöron tipleri

Sinir sisteminde **bipolar nöronların** bulunduğu **sadece 3 yer** vardır:

- **Retina**
- **Olfaktor mukoza**
- **8. KS'in ganglionları**

RESEPTÖRLER

1. Eksteroseptör (mekanoreseptör)

- **Serbest sinir sonlanmaları**

(vücutta en geniş dağılım gösteren reseptörlerdir)

- **Merkel diski (İggo dome reseptör)**
- **Pacinian korpüskülü**

1- Vibrasyonla ilgilidir

2- Makroskopik olarak görülebilen tek reseptör

2. Teleseptör

3. İnteroseptör (Visseroseptör)

4. Proprioseptör

Vücut parçalarının pozisyonu ve **hareketlerini** algılar

Vücut dengesinin sağlanması ve devamı

- **Kas iğciği**
- **Golgi tendon organı**

MEDULLA SPINALIS

Foramen magnum

(yada C1 spinal sinirin çıkış seviyesi yada decussatio pyramidum)'dan başlar,

L1-L2 arasındaki

discus intervertebralis seviyesinde sonlanır.

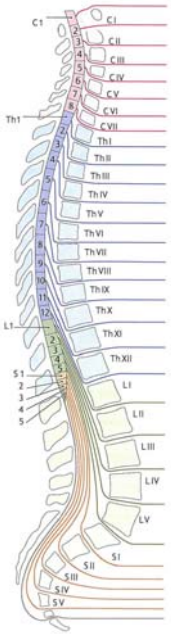

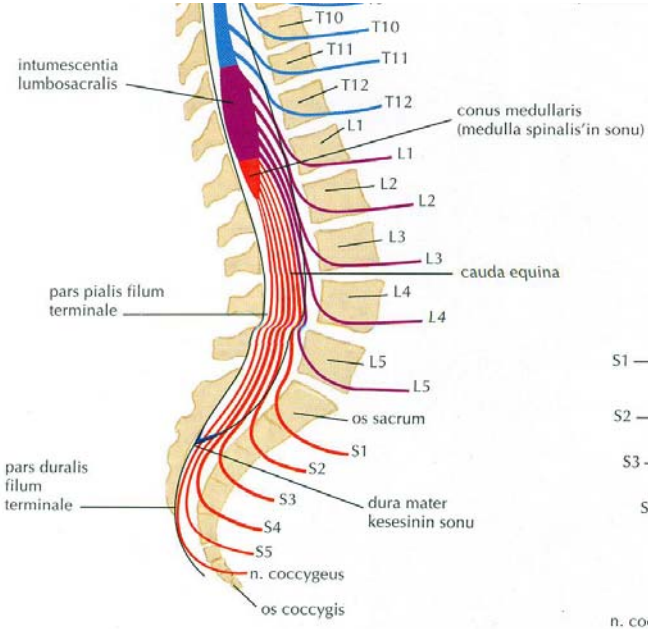

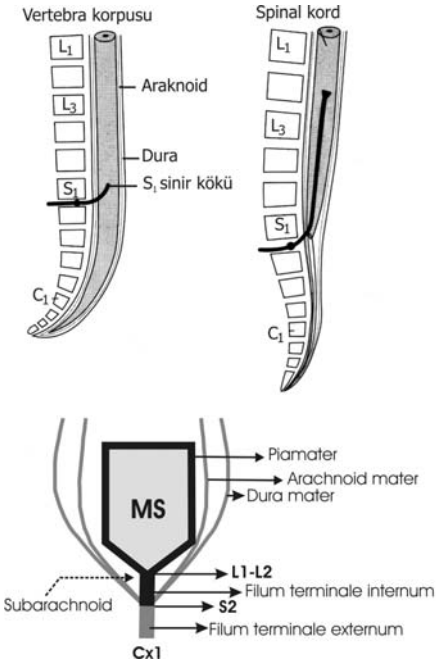

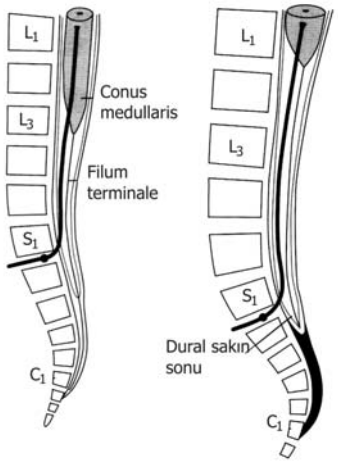

Conus medullaris ?

Cauda equina ?

Filum terminale ?

Spinal sinirler

Gangion spinale
(arka kök ganglionu)
• **Radix posterior** üzerinde, **for. intervertebrale**'dedir

• <u>Gövdeden kalkan</u>
tüm duyuların
1. nöronlarını içerir

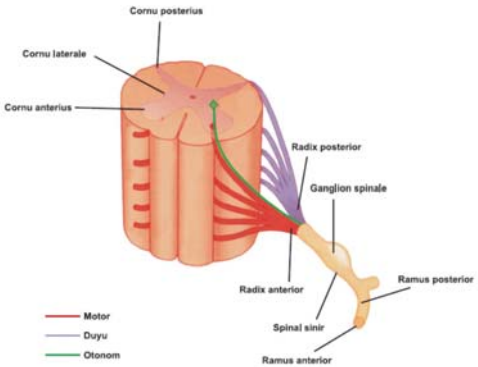

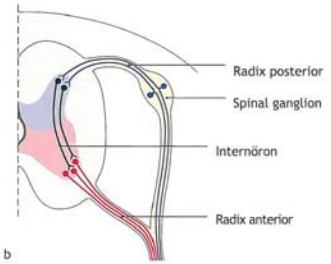

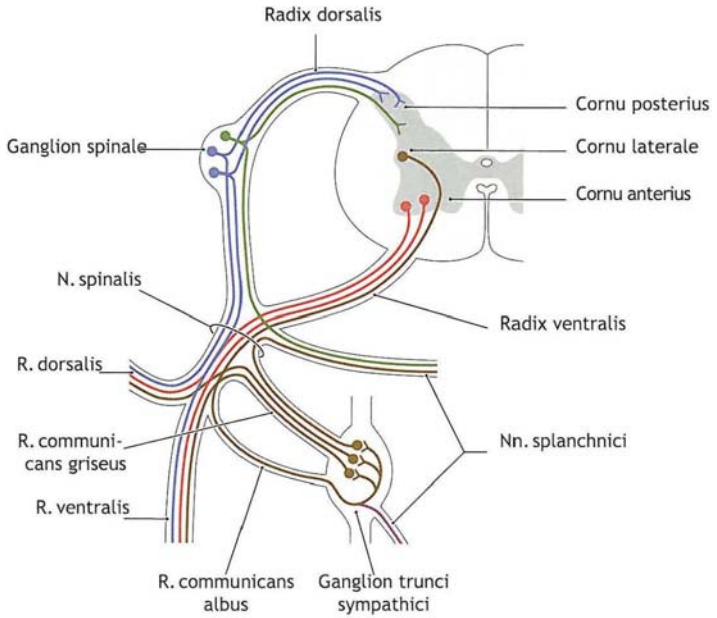

Dermatom

- Bir spinal sinir tarafından duyusu taşınan deri alanı
- **C1** spinal sinirin dermatom alanı **yoktur.**

  31 çift spinal sinire karşılık

  30 çift dermatom alanı vardır.

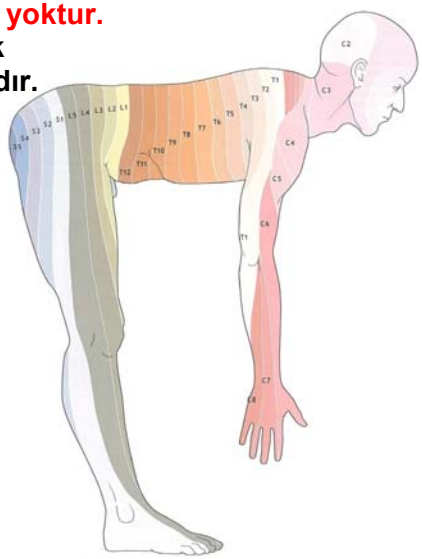

Medulla spinalis'in zarları

- **Dura mater** ve **arachnoidea mater** **S2**'de kapanır
- **Subarachnoid aralık** **S2'**de biter

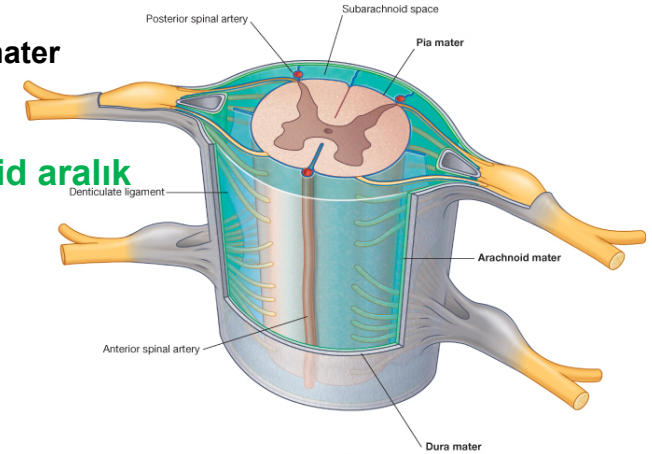

EPİDURAL ARALIK

dura mater ile

- **Arkada lig. flavum**
- **Önde lig. longitudinale posterius arasındadır.**

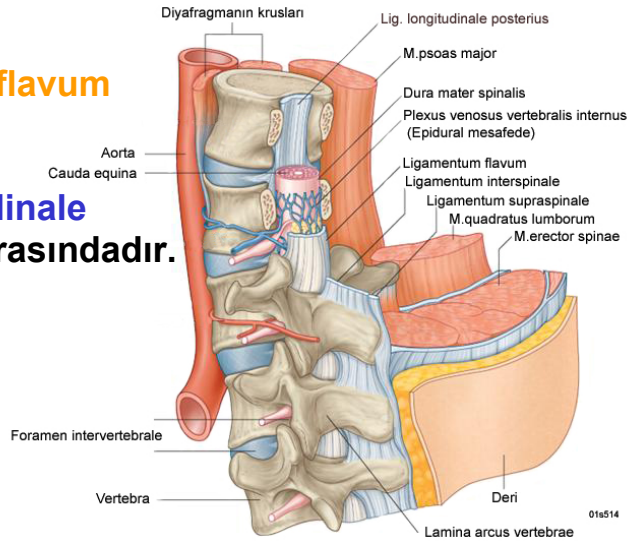

Lig. denticulatum

- Spinal sinirlerin ön ve arka kökleri arasında yer alır.
- **Pia mater** tarafından oluşturulur.
- Subpial dokudan dura mater'e uzanır.

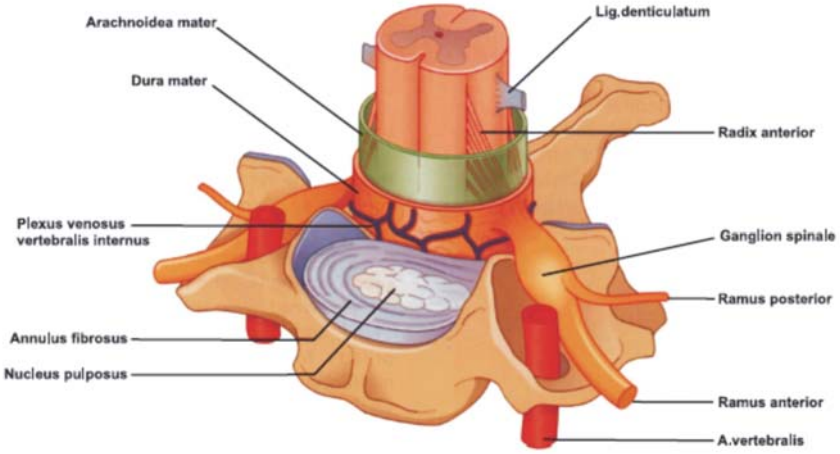

Medulla spinalis'in arterleri

A. spinalis anterior

- A. vertebralis'lerden gelen birer dalın birleşmesi ile oluşur

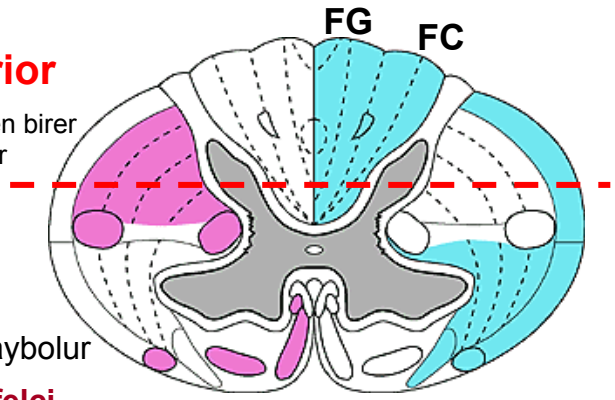

Tıkanırsa

- **Ağrı-ısı**
- **Kaba dokunma** kaybolur
- **Üst motor nöron felci**
- **Alt motor nöron felci** olur **(bilateral)**

MS'in ön 2/3'ünü besler

A. spinalis posterior

- **2** tanedir
- A. vertebralis (veya a. inferior posterior cerebelli)

Tıkanırsa

- **Şuurlu proprioseptif duyu**
- **Vibrasyon**
- **İki nokta ayrım duyusu** (Hassas dokunma) **ipsilateral** kaybolur

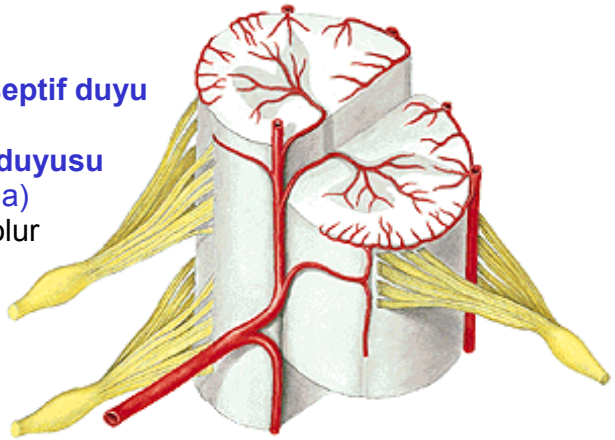

SPİNAL (SEGMENTAL) ARTERLER

- **R. spinalis** MS'in uzunluğu boyunca komşuluk yaptığı arterlerden çıkar
- Her biri MS'in ön ve arka köklerine uzanan iki dala ayrılır **(r. radicularis)**

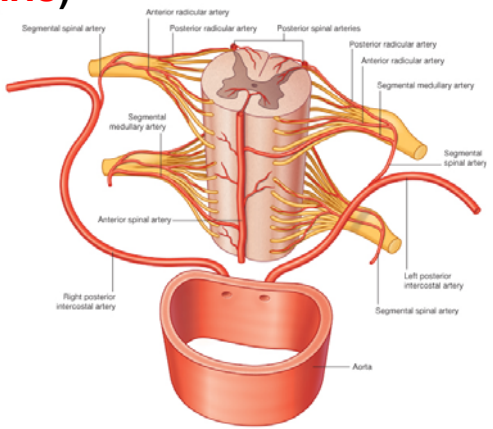

A. radicularis magna (Adamkiewicz arteri)

- **Lumbal bölgedeki r. radicularis anterior**'lardan <u>en geniş olanına</u> **a. radicularis magna** denir.
- Bir taraflı ve genellikle **sol**dadır
- Hasarında **parapleji** olur

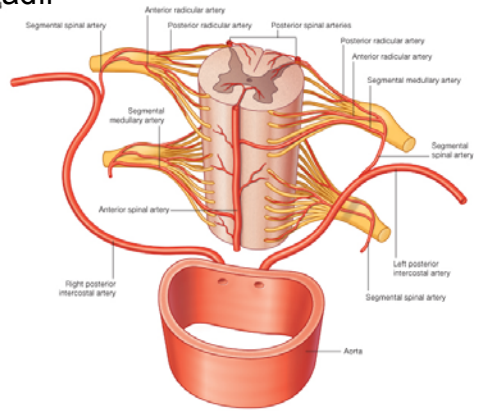

AFFERENT YOLLAR

GENEL KURALLAR

1- Koku hariç tüm duyuların **3 nöronu** vardır

2- <u>Gövdeden kalkan</u> tüm duyuların 1. nöronu **gang. spinale**'dir

3- <u>Gövdeden kalkan</u> tüm duyuların 3. nöronu **thalamus**'tadır

4- Sadece **2. nöronların yeri değişiktir**

5- Bir afferent yol **çapraz** yapıyorsa bu **2. nörona aittir**.

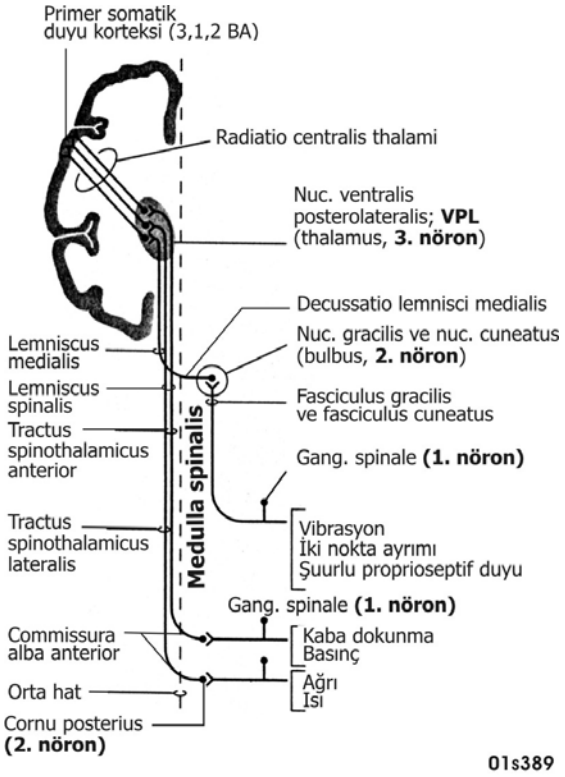

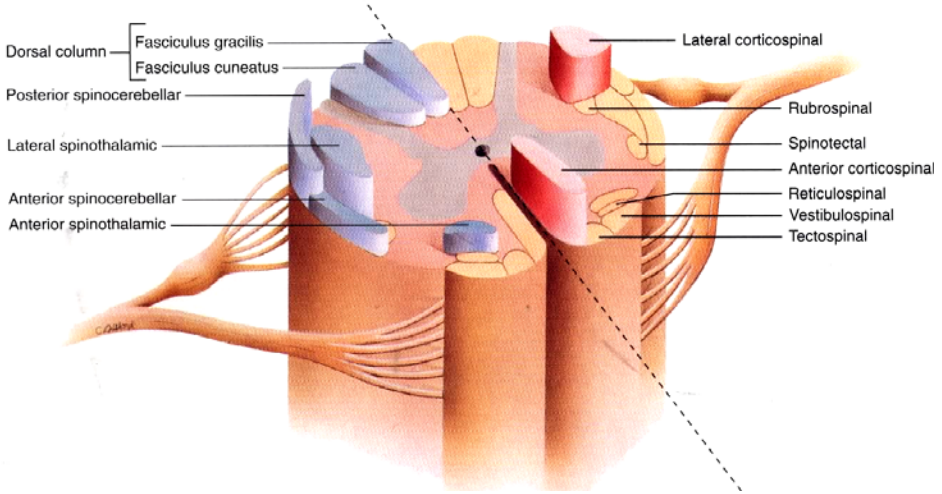

Afferent yollar

Fasciculus gracilis ve Fasciculus cuneatus

Taşıdığı duyular:

Gövdeden kalkan;

- **İki nokta ayrımı** (derideki mekanoreseptörler)
- **Vibrasyon** (Pacinian korpüskülü)
- **Şuurlu proprioseptif** (Pozisyon ve kinestezi) (**kas iğciği**, **golgi tendon organı**)

Fas. gracilis ve Fas. cuneatus

1.N---gang. spinale

2.N---medulla oblongata

nuc. gracilis

nuc. cuneatus

- 2. nöron'ların uzantıları çapraz yaptıktan sonra karşı tarafta **Lemniscus medialis** adıyla thalamus'a gider

3. N--- nuc. ventralis posterolateralis'te(VPL) (**Thalamus**'ta)

3. nöronlarla sinaps yapar. Bu nöronların uzantıları **Primer somatik duyu korteksi**'ne gelir (**3, 1, 2** no.lu)

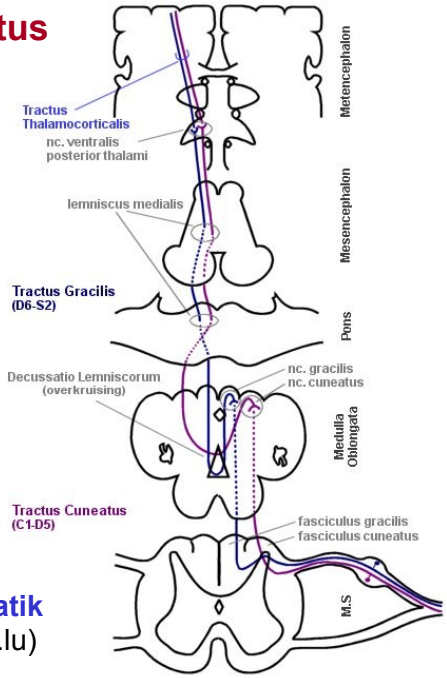

Bu duyuları

- **T6** segmentinin **altında** **fasciculus gracilis,**
- **T6** ve **üstünde** ise **fasciculus cuneatus** taşır

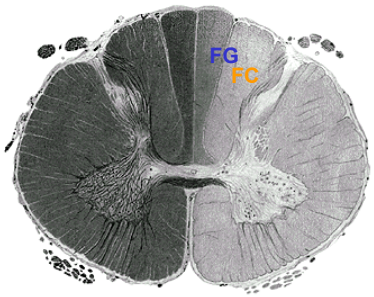

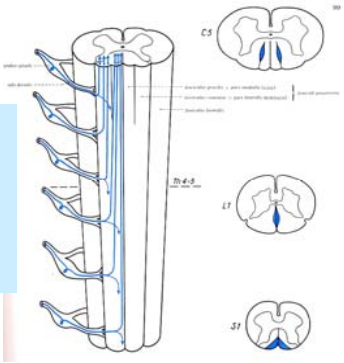

KURAL

- **MS** lezyonunda **FG/FC** ile ilgili belirtiler **ipsilateral**
- **MS**'in üstündeki lezyonlarda (**LM** lezyonu) belirtiler **kontralateral**

Tractus spinocerebellaris anterior

Tractus spinocerebellaris posterior

- Primer somatik duyu korteksine uğramayan **(şuuraltı) proprioseptif duyu**yu taşırlar.
- Gövdenin alt bölümü ve **alt ekstremitelerle** ilgilidir.
- Spinoserebellar yolların lezyonlarında hastalar
- düşmemek için bacaklarını **oraklayarak yürürler** ancak yine de düşerler.

Tractus cuneocerebellaris

- Gövdenin üst bölümü ve **üst ekstremitelerden** ve (**şuuraltı**) **proprioseptif** duyuyu taşır.

Tractus spinothalamicus lateralis

- Yüzeyel ağrı ve ısı duyusunu taşır.

Tractus spinothalamicus anterior

- Gövdeden **kaba dokunma** ve **basınç, kaşınma, gıdıklanma** duyularını taşır.

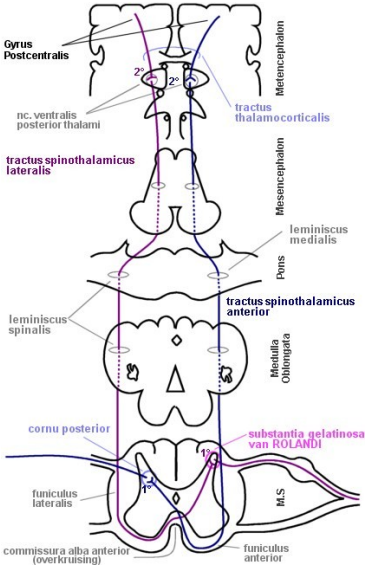

- Spinothalamik yolların **2. nöronu (MS'te) cornu posterius'**tadır.
- **Thalamus'ta nuc. ventralis posterolateralis'teki (VPL) 3. nöron**larla sinaps yapar
- Bu nöronların uzantıları **Primer somatik duyu korteksi**'ne gelir (**3, 1, 2** no.lu)

commissura alba anterior

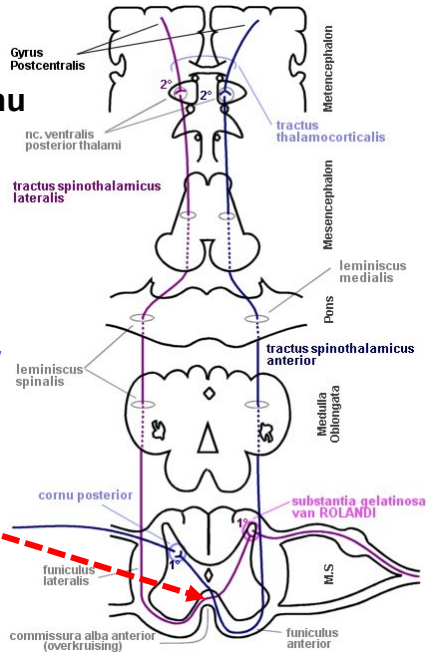

KURAL

- **Spinothalamik yolların lezyonları HER ZAMAN kontralateraldir.**

KURAL

MS'in üstündeki lezyonlarda bütün duyu kayıpları **kontralateral**

DİĞER AFFERENT YOLLAR;

Tractus spinothalamicus lateralis

- **Yüzeyel ağrı** duyusunu taşır.

Tractus spinoreticularis

- **Derin** (organlardan gelen) **ağrı** duyusunu taşır.

Tractus spinotectalis

- **Şiddetli** (yanık, donuk, mekanik uyarılar gibi nedenlerle doku hasarında oluşan) **ağrı** duyusunu taşır.

Fasciculus proprius

- **Spinal reflekslerde** fonksiyon görür.

SYRINGOMYELIA

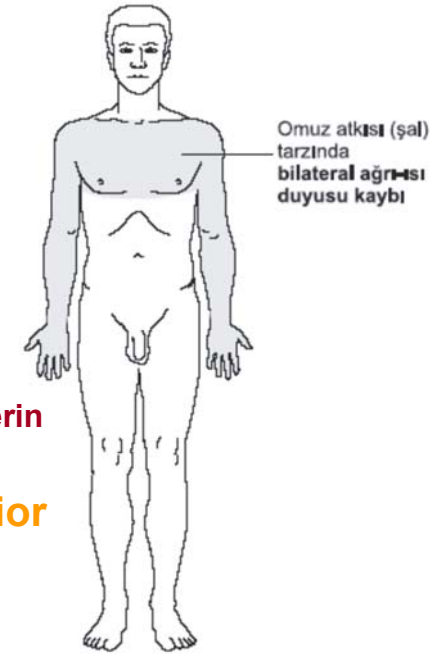

Bilateral ağrı-ısı kaybı

(omuz atkısı gibi)
İle karakterizedir.

Lezyondan ilk olarak
tr. spinothalamicus lateralis'lerin
çapraz yaptığı

commissura alba anterior
etkilenir.

TRİGEMİNAL YOLLAR

- **Baş ve yüzden kalkan** somatik duyuların (ağrı-ısı, dokunma ve basınç) **1. nöronu 5, 7, 9, 10.** KS'lerin kendi **ganglionlarında'dır. 3. nöronu thalamus'ta nuc. ventralis posteromedialis**'tedir **(VPM).**

Gang. trigeminale

Gang. geniculi

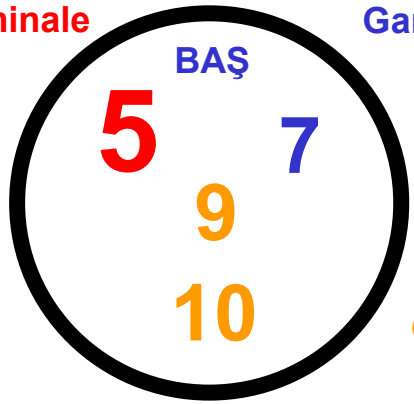

Gang. superius

TRİGEMİNAL YOLLAR

2. Nöron

- Baş ve yüzün **ağrı-ısı** ile ilgili nucleusu **Nuc. spinalis nervi trigemini (bulbus'da)**

- Baş ve yüzün **dokunma-P** ile ilgili nucleusu (kornea refleksi) **Nuc. principalis nervi trigemini (pons'da)**

Nuc. spinalis nervi trigemini

Nuc. principalis nervi trigemini'de bulunan

2. nöronların uzantıları çapraz yaparak karşı tarafa geçer ve **LEMNISCUS TRIGEMINALIS** olarak talamus'un VPM çekirdeğine gelir. Buradaki 3. nöron ile sinaps yapar, 3. nöronun uzantıları da primer somatik duyu korteksi olan **3,1,2** no'lu sahalara gider.

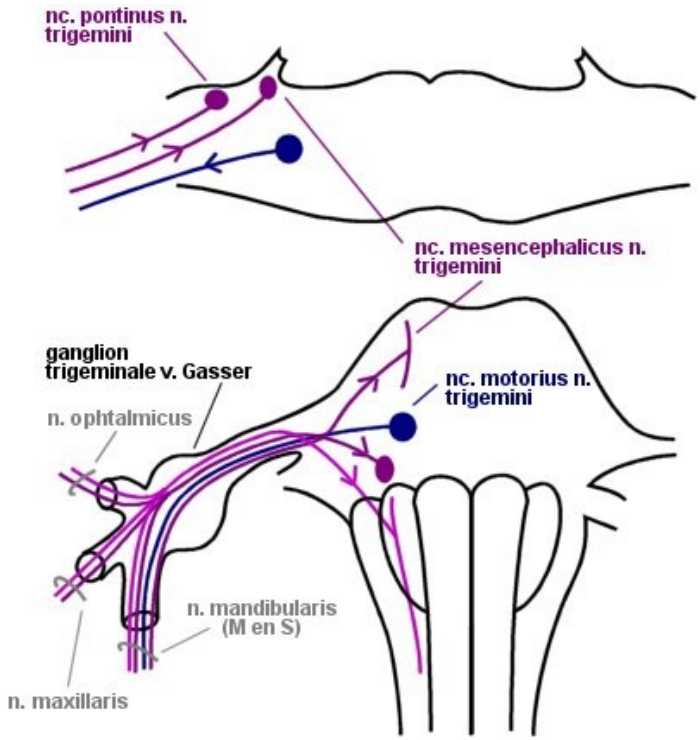

TRİGEMİNAL YOLLAR

• Yüzün **proprioseptif duyusu** ile ilgili çekirdek **(ISIRMA KONTROLÜ)**

Nuc. mesencephalicus nervi trigemini'dir

Not: Bu çekirdekteki nöronlar bu duyunun 1. nöronlarıdırlar.

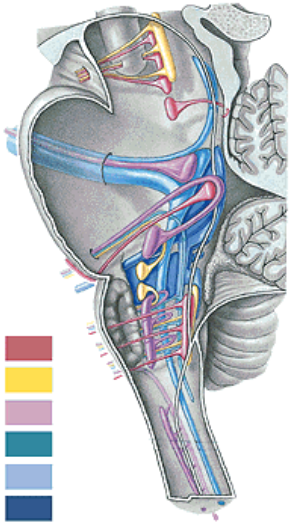

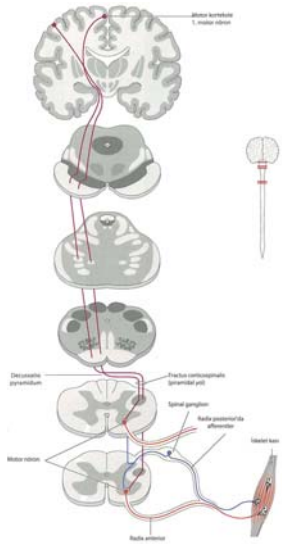

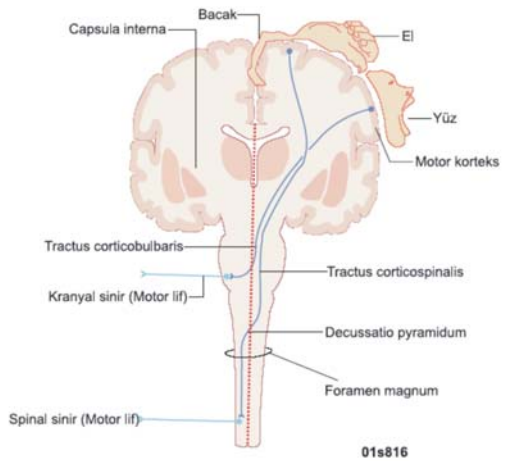

EFFERENT YOLLAR

Tractus corticospinalis (tractus pyramidalis)

1- İstemli, beceri gerektiren hareketlerin yapılmasından sorumludur.

2- Primer motor alan (4 no.lu) ile **premotor alandan (6 no.lu)** başlar (**gyrus precentralis**).

• Nöronları:

Üst motor nöron'dur. (1.MN)

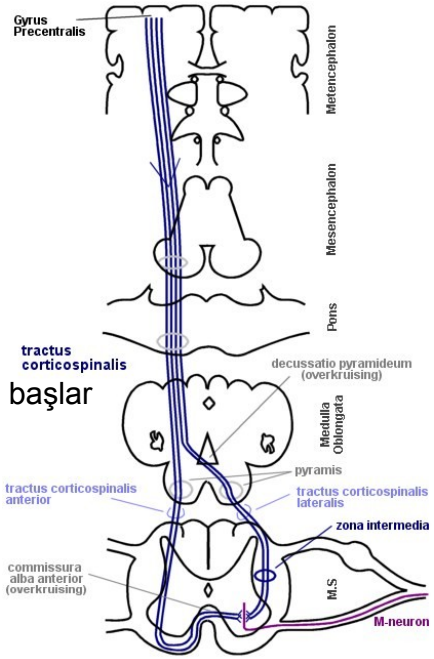

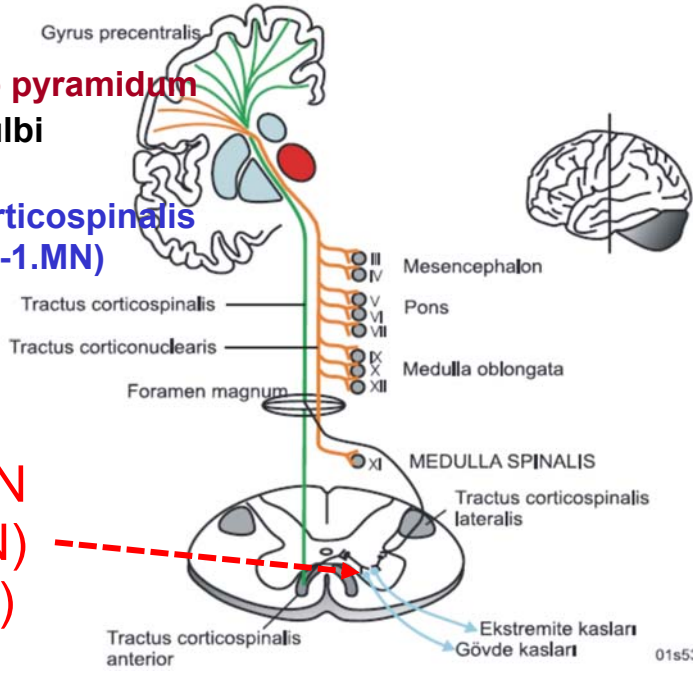

• **Decussatio pyramidum**

• **Pyramis bulbi**

• **Tractus corticospinalis lateralis (Üst-1.MN)**

Alfa MN (alt MN) (2.MN)

Brown-Sequard Sendromu

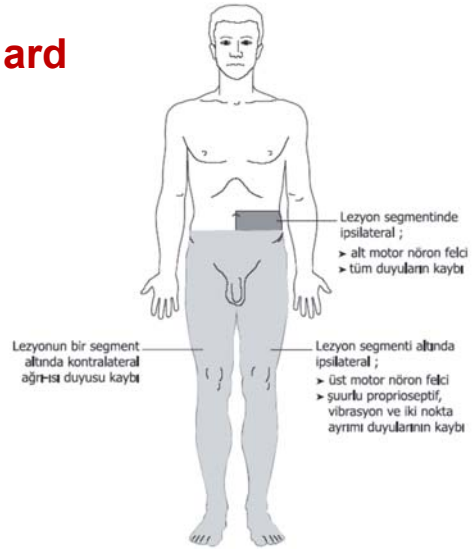

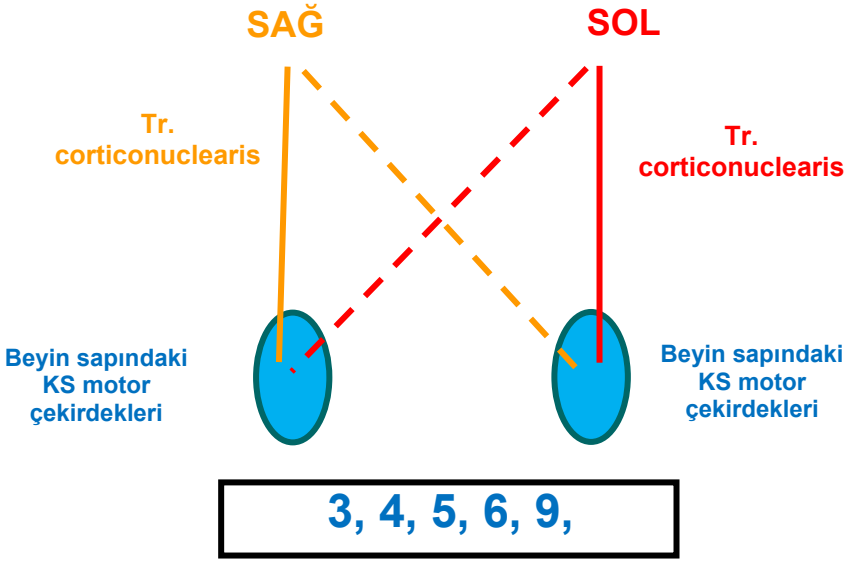

3, 4, 5, 6, 9,

Tractus corticonuclearis (Tractus corticobulbaris)

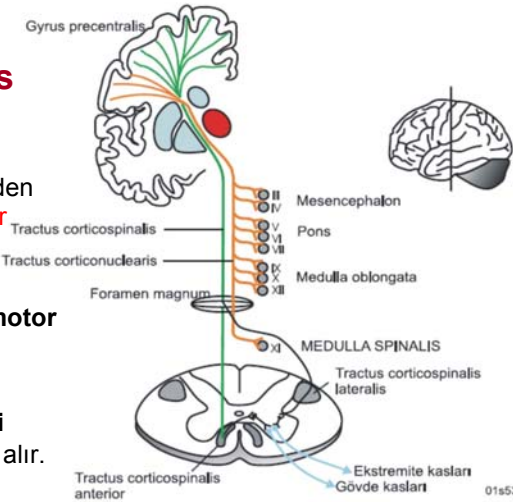

Tr. corticospinalis içerisinde seyreden bu yol, beyin sapındaki KS'in motor nucleuslarının Üst MN'udur.

- **1, 2, 8 hariç tüm KS'**lerin **motor nucleusu** vardır.
- **7 ve 12 hariç** diğerleri **her iki hemisferden kortikonülear lif** alır.
- **Supranuklear lezyon sadece 7** ve **12**'de görülür.

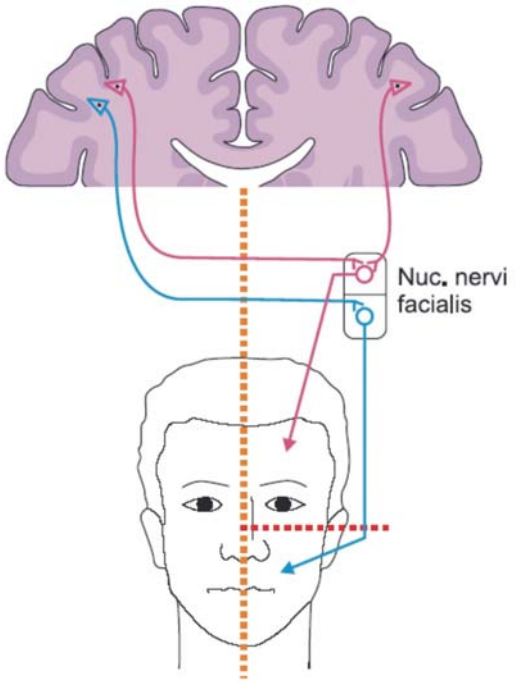

Tr. corticospinalis, beyin sapından geçerken
3. 6. 7. 12. KS'lerin motor nucleuslarına yakın seyreder.

Bu nedenle **beyin sapında KS nucleuslarını etkileyen bir lezyon olduğunda tr. corticospinalis** de etkilenir.

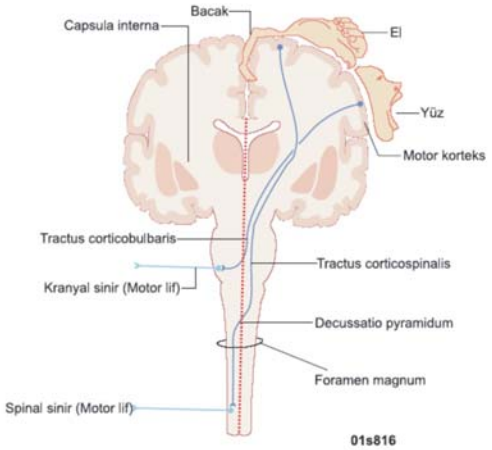

N. facialis'in lezyonları

7. KS	Supranuklear	Intranuklear (Infranuklear)
• **Hemipleji**	Kontralateral	Kontralateral
• **FP**	**Kntrlt** santral	**İpsiltrl** periferik
• **Kornea reflexi**	**Sağlam**	**Kayıp**
• **Ağız köşesi**	**Kntrlt** düşer	**İpsiltrl** düşer

N. hypoglossus lezyonları

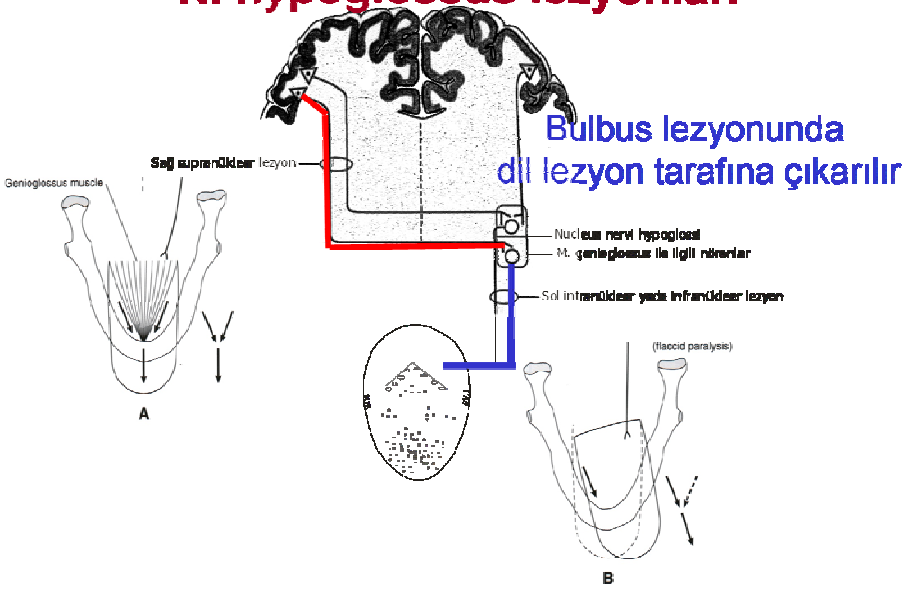

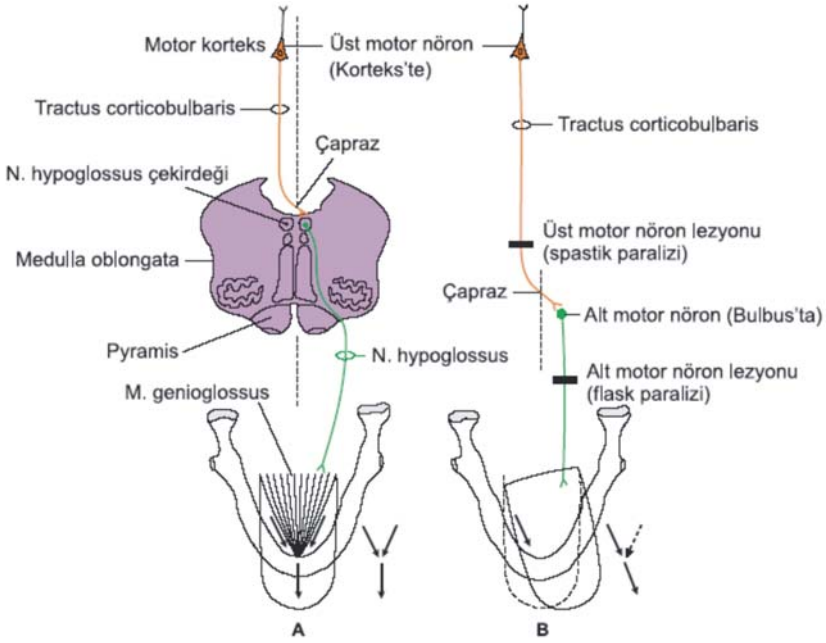

N. hypoglossus lezyonları

- **M. genioglossus** dilin ağızdan düz olarak çıkarılmasını sağlar.
- **M. genioglossus** ile ilgili motor çekirdek (bulbus'tadır) nöronları **sadece karşı** korteksten lif alır.

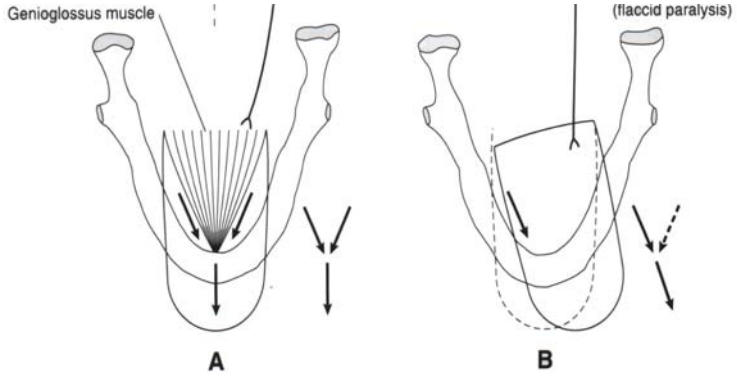

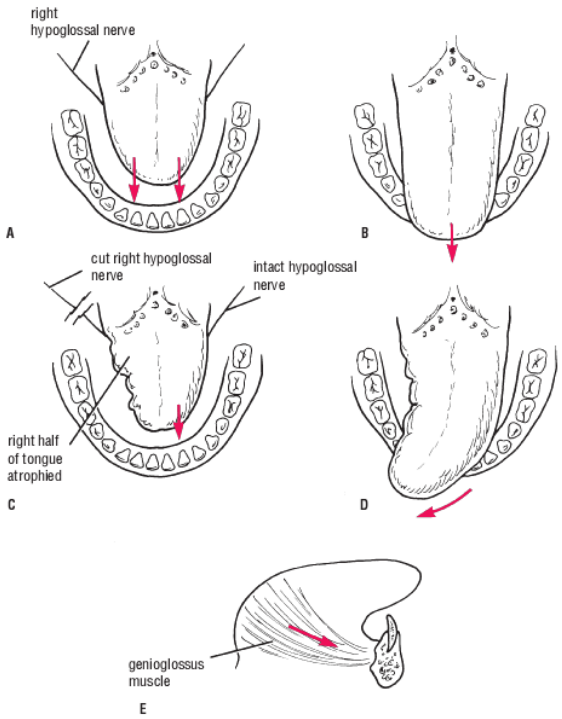

N. hypoglossus lezyonları

12. KS	Supranuklear	Intranuklear (Infranuklear)
• **Hemipleji**	Kontralateral	Kontralateral
• **Glossopleji**	**Kontralateral**	**İpsilateral**
• **Dil**	lezyon **karşısına** deviye	lezyon **tarafına** deviye

Lateral medüller sendrom (Wallenberg sendromu)

- Lezyon: **bulbus**'ta **A. inferior posterior cerebelli** tıkanması. **(PİCA)**
- **İpsilateral yüz** yarımı ve **kontralateral vücut** yarımında **ağrı-ısı** duyusu kaybı

  (**Nuc. spinalis nervi trigemini** ve **Tr. spinothalamicus lateralis** harabiyetine bağlı)

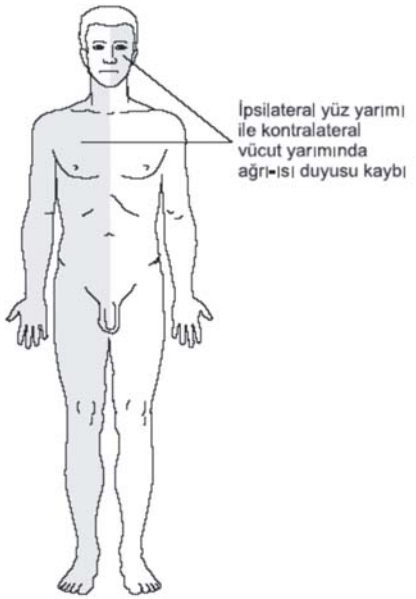

Tractus tectospinalis
- Ani vizüel, oditör ve somatik uyarılarla doğan **baş-boyun refleksi (spinovizüel refleks)** ile ilgili

Fasciculus longitudinalis medialis (FLM)
- Başın koordineli hareketinde ve gözlerin konjuge hareketlerinde fonksiyon yapar.

Tr. hypothalamospinalis
Hypothalamus'un çeşitli çek.lerinden başlayan lifler ipsilat. seyrederek beyin sapındaki parasempatik çekirdeklerde ve MS deki sempatik ve parasempatik çekirdeklerde sinaps yapar.

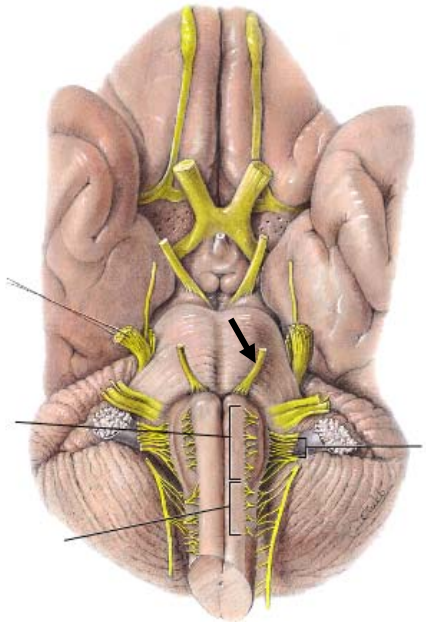

BEYİN SAPI

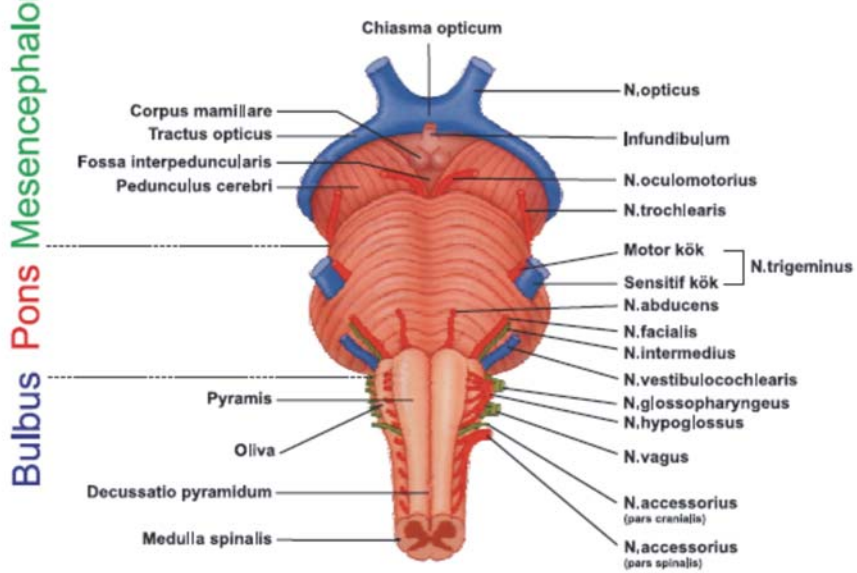

BEYİN SAPI

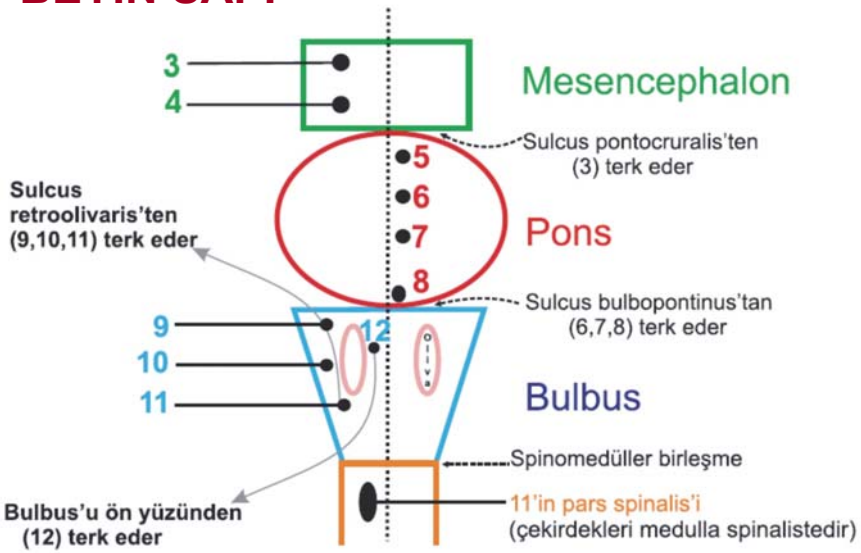

BULBUS kesitlerinde görülen önemli çekirdekler

- **Nuc. gracilis** , **nuc. cuneatus**
- **Nuc. tractus solitarius**

  (7, 9, 10)

  Tat duyusunun **2. nöronlarını** içerir.
- **Nuc. spinalis nervi trigemini**

  Baş ve yüzün **ağrı-ısı** duyularının **2. nöronları** bulunur.

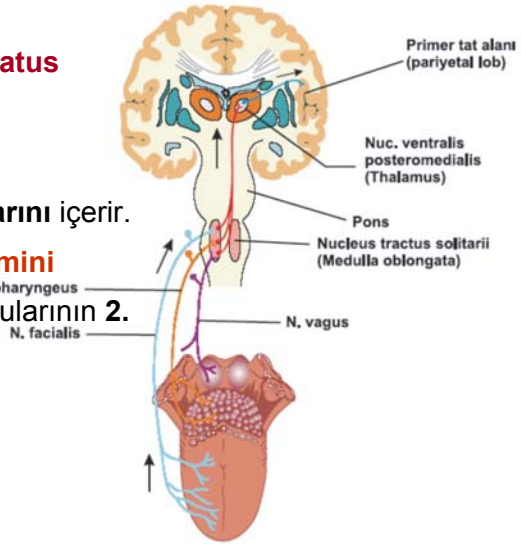

BULBUS kesitlerinde görülen önemli çekirdekler

Nuc. ambiguus

- **9, 10, 11.** (pars cranialis) KS'lerin **motor nucleusu**dur

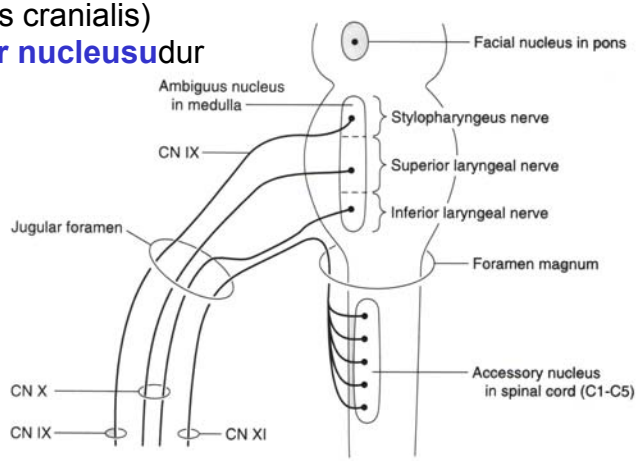

BULBUS kesitlerinde görülen önemli çekirdekler

- **Nuc. salivatorius inferior**

  9'un **parasempatik** çekirdeği
- **Nuc. posterior (dorsalis) nervi vagi**

  10'un **parasempatik** çekirdeği

Pons kesitlerinde görülen önemli anatomik yapılar

- **5, 6, 7, 8. KS**'lerin çekirdekleri
- **Nuc. principais nervi trigemini**

  Baş ve yüzün **dokunma** ve **P** duyularının **2. nöronlarının** bulunduğu çekirdektir

  (1. Nöronları 5, 7, 9, 10. KS'lerin ganglionlarındadır)
- **Nuc. lacrimalis**
- **Nuc. salivatorius superior**

  (**N. facialis** ile ilgili **parasempatik** çekirdeklerdir.)

Mesencephalon

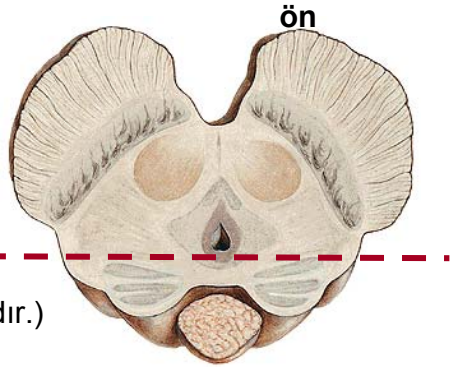

Tectum mesencephali

Aqueductus mesencephalinin arkasında kalan bölüm

- **Area pretectalis** (pupilla ışık refleksi ilgili pretektal çekirdeklerin bulunduğu alandır.) ve **corpora quadrigemina** **(Colliculus sup.+ Colliculus inf.)** buradadır.

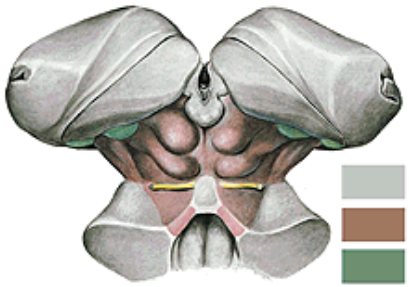

Mesencephalon

Tegmentum mesencephali

- **Substantia nigra** ile **tectum mesencephali** arasında kalan mesencephalon bölümüdür.

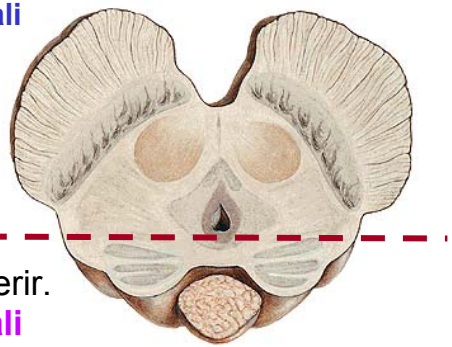

- 3 ve 4. **KS** çekirdeklerini içerir.
- **Aqueductus mesencephali** içinden geçer.

Mesencephalon kesitlerinde görülen önemli anatomik yapılar

- **Nuc. nervi oculomotorii**
  N. oculomotorius'un **motor** çekirdeğidir.
- **Nuc. nervi trochlearis**
  N. trochlearis'in **motor** çekirdeğidir.
- **Nuc. visceralis (Edinger-Westphal çekirdeği) (Nuc. oculomotorius accessorius)**
  N. oculomotorius'un **PS** çekirdeğidir.
- **Nuc. mesencephalicus nervi trigemini**
  Baş ve yüzün **proprioseptif duyusu** ile ilgili çekirdektir.

Mesencephalon kesitlerinde görülen önemli anatomik yapılar

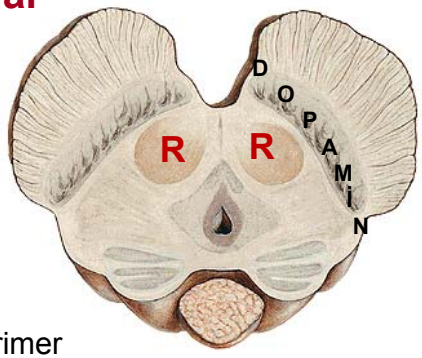

- **Nuc. ruber**
  Fleksor kas tonusunun düzenlenmesi İle ilgilidir.
- **Substantia nigra**
  Bazal çekirdeklerden biridir.
  Dopamin üreten nöronların primer kaynağıdır.

CEREBELLUM

- Esas fonksiyonu hareketlerin koordinasyonudur.
  Böylece postürün devamını ve dengeyi sağlar.
  - **hemispherium cerebelli**
  - **vermis cerebelli**

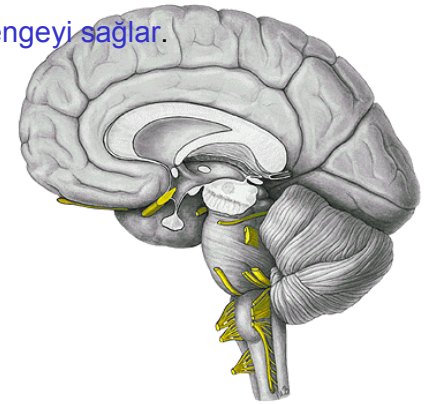

Flocculonoduler lob

vestibüler sistemle ilglidir.

Nuclei cerebelli

- **Vestibüler sistem** ile ilgili cerebellar çekirdek:
  Nuc. fastigii

- Cerebellar lezyonlar ipsilateraldir.

D entatus

E mboliformis

F astigii

G lobosus

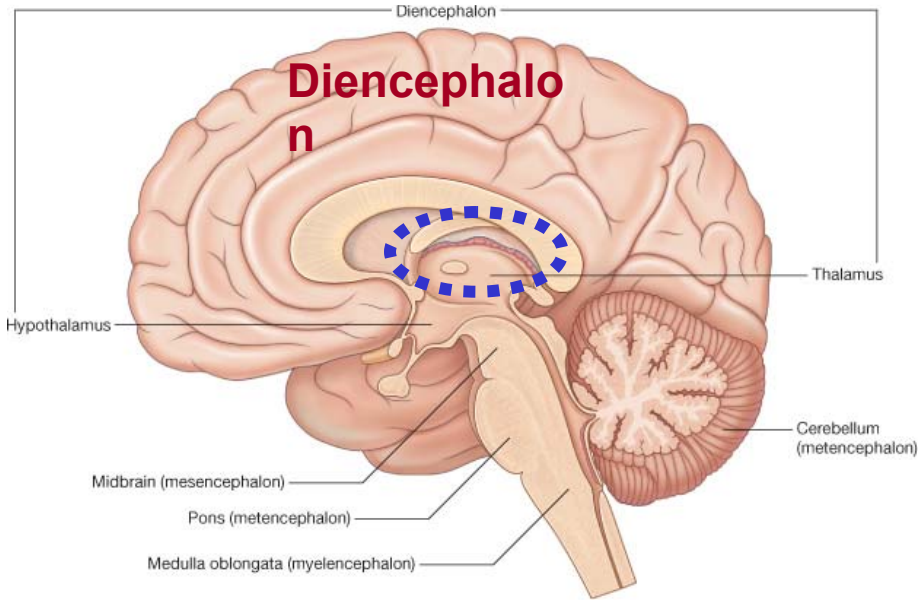

Diencephalon

- **Mesencephalon ile beyin hemisferleri arasındadır**

Diencephalon

- **Thalamus**
  - *Metathalamus*
- **Subthalamus**
- **Epithalamus**
- **Hypothalamus**

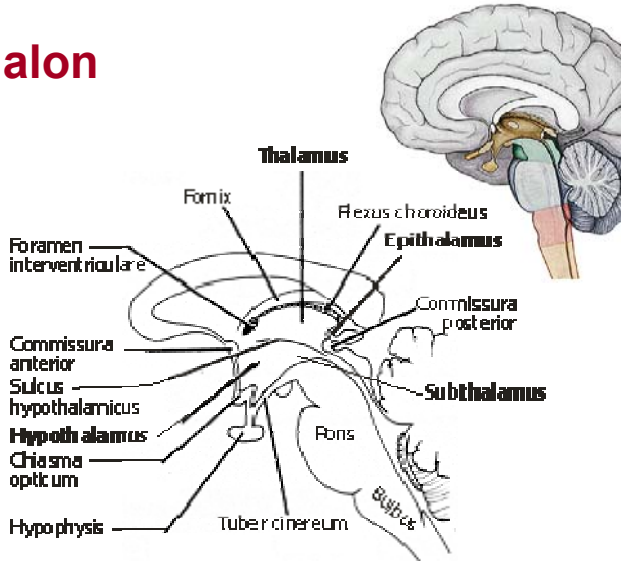

Thalamus

- **Koku** duyusu hariç tümduyuların **3. nöronu** burada bulunur.
- **Gövdeden kalkan duyuların 3. nöronu nuc. ventralis posterolateralis**'tedir. **(VPL)**
- **Baş ve yüz ile ilgili duyuların 3. nöronu nuc. ventralis posteromedialis**'tedir. **(VPM)**
- **Thalamus'u a. cerebri post. besler.**

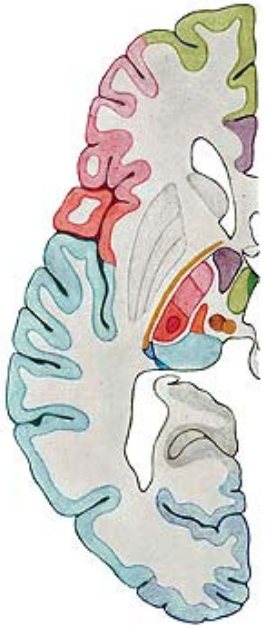

Metathalamus

- **Corpus geniculatum laterale (C GÖRME ile ilgili**
- **Corpus geniculatum mediale (C İŞİTME ile ilgili**

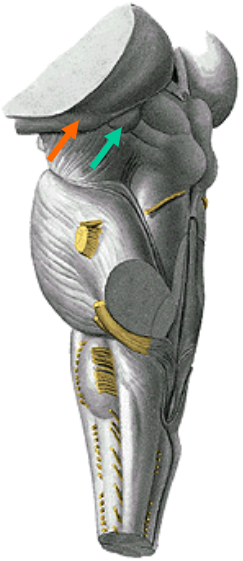

Subthalamus

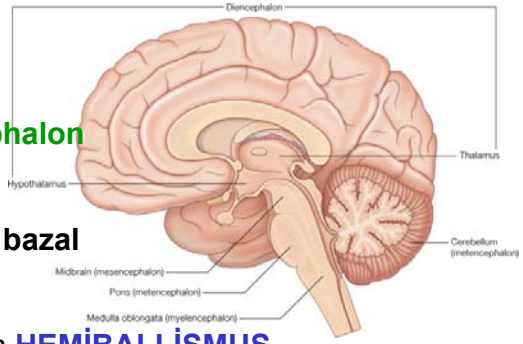

- **Thalamus** ile **mesencephalon** arasında yer alır.
- **Nuc. subthalamicus** bir **bazal gangliondur.**
- Subthalamus lezyonunda **HEMİBALLİSMUS** (ani istemdışı çok şiddetli ekstremite hareketi) olur.

Epithalamus

- **Epifiz bezi (gl. pinealis)** burada bulunur.

Hypothalamus

O.S.S'nin merkezidir

- **Nuc. suprachiasmaticus sirkadian ritm**le ilgilidir.*
- **Nuc. supraopticus ADH**
- **Nuc. paraventricularis Oksitosin**
- **Nuc. tuberomamillaris Histamin**
- **Nuc. arcuatus (infundibularis)** adenohipofizden salınan hormonları kontrol eden trofik hormonların büyük bölümü **(releasing hormonlar)**

CORTEX CEREBRI

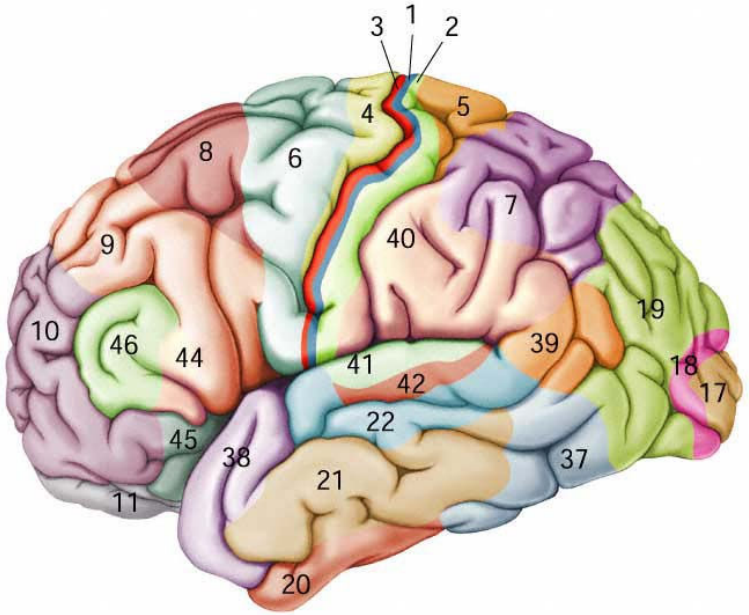

CORTEX CEREBRI

Frontal lobun kortikal alanları

4 (primer motor alan)

- **Gyrus precentralis**
- **İstemli motor hareketlerin (tr. corticospinalis**'in) başladığı alan

8 (frontal göz alanı)

Visüel uyarılardan bağımsız olarak gözün istemli hareketlerinin kontrolü

44-45 (motor konuşma, BROCA)

- **Gyrus frontalis inferior (gyrus triangularis)**
- Kelimelerin şekillendiği yer.

Pariyetal lobun kortikal alanları

3, 1, 2 (primer somatik duyu alanı) **43 (primer tat alanı)**

Gyrus postcentralis

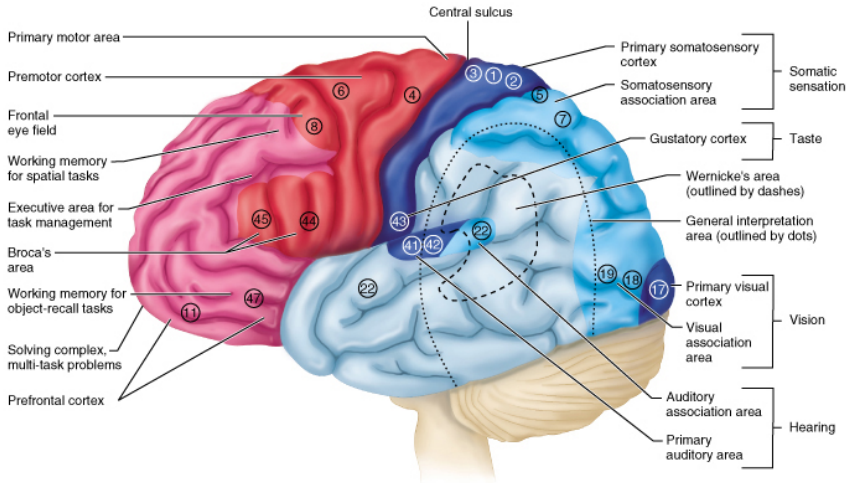

Occipital lobun kortikal alanları

17 (primer vizüel alan)

18-19 (sekonder vizüel alan)

- Objenin özellikleriyle ilgili

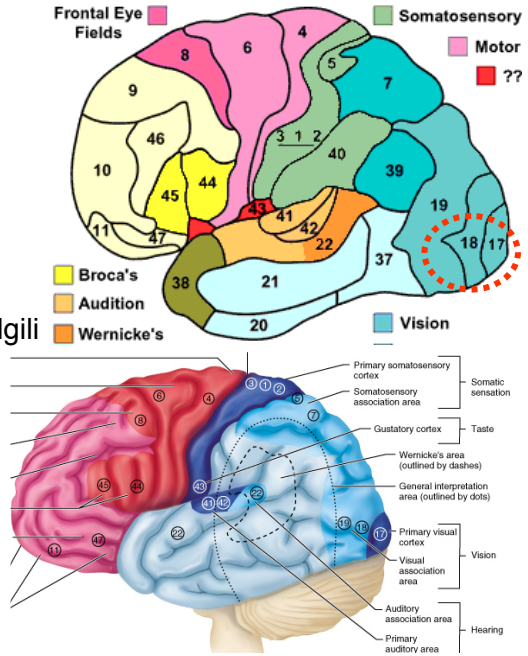

Temporal lobun kortikal alanları

41- **42** (primer **oditör** alan)

Gyrus temporalis sup.

(Heschl gyrusları)

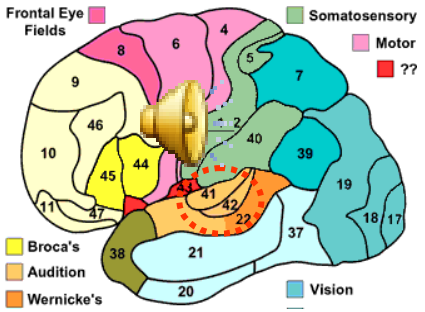

22 (Wernicke alanı)

- **İşitilen** ya da **konuşulan** sözcüklerin **anlamının ortaya çıktığı** yer.
- **Gyrus temporalis sup.**
- **Duyu tipi afazi**

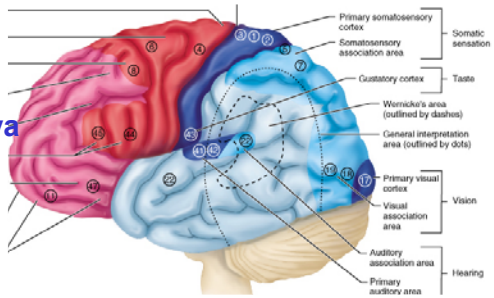

Temporal lobun kortikal alanları

34 (primer **olfaktor** alan)(**KOKU**)

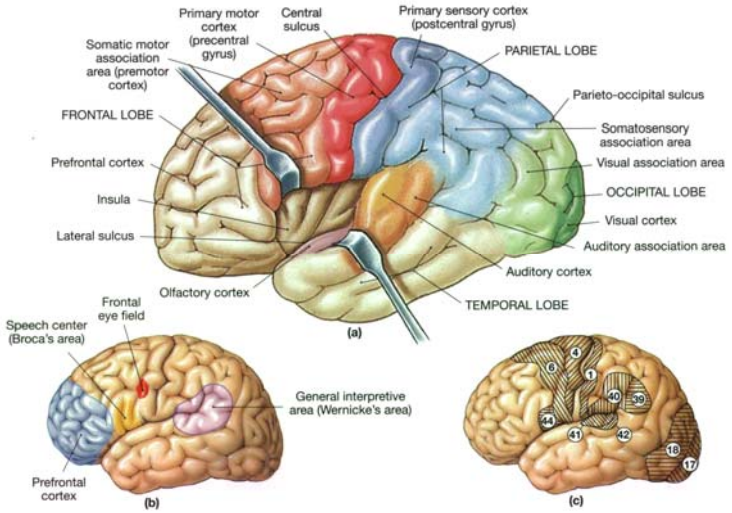

AFAZİLER

Motor afazi (Broca afazisi)

- Motor konuşma alanının lezyonlarında (**44-45**) tam ya da kısmi konuşma kaybı
- Motor afaziye sık olarak **agrafi** (yazı yazamama) eşlik eder.
- Lezyon **a. cerebri media**'nın **üst dalını** tutar.

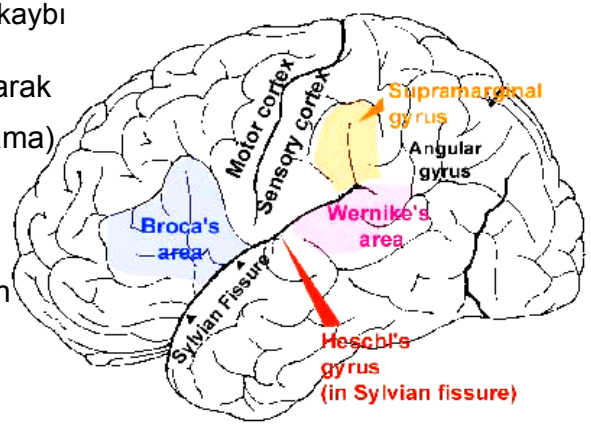

AFAZİLER

Duyu tipi afazi (Wernicke afazisi)

- Wernicke alanının (**22**) lezyonlarında işitme kaybı yoktur.
- Ancak hasta **işittiği kelimelerin anlamını çıkaramaz.**
- Lezyon **a. cerebri media**'nın **alt dalını** tutar.

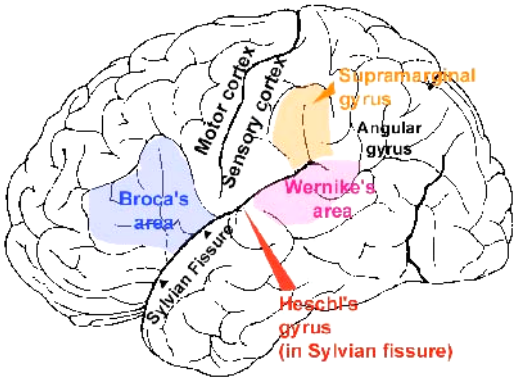

AFAZİLER

İleti tipi afazi

- **22** ile **44-45**'i birleştiren **fasciculus arcuatus**'un lezyonlarında görülür.

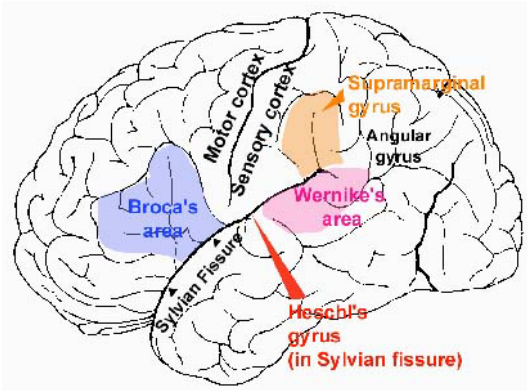

- **İşittiği kelimeleri tekrar edemez.**
- **Yüksek sesle okuyamaz ama içinden okuduğu şeyi anlar.**

Substantia alba (Beyaz cevher)

1- ASSOSİASYON YOLLARI

Fasciculus arcuatus

- Temporal lobdaki işitilen sözcükleri anlama alanı (Wernicke, 22) ile frontal lobdaki motor konuşma alanını (Broca, 44-45) bağlar.

Lezyonunda **ileti tipi afazi** olur.

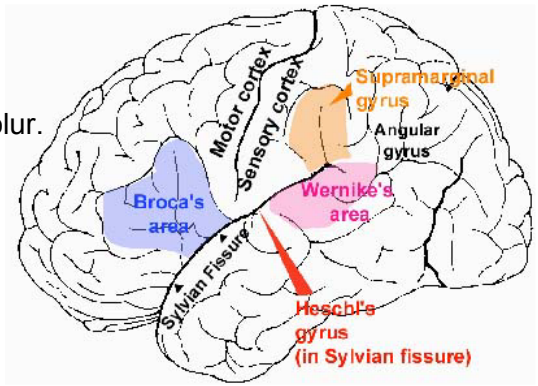

2- COMMISSURAL YOLLAR

Corpus callosum

- İki beyin hemisferindeki karşılıklı kortikal alanları bağlar.

Comissura posterior

- **Pupilla ışık refleksi ile ilgilidir.**

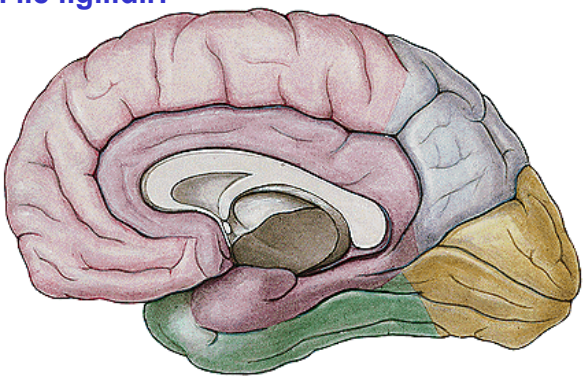

3- PROJEKSİYON LİFLERİ

CAPSULA INTERNA

Yatık **"V"** harfi şeklindedir.

Dirsek bölümüne **genu**, dirseğin ön tarafında kalan bacağa **crus anterius**,arkasında kalana da **crus posterius** denir.

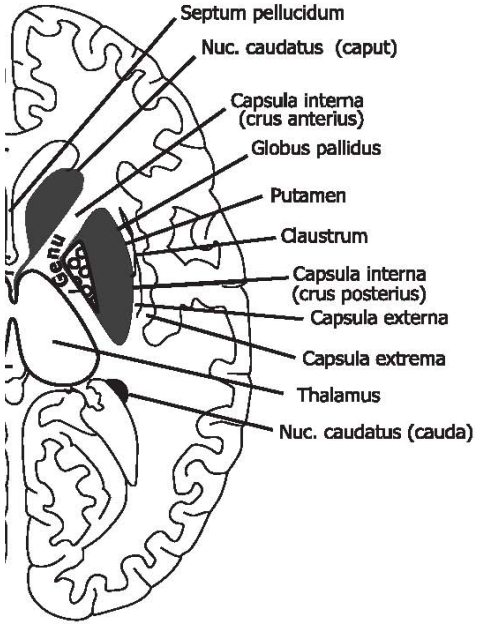

BAZAL GANGLİONLAR (BAZAL ÇEKİRDEKLER)

- Telencephalon'un derininde , substantia alba içinde yerleşmiş 5 çift gri cevher kitlesidir.
- Motor kontrolde rolü vardır.

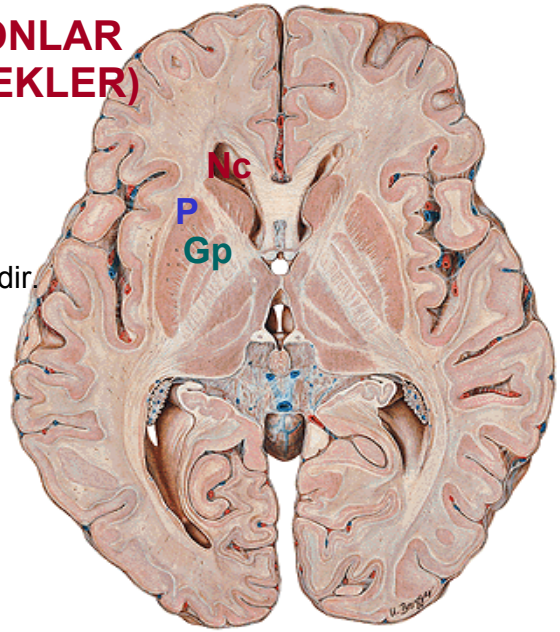

- **Nuc. caudatus**
- **Putamen**
- **Globus pallidus**
- **Nuc. subthalamicus**
- **Substantia nigra**

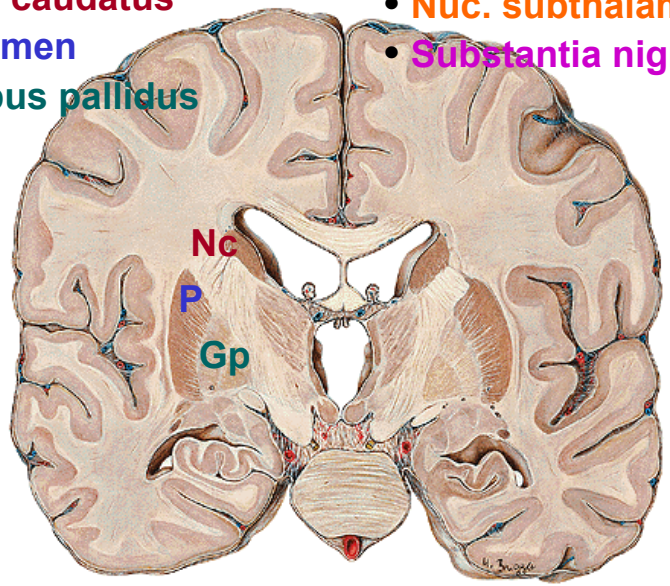

BAZAL GANGLİONLAR (BAZAL ÇEKİRDEKLER)

- **NUC. LENTİFORMİS**
  Putamen + Globus pallidus
- **CORPUS STRİATUM**
  Nuc. caudatus + Nuc. lentiformis

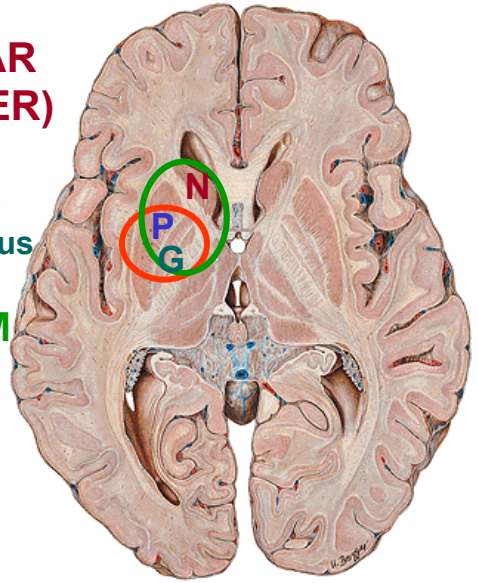

BEYİN VENTRİKÜLLERİ ve BOS dolaşımı

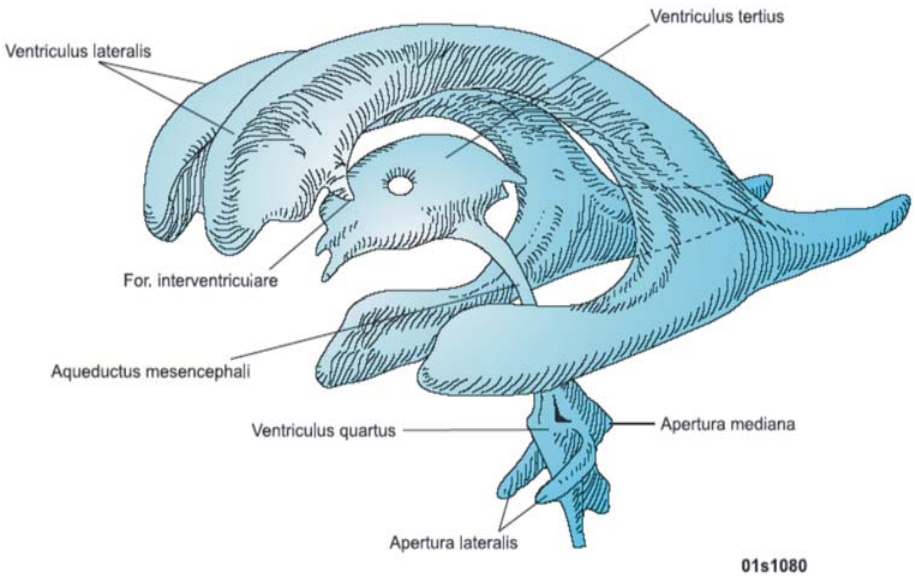

Ventriculus lateralis (1. ve 2.)

- Her bir hemisfer içinde bulunan “C” şekilli boşluktur.

BOS’un büyük bir bölümü burada üretilir.

For. intreventriculare (For. Monro)

- **Lateral** ventrikülleri **3.** ventriküle bağlar.

Ventriculus tertius (3.)

- **Thalamus** ve **hypothalamus** arasındadır.

Aqueductus mesencephali (Sylvius)

- **3.** ventrikülü **4.** ventriküle bağlar.

Ventriculus quartus (4.)

- **Bulbus**, **pons** ve **cerebellum** arasındadır.

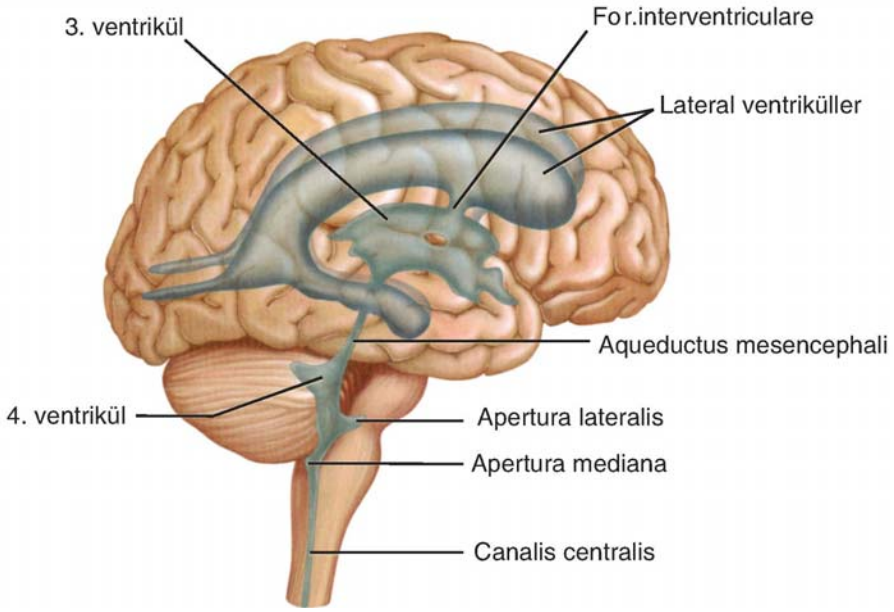

Ventriculus quartus

- **MS’**teki **canalis centralis** ile devam eder.

Apertura mediana (For. Magendie) ve **Apertura lateralis’ler (For. Luschka)** aracılığı ile **subaraknoidal** boşluğa açılır.

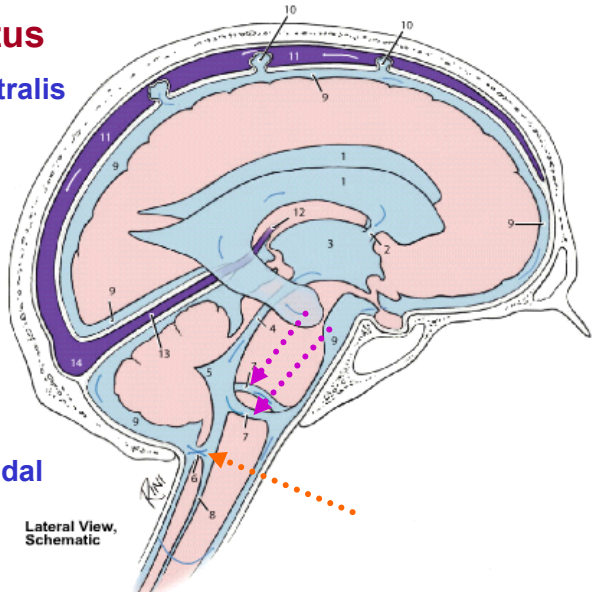

Beyin – omurilik sıvısı

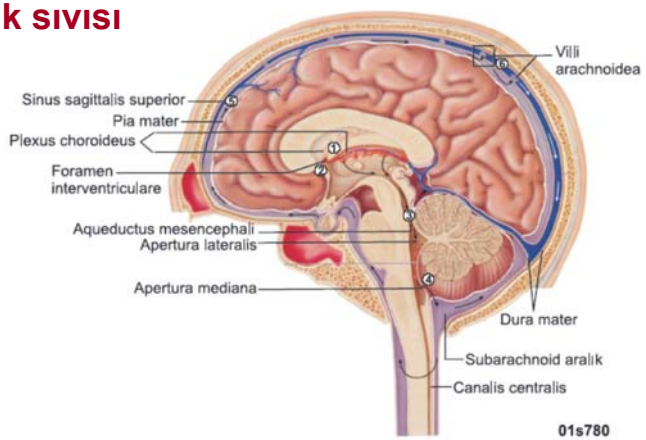

1) BOS, ventriküllərdə bulunan plexus choroideus'larda yapılır və salgılanır. BOS'un çoğu lateral ventriкül'lərdə yapılır.
   Plexus choroideus, əpəndim içinə invagine olan vasküler pia mater uzantısıdır (əpəndim+pia mater)
2) Foramen intərventricularə (foramen Monro) aracılığı ilə üçüncü ventriküle gəlir.
3) BOS, üçüncü ventriküldən aqueductus mesencephali aracılığı ilə dördüncü ventriküle geçər.
4) Apertura mediana və apertura lateralis'lər aracılığı ilə dördüncü ventriкül'dən cisterna cerebellomedullaris (cisterna magna)'ə geçər.
5) BOS, subrachnoid boşlukta beynin üst yüzünə doğru yer değiştirir.
6) BOS'un əsas absorbsiyon yeri, dural sinüsler (özellikle sinus sagittalis superior) içinə uzanan villi arachnoideae'lərdir. Araknoid villus, dura mater'i dələn araknoidal bir divertikülümdür. Araknoid villus'lar kümələşərək, granulationes arachnoideae'yi oluşturur. Araknoid villus'lardan BOS'un absorbsiyon oranını, BOS'un basıncı kontrol edər.

BEYİN ZARLARI (MENINGES)

Dura mater'in uzantıları

- **Falx cerebri**
- **Tentorium cerebelli**
- **Falx cerebelli**
- **Diaphragma sellae**

Esas olarak

a. meningea media

tarafından beslenir.

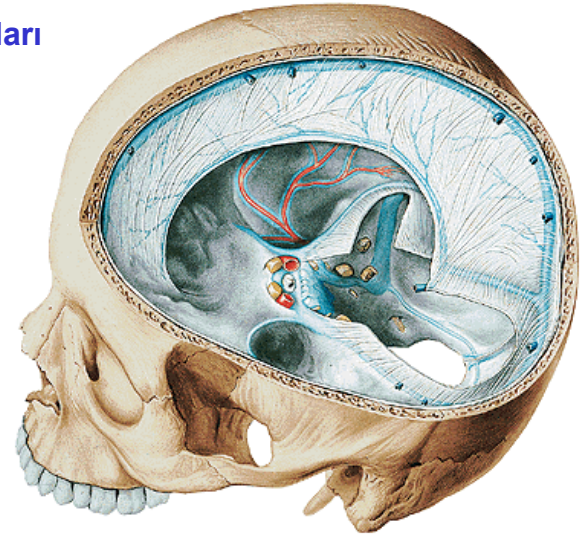

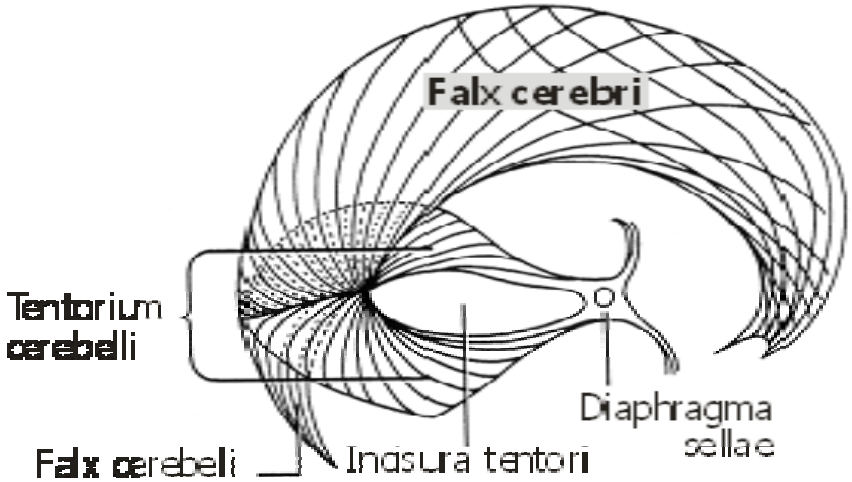

Falx cerebri

Önde **crista galli**'ye tutunur.

Üst kenarında **sinus sagittalis superior**,

Alt kenarında **sinus sagittalis inferior** seyreder.

Tentorium cerebelli

Occipital loblar ile **serebellar hemisferler** arasındadır.

Sinus transversus'u (arka kenarında) içerir.

Falx cerebelli

Beyincik hemisferleri arasına giren dura mater uzantısıdır.

Diaphragma sellae

DURAL SİNÜSLER

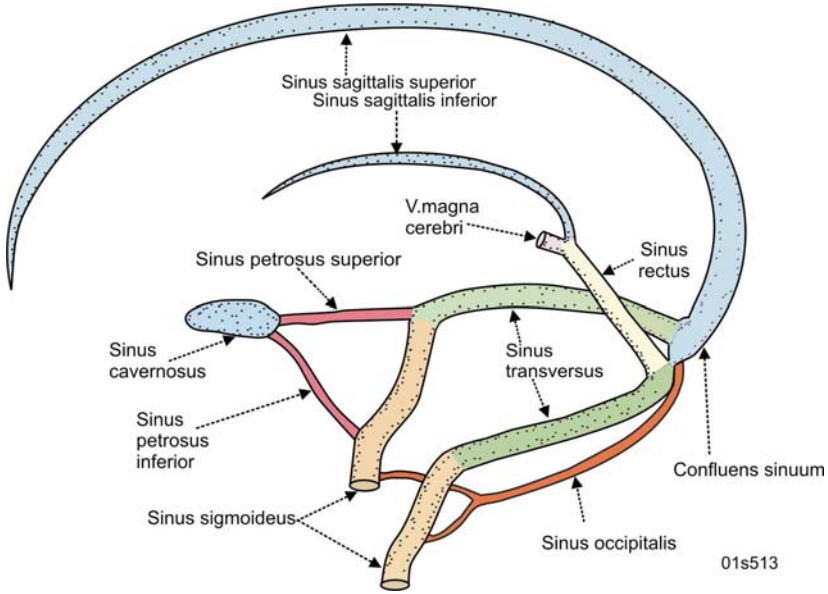

Sinus sagittalis superior
Falx cerebri'nin <u>üst kenarı boyunca</u> uzanır
BOS'un esas drene olduğu sinüstür.

Sinus sagittalis inferior
Falx cerebri'nin <u>alt kenarı boyunca</u> uzanır.
Sinus rectus'a açılır.

Sinus rectus
Sinus sagittalis inf. buraya açılır.
V. magna cerebri (GALEN VENİ) buraya açılır.

Confluens sinuum
• Sinus sagittalis superior'un arka ucunun genişlemesidir.
1- Sinus occipitalis buraya açılır.
2- Sinus transversus'lar buradan başlar.

Sinus transversus
- **Tentorium cerebelli'**nin arka kenarının yaprakları arasındadır.

Sinus sigmoideus
- Sinus transversus'un devamıdır.
- For. jugulare'den itibaren **v. jugularis interna** adını alır.

Sinus occipitalis
2- Falx cerebelli'nin yaprakları arasındadır
3- Confluens sinium'a açılır.

Sinus sphenoparietalis
- **Sinus cavernosus**'a açılan tek dural sinustur.

Sinus petrosus superior
- **Sinus transversus**'a açılır.

Sinus petrosus inferior
- **V. jugularis interna**'ya açılır.

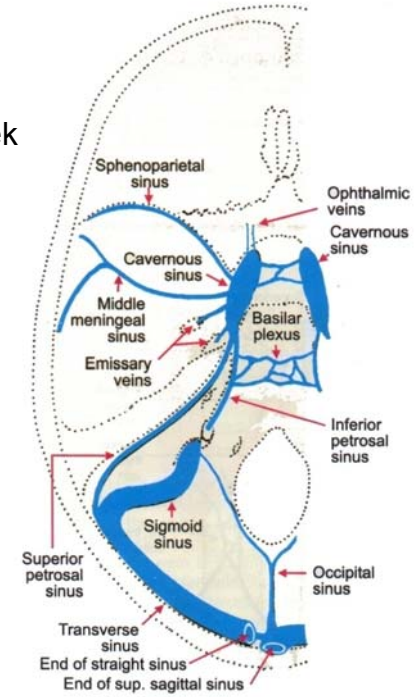

Sinus cavernosus

1- Sinus sphenoparietalis buraya açılır.
2- <u>İçinden;</u>
a. carotis int.
6. KS
<u>Dış duvarından;</u>
3. KS
4. KS
5-1 (ophtalmic)
5-2 (maxillar)
geçer.

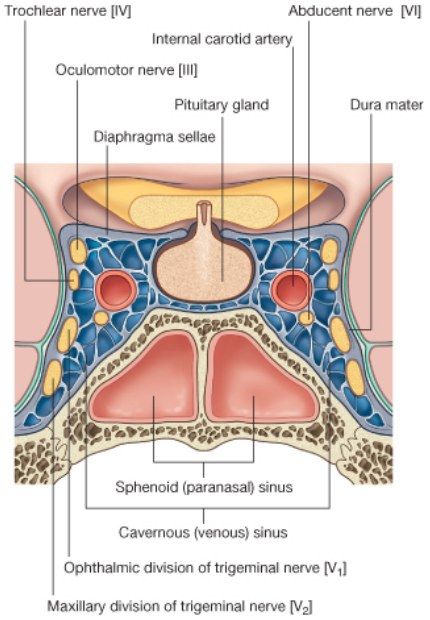

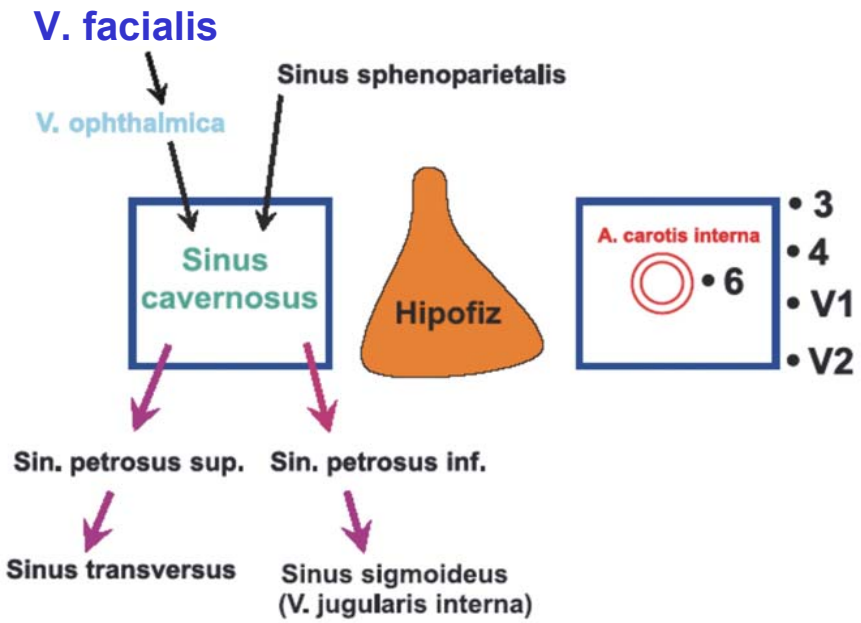

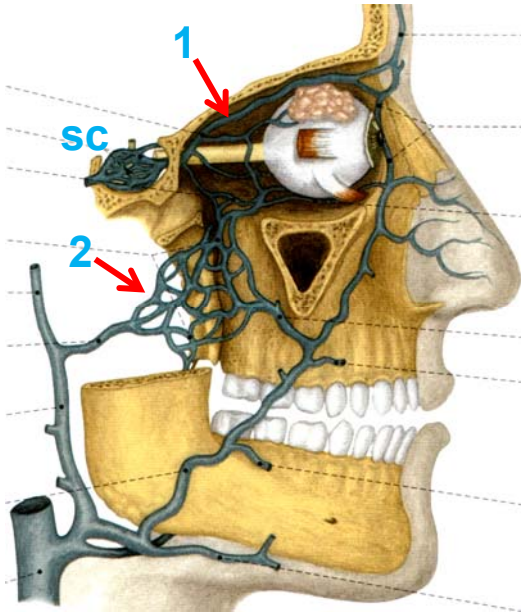

V. facialis

1- V. ophthalmica sup.
2- Plx. pterygoideus vasıtasıyla **sinus cavernosus** ile bağlantı kurar

Cisterna subarachnoidae

- Bazı bölgelerde **aracnhoidea mater** ve **pia mater**'in ayrılmasıyla oluşan geniş subaraknoid boşluklardır.

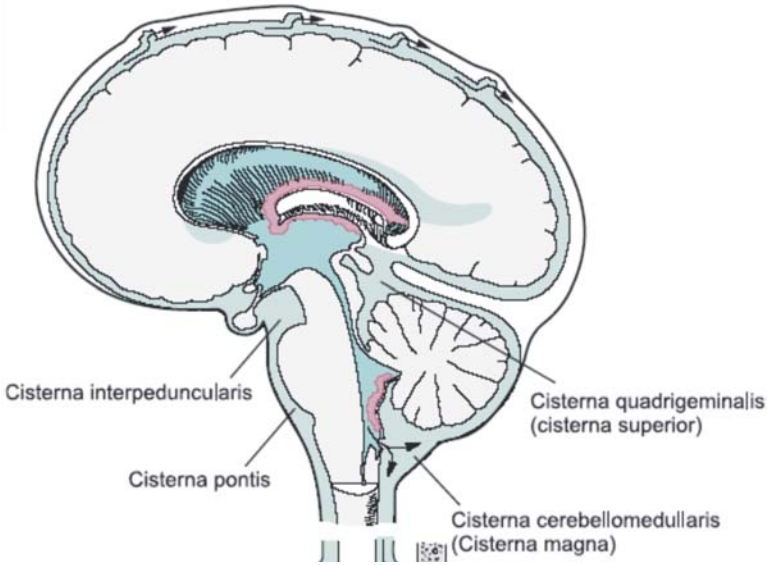

Cisterna cerebellomedullaris (cisterna magna)

- BOS **4. ventrikülden apertura mediana** aracılığı ile bu sisternaya gelir.

Cisterna interpeduncularis

- **Willis halkası** bu sisterna içindedir.

Cisterna pontis

- **A. basilaris** bulunur.

Cisterna quadrigeminalis
(cisterna superior)

Mesencephalon'un arkasındadır.

İçindeki yapılar:

- **V. magna cerebri**
- **Epifiz bezi**
- **A. cerebri posterior**

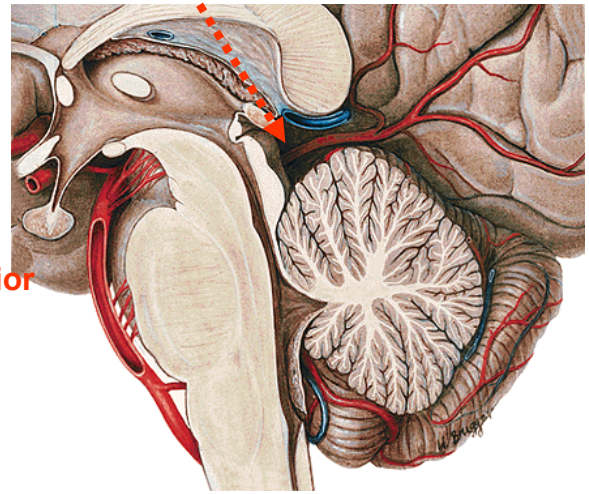

OTONOM SİNİR SİSTEMİ

- Merkezi **hypothalamus**'tur.

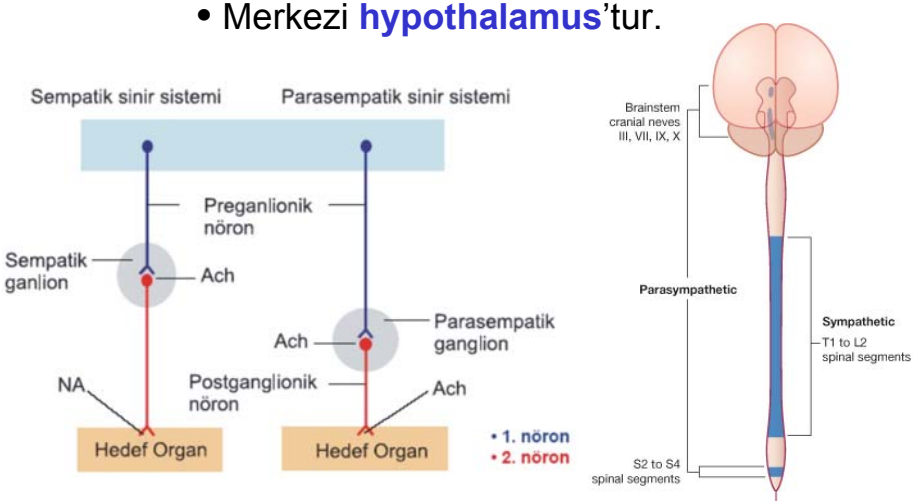

PARASEMPATİKLER

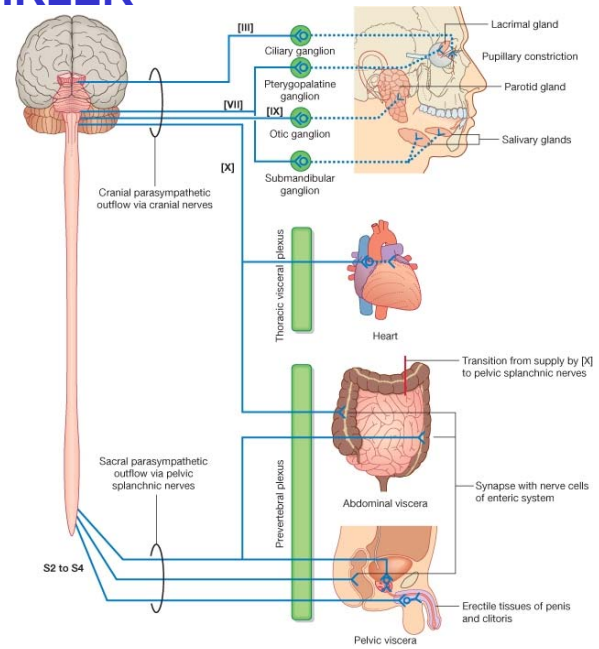

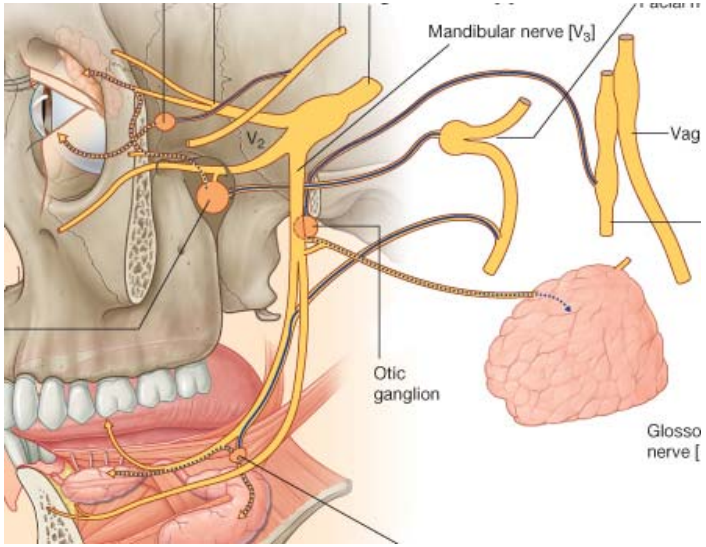

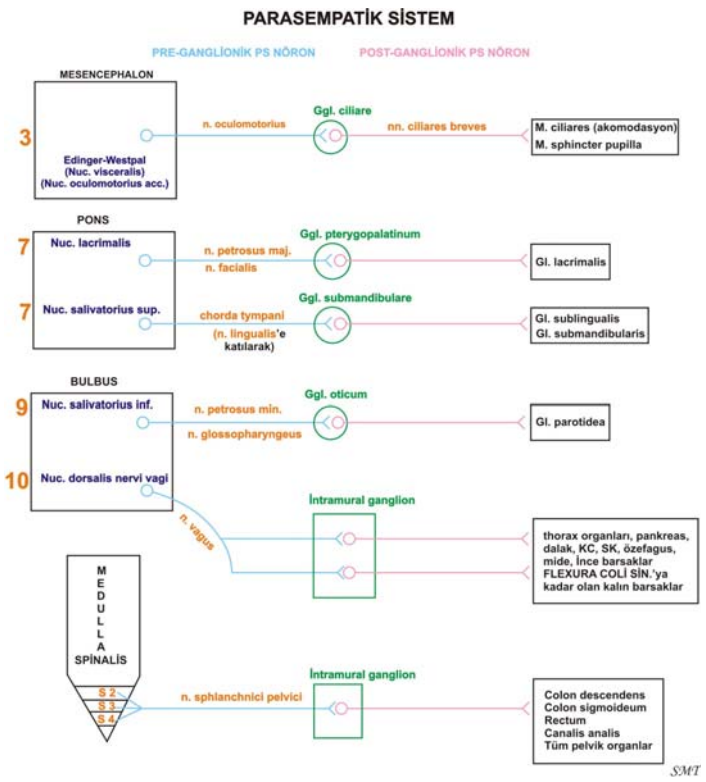

SEMPATİKLER

Pre-gang. (1.N)'lar;

- **MS'in T1-L2 arasındaki 14 segmentinde**
- **Cornu lateralis'te**
- **Nuc. intermediolateralis**

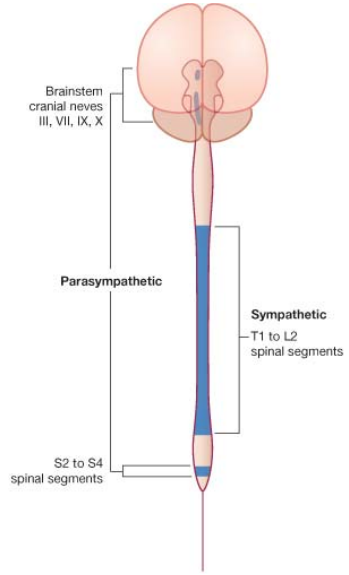

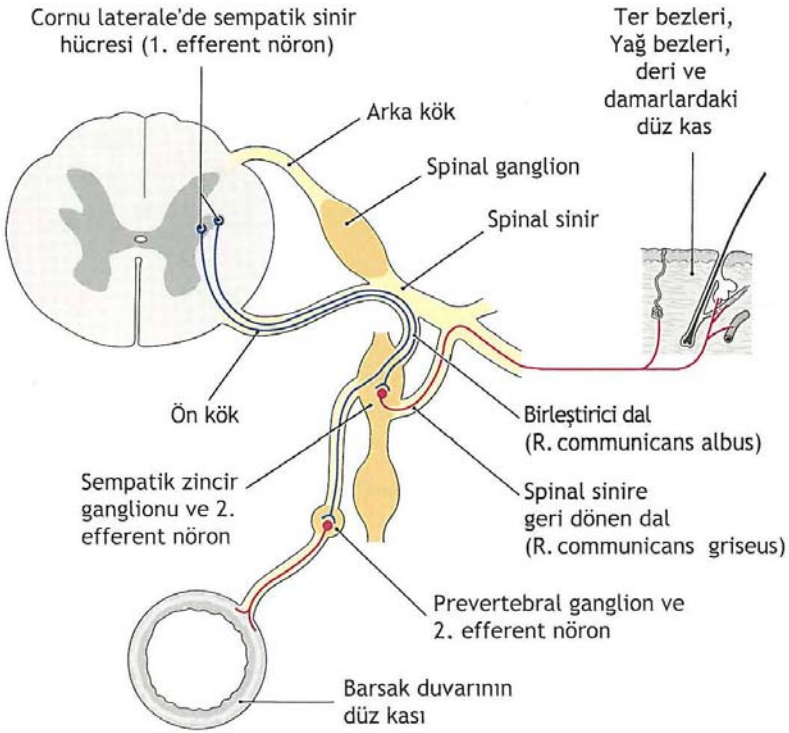

Preganglionik sempatik nöron uzantısının direk olarak gittiği tek hedef organ

BÜB medullasıdır.

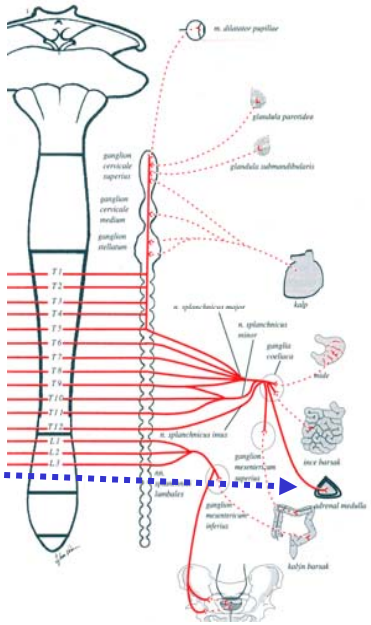

Post-gang. (2.N)'lar;

A) PARA-VERTEBRAL GANG.'da (truncus symphaticus)

- Gang. cerv. sup. (C1-C4)
- Gang. cerv. med. (C5-C6)
- Gang. cerv. inf. (C7-C8)
- Gang. STELLATUM (C7-8+T1)

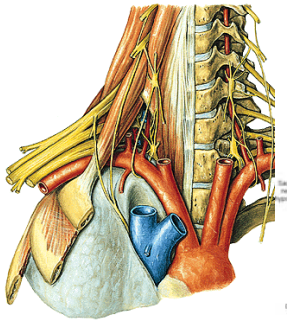

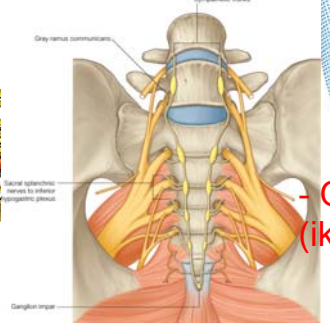

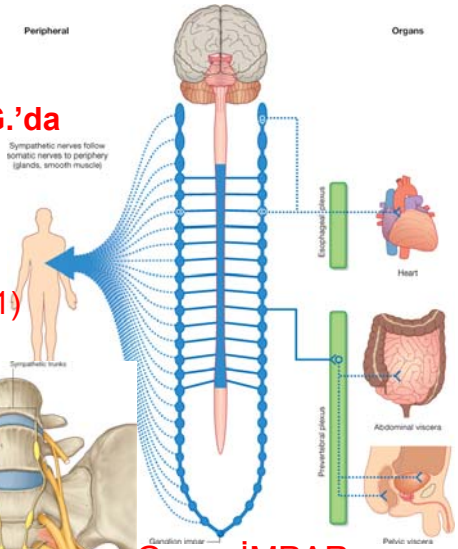

- Gang. İMPAR (iki zinciri birleştirir)

A) PARA-VERTEBRAL GANG. (truncus symphaticus)

B) PRE-VERTEBRAL GANG. (gang. coeliacum) (gang. mes. sup.)

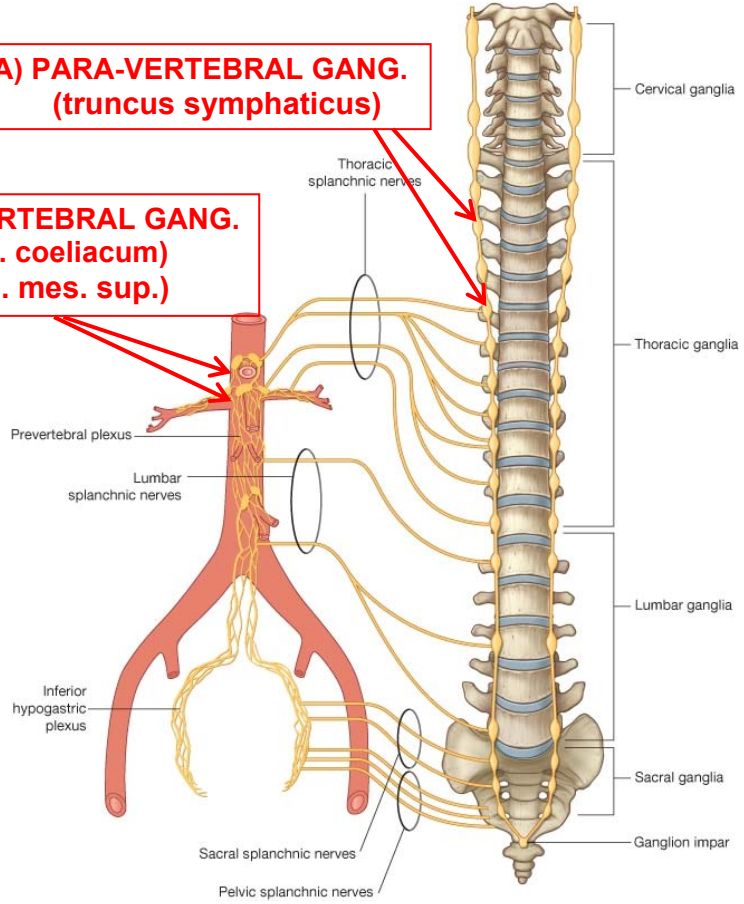

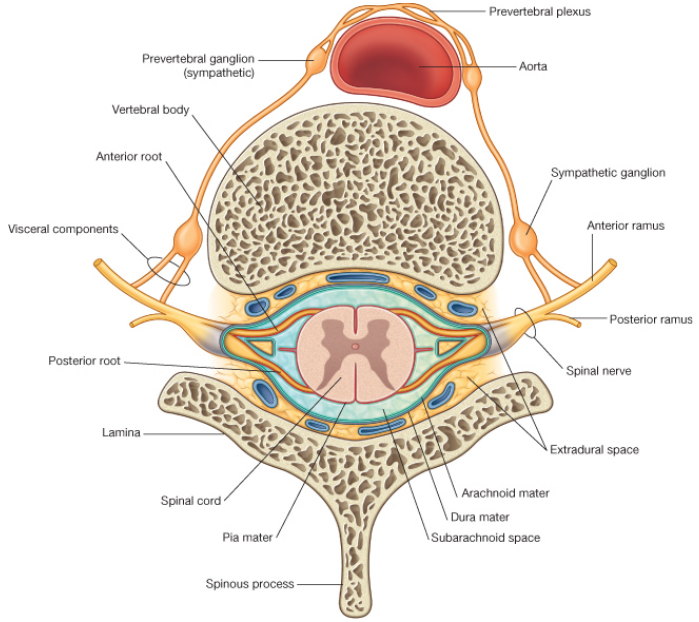

Truncus sympathicus

Sempatik zincirin <u>servikal</u> parçasında **3 paravertebral ganglion** vardır.

- **Ggl. cervicale superius (C1-2-3-4)**
- **Ggl. cervicale medium (C5-6)**
- **Ggl. cervicale inferius (C7-8)**

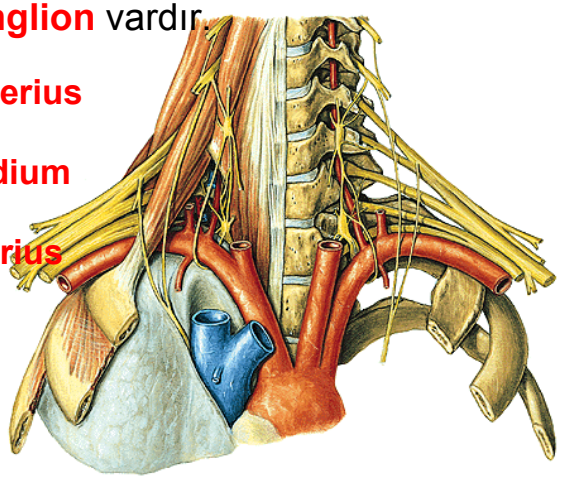

Truncus symp

- **Ggl. cervicale inferius (C7-8)**

T1 ganglionu ile birleşerek **Ggl. cervicothoracicum (Ggl. stellatum)** adını alır. **(C7-8-T1)**

<u>AC tümörleri</u> yakın komşuluk nedeniyle sıklıkla bu **Ggl. stellatum'a bası** yapar. **(HORNER SENDROMU)**

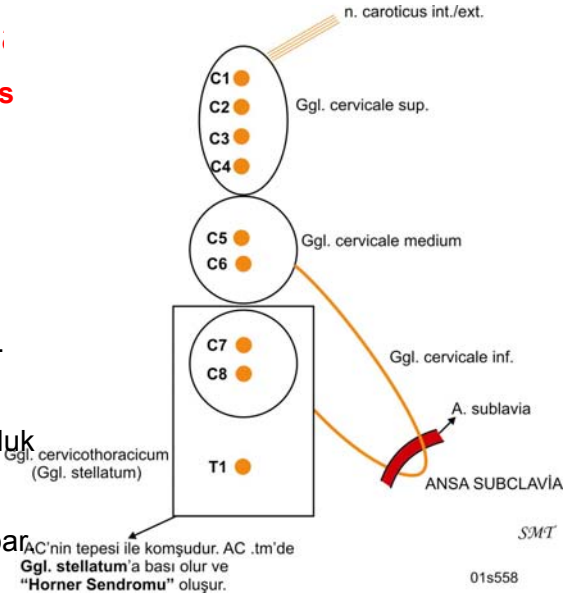

Post-gang. (2.N)'lar;

B) PRE-VERTEBRAL GANG.'da

- Gang. coeliacum
- Gang. mes. sup.
- Gang. mes. inf.
- Gang. aorticorenale

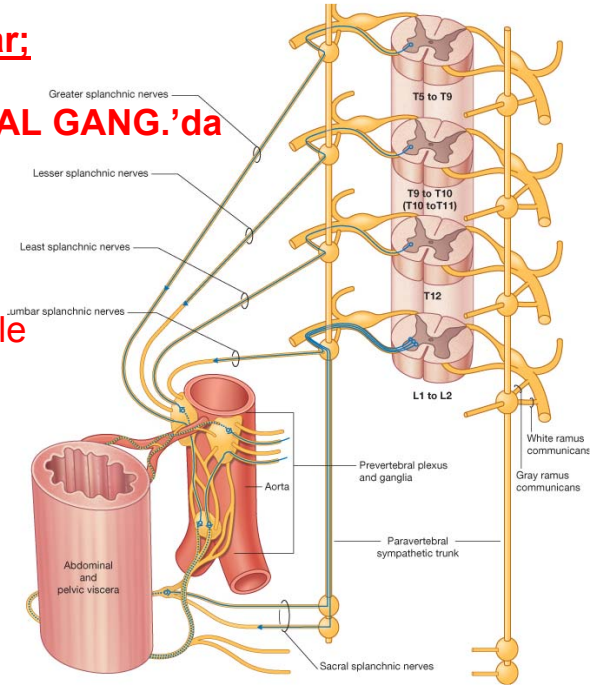

N. splanchnicus major

• İçerisinde;

MS'in **T5-9** segmentlerinden çıkan ve paravertebral ganglionda sinaps yapmadan direk geçen **preganglionik aksonlar taşır.**

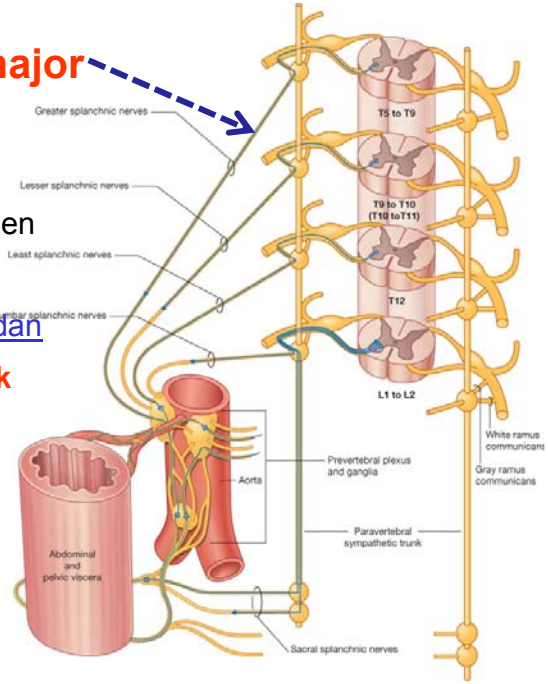

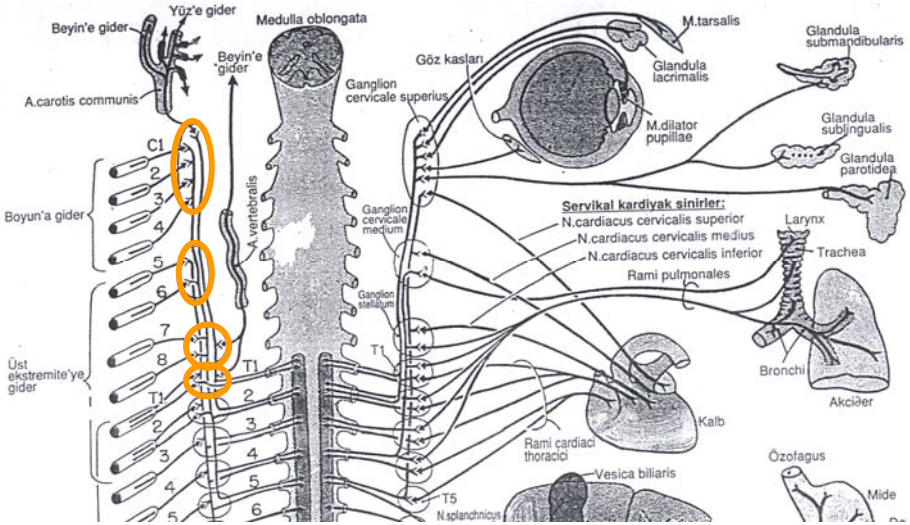

HORNER SENDROMU

Baş boyun bölgesinin sempatik inervasyonu bozulması sonucunda;

- **miyozis** (m. dilatator pupilla **(-)**)
- **psödopitozis** (m. tarsales **(-)**)
- **enophtalmos** (m. orbitalis **(-)**)
- **hemianhidrosis** (terleme kaybolmuş)
- **facial flushing** (kan damarlarında vasodil.)

KAFA ÇİFTLERİ (KRANYAL SİNİRLER)

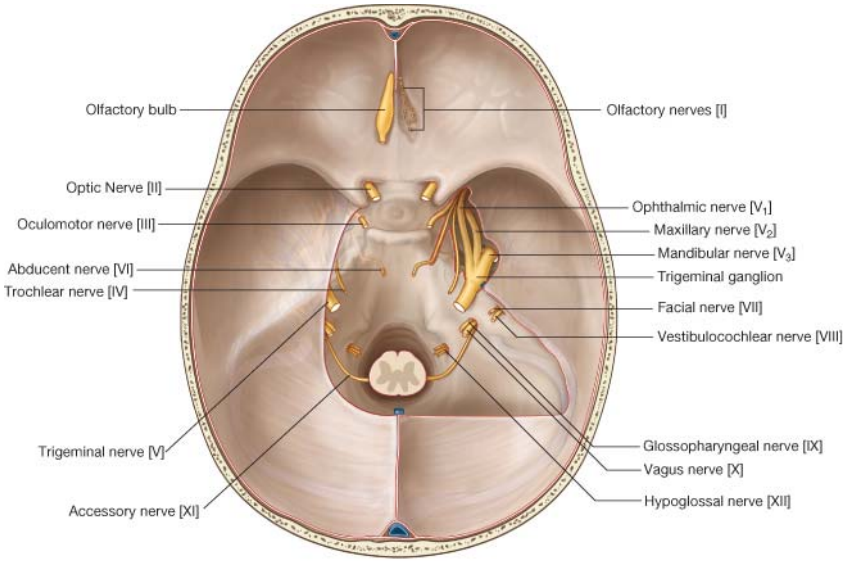

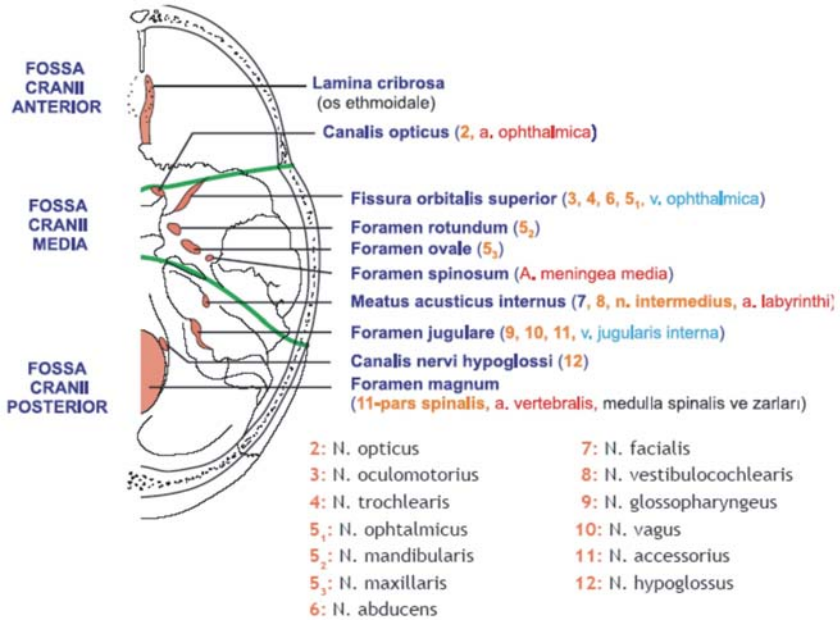

N. olfactorius (1.CN)

- **Thalamus'a uğramayan tek duyu: koku**
- **Reseptör olarak nöron kullanan tek duyu: koku**
- **Çoğalabilme özelliğine sahip tek** nöron grubu**: Olfaktor mukozadaki bipolar nöronlar**
- **En yavaş** taşınan duyu**: koku**
- Merkezine **2 nöronla giden** tek duyu
- Pars olfactoria'daki bipolar nöronların santral uzantıları **ethmoid** kemikten geçer
  34 (primer olfaktor alan)

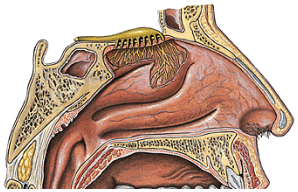

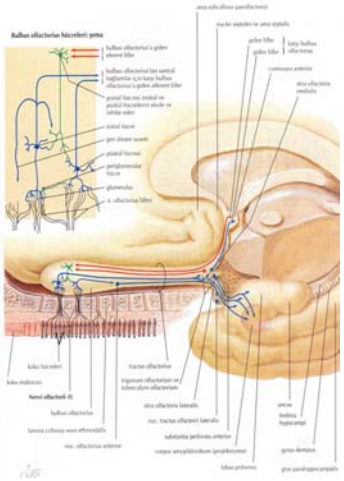

N. opticus (2.CN)

1- Retinal ganglion hücrelerinin aksonlarından oluşur

2- Miyelin kılıfı **oligodendrositler** tarafından yapılan tek periferik sinirdir. (diğerlerinin kılıfını schwann hücreleri yapar.)

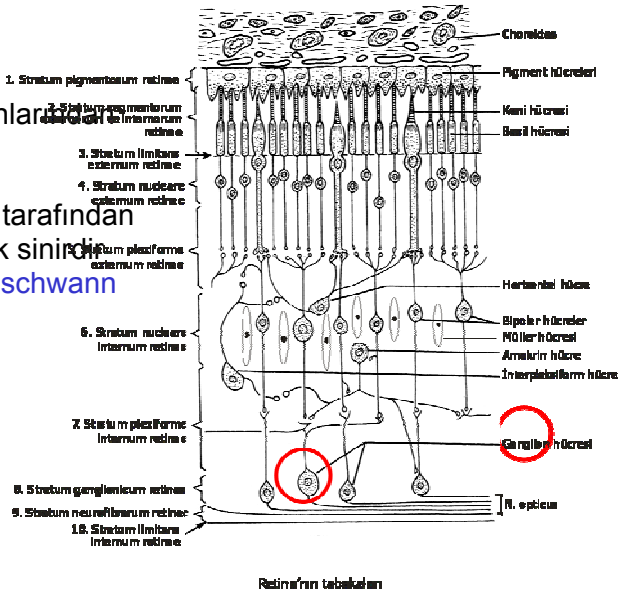

Retina'nın tabakaları

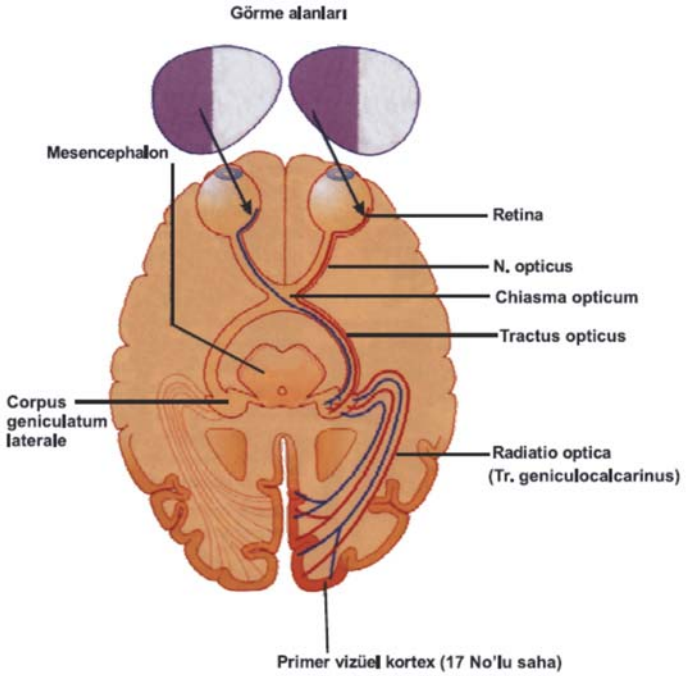

Nasaller kendi taraf görme alanın yarısını

Temporaller görme alanın karşı yarısını

Bir gözün retinasının nasal yarısıile

Diğer gözün retinasının temporal yarısıgörme alanın aynı yarısına bakar.

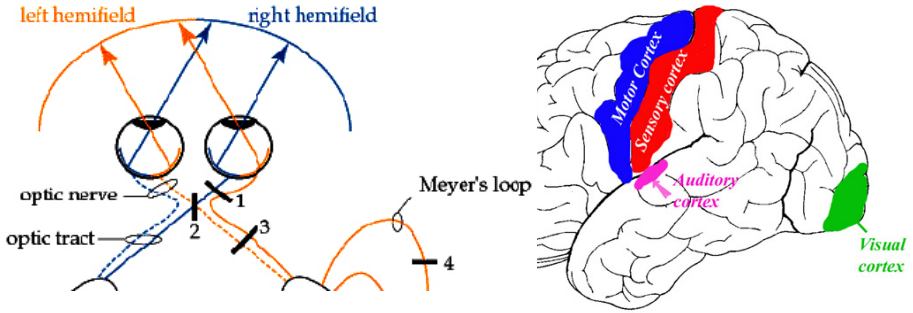

Görme yollarının lezyonları

Total anopia

• Bir taraf **n. opticus'un tam kesisi** o gözde total körlüğe neden olur

Bitemporal hemianopia

• **Chiasma opticum'un sagittal harabiyetinde** her iki gözün retinasının nazal taraflarından gelen liflerin tutulumuna bağlı

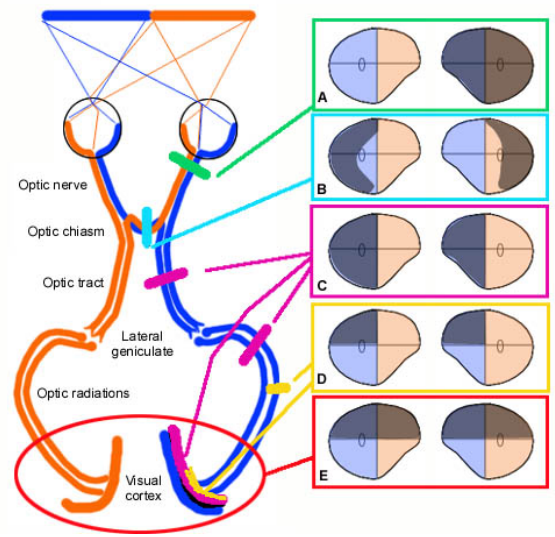

Görme yollarının lezyonları

Kontralateral homonimos hemianopia

• Chiasma opticum'un arkasında kalan görme yollarının;
1- **Tractus opticus**
2- **CGL**
3- **Radiatio optica**
4- **Vizüel korteks**
lezyonlarında

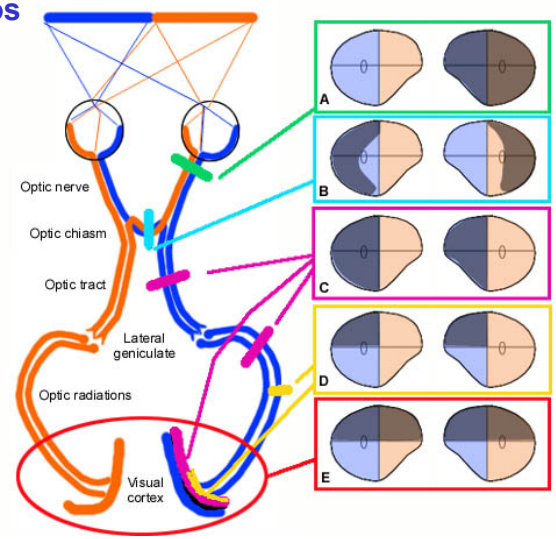

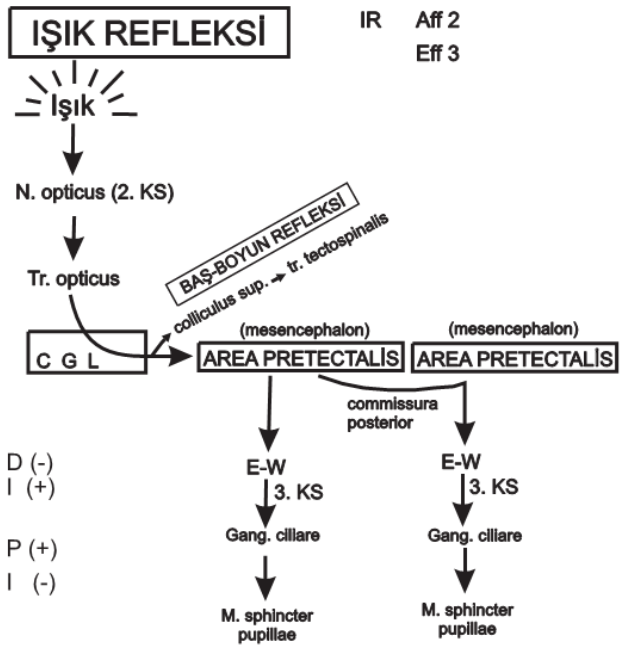

KORNEA REFLEKSİ

Aff 5-1
Eff 7

Dokunduk
↓
5-1 (n.ophtalmicus)
↓
Dokunma-P
↓
Nuc.principalis nervi trigemini PONS'da
↓
7 7
↓
7.KS motor çekirdeğinde sadece **M.orbicularis oculi**'yi inner ve edecek nöronları uyarır ve gözler kapatılır.

01s553

DERMATOPUPİLLER REFLEKS

Kola acılı uyarı → ms'teki T1 segmentl preganglyonik sempatik nöronlar → n.caroticus int.
↓
İRİS
↓
M. dilatator pupillae
↓
MİDRİYAZİS

(Retinaya fazla miktarda ışık düşmesi sonucu şimşek çakması)

N. oculomotorius (3.CN)

- **Fossa interpeduncularis**'den beyin sapını terk eder.
- **A. cerebri posterior** ile **a. superior cerebelli** arasından
- **Sinus cavernosus**'un **dış** duvarından
- **FOS**'dan
- **Zinn halkası'**ndan geçer

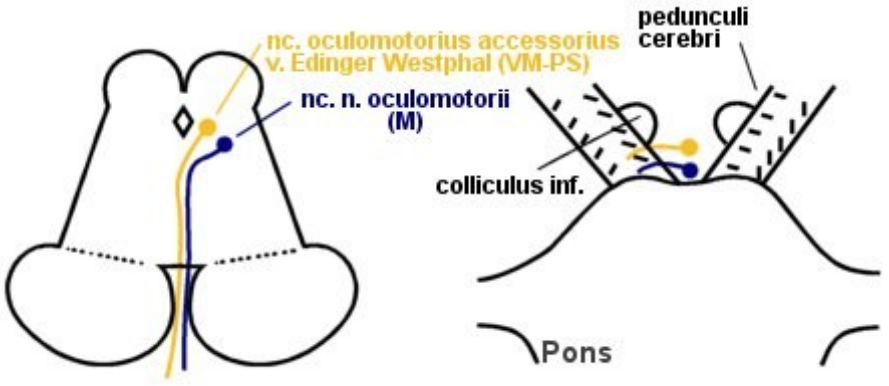

N. oculomotorius (3.CN)

- M. rectus superior
- M. rectus inferior
- M. rectus medialis
- M. obliquus inferior
- M. levator palpebrae superioris

- **M. sphincter pupillae**
- **M. ciliaris**

$(SO_4)LR_6 -H_3$

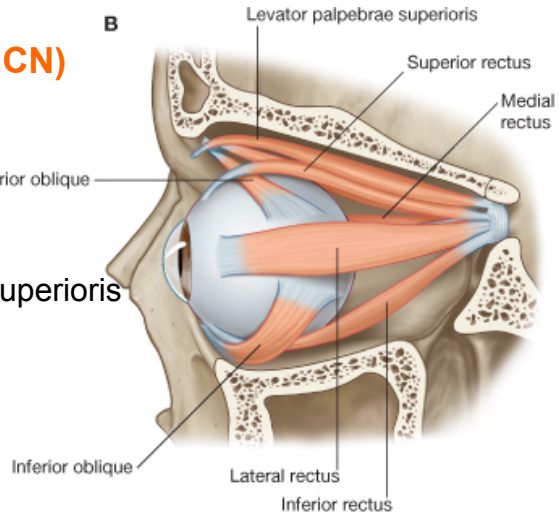

N. oculomotorius (3.CN)

Lezyonunda ;

- **PİTOZ**
- **Dışa şaşılık**
- **Midriazis**

- Aynı tarafta
ışık refleksi ve **akomodasyon yok**

N. abducens (6.CN)

- **A. carotis int.**'nın **lateralinde, sinus cavernosus**'un **içinden** geçer
- **FOS**'dan ve **Zinn halkası**'ndan geçerek orbita'ya girer
- **M. rectus lateralis**'i innerve eder

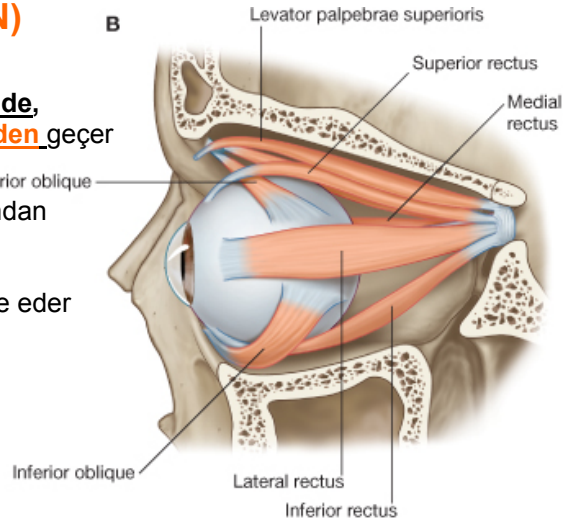

N. abducens (VI)

En uzun subarachnoidal seyirli KS'dir.

Tümör,
Anevrizma,
KİBAS,
Kafa travması'ndan en çok etkilenen KS'dir.

Lezyonunda;

- **İçe şaşılık**

N. trigeminus (5.CN)

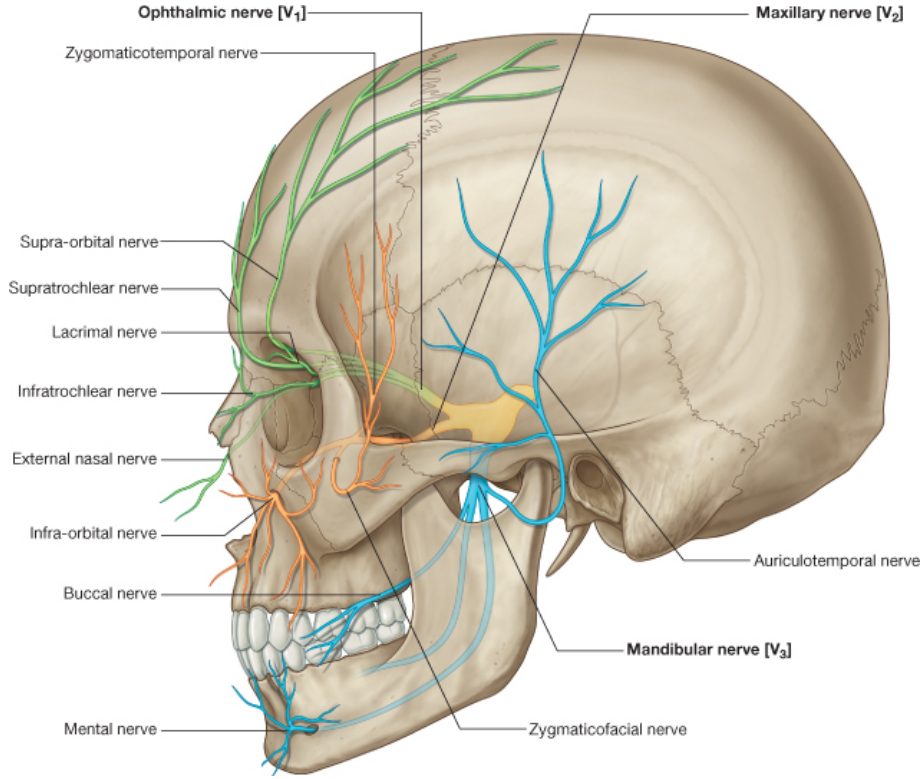

N. trigeminus (5.CN)

- Motor çekirdeği **pons**'ta yer alır
- **Ggl. trigeminale** **os temporale'de** oturur.

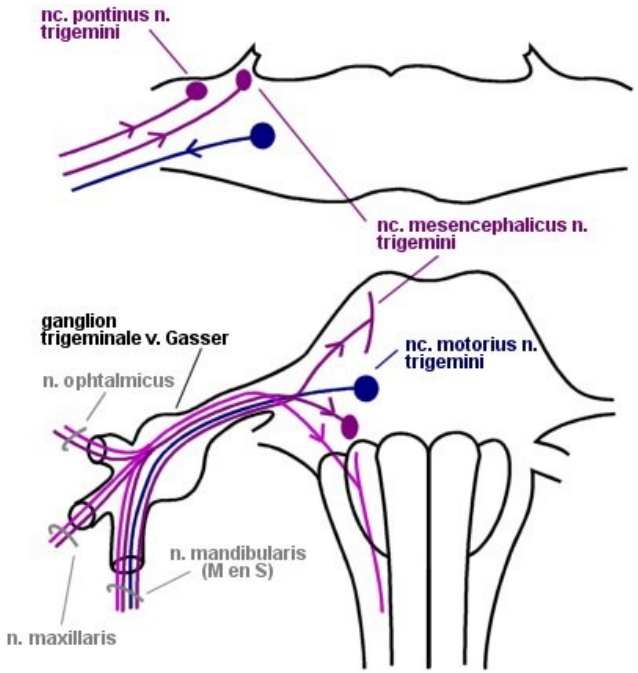

N. ophthalmicus (5_1)

Sadece **SENSİTİF LİF** taşır.

- **Sinus cavernosus**'un **dış duvarı**nda seyreder
- Orbita'ya **FOS'dan** geçerek girer ve **3** dala ayrılır:
  1. N. nasociliaris,
  2. N. frontalis,
  3. N. lacrimalis
- **Bulbus oculi**, burnun tepesi ve gözlerin üzerindeki yüz bölgesinin **deri duyusunu alır**

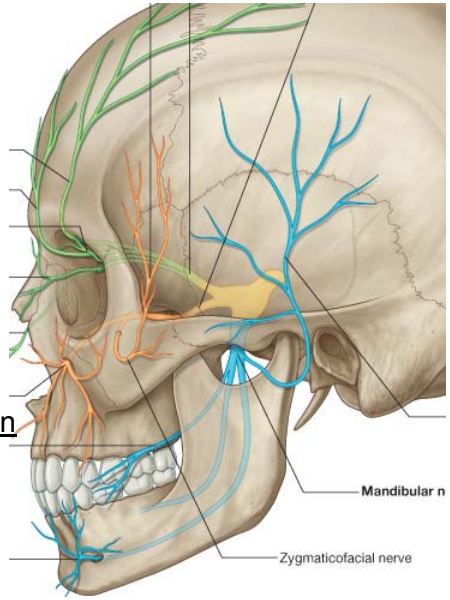

N. maxillaris (5_2)

Sadece **SENSİTİF LİF** taşır.

- **Sinus cavernosus**'un **dış duvarı**nda seyreder ve **for. rotundum**'dan geçerek **fossa pterygopalatina**'ya girer ve **FOİ**'den orbita'ya girer (**n. infraorbitalis**).
- Gözlerin altında ve üst dudağın yukarısında kalan yüz bölgesinin deri inervasyonunu sağlar

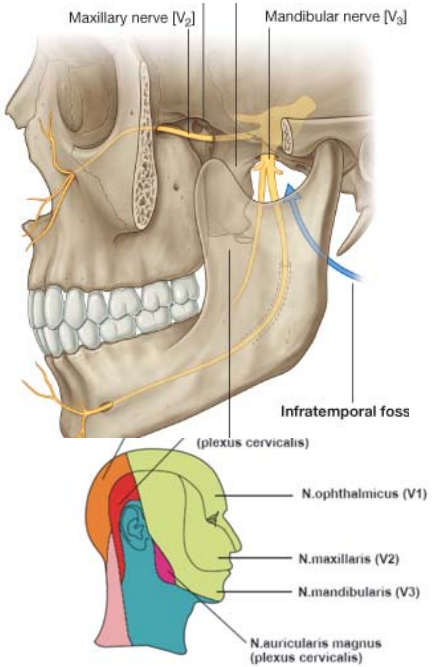

N. mandibularis (53)
(Motor ve Sensitif)

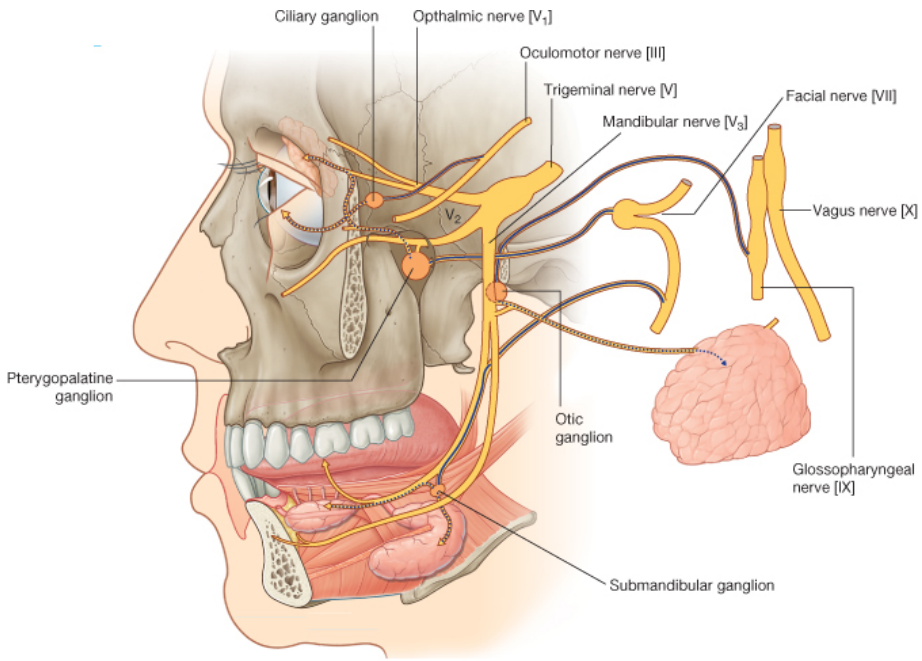

N. mandibularis (53)

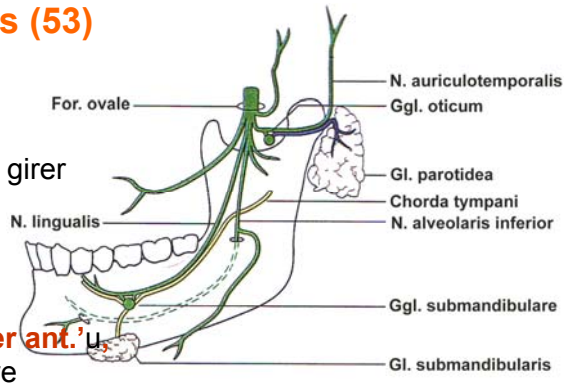

• **For. ovale**'den çıkarak **fossa infratemporalis'e** girer

• **Çiğneme kasları,**
• **M. mylohyoideus,**
• **M. digastricus'un venter ant.'u,**
• **M. tensor veli palatini** ve
• **M. tensor tympani**'yi innerve eder

• Alt dişlerin, yüzün alt dudak ve ağzın altında kalan bölgenin duyu innervasyonunu sağlar

N. mandibularis (53)

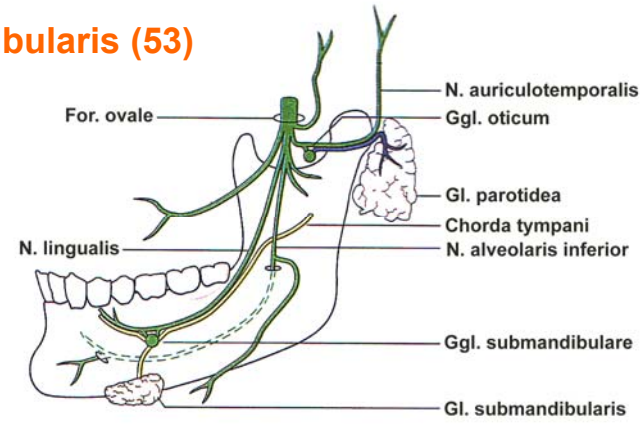

Fossa infratemporalis'de **üç** önemli dal verir:

- **N. auriculotemporalis**
- **N. lingualis**
- **N. alveolaris inferior**

1- N. auriculotemporalis

• Kulak derisi, dış kulak yolu ve temporal bölge derisinden duyu alır

2- N. lingualis

Dilin **2/3 ön kısmının genel duyusunu taşır**
• Aynı bölgeden **tat duyusunu** taşıyan lifler önce **n. lingualis** içinde seyreder, daha sonra **chorda tympani**'ye geçer

3- N. alveolaris inferior

• **For. mandibulae**'ya girer ve **alt çene dişlerine** dallar verir

N. trigeminus (5.CN)
Lezyonunda;

• **ÇİĞNEME KASLARI FELÇ OLUR**
• **Kornea refleksi** ve **aksırma refleksi kaybolur**
• Ağız açıldığında, **çene lezyon tarafına deviye** olur

N. facialis (7.CN)

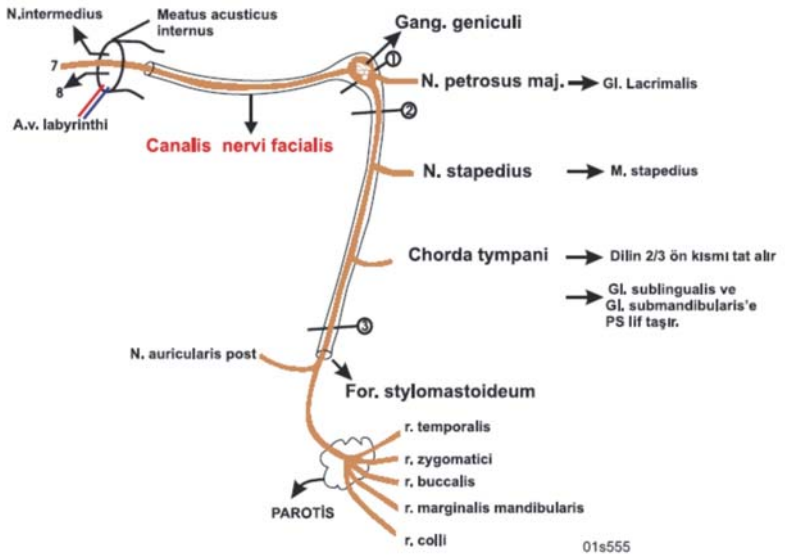

N. facialis (7.CN)

- **N.vestibulocochlearis** ile birlikte **meatus acusticus int.'a** girer
- N. facialis'in **sensitif** liflerinin ait hücre gövdelerinin bulunduğu **ggl. geniculi**, canalis facialis'in ilk dirseğinde yerleşmiştir

N. facialis'in canalis nervi facialis'te verdiği dallar

1- N. petrosus major

N. petrosus profundus ile birleşerek **n. canalis pterygoidei'yi (Vidii siniri)** oluşturur ve **Gl.lacrimalis**'e gider

2- N. stapedius m. stapedius'u innerve eder

3- Chorda tympani

N. facialis (7.CN)

- Kemik içi (temporal) **en uzun** seyir gösteren KS'dir

İnnerve ettiği kaslar:

- **Mimik kaslar**
- **M. stapedius**
- **M. digastricus'un venter post.'u**
- **M. stylohyoideus**

N. facialis'in
2 tane **parasempatik** nükleus'u vardır
Nuc. lacrimalis (gl. lacrimalis'e)
Nuc. salivatorius sup. (gl. sublingualis gl. submandibularis)

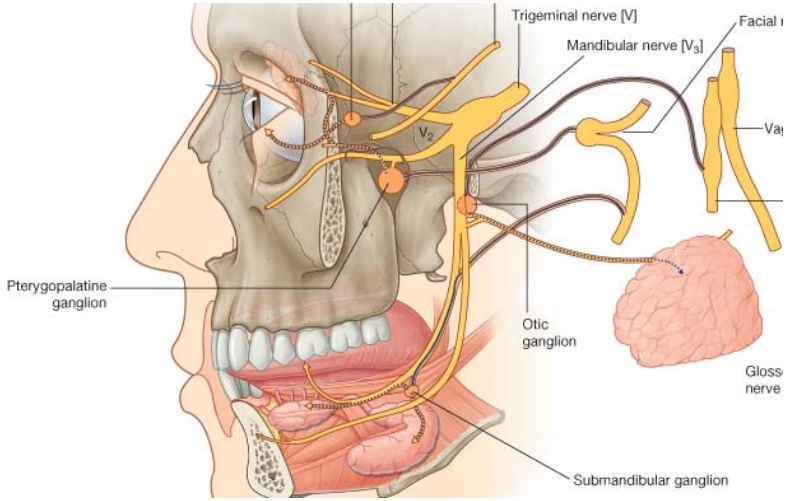

N. facialis (7.CN)

1. Ggl. geniculi öncesi lezyonunda tüm fonksiyonları kaybolur
- Gl. lacrimalis'te sekresyon yok
- N. stapedius felci **(Hiperakuzi)**
- Gl. submandibularis ve sublingualis'te sekresyon yok
- Dil **2/3 ön** bölümünde **tat duyusu** kaybı
- **Periferik fasyal paralizi (kornea refleksi alınamaz!)**

2. Ggl. geniculi sonrası lezyonunda
- Sadece **gl. lacrimalis'te fonksiyon var.**
- Diğerleri kaybolur

3. For. stylomastoideum'da lezyon
- Sadece **periferik fasyal paralizi** olur. **(aynı tarafta kornea refleksi alınamaz!!!)**

N. vestibulocochlearis (8.CN)

2 adet ganglionu vardır;

1- Gang. vestibulare
- Meatus acusticus internus'un dibinde lokalizedir

2- Gang. cochleare (Gang. spirale cochelae, Corti ganglionu)
- Canalis spiralis modioli içindedir

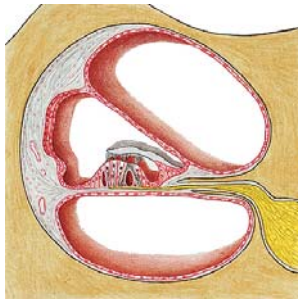

İşitme yollarına ait yapılar:

- **Ggl. spirale (Corti)**
- **Corpus trapezoideum**
- **Nuc. olivaris superior**
- **Lemniscus lateralis**
- **Colliculus inferior**
- **Corpus geniculatum mediale**
- **Radiatio acustica**
- **Primer oditör korteks (41-42) (Heschel gyrusları)**

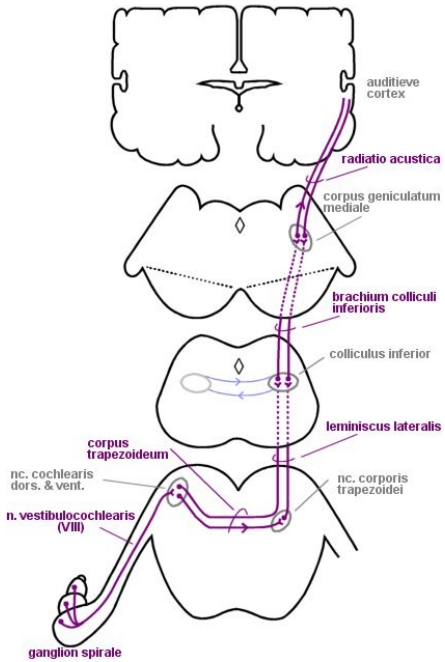

Cochlea, **n. cochlearis** yada **nuclei cochleares**'deki bir harabiyet, lezyon tarafında **tam işitme kaybı**na yol açar.

Corpus trapezoideum lezyonlarında, her iki kulakta **eşit derecede kısmi işitme kaybı** olur. **Lemniscus lateralis** lezyonlarnda,**karşı tarafta daha fazla olmak üzere her iki kulakta kısmi işitme kaybı olur.**

Primer oditör korteks harabiyetlerinde, Sesin işitilmesinde **çok az bir kayıp** olur. Ancak gelen **sesin lokalizasyonu yapılamaz.**

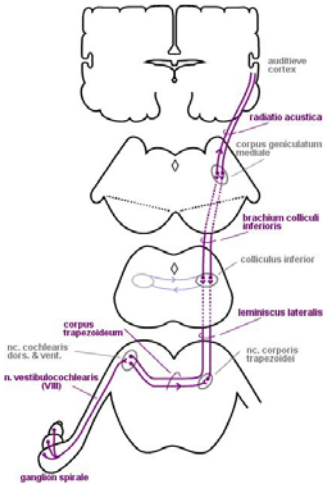

N. glossopharyngeus (9.CN)

- **Motor** çekirdeği**: Nuc. ambiguus**
- **For. jugulare**'den geçerek kafatasını terk eder
- **Dilin arka 1/3'ü** ile **oropharynx'ten tad duyusu** ile **genel duyu** alır
- **Tek** bir kasın siniridir: **m. stylopharyngeus**
- **Tonsilla palatina** ve **orta kulak boşluğunun** duyusunu taşır
- **Nuc salivatorius inf. (PS)**

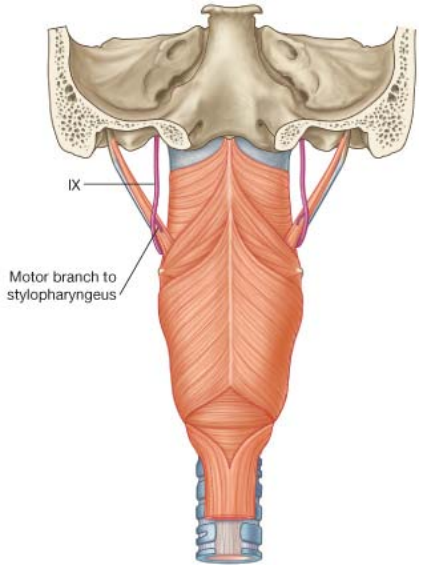

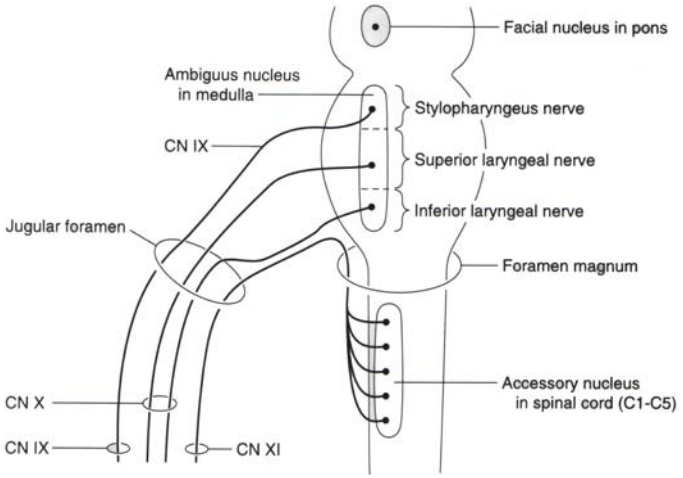

N. vagus (10.CN)

- **Motor** çekirdeği**: Nuc. ambiguus**
- **PS** çekirdeği**: Nuc. dorsalis nervi vagi**
- **Nuc. tractus solitarius**
- **For. jugulare**'den çıkar
- Dalları;

- n. laryngeus superior
  r. internus
  r. externus
- n. laryngeus recurrens

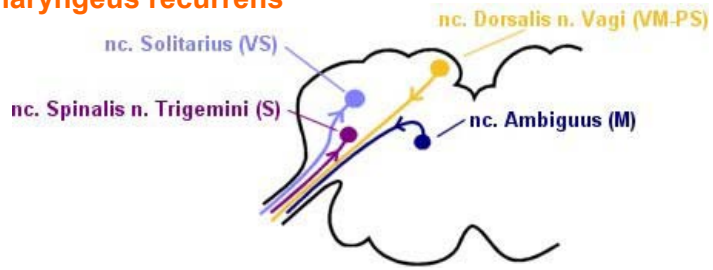

N. accessorius (11.CN)

- **Motor** çekirdeği**: Nuc. ambiguus**
- **Pars spinalis**'i MS'tedir, for. magnum'dan geçer
- **Pars cranialis**'i **n. vagus**'a katılır
- İki parça birleşerek **for. jugulare**'den kafayı terk eder

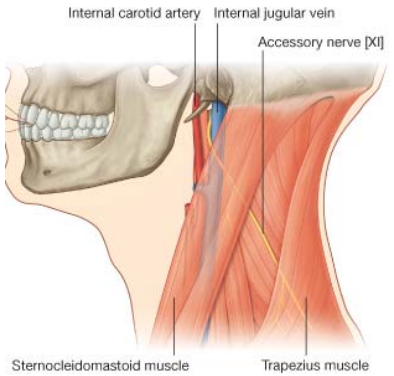

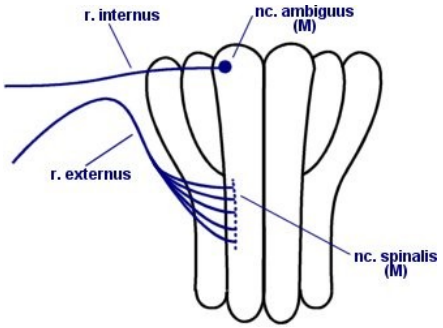

N. hypoglossus (12.CN)

- **Bulbus'u ön yüzünden terk eder**
- Occipital kemikteki **canalis nervi hypoglossi**'den kafayı terk eder
- **M. palatoglossus (plx. pharyngeus)** hariç **dil kaslarını innerve eder**

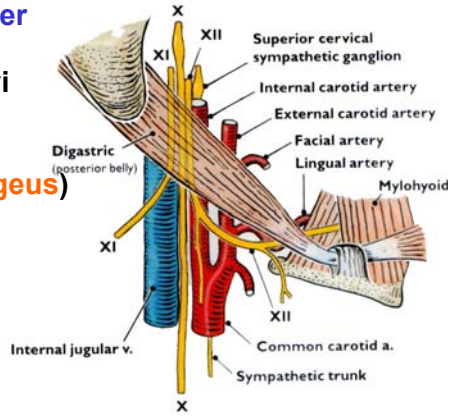

PLEKSUSLAR

M. SCM'nin arkasında yer alır.
İki **motor dalı** vardır;

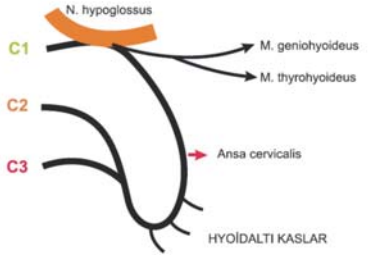

1. Ansa cervicalis
M. thyrohyoideus hariç
İNFRAHYOİD KASLARI innerve eder.

2. N. phrenicus
m. scalenus ant.'un yüzeyelinde aşağı doğru seyreder

Diafragma, pericardium ve pleura mediastinalis'i innerve eder.

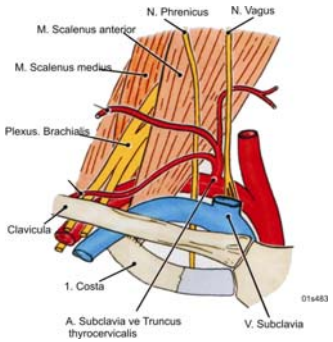

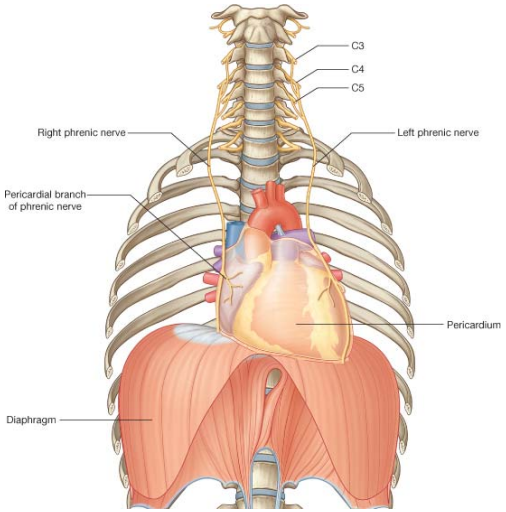

Plexus cervicalis (C1-C4)

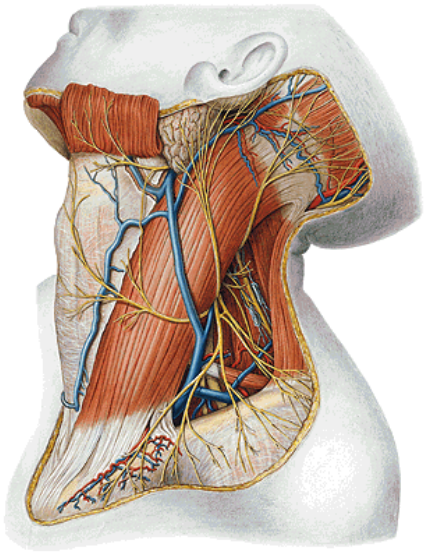

Deri dalları:

- N. **a**uricularis magnus
- N. **t**ransversus colli
- N. **o**ccipitalis minor
- N. **s**upraclavicularis

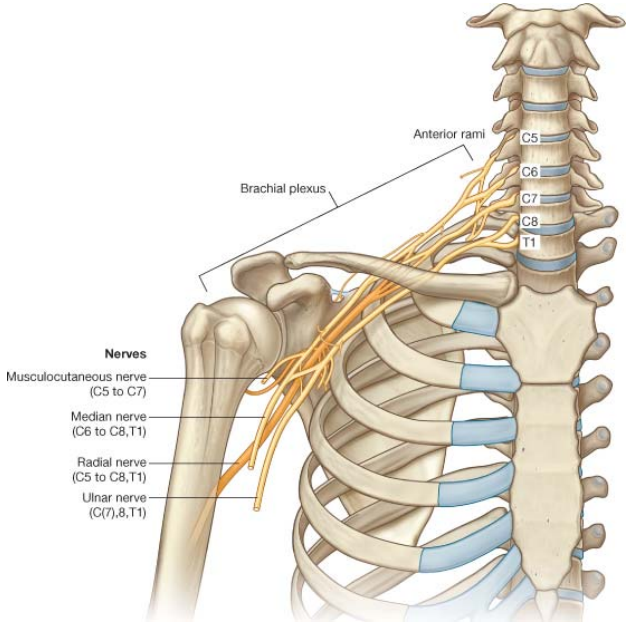

PLEXUS BRACHIALIS

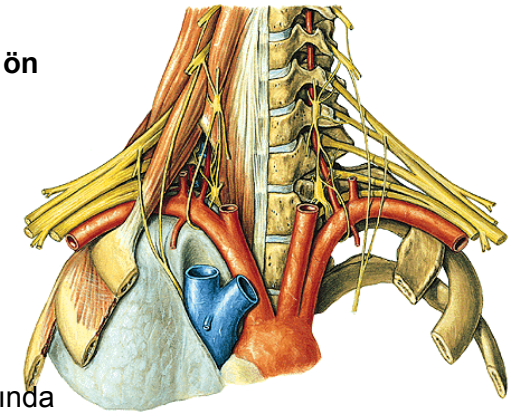

• **C5-C8** ile **T1** spinal sinirlerin **ön** dallarının (ramus anterior) birleşmesi ile oluşur

Kökler **M. scalenus ant.**'un arkasında,

Truncuslar **trigonum supraclaviculare**'de,

Fasciculuslar

M. pectoralis minor'un arkasında bulunur.

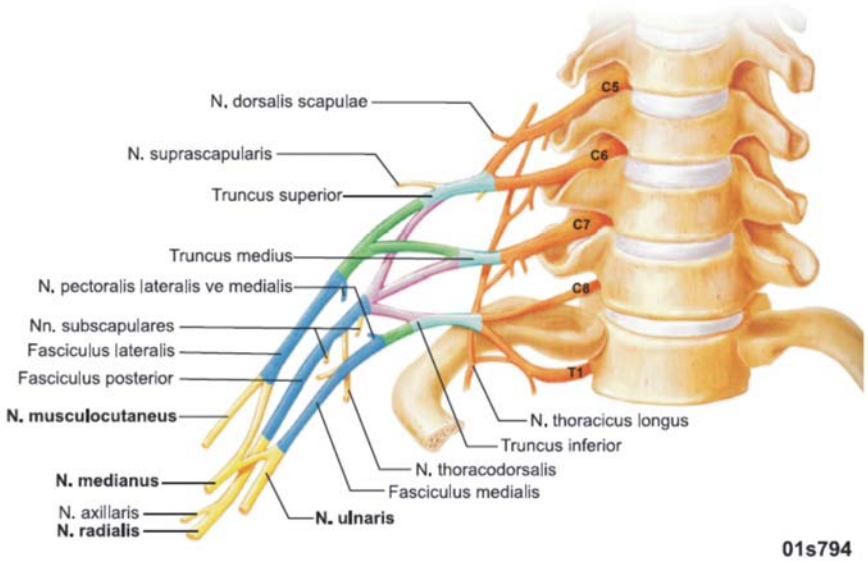

KÖKLERDEN çıkan dallar

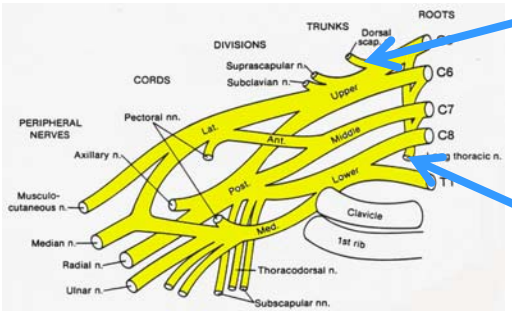

1- N. dorsalis scapulae
m. levator scapulae
m. rhomboideus major
m. rhomboideus minor

2- N. thoracicus longus
m. serratus ant.

TRUNCUS SUP.'dan ayrılan dallar

N. suprascapularis
m. supraspinatus
m. infraspinatus

Incisura scapulae'den, altında geçer

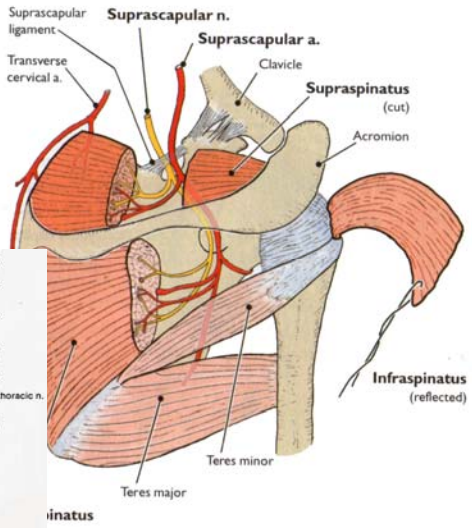

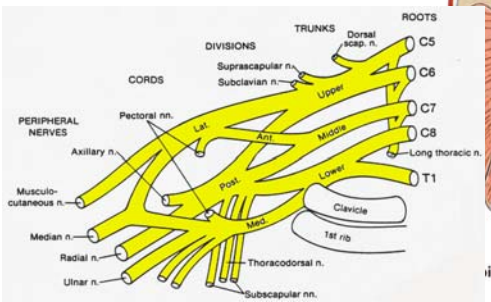

FASCICULUS'lardan;

Fasciculusların **terminal** dalları 5 major sinir oluşturur;

N. musculocutaneus
N. medianus
N. ulnaris
N. axillaris
N. radialis

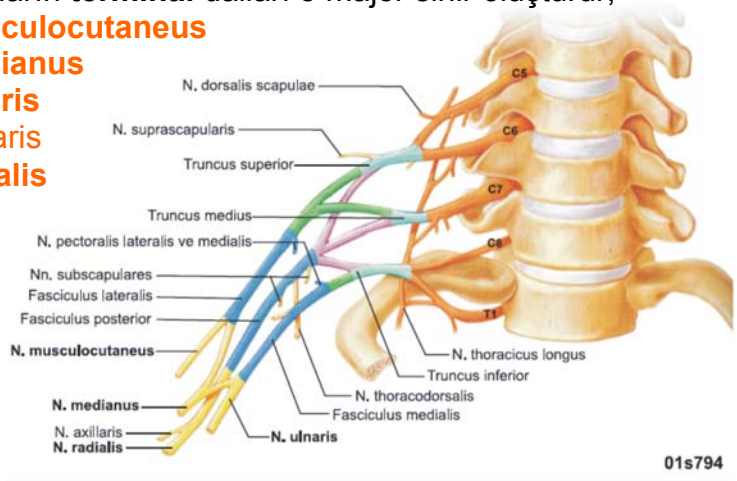

A) Fasciculus lateralis'ten

N. musculocutaneus

M. coracobrachialis'i deler

m. biceps brachii
m. brachialis
m. coracobrachialis'i
innerve eder

Önkolda **n. cutaneus antebrachii lateralis** olarak devam eder

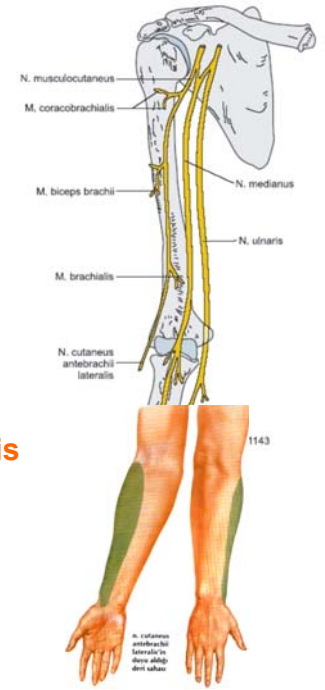

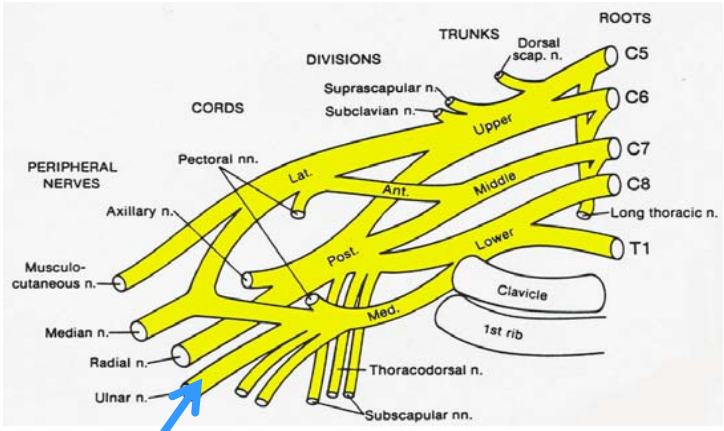

B) Fasciculus medialis'ten

- **N. ulnaris**
  - N. pectoralis medialis
  - N. cutaneus brachii medialis
  - N. cutaneus antebrachii medialis
  - Radix medialis nervi mediani

N. ulnaris

- **Kolda dal vermez**
- **Epicondylus medialis'**in arkasında, **sulcus nervi ulnaris'in** içinde aşağıya iner
- **M. flexor carpi ulnaris**'in iki başı arasından geçerek önkola girer

m. flexor carpi ulnaris'i
m. flexor digitorum profundus'un medial yarısını innerve eder

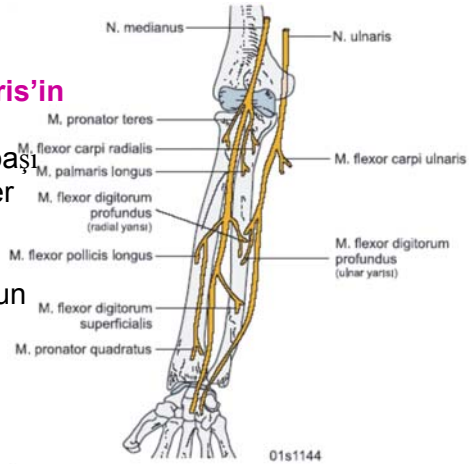

N. ulnaris elde;
• Retinaculum flexorum'un yüzeyelinden ele girer ve burada uç dallarına ayrılır

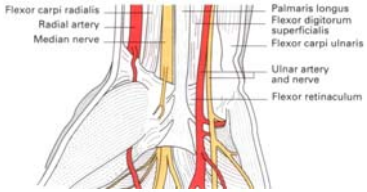

- **Hipotenar kasları**
- **M. palmaris brevis'i**
- **3. ve 4. lumbrikal kasları**
- **Bütün interosseal kasları**
- **M. adductor pollicis**'i innerve eder

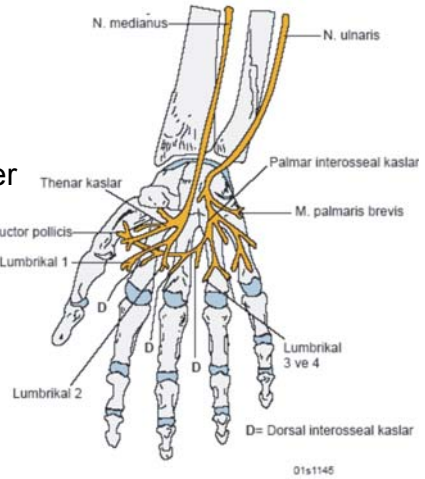

N. ulnaris

En sık **epicondylus med. kırıklarında** yaralanır.

Felcinde
'PENÇE EL' görünümü olur

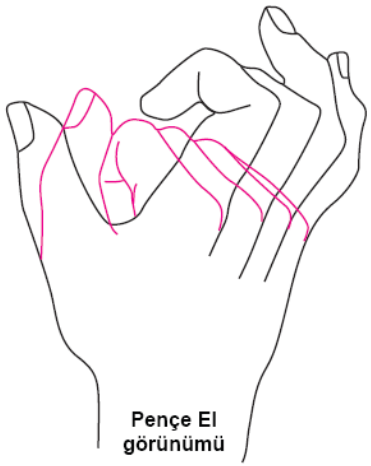

N. medianus

- Fasciculus **medialis** ve **lateralis**'ten gelen dalların birleşmesiyle oluşur
- Kola **a. brachialis**'in dış tarafından girer
- **N. medianus kolda dal vermez**
- **A. brachialis** ile birlikte **aponeurosis bicipitalis**'in derininden geçip **fossa cubitalis'e** girer
- **M. pronator teres'**in iki başı arasından geçer

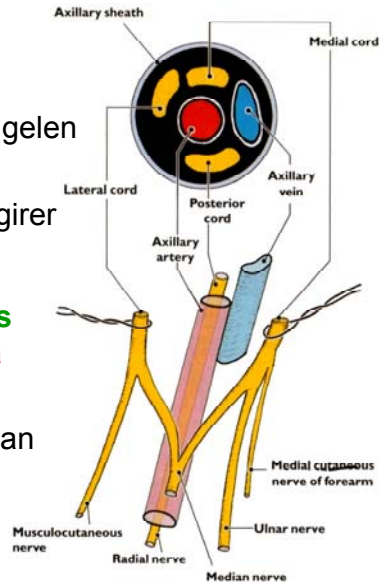

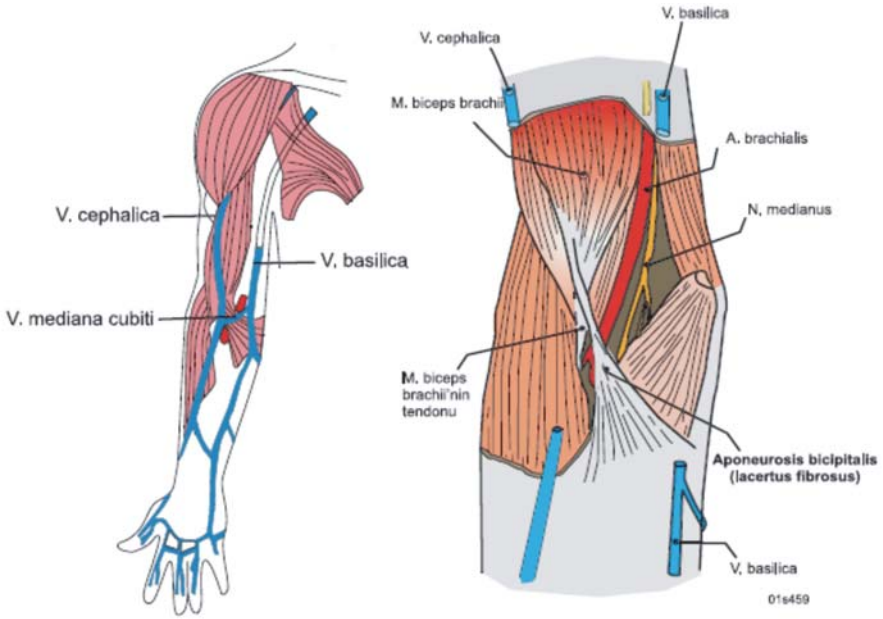

N. medianus

- Önkolun yüzeyel fleksor kaslarını uyarır **(M. flexor carpi ulnaris** hariç**)**
- Karpal tünelden geçerek ele gelir
- Elde **tenar kasları** **1. ve 2. lumbrikal kası** uyarır

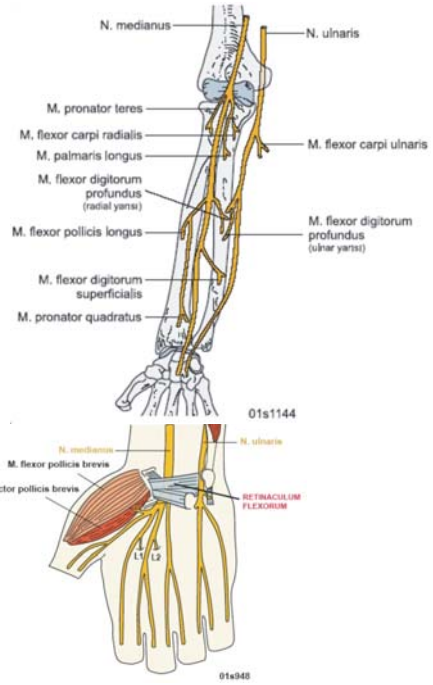

N. medianus

Felcinde
'MAYMUN ELİ' görünümü olur

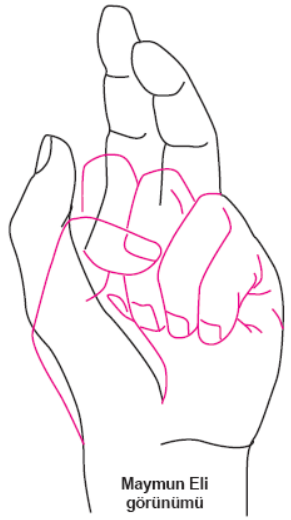

C) Fasciculus posterior'dan

- N. subscapulares
- N. thoracodorsalis
- **N. axillaris**
- **N. radialis**

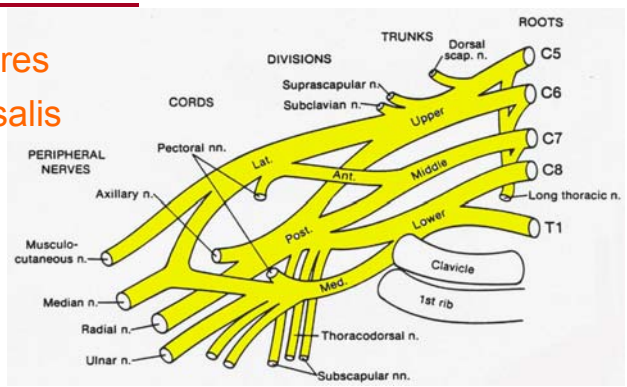

N. axillaris

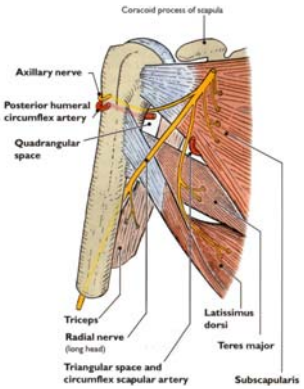

A. v. circumflexa humeri post. ile birlikte **Humerotricipital aralıktan** geçer

Collum chirurgicum'un etrafında dolanır

m. deltoideus
m. teres minor'u innerve eder

N. cutaneus brachii lat. sup.'u verir

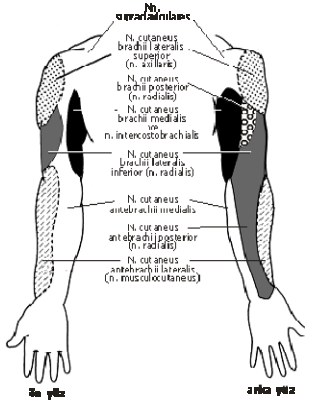

N. radialis

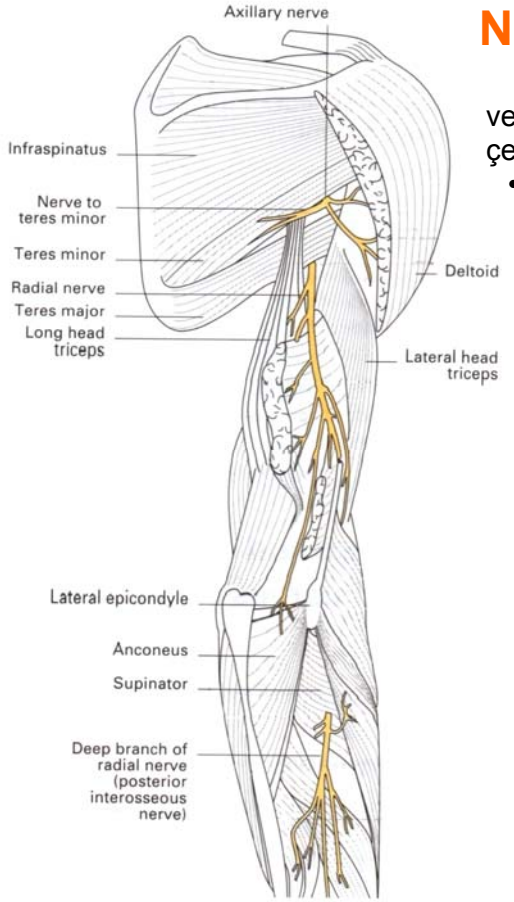

ve kasın içinde, radius'un çevresinde laterale döner

- **N. interosseus posterior** olarak **a. interossea posterior** ile birlikte devam eder

N. radialis tarafından uyarılan kaslar

- **B rachioradialis**
- **E kstensörler**
- **S upinator**
- **T riceps brachii**

ve

M. abd uctor pollicis longus

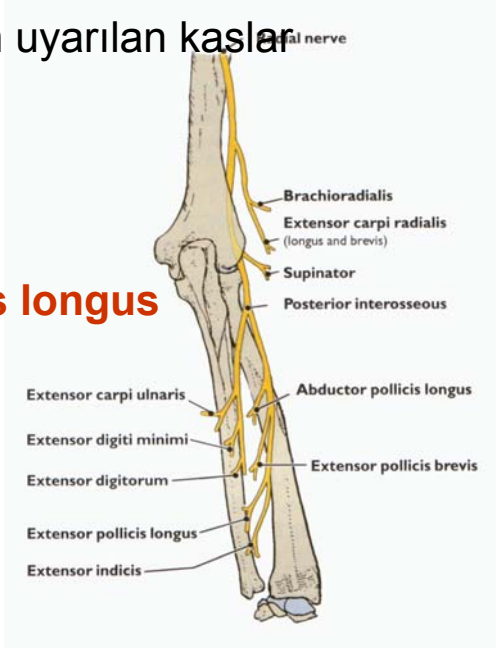

N. radialis

• Humerus **gövdesinin** kırıklarında,

n. radialis'in zedelenmesi sonucu

önkolun **ekstensor** kaslarının felcine bağlı olarak
'DÜŞÜK EL' görünümü
ortaya çıkar

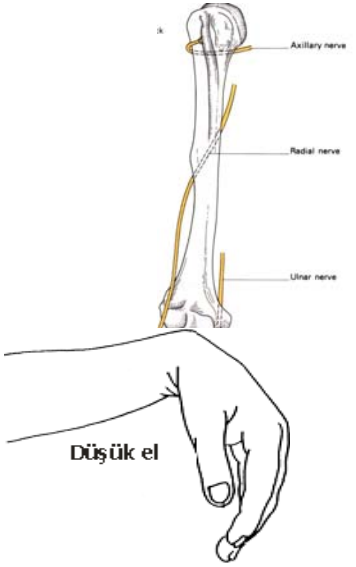

Truncus superior, (C5-C6) zedelenmesi

- Plexus brachialis'in **en sık** üst kısmı zedelenir
- Truncus superior (C5-C6) **doğum travmalarına** çok maruz kalır ve üst pleksus paralizisi (**Erb-Duchenne** paralizisi) oluşur
- Bu görünüm **waiter's tip (garson eli** veya **bahşiş bekler pozisyon)** olarak adlandırılır.

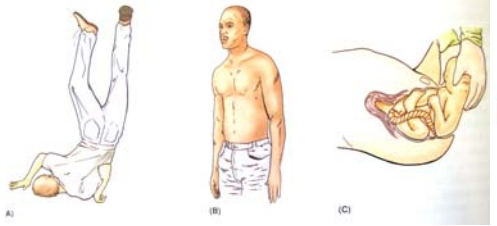

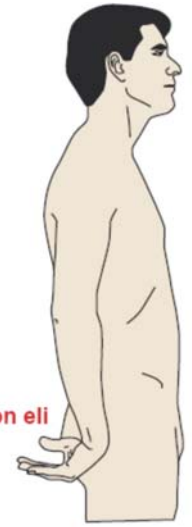

Bahşiş isteyen garson eli

Truncus inferior, (C8-T1) zedelenmesi

- **Klumpke paralizisi** denilen plexus brachialis'in alt kısmının zedelenmesi relatif olarak nadirdir
- Truncus inferior zedelenmesi nadiren **Horner sendromuyla** birlikte görülür
- **Doğum sırasında kolun aşırı abdüksiyonu** veya akciğer apeksini tutan tümörlerde (Pancoast tümörü) C8 ve T1 kökleri zedelenir. **'Pençe el' (claw hand)** görünümü olur.

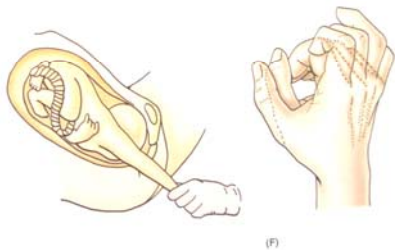

PLEXUS LUMBALIS (L1- 4)

• **M. psoas maj.**'un arkasında oluşur.

Dalları

- N. iliohypogastricus
- N. ilioinguinalis
- **N. genitofemoralis**
- N. cutaneus femoris lat.
- **N. femoralis**
- **N. obturatorius**

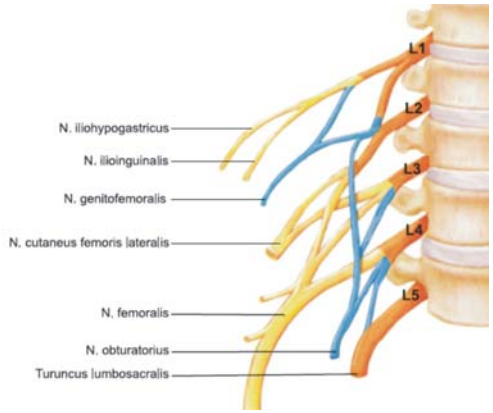

N. ilioinguinalis

- **Canalis inguinalis'**den geçer
- **Fıtık ameliyatlarında** yaralanma riski en yüksek olan sinirdir.

N. genitofemoralis

- **M. psoas major**'un ön yüzünü delerek çıkar
- Genital dalı inguinal kanalda seyreder.
- **m. dartos** ve **m. cremaster**'i uyarır
- Kremaster refleksinin hem afferent hem de efferent yolunu yapan sinirdir

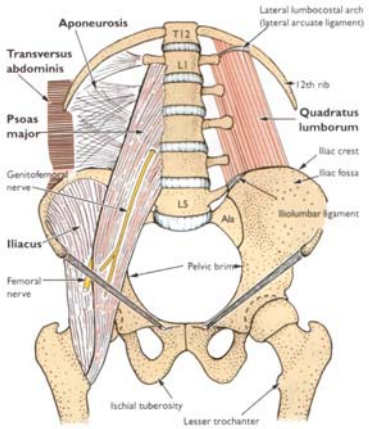

N. femoralis

- **M. iliopsoas** ile birlikte, **lacuna musculorum'dan** geçer geçer **m. iliacus, m. sartorius, m. quadriceps femoris, m. pectineus**'u innerve eder

- **N. saphenus** n. femoralis'in uç dalıdır
- **A.** ve **v. femoralis** ile birlikte **canalis adductorius'ta** seyreder
- Bacağın medialinde **v. saphena magna** ile komşudur.

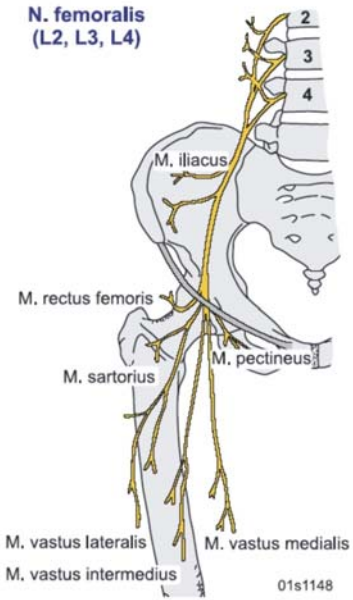

N. obturatorius

- Aynı isimli damarlarla birlikte, ve **ovaryum'un altında** seyreder
- Canalis obturatorius'tan geçerek uyluğa gelir
- **Uyluğa adduksiyon** yaptıran kasların siniridir
- Uyluğun iç yüzünün derisinde **ovoid** bir alanda dağılan bir dal ver

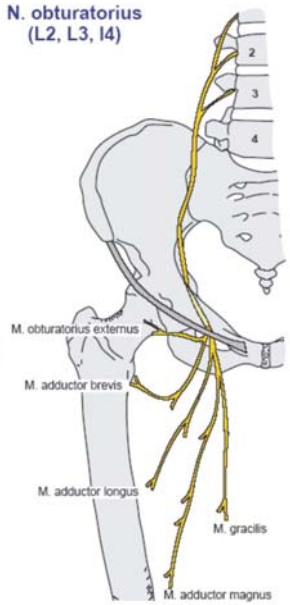

PLEXUS SACRALIS (L4-S4)

• **L4** ve **L5** spinal sinirlerin ön dalları (**truncus lumbosacralis**) ile **sacral 1-2-3-4 spinal** sinirin **ön** dallarının birleşmesiyle oluşur

• **M. piriformis**'in ön yüzünde uzanır

Dalları

- N. gluteus superior
- N. gluteus inferior
- **N. ischiadicus**
- N. cutaneus femoris post.
- **N. pudendus**

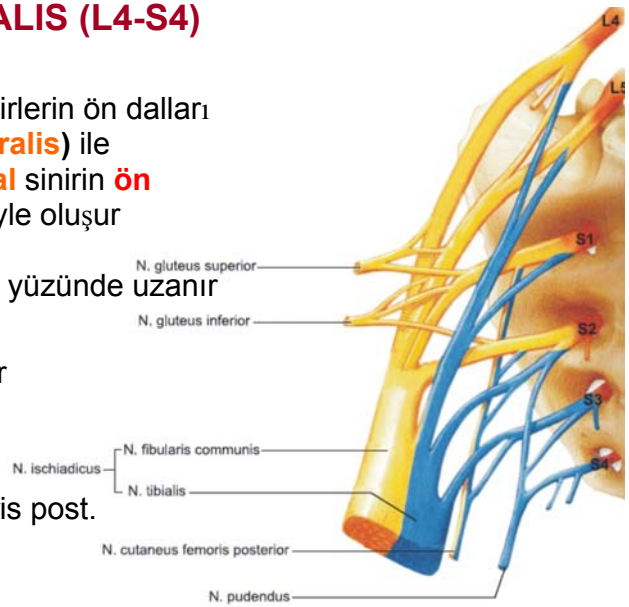

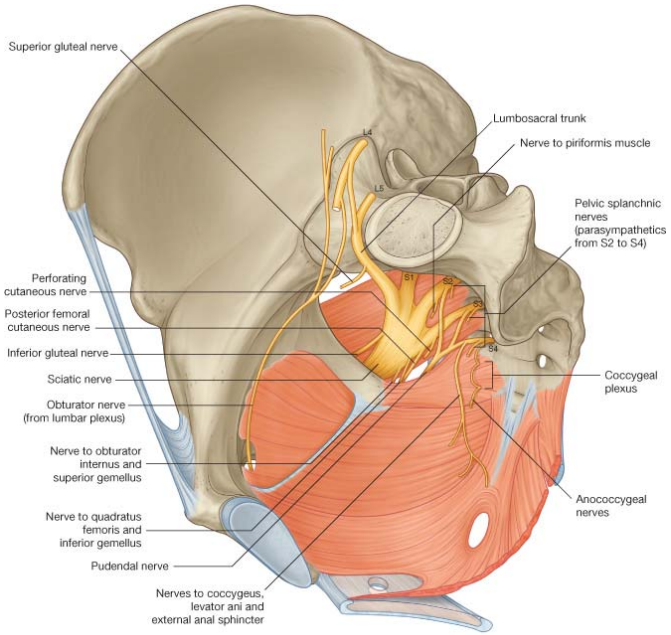

© Elsevier Ltd. Drake et al: Gray's Anatomy for Students www.studentconsult.com

N. ischiadicus

- For. infrapiriforme'den gluteal bölgeye girer
- Uyluğun arka yüzünde;

n. tibialis

n. fibularis (peroneus) communis

dallarına ayrılır

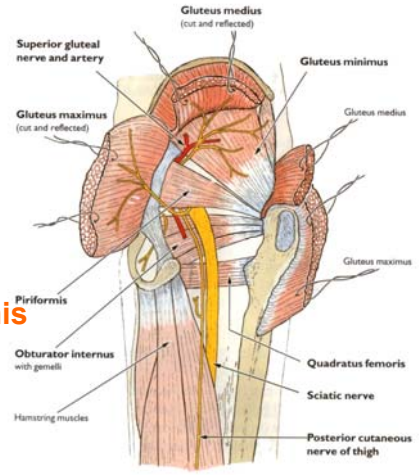

N. ischiadicus

- **N. tibialis** ischiocrural (Hamstring), kasları (**m. biceps femoris'in kısa başı** hariç) innerve eder. M. biceps femoris'in kısa başını **n.peroneus communis** innerve eder
- **N. tibialis** bacakta **a. tibialis post.** ile birlikte seyreder.

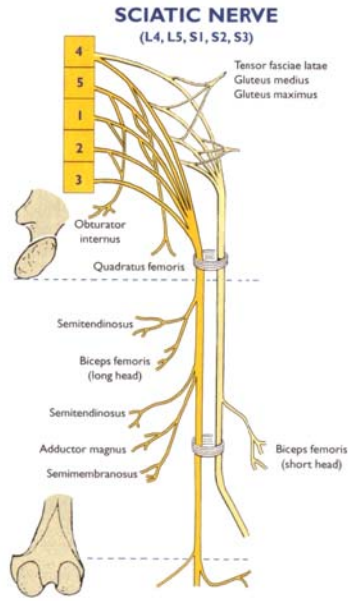

- **N. tibialis** retinaculum flexorum'un altında **n.plantaris lateralis** ve **medialis**'e ayrılır.
- Motor dalları ayak tabanındaki kasları innerve eder
- Duyu dalları ise ayak tabanının deri duyusunu alır

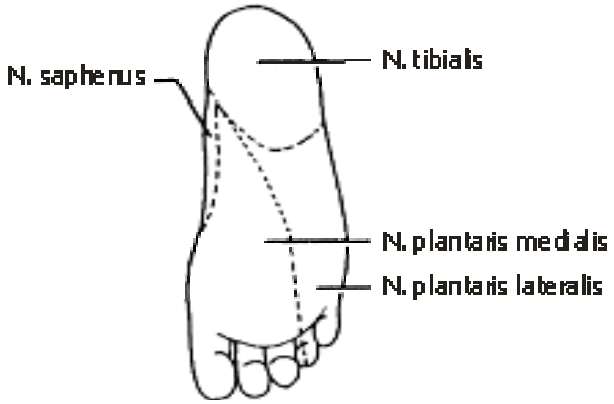

N. fibularis (peroneus) communis

- Fibula başının arkasından geçerek **co**llum fibula'yı dolanır.
- Collum fibulae'nin dış tarafında; **n. peroneus superficialis n. peroneus profundus** olmak üzere iki uç dalına ayrılır

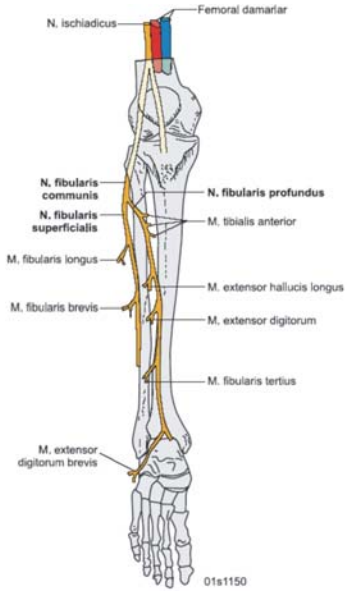

N. peroneus superficialis

• Bacağın lateral bölgesinde seyreder

M. peroneus longus ve **M. peroneus brevis**'i innerve eder

• **Bacağın ön yüzü** ve (1.metatarsal aralık hariç) **ayak sırtı derisinin** duyusunu alır.

N. peroneus profundus

• Bacağın ön bölgesinde,

a. tibialis anterior ile birlikte aşağı doğru uzanarak ayak sırtına gelir

• Bacağın ön kısmındaki

m. tibialis anterior

m. extensor hallucis longus

m. extensor digitorum longus

m. peroneus tertius ve

• ayak sırtındaki

m. extensor digitorum brevis'i innerve eder

• **Ayak başparmağı** ile **ikinci parmak arasındaki** deriden duyu alır

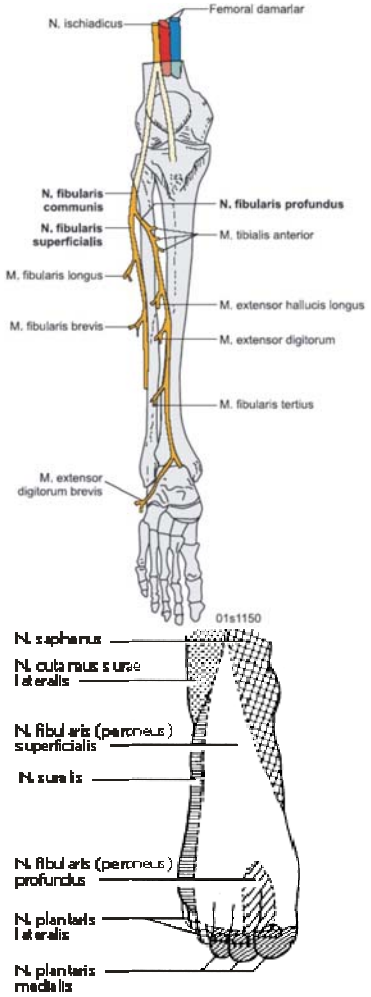

N. suralis

• N. tibialis'ten gelen
n. cutaneus surae med. ile n.fibularis communis'ten gelen **n. cutaneus surae lat.'in** birleşmesiyle oluşur

• Bacağın arka yüzünde
v. saphena parva ile birlikte seyreder.
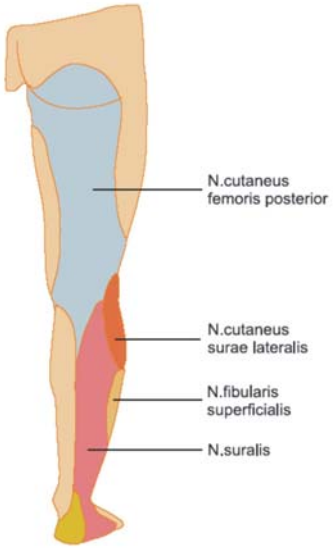
• **Bacağın arka-dış** ve **ayağın dış kenarının** deri duyusunu alır